flacăra

anul XXXIV
11 (1552)
VINERI
15 MARTIE
1985

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

Fed. Sind. ... BIBLIOTECA

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în Capitală

La ora cînd revista noastră intra la tipar, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a început o vizită de lucru în întreprinderi industriale și în alte unități și obiective din Capitală. Desfășurat în atmosfera de puternic entuziasm și efervescență creatoare din preajma alegerilor de la 17 martie, noul dialog de lucru prilejuiește, potrivit primelor relatări de la fața locului, o vibrantă manifestare a sentimentelor unanime de nețărmurită dragoste și aleasă prețuire față de conducătorul partidului și statului, angajamentul bucureștenilor de a munci cu abnegație, cu dăruire revoluționară, alături de întregul popor, pentru ridicarea patriei pe noi trepte de progres și civilizație, pentru necontenita ei înflorire. Vom reveni pe larg asupra acestui eveniment în numărul viitor.

Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

Ținută la sfîrșitul săptămînii trecute sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. a dezbătut probleme privind industria, investițiile, transporturile, agricultura, evoluția demografică în anul 1984, desfășurarea campaniei electorale.

Consfătuirea a analizat, în lumina obiectivelor și sarcinilor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, modul în care s-a acționat pentru realizarea planului pe primele două luni ale anului 1985, cu deosebire la export și în domeniul investițiilor, precum și măsurile ce se impun pentru recuperarea într-un timp cît mai scurt a restanțelor înregistrate în ianuarie și februarie, cînd condițiile climaterice deosebit de aspre ale acestei ierni au împiedicat realizarea ritmică a planului, pentru realizarea îndeplinirii în bune condiții a tuturor indicatorilor de plan pe anul în curs. Dezbătîndu-se cu exigență și răspundere activitatea economică din primele două luni ale anului, s-a subliniat că oamenii muncii au depus eforturi stăruitoare pentru depășirea greutăților create de această iarnă, pentru îndeplinirea planului și a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă, în condițiile folosirii judicioase a energiei electrice și a combustibililor. Consfătuirea a pus în evidență faptul că rezultatele înregistrate pe primele două luni ale anului puteau fi și mai bune dacă în toate sectoarele și la toate locurile de muncă s-ar fi acționat cu mai multă fermitate și răspundere pentru respectarea disciplinei tehnologice și de plan, a normelor de consum de energie, combustibili și materii prime. Din dezbateri a rezultat necesitatea de a se analiza cu spirit de răspundere neajunsurile, de a se stabili în continuare măsuri concrete și de a se acționa pentru desfășurarea normală a producției și pentru realizarea integrală a planului în luna martie la producția fizică și la producția marfă, acordîndu-se o atenție deosebită producției destinate exportului, precum și pentru recuperarea treptată a restanțelor înregistrate în lunile precedente. A fost subliniată, în același timp, necesitatea încadrării riguroase a fiecărei unități și a fiecărui produs în normele de consum prevăzute de materii prime, materiale și combustibili, a diminuării continue a acestor consumuri, pentru eliminarea oricăror forme de risipă, pentru recuperarea și utilizarea în mai mare măsură a resurselor refolosibile.

În ceea ce privește agricultura, în cadrul consfătuirii a fost analizat stadiul pregătirii campaniei de primăvară, subliniindu-se că s-au luat, și trebuie să se asigure și în continuare, toate măsurile pentru ca lucrările de primăvară, avînd în vedere condițiile create de iarna prelungită, să se desfășoare într-un timp cît mai scurt și la un nivel agrotehnic ridicat. Legat de rezultatele recensămîntului animalelor, apreciindu-se creșterile de efective realizate în acest an, s-a subliniat necesitatea de a se acționa în continuare în vederea creșterii numărului de animale, atît în unitățile agricole de stat și cooperatiste, cît și în gospodăriile personale ale țăranilor cooperatori și în gospodăriile producătorilor particulari.

Dezbătîndu-se probleme ale pregătirii și desfășurării alegerilor de deputați pentru Marea Adunare Națională și consiliile populare, s-a subliniat că adunările cetățenești pentru desemnarea candidaților F.D.U.S., întîlnirile acestora cu alegătorii, suita largă de acțiuni politico-organizatorice și cultural-educative pun în evidență democratismul ce caracterizează orînduirea noastră socialistă, unitatea poporului în jurul partidului, al secretarului său general. După cum s-a remarcat în cadrul consfătuirii de lucru, importantul eveniment politic de la 17 martie este întîmpinat într-o atmosferă de însuflețire, de intensă mobilizare a tuturor oamenilor muncii pentru obținerea de noi succese în înfăptuirea politicii partidului și statului nostru.

ION CODRU ■

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Numitorul comun al programelor dezbătute și aprobate în ședința de simbătă a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, îl constituie asigurarea necesarului de energie. Astfel, **Programul pentru realizarea producției de cărbune prevăzute în plan pe anul 1985** stabilește măsurile necesare pentru îndeplinirea integrală și în bune condiții a planului la producția de cărbune pe acest an. Documentul are în vedere reeșalonarea producției de cărbune pe anul 1985, prin reducerea acesteia față de prevederile planului în sezonul rece — lunile ianuarie, februarie și decembrie — și majorarea ei corespunzătoare pentru recuperarea în restul anului, în primul rînd în trimestrele II și III. Se prevede, de asemenea, reeșalonarea livrărilor de cărbune energetic către unitățile beneficiare, în conformitate cu programul de producție a energiei electrice în centralele care funcționează pe bază de cărbune, precum și a livrărilor de cărbune către populație. Reeșalonări cuprinde și **Programul pentru realizarea planului la producția de țiței pe anul 1985**, care prevede un nivel de 12,6 milioane de tone, cu 10 la sută mai mult față de realizările din 1984. În program se menționează că producția nerealizată pe lunile ianuarie și februarie, datorită timpului nefavorabil, se reeșalonează pe perioada martie-octombrie 1985. În vederea atingerii nivelurilor zilnice planificate și a recuperării restanțelor, au fost stabilite o serie de măsuri privind repunerea în funcțiune, într-un timp cît mai scurt, a tuturor sondelor afectate în timpul nefavorabil. Totodată, au fost stabilite măsuri ferme pentru creșterea gradului de utilizare a fondului existent de sonde, pentru optimizarea regimului tehnologic de funcționare a acestora. În același timp, se prevede extinderea procesului de recuperare a țițeiului din zăcăminte, îmbunătățirea activității de foraj și asigurarea producției de țiței din structurile noi, intensificarea lucrărilor de prospecțiune, foraj și exploatare a petrolului pe platoul continental al Mării Negre.

Programul pentru realizarea producției de energie electrică prevăzute pe anul 1985 are în vedere funcționarea normală a sistemului energetic național prin creșterea producției de energie electrică pe bază de cărbune și încadrarea în consumurile planificate. Programul prevede reeșalonarea producției de energie electrică în centralele pe bază de cărbune în scopul asigurării creșterii producției de energie în perioada de vară, pentru compensarea reducerii cu aceeași cantitate în lunile de iarnă. Se prevede, de asemenea, realizarea pînă la 30 septembrie a.c. a unui important stoc de cărbune în depozitele termocentralelor. În legătură cu asigurarea bunei funcționări a centralelor electrice, a întregii rețele energetice, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să fie revăzut întregul sistem de pregătire a cadrelor de energeticieni, în vederea asigurării de muncitori și specialiști cu o înaltă calificare profesională, care să poată acționa cu competență pentru buna folosire, întreținere și reparare a instalațiilor și utilajelor din centralele electrice. În ceea ce privește **Programul pentru asigurarea alimentării cu energie electrică a consumatorilor industriali**, în el sînt prevăzute o serie de măsuri care asigură cantitățile necesare de energie electrică pentru consumatorii menționați, cu prioritate celor cu foc continuu, sectoarelor calde și altor secții de bază, astfel încît în cazuri deosebite, cînd producția de energie nu poate acoperi integral consumul, să nu fie cu nimic afectate desfășurarea normală a activității productive din întreprinderi, îndeplinirea în bune condiții a prevederilor de plan în aceste unități. Secretarul general al partidului a cerut ca în cel mai scurt timp să se facă o analiză amănunțită a modului cum funcționează sistemul energetic național și, pe această bază, să se ia măsuri ferme pentru raionarea și mai buna organizare a transportului de energie, astfel încît să se reducă la minimum pierderile în rețea, să se evite orice risipă de energie. S-a indicat, de asemenea, să se revadă sistemul de distribuire a energiei, în vederea separării marilor consumatori și delimitării consumului de energie pentru producție de consumul public și casnic. Același lucru trebuie să se realizeze la nivelul județelor și al fiecărei întreprinderi, care trebuie să știe precis cîtă energie poate consuma pentru procesele productive și cîtă pentru activitățile auxiliare.

În cadrul aceleiași ședințe, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o informare cu privire la vizita oficială de prietenie efectuată, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în perioada 4—6 martie a.c., în Jamahiria Arabă Libiană Populară Socialistă, la invitația colonelului Moammer El Geddafi, conducătorul Marii Revoluții de la 1 Septembrie. Comitetul Politic Executiv a subliniat importanța documentelor semnate, a înțelegerilor convenite cu privire la amplificarea colaborării româno-libiene, la creșterea mai puternică a schimburilor comerciale și a cooperării în construcții, agricultură, industrie, geologie, petrol, transporturi și în alte domenii de activitate. A fost evidențiată, totodată, însemnătatea schimburilor de păreri efectuate de cei doi șefi de stat în problemele vieții internaționale, dîndu-se o înaltă apreciere modului strălucit în care tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat, și cu acest prilej, principiile ce stau la baza politicii externe a țării noastre, poziția constructivă a României față de problemele ce confruntă omenirea. Aprobînd în unanimitate concluziile și înțelegerile la care s-a ajuns cu prilejul noului dialog româno-libian la nivel înalt, Comitetul Politic Executiv a stabilit măsurile necesare pentru realizarea în cele mai bune condiții a acordurilor convenite, pentru dezvoltarea continuă, multilaterală a colaborării și cooperării dintre România și Libia.

P. NICOARĂ ■

„Avem nevoie de luptători revoluționari, care să știe să facă totul pentru patrie, pentru viitorul ei strălucit!“

În marea casă a țării

Desfășurată într-un context politic de mare importanță pentru viitorul țării — pregătirea alegerilor din 17 martie — Conferința Națională a Femeilor a constituit, implicit, un omagiu adus milionelor de femei din România care muncesc cu devotament în fabrici și uzine, pe ogoare, în instituțiile de știință și cultură, sănătate și învățămînt, în alte sectoare ale vieții economico-sociale. Tuturor acestora, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, în cuvîntarea rostită la deschiderea conferinței, le-a adresat cele mai calde felicitări pentru activitatea pe care o desfășoară și contribuția de seamă ce o aduc, împreună cu întregul nostru popor, la înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului, la progresul și înflorirea României socialiste, la dezvoltarea ei liberă, independentă și suverană. Au fost relevate răspunderile deosebite ce revin Consiliului Național al Femeilor, consiliilor și comisiilor de femei în unirea eforturilor maselor de femei de la orașe și sate pentru înfăptuirea în viață a programului amplu de activitate stabilit de Congresul al XIII-lea al partidului pentru dezvoltarea economico-socială a țării în cincinalul 1986—1990 și în perspectivă, pînă în anul 2000, program adoptat în unanimitate de recentul Congres al F.D.U.S. ca platformă electorală a Frontului Democrației și Unității Socialiste în alegerile de la 17 martie, ca program de luptă și de muncă al întregului nostru popor. Secretarul general al partidului a subliniat încă o dată marile realizări obținute de poporul nostru în anii socialismului, prin care s-a schimbat fundamental întreaga înfățișare a țării, România fiind azi un stat industrial-agrar modern, cu o industrie puternică și o agricultură în plină dezvoltare, datorită înfăptuirii neabătute a politicii partidului. „Puternica dezvoltare a întregii economii naționale, a forțelor de producție, făurirea noilor relații de producție și sociale — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — au dus la transformarea revoluționară a structurii de clasă a societății românești, la înflorirea științei, învățămîntului și culturii, la creșterea continuă a nivelului de trai al poporului nostru, țelul suprem al politicii partidului nostru, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes în România“. Implicată organic în structura de ansamblu a marilor eforturi înnoitoare ale societății noastre, contribuția femeilor a fost potențată de asigurarea deplinei egalități în drepturi pentru toți cetățenii patriei și, în acest cadru, de creșterea rolului și poziției femeilor în întreaga viață economică și socială a țării, prin promovarea și afirmarea lor în toate sectoarele de activitate. Nu este, în fond, decît o stare de lucruri firească femeile țării sînt cetățene demne într-o societate a demnității. În ultimii 20 de ani, ponderea lor în populația activă a țării a crescut, ajungînd astăzi la aproape 40 la sută din totalul personalului muncitor. Numai în domeniul științei, de pildă, ponderea femeilor a crescut de la 32 la sută în 1965 la aproape 43 la sută în 1984. „Prezența impresionantă a femeilor în toate sectoarele de activitate — a subliniat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele republicii, căruia i se datorează, între altele, primenirea profund democratică a tuturor structurilor societății românești, crearea unor noi organisme esențiale în articularea viabilă și robustă a celei mai democratice organizări sociale pe care a cunoscut-o vreodată poporul român și, implicit, i se datorează încadrarea, la locul meritat, în aceste structuri a femeilor țării — este însoțită de intensificarea participării lor la viața politică, precum și de promovarea în funcții de conducere. Astăzi, în rîndurile Partidului Comunist Român, forța politică conducătoare a societății noastre, activează peste un milion de femei, de trei ori mai mult decît în urmă cu 20 de ani. În mod corespunzător a crescut numărul femeilor care fac parte din Comitetul Central al partidului. Din totalul de 446 membri și membri supleanți ai Comitetului Central al partidului, 126 sînt femei. În birourile comitetelor județene de partid își desfășoară activitatea peste 400 de femei, ceea ce reprezintă circa 40 la sută din totalul membrilor acestor birouri. În apropiatele alegeri de la 17 martie, în 133 de circumscripții electorale, din totalul de 369, candidații pentru locul de deputat în Marea Adunare Națională sînt femei. Numărul femeilor ce candidează pentru locurile de deputat în consiliile populare județene, municipale, orășenești și comunale reprezintă peste 40 la sută din totalul candidaților de deputați în organele locale ale puterii de stat. Mai mult de 16 000 de femei fac parte din consiliile oamenilor muncii, iar circa 22 000 din consiliile de conducere ale cooperativelor agricole de producție. În conducerea activității economice din întreprinderi și centrale industriale, peste 2 300 de femei dețin funcții de director sau alte funcții de conducere“. S-a accentuat că întreaga pregătire și desfășurare a alegerilor de la 17 martie va trebui să constituie o puternică manifestare a democrației muncitorești-revoluționare, a unității de neclintit a întregului popor în jurul partidului, a hotărîrii națiunii noastre socialiste de a asigura înfăptuirea neabătută a programelor și orientărilor Congresului al XIII-lea al partidului devenite platformă electorală a Frontului Democrației și Unității Socialiste. Menționînd și greutățile pe care a trebuit să le învingem în întreaga activitate de construcție socialistă, pentru realizarea marilor transformări revoluționare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: „Adevărații patrioți și revoluționari nu s-au temut niciodată de greutăți, nu s-au plîns niciodată de aceasta!“ „Sînt încredințat, a spus președintele României în continuare, că, împreună cu întregul popor, și femeile patriei noastre își vor aduce întreaga contribuție la desfășurarea cu deplin succes a alegerilor de la 17 martie, a acestei importante manifestări a democrației noastre muncitorești revoluționare, la alegerea în Marea Adunare Națională și în organele puterii de stat locale a celor mai buni fii și fiice ale țării, a acelora care, prin întreaga lor activitate, au demonstrat că știu să pună mai presus de orice interesele poporului, ale socialismului, că nu se tem de greutăți, că știu să lupte ca adevărați revoluționari pentru cauza bunăstării și înfloririi întregii națiuni, a independenței și suveranității României.“

Conferința s-a desfășurat, în întregime, în lumina orientărilor cuprinse în cuvîntarea secretarului general al partidului, căruia, la încheierea lucrărilor, delegatele i-au adresat o telegramă în care se spune între altele: „Asigurăm gloriosul nostru partid, în numele milioanelor de femei de la orașe și sate, fără deosebire de naționalitate, și ne angajăm față de dumneavoastră, mult stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, cel mai ilustru fiu al națiunii, că vom acționa cu întreaga capacitate și energie, cu dăruire revoluționară, pentru înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului, pentru înaintarea fermă a României socialiste pe calea ridicării la un nou nivel de dezvoltare a forțelor de producție, de perfecționare a relațiilor sociale, a democrației socialiste, de creștere continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului, de întărire a suveranității și independenței patriei.“

În atmosfera acestor zile premergătoare alegerilor, Conferința Națională a Femeilor a ilustrat democratismul intrinsec al societății actuale românești, în care femeile contribuie activ și creator la întreaga existență națională, semnează, alături de toți ceilalți oameni ai muncii, marea operă de construcție a societății socialiste multilateral dezvoltate în România — stat independent și suveran, cunoscut și recunoscut pe arena internațională ca militant consecvent pentru pace pe planeta Pămînt, pentru armonie și echitate în relațiile internaționale, politică promovată strălucit, de 20 de ani, de către ilustrul cîrmaci al destinelor noastre naționale, garantul întregirii și libertății noastre, președintele Nicolae Ceaușescu. Impresia că România este o casă a unor oameni liberi, în care femeile muncesc și trăiesc firesc, în dragoste și grijă pentru casa lor, pentru pacea oricărui cămin omenesc, este nota generală, de dincolo de relatările oficiale, în care s-a desfășurat această conferință.

DORIN GHERGHINESCU

„Am ferma convingere că întregul nostru popor va demonstra, prin votul de la 17 martie, atașamentul său profund față de marile realizări pe care le-am obținut, sub conducerea partidului, în dezvoltarea socialistă a patriei, hotărîrea națiunii noastre de a face totul pentru a întări statul socialist, cuceririle sale revoluționare — între care se înscrie și asigurarea deplinei egalități între toți cetățenii patriei, fără deosebire de sex sau naționalitate — pentru a asigura înălțarea României pe noi trepte de civilizație, bunăstare și progres".

NICOLAE CEAUȘESCU

VOTUL NOSTRU, CANDIDAȚILOR FRONTULUI DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE!

Duminică, 17 martie, țara va vota. Un vot — vast cît însăși această țară — pentru candidații Frontului Democrației și Unității Socialiste. Un vot — fierbinte ca însăși inima țării — pentru ziua noastră de mîine, înălțată pe temelia teafără a zilei de azi.

Gestul prin care introducem buletinul de vot în urnă este un gest de ctitor. Este un gest al opțiunii lucide și al răspunderii ferme, proprie ziditorului de țară și de istorie, față de drumul pe care — sub lumina marilor planuri ale partidului — ne-am angajat, este un gest prin care drumul ce pleacă din azi în mîine capătă limpezime, pregnanță, noi și ample deschideri, forță biruitoare de orice obstacole.

Da, nu e lin, nici senin acest drum, el implică mari încordări, mari eforturi, o eroică angajare a tuturor și a fiecăruia, neîncovoiere de brat și de cuget, ardentă conștiință și nestrămutată încredere. Sînt însușiri pe care le avem, sînt valuta majoră, revelată și forjată în anii Epocii Ceaușescu, a unui neam ce s-a descoperit, în acești ani, pe sine, descoperindu-și sub o nouă lumină ființa, pămîntul, avuțiile și speranțele. Nu sîntem un popor numeros, sîntem doar vreo 23 de milioane, dar cifrele dezvoltării noastre, așa cum le-am propus în această epocă, înscriu, în tabelele de valori ale lumii contemporane, niște indici de interes unanim, așezîndu-ne în rîndul forțelor mari, al umanității mari, în care poți investi cu încredere aspirația viitorului. Nu ne-au ocolit greutățile, traversăm și noi, ca întreaga planetă, rigorile crizei energetice, ne batem (cum ne-am bătut în această iarnă) cu vitregii și calamități ținînd de legile oarbe ale naturii, dar, în pofida acestor obstacole, raportăm azi, la 20 de ani de nouă istorie și la sfîrșitul unei legislaturi de o unică densitate a faptelor de construcție și civilizație, creșterea de 100 de ori a puterii industriale a țării față de epoca „dezvoltării" burgheze, progresul înalt al agriculturii, exploziva eflorescență a științei, învățămîntului, artelor, scurtarea perpetuă a distanței dintre efort și răsplata lui, înflorirea — echivalînd adesea cu rectitorirea din temelii — a tuturor așezărilor patriei. Raportăm o nouă calitate a muncii și vieții noastre, amplu deschisă spre viitor. Raportăm că aici, la noi, la Dunăre și Carpați, sînt astăzi la ele acasă democrația reală, libertatea reală, independența și suveranitatea reală, aportul real, decis programatic și asigurat efectiv, al maselor celor mai largi la conducerea țării, la actul deciziei naționale, cu tot ceea ce implică el. Însăși actuala campanie electorală, prin adunările de desemnare a candidaților F.D.U.S. și prin întîlnirile acestora cu alegătorii, prin analizele ferme și exigente ale succeselor și ale lipsurilor, prin miile de prețioase propuneri emanînd din masa alegătorilor și înconjurînd o problematică vastă — de la teme majore ale construcției economico-sociale la chestiuni privind autoaprovizionarea, autofinanțarea, fructificarea resurselor existente în fiecare ținut, în fiecare oraș sau sat — s-a constituit ca un nou și important demers în planul sporirii aportului maselor la conducerea țării, la elaborarea destinului ei în timp.

Duminică, țara va vota. Cu gest de ctitori, milioane de oameni vor introduce în urne opțiunile lor pentru ziua de azi și de mîine a României. Cu gest de ctitori, de constructori de nouă civilizație, milioane de fii ai acestui pămînt, indiferent de naționalitate, constituiți în marele bloc de granit al națiunii noastre socialiste, își vor exprima hotărîrea de a traduce în faptă istoricele hotărîri ale Congresului al XIII-lea al partidului — platforma electorală a Frontului Democrației și Unității Socialiste. Cu gest de ctitor, corpul electoral al României socialiste își va afirma totala adeziune la politica dezvoltării și bunăstării, a creșterii neamului și a prestigiului său în lume, promovată, de două decenii, de cel pe care l-am investit cu titlul de prim ctitor al țării, secretarul general al partidului, președintele României, candidatul numărul unu al poporului — al întregului nostru popor — în alegerile pentru sfatul legislativ suprem.

Votul nostru — mandatul pe care-l vom încredința candidaților F.D.U.S. — va fi astfel un vot-încredere, un vot-legămînt, un vot al nestrămutării noastre în înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea, în edificarea viitorului fericit al patriei.

Opinia unui alegător

Afiș electoral orășenesc

Amintirile mă întorc spre o primăvară utecistă de la începutul Revoluției noastre, la Rîmnicu Vîlcea, un martie părelnic se ținea promițător cu cîteva buchete de zambile înflorite miraculos în niște după-amieze cu soare belaliu, altfel luna curgea sfioasă printre ninsorile mieilor și o zloată păguboasă, însă frigul nu ajungea pînă la noi deși cînd am scos în balconul jucărie de deasupra Cofetăriei Coanei Mița steagul roșu amenințînd fricoasa urbe ce se pustiise mai repede decît ne-am fi așteptat, suflam zdravăn în pumnii învinețiți. Nu ne era însă frig, nu știam ce e frigul, fierbea sîngele în vinele noastre și parcă văd sediul cît o coajă de nucă, două încăperi dînd dintr-una în alta, cele zece scaune, canapeaua îmbrăcată în catifea vișinie și masa de brad învelită în pînză roșie pe care, noaptea tîrziu, după ce ne înduram, în sfîrșit, să plecăm acasă, rămînea să se întindă secretarul și pe pereți angajamentele noastre categorice că o să schimbăm lumea din temelii.

Orașul era cutremurat de dimineața și pînă seara de marșul brigadierilor, îl luasem în stăpînire, nici o armă cred că n-a lucit mai plină, mai dătătoare de speranță în victorie ca vîrful lopeților noastre cînd ne întorceam de pe șantier :

— Hei rrrrup !

Hei rrrup !

Iiiin maarș de brigadier !

Orașul se ghemuia cuminte în jurul unei Terase, cotropit de castani, toamna se sufoca de miresmele carelor cu struguri, singurul eveniment, care se repeta, vara, cu o regularitate de ceasornic, era concertul muzicii militare în Parc, cu unicul ei spectator statornic, Aurică Nebunul, un biet pripășit pe la ușile abagiilor și luminărarilor din piață, însoțit de o veselie cumsecade și toată lumea zicea că aduce noroc !

Din păcate n-am prea reușit să conving pe cine trebuia să nu înceapă dărîmarea acestei lumi înainte de a înregistra pe peliculă chipul ei ultim, iar azi cei peste optzeci de mii de locuitori tineri, marea majoritate, nu-și pot închipui și nici n-au răbdare să creadă că tot cartierul numit poetic Petrișor, cu sutele lui de apartamente, cu magazinele lui ambițioase în care ei sînt convinși că locuiesc „de cînd lumea", adică de cînd noi am construit lumea nouă, era de fapt un deal cuminte cu livezi bătrîne de meri și pruni vineți, departe de tot de oraș care începea la Podul Vinerii Mari cu un han cu acareturi țărănești și cu ocol pentru care și căruțe printre care se înghesuia, cam neputincios, un fel de autobuz sosit întotdeauna cu o întîrziere proverbială față de promisiunile îngîmfate ale proprietarului. O farmacie într-un fel de conac de boiernaș scăpătat stătea în centrul de pe vremuri, ca un zgîrie nori, cu turnul ei susținut de îngerași de gips bucălați scoțînd limba de atîta efort, la tîrgoveți și cînd a început demolarea am avut și eu o strîngere de inimă, de ce să nu recunosc ; nici eu nu mi-aș fi închipuit că celebra Cale a lui Traian, strecurîndu-se stinghere de sute de ani printre prăvălii pitice unde intrai aplecîndu-te, va face atît de repede loc unei magistrale amintind cu arhitectura ei împletind savant tradiția cu exigențele civilizației ultramoderne, de riviera elvețiană. Optzeci de mii de oameni își justifică azi existența într-o industrie ca un evantai al exploziei tehnologice și n-au trecut douăzeci de ani de cînd, cu cele cîteva mii de locuitori, această capitală de județ nu făcea față rigorilor unui orășel oarecare, ținîndu-se cu dinții de o tăbăcărie, de cîteva ateliere de tîmplărie și de butoaie, de luminăria din piață și, nu exagerez, de prăvălia lui Vizitiu unde se reparau biciclete, umbrele, mașini de cusut, rîșnițe de cafea, mecanisme (!) lăcăte și broaște de uși, iar vitrina, trebuie să recunosc, era un paradis al orgoliului tehnologic de la începutul veacului !

Validarea ambițiilor comerciale ale urbei se consuma la Sibiu, spre care se privea ca spre Europa : „am vîndut la Sibiu", auzeai pe cîte unul din negustorii orașului și era sigur că omul învinsese într-o grea competiție. Azi uzinele și fabricile orașului municipiu concurează pe zeci de piețe ale lumii întregi, studenți străini vin aici să se perfecționeze, nimeni nu se miră cînd programul de investiții se calculează în miliarde trecute demult de cifra zece ! Aș fi vrut să găsesc măcar într-un muzeu modest o permanentă expoziție de fotografii păstrînd parfumul copilăresc al acelui martie al tinereții mele uteciste cînd am scos Steagul roșu al Revoluției noastre în balconul jucărie de la coltul Terasei și cînd ne-am angajat, înfrigurați, să schimbăm lumea ! Ar fi fost bine pentru elevii liceelor de chimie, de energetică, de mecanică, de matematică, pentru studenții la subinginerie, pentru profesorii lor și ei foarte tineri, să afle, mai convingător, de unde am plecat și cît de cutezător este saltul pe care l-am făcut. Azi toată lumea consideră foarte normal luxoasa Casă de cultură, ultramodernă Casă a științei, Sala sporturilor, una din cele mai elegante din Europa, în sfîrșit, expansiunea continuă a orașului, ritmul accelerat al șantierelor edilitare, nimeni nu mai are timp decît să privească înainte și trebuie să recunosc că e foarte bine. Și totuși eu aș face cît mai curînd un „Muzeu al orașului de altădată", „altă dată" însemnînd nici două decenii (!) Cînd facem bilanțul realizărilor, cum facem acum, în această campanie electorală, e bine să ne amintim de unde am plecat.

Iată de ce și eu mă întorc la acel martie al tinereții mele uteciste. Faceți și dumneavoastră la fel, lăsați amintirile să vă întoarcă cu nu mai mult decît două decenii în urmă și măsurați timpul cu izbînda angajamentelor noastre comuniste de a schimba lumea românească !

DINU SĂRARU

ȚARA VOTEAZĂ

Pentru democrație și unitate, pentru ca poporul să-și fie sieși singurul stăpîn.

● 100 000 de ferestre spre nou ● Un „centru" care acoperă tot orașul ●

O capitală a urbanismului românesc

În miazănoaptea Olteniei, Rîmnicu Vîlcea este o capitală a urbanismului. În puține orașe românești s-a construit atît de mult, pînă într-acolo încît, străbătînd Rîmnicul acestor proaspăt însorite zile, trăiești senzații că, practic, străbați alt oraș, tot atît de diferit de cel care a fost pe cît sînt de diferite pe valea Oltului anotimpurile, iarna monocromă și rece față de policromia toridă a primăverii. S-a construit enorm, dar și frumos, cu gustul fastului, dar și al rigorii, cu ochiul larg deschis către noutate, modernitate, confort, dar cu un ochi lăuntric (nu mai puțin atent !) ațintit spre specific, spre valorile și spre armoniile pe care Rîmnicul își clădește de veacuri ființa. O sugestivă imagine a noilor orizonturi constructive ale orașului ne-o oferă Gh. Smeoreanu în gazeta locală „Orizont", într-un articol intitulat „Priviri de la 100 000 de ferestre". Într-un oraș care numără astăzi aproape 100 000 de locuitori (12 000 în 1944, mai puțin de 28 000 în 1965 !), anii **Epocii Ceaușescu**, ne spune reporterul, au însemnat 24 000 de apartamente, „avînd împreună aproape 100 000 de ferestre deschise spre lumină". Foarte frumoasă această imagine — cea a fiecărui locuitor al Rîmnicului instalat la o fereastră a noului ! —, regretăm că a-o semnăm noi.

S-a construit, cum spuneam, enorm. Peste 5 500 de apartamente doar în anii ultimei legislaturi. Și s-a construit, cum spuneam, frumos, într-o fericită logodnă a noului cu tradiția, a edificiului contemporan cu monumentul străvechi, astfel ca primul să capete, ca și celălalt, cetățenie în peisaj, ca un comentariu la zi al textului clasic, într-o relație de reciprocă și subtilă valorificare în chenarul aceleiași file. Noul centru civic al municipiului, realizat pe baza indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, se constituie, în acest sens, ca un model (și arhitecți din multe orașe ale țării, aflăm, au venit și tot vin să-l studieze !). Un centru care, schimbînd radical priveliștea, a făcut-o nu strîmbînd, ci înnobilînd tradiția, nu schematizînd niște trăsături constituite în timp, ci așezîndu-le altfel, conform unei viziuni moderne și unei concepții ordonatoare. Adică eradicîndu-se hazardul și impunîndu-se metoda, adică smulgîndu-se din peisaj o întreagă verbină de vechi clădiri, ruinate de timp și lipsite de grație, și introducîndu-se în locul lor clădiri-monumente ; adică așezîndu-se — sau reașezîndu-se — vechile monumente într-o nouă montură, în reciproce răstrîngeri de strălucire. „Reașezarea" istoricei case a lui Anton Pann, de pildă (ca să dăm numai un exemplu, dintre zecile care ne solicită !), a însemnat, ea singură, un spectacol întru totul relevant pentru viziunea arhitectonică și capacitatea tehnică a constructorului contemporan. Bătrîna casă cu foișor durată în veacul al XVIII-lea, casa în care genialul „fin al Greciei" a cioplit stihurile „Cinteclor de lume" și „Noul Erotocrit", a fost, pur și simplu, „mutată" din loc, așezată la cîteva zeci de metri de vechea-i vatră, fără ca nimic, nici cel mai mic detaliu, să fie clintit, să-și piardă vreun fir de alcătuire sau să-și aburească vreo nuanță.

Cînd, cu prilejul aprobării schiței de sistematizare, secretarul general al partidului a recomandat ca strada Lenin — strada-ax a orașului, care străbate Rîmnicul de la Nord la Sud — să devină o arteră-vie, larg deschisă spre nou și emblematică pentru loc, nici cei mai îndrăzneți în visuri dintre localnici nu și-au putut închipui anvergura și frumusețea efortului constructiv ce avea să urmeze. Acum, iată-l, desfășurîndu-se sub ochii lor și ai oaspeților în plinătatea desăvîrșirii. Trei microzone arhitecturale, înglobînd peste 3 200 de apartamente și o stufoasă rețea de magazine, etalează blocuri în care subtilitățile de confort și surprizele pentru ochi se îmbină într-o singură armonie. Blocurile-unicate arhitectonice au fațadele inspirate din vechi case vîlcene, balcoane și logii transcriind în beton linia prispei și foișorului, grațioase jocuri de volume, acoperișuri „în patru ape", cu țiglă și șarpante de lemn, și ele, aceste blocuri, nu se înăbușă unul într-altul, ca din, păcate, în atîtea alte locuri, ci respiră în voie, despărțite prin spații verzi care lasă privirea să „scape" spre dealurile din jur, împovărate cu vii și livezi. „Centrul centrului", așa-numita „zonă florală în trepte cu bazine decorative", una din cele mai inspirate „sistematizări verticale", cum le numesc arhitecții, pune în inedită valoare dealul Capelei și vechiul monument al Statuii Independenței, sugerînd, în același timp, prin „cascada de trepte" ce se revarsă în fața Palatului Culturii, acea „cascadă" a hidrocentralelor de pe Olt care face mîndria Vîlcii. Apropo de statui, e de notat, și o facem cu apăsată subliniere, faptul că Rîmnicul acestor ultimi ani s-a îmbogățit și cu astfel de monumente care aduc, cum spunea G. Călinescu, „proiecția omului pe piatra inertă", insuflîndu-i ultimei căldura vieții. Mai e de notat, și iarăși o facem cu apăsată subliniere, spre știința edililor și constructorilor altor orașe, că blocurile-bijuterii de artă din Rîmnic nu costă mai mult ca altele ; ele se înscriu, ni se spune, în „prețurile-plafon", zădărnicind ideea (acreditată în destule locuri) că frumosul în materie de construcții se plătește scump.

Nu știi, parcurgînd centrul de azi al Rîmnicului, ce imagine să reții mai întîi, astfel încît, netrădînd detaliul, să-l faci oglindă sau simbol al întregului. Edificii ca sediul Comitetului județean de partid și al Consiliului popular județean, Complexul hotelier „Alutus", Blocul „Olănești" (cel mai impunător dintre construcțiile centrului, aliniat sugestiilor „zorzi florale în trepte" prin cele două aripi „în cascadă" cu care se oferă privirii), Sala Sporturilor, cu 3 000 de locuri, Arenele „Traian", cu 4 000, Casa de cultură a sindicatelor etc. constituie, fiecare, un prețios semn de carte, favorizînd lectura unui peisaj sărbătoresc. Centrul Rîmnicului a devenit astfel un vast amfiteatru de predare a noului, deopotrivă arhitectural și floral, straiul verde învesmîntînd nu numai străzile, ci și clădirile (peste 40 000 de suporți de ghivece și peste 40 000 de puieți de măr, cireș și păr pitic au fost puse la dispoziția cetățenilor, ca să-și orneze balcoanele). „Căci — după cum scria într-un frumos reportaj Eugen Florescu, în «România liberă» —, spre deosebire de alții, arhitecții vîlceni s-au ambiționat să dovedească concret inevitabilitatea teoriei potrivit căreia dacă vrei să construiești economic trebuie neapărat să alungi floarea și copacul".

Va trebui deci, vorbind despre tabloul de azi al Rîmnicului, să vorbim în primul rînd despre ei, despre semnatarii acestui tablou, despre arhitecții, proiectanții și constructorii care, la indicația secretarului general al partidului, s-au înhămat la uriașa operă a rezidirii unui oraș, cu grija ca acest oraș să rămînă totuși el însuși. Ce au făcut și fac ei, arhitecții Centrului județean de proiectări și constructorii Întreprinderii — antreprize de construcții-montaj a Vîlcii, nu e, desigur, un lucru simplu. Nu există, spunea cineva, artiști mai eterni decît ei, decît creatorii orașelor, fiindcă materia lor înfruntă temerar eternitatea, și nu există artiști mai robiți circumstanțelor decît tot ei, fiindcă zidesc la comanda clipei și sub rigorile clipei. Trebuie să amintim aici că primele transformări constructive ale Rîmniculuí, petrecute în anii de după război, nu foarte mari (în 1957, de pildă, suprafața noilor blocuri ale orașului ocupa doar 336 mp), deși spectaculoase în epocă, au fost rezultatul unor astfel de comenzi ale clipei. Niște mai vechi caiete de exerciții scrise în piatră, ce din păcate nu se pot ascunde, nici suprima, adică niște construcții urîte, banale, impersonale o probează, făcînd și mai evidentă, prin contrast, noblețea arhitectonică a edificiilor ridicate în ultimii ani. Anii Epocii Ceaușescu, anii cînd eternitatea și specificul ființei noastre au fost repuse îndrăznet în drepturi, le-au deschis arhitecților aripile emancipînd ideile zvelte și viziunea edilă de lungă bătaie în viitor. Cei ai Vîlcii sînt niște tineri, dar despre ei, în ultimul timp, se vorbește, sînt căutați de confrați, chestionați, lăudați, premiați. Arhitecții locali Eduard Hattel și Liviu Benea au cucerit, în '83 și '84, Premiul Uniunii Arhitecților, primul pentru Sala sporturilor și Arenele „Traian", ultimul pentru Ansamblul de locuințe „Mihai Bravu". Noul centru al Rîmnicului (la care o contribuție decisivă a adus-o și tehnicianul arhitect H. Beuran, creatorul ansamblurilor „Splaiul Independenței" și „Lenin Sud"), această grandioasă majusculă arhitectonică a cărții orașului, a ridicat la o strălucire nouă nu numai un peisaj și viața omului cuprins în el, dar și demnitatea unei profesii.

Dar nu numai centrul, ci întregul oraș și-a reașezat priveliștile sub semnul nouului, căci în viziunea edilă a epocii noastre .centrul" — adică frumusețe, modernitate, civilizație și confort — trebuie să fie pretutindeni. Noile cartiere ale Rîmnicului sînt, fiecare, cîte un „centru", tranziția de la inima urbei la vechile mahalale făcîndu-se astăzi transant și lin, nu cu bruschețea de altădată. Noul cartier Ostroveni, de pildă, cu cei 45 000 de locuitori ai săi (aproape jumătate din populația Rîmnicului !), înlănțuie într-o unică armonie blocuri de locuințe și edificii de interes obștesc de cea mai contemporană ținută. O vastă rețea de magazine și de servicii, de sedii ale învățămîntului și culturii (două școli generale, un liceu de construcții, o frumoasă Casă a culturii, științei și tehnicii pentru tineret) ca și multe alte dotări, între care un mare parc de odihnă și agrement (40 de hectare, camping, lac de agrement, trei bazine de înot, cu apa încălzită prin panouri solare), întregesc caracterul de „centru" al Ostrovenilor, înălțind existența celor ce-l locuiesc.

Pentru cei ce n-au uitat farmecul de odinioară al Rîmnicului, „oraș al grădinilor" și al liniștii, cetatea de astăzi se înfățișează cu totul altfel, ca o fotografie de demult pusă în altă ramă. Noua condiție a cetății, oraș în plină explozie industrială (sîntem pe vatra unuia dintre cele mai mari combinate chimice ale țării, ca și a altor întreprinderi de talie națională), a făcut, ni se spune, să se ivească, peste noapte, și unele contradicții presante. Rîmnicul s-a trezit dintr-o dată parcă prea strîmt, prea înghesuit. Rama veche a fost înlocuită, dar și noua ramă va trebui schimbată, dacă nu în cadrul ei general măcar în acele articulații gospodărești, sociale, edilitare, de transport în comun etc., în acele multiple și complicate probleme care dau încă bătaie de cap edililor. Probleme soluționabile însă în viitor, prin dezvoltarea progresivă a municipiului. De pe acum, problemele circulației, vitale pentru orașul care și-a schimbat și își schimbă rama, își au o rezolvare arhitectonică de ținută modernă și de respirație amplă. Intrarea în oraș se face pe o somptuoasă șosea-magistrală, care se cațără pe coama barajului centralei hidroelectrice de pe Olt, de la poarta Rîmnicului. Grațle aceluiași baraj orașul e luminat de un luciu de apă lung de cîțiva buni kilometri, pe țărmul căruia s-a desenat o superbă faleză. Noul pod de pe Olt (364 metri lungime, patru benzi de circulație), inaugurat în cinstea Congresului al XIII-lea al partidului, împinge faleza spre Nord, făcînd-o să înconjoare orașul pe mai mult de jumătate din circumferința sa. Anii viitoarei legislaturi prevăd, între altele, edificarea unei căi duble de troleibuz, lungă de 27 km., care să lege marile platforme industriale ale orașului, cum și încheierea termoficării Rîmnicului.

Un destin similar au făcut, în acești ani, toate așezările Vîlcii, orașele sale în primul rînd, dar și satele, reașezate în tipare urbanistice și arhitectonice de o nouă și temeinică strălucire. În 1965, unica zestre a noului în Drăgășani era un bloc de 50 de apartamente. Astăzi sînt aproape 3 000 de apartamente, construite, ca și la Rîmnic, în rimă cu peisajul și ființa locului. Se reedifică impetuos și Horezul, capitala ceramicii românești și capitală, de cîțiva ani, a cărbunelui, cu o întreprindere minieră al cărei sediu central, Berbești, numește astăzi un sat, dar în anii ce vin va numi un modern oraș. Un modern oraș-stațiune se profilează și la Voineasa, capitala Lotrului energetic, pînă mai ieri un sătuc arhaic, cu case din birne sub un cer de baladă. Volumul fondurilor alocate dezvoltării economico-sociale a județului în 1985 îl echivalează pe cel cuprins în întreg intervalul 1951—1968. Timpul ținutului bate azi cu sporită vigoare, la unison cu timpul cel mare al țării, antrenînd în cadențele lui nu doar un centru sau altul, ci toate așezările locului, transformate în incinte ale noului.

La 17 martie, oamenii Vîlcii, ca toți oamenii țării, își vor da votul unui viitor a cărui teafără temelie se sprijină într-un grandios prezent.

ILIE PURCARU ■
Fotografii de
CONSTANTIN PARASCHIVESCU ■

ȚARA VOTEAZĂ

Pentru ca puterea economică, temeiul însuși al independenței și bunăstării să cunoască noi avînturi.

● Renașterea unui colț de țară ● Puterea de-a apropia viitorul ●

Două decenii cît un secol

În anul care s-a încheiat, producția industrială a României a fost de o sută de ori mai mare decît cea din anul 1945. Între anii 1965 și 1985, ritmul mediu anual de creștere a producției a fost de 9,9 la sută. România se află astăzi printre țările cu cea mai dinamică creștere economică. Iată și alte dovezi în sprijinul acestei afirmații. Industria constructoare de mașini asigură în prezent aproape 90 la sută din utilajele necesare programelor de investiții. Astăzi se fabrică o gamă întreagă de produse care nu figurau în nomenclatorul industriei românești în anul 1965 : calculatoare electronice, oțel de convertizor, laminate și aliaje din aluminiu, turbine hidraulice, frigidere cu compresor și congelatoare, mașini de spălat automate, locomotive electrice, autoturisme, mașini cu comandă program, rășini poliesterice, cauciuc poliizoprenic, etc.

Creșterea continuă a nivelului de calificare, mărirea aportului creației științifice și tehnice originale la soluționarea problemelor modernizării producției și la realizarea unor produse cu un înalt grad de competitivitate a dus la creșterea continuă a productivității muncii pe o persoană în industrie. În anul 1983, aceasta a fost de 2,9 ori mai mare decît în 1965. În anul acesta ea va fi cu 29 la sută mai mare decît în anul 1980, anul de încheiere al cincinalului precedent.

Toate aceste realizări izvorăsc din politica justă a partidului, de o mare însemnătate fiind orientarea cu privire la repartizarea venitului național, îmbinarea armonioasă a țelurilor imediate și de perspectivă urmărite de societate. Efectul pozitiv al creșterii părții din venitul național destinate acumulării se reflectă în dinamica ascendentă a tuturor sectoarelor producției industriale. De la eliberare și pînă astăzi au fost create fonduri fixe în valoare de 2614 miliarde lei, fapt care atestă înalta capacitate productivă de care dispune economia românească. În ultimii 20 de ani, industria a beneficiat de circa jumătate din volumul total al investițiilor din întreaga economie. Tot în această perioadă, au fost puse în funcțiune 9912 capacități de producție, din care 7600 în industrie.

În orientarea politică de investiții, un obiectiv urmărit cu consecvență de partid l-a constituit repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării în vederea valorificării superioare a bogățiilor naturale și a resurselor de muncă din toate zonele și localitățile. Practic, astăzi nu există nici un județ cu capacități de producție sub 10 miliarde lei.

Prin generalizarea succesivă a învățămîntului obligatoriu, extinderea și diversificarea formelor sale, numărul muncitorilor calificați reprezintă aproape 87 la sută din totalul lor. În perioada 1950—1984, s-au creat peste 6 milioane noi locuri de muncă.

S-a acordat toată atenția afirmării principiilor democrației socialiste nu numai în viața politică, ci și în cea economică, participării maselor la elaborarea politicii interne și externe a partidului și statului nostru. A fost generalizată o rețea vastă de instituții și forme organizatorice care asigură promovarea largă a autoconducerii muncitorești, creșterea rolului organizațiilor obștești în organizarea și conducerea activității economice.

Să ilustrăm cele de mai sus într-un colț de țară, ales aproape la întîmplare : Botoșani. Un locuitor al municipiului spunea : Sîntem pe hartă aproape de cuiul cu care aceasta se prinde de perete. Pentru un om care n-a mai fost demult prin oraș sau care vine pentru prima oară, aspectul municipiului de azi apare ca ceva absolut firesc, în deplină concordanță cu prefacerile înnoitoare care au avut și au loc în întreaga țară. Cu peste patru decenii în urmă, o monografie a acestor locuri arăta că : „populația orașului Botoșani, în afara celor înstăriți, locuiește în case dărăpănate, înghesuite una în alta, ici și colo cîte o casă cu etaj". În trecut, industria a fost aproape inexistentă. La înfăptuirea actului naționalizării din 1948, orașul număra 4 mici unități cu profil industrial : un atelier mecanic, două mori și o fabrică de ulei, toate avînd împreună circa 300 de salariați.

Adevăratul debut industrial a avut loc în anul 1949 prin intrarea în funcțiune a primului obiectiv de însemnătate republicană, Uzinele textile „Moldova", urmat de Fabrica de confecții, Uzina de reparații, Intreprinderea de industrie locală „Flamura Roșie", unități care alături de cîteva ateliere meșteșugărești formau pe atunci industria orașului. In anul 1965, industria botoșăneană realiza o producție industrială de 514 milioane lei, populația municipiului era de 32 700 locuitori, iar personalul muncitor totaliza 14 500 oameni ai muncii. Erau construite 667 apartamente.

Prefigurată de strategia politică adoptată la cel de al IX-lea Congres al partidului, evoluția orașelor țării, implicit a Botoșanilor a cunoscut o dinamică impresionantă. Crearea platformei industriale a municipiului a transformat vechiul oraș patriarhal într-un puternic centru industrial cu 31 întreprinderi, a căror producție este în prezent de 13,6 ori mai mare decît cea a anului 1965. În prezent, industria botoșăneană fabrică produse care înmagazinează un înalt progres tehnic : mijloace de automatizare electrice și electronice, articole din cauciuc, elemente hidropneumatice și produse de mecanică fină, organe de asamblare, izolatoare electrice de înaltă tensiune, pompe centrifugale, mașini pentru industria ușoară, fire sintetice, țesături.

În anul 1984, municipiul Botoșani a realizat întreaga producție a anului 1948 în două zile, cea a anului 1965 în 36 de zile. Produsele botoșănene se exportă în peste 30 de țări.

Dezvoltarea industriei a adus după sine dezvoltarea vertiginoasă, spectaculoasă a orașului. Populația municipiului a crescut la peste 100 000 locuitori. Au apărut noi cartiere : Primăverii, Rîndunicii, Griviței, ajungîndu-se ca peste 75 la sută din populația municipiului să locuiască în locuințe noi — peste 24 000 apartamente. Au fost amplasate noi unități comerciale cu o suprafață de peste 60 000 metri pătrați, în oraș sînt 25 de grădinițe, 3 creșe, 15 școli generale, 10 licee de specialitate, o școală de cooperație, unde se pregătesc peste 27 000 elevi cărora li s-a pus la dispoziție 473 școli de clasă, 65 cabinete școlare, 56 de laboratoare, 990 locuri în ateliere școlare. A fost creată o puternică bază de refacere a capacității de muncă și de ocrotire a sănătății : Spitalul județean, cu 700 paturi, cuplat cu Policlinică, Maternitate cu 400 de paturi, secții de specialitate, Policlinica stomatologică, Spitalul de pediatrie, dispensare medicale.

Pe măsura tradițiilor sale, municipiul Botoșani trăiește o bogată și intensă viață spirituală, dispunînd de 12 unități cultural-artistice printre care : Teatrul „M. Eminescu", Teatrul de păpuși „Vasilache", Filarmonica, Casa științei și tehnicii pentru tineret, muzee, biblioteci, cărora în curînd li se va adăuga Casa de cultură a sindicatelor.

În profil teritorial, municipiul Botoșani, urmare alocării unor fonduri de investiții destinate punerii în funcțiune a noi capacități de producție și modernizării capacităților existente, precum și a măsurilor luate cu privire la creșterea productivității muncii își va spori potențialul industrial în așa fel încît să realizeze anul acesta o creștere față de 1984, la producția industrială, de 15,4 la sută. La sfîrșitul cincinalului următor, producția industrială va înregistra o creștere de 38,2 la sută. Corespunzător industrializării în continuare a municipiului Botoșani, a dezvoltării potențialului productiv vor fi create noi locuri de muncă, estimîndu-se că în 1990 populația municipiului va fi de 120 000—125 000 locuitori. Tot în această perioadă, zestrea edilitară a municipiului va crește cu 7 000 de apartamente.

Platforma industrială a municipiului. Intreprinderea Electrocontact. În urmă cu zece ani, exact pe data de 30 martie 1975, primul reper, bucșa ghidaj de la limitatorul de cursă cu translație, cod 4463 și primul aparat, limitatorul de cursă a semnat actul de nastere al întreprinderii. Construcția ei începuse cu doi ani înainte, în plin cîmp, la marginea soselei spre Dorohoi, kilometrul 3,500. Atunci, 600 de tineri, viitori muncitori, recrutați din oras si mai ales din satele din jur au plecat la Electroaparataj București pentru a fi pregătiți, instruiți, să lucreze în fabrica ce abia se construia. La Școala de maiștri n-au putut fi găsiți 25 de elevi. Doar 23 îndeplineau condițiile. La începuturile ei, media de vîrstă a celor care munceau aici era de 21 de ani. 600 de oameni, muncitori, maiștri, ingineri și însuși directorul, au învățat la București meserie. Atunci, în 1975, apariția Întreprinderii Electrocontact a însemnat debutul industriei elctrotehnice în județul Botoșani, apariția unor noi meserii, primele montaje de aparataj electric.

Ce-a însemnat pentru oamenii muncii și pentru Electrocontact deceniul scurs de la intrarea în funcțiune a întreprinderii ? Ne răspund cîțiva oameni care în această perioadă și-au confundat viața cu a întreprinderii.

Dumitru Prodan, maistru, secretarul comitetului de partid : „Cei 10 ani au însemnat formarea unui colectiv de muncitori, maiștri, ingineri puternic, capabil să soluționeze probleme din cele mai diverse, un colectiv demn de 10 ani de producție. Oamenii s-au format odată cu uzina. Școala profesională și liceul industrial tutelate de întreprindere asigură an de an promoții de muncitori cu o pregătire din ce în ce mai corespunzătoare. Sîntem un colectiv tînăr, pe care-l caracterizează entuziasmul și dorința de progres, un colectiv cu dorință de afirmare în toată sfera de activitate. Deși pînă la Suceava sînt 50 de kilometri, foarte mulți tineri urmează cursurile serale ale Facultății de construcții de mașini de acolo. O facultate tehnică la Botoșani, care să fie tutelată de Institutul Politehnic din Iași ar fi binevenită. Anul acesta vor termina școala de maiștri 30 de muncitori, prima promoție formată din muncitorii care au început să lucreze în urmă cu 10 ani. Chiar în condițiile grele ale acestei ierni sîntem mulțumiți de activitatea noastră. Încă de la începutul anului avem contractată mai mult de 80 la sută din producție, ceea ce ne permite o bună pregătire a procesului tehnologic, aprovizionare corespunzătoare. Succesele noastre, care evident vor fi și mai mari, se datorează, cred, muncii colective, coordonării dintre administrație, organizația de partid și cele obștești.

Dumitru Ciocan, inginerul șef al întreprinderii : „În două etape întreprinderea s-a dezvoltat ajungînd să producă de la aparataj electric de joasă tensiune, cu un număr redus de sorto-tipodimensiuni, mijloace de automatizare, transformatoare, echipamente electronice, SDV-uri într-o gamă superioară de tipuri. Cei zece ani au mai însemnat crearea unui sector de cercetare-proiectare propriu foarte puternic, ceea ce a făcut ca jumătate din produsele anului 1985 să fie omologate și puse în fabricație în perioada 1981—19[illegible]. Un sfert din ele au fost puse în fabricație în ultimul an. În această perioadă de 10 ani, s-au format cadre inginerești de pe meleagurile Botoșanilor, plecate la facultate din oraș, de la liceul industrial Electrocontact. Sîntem o unitate independentă, capabilă să producă pentru economia națională repere și aparate care înglobează un înalt progres tehnic. Nu pot încheia aceste scurte cuvinte fără să spun că apariția și dezvoltarea întreprinderii noastre se datorează în mare măsură directei supravegheri și îndrumări a tovarășului Nicolae Ceaușescu care ne-a vizitat întreprinderea de trei ori și care ne-a dat prețioase indicații privind utilizarea judicioasă a spațiilor de producție, îmbunătățirea calității produselor destinate mineritului și trecerea la elctronizarea produselor. În cei 10 ani de cînd Întreprinderea a intrat în funcțiune a avut loc o susținută activitate de creație tehnică. Pînă acum, într-un ritm anual din ce în ce mai ridicat, s-au făcut 170 de propuneri de invenții. Numai de la începutul anului au fost înregistrate 28 de propuneri. Avem 35 de inventatori, muncitori, ingineri. Dacă nu mă înșel, directorul întreprinderii, inginerul Mihai Alexa are peste 15 propuneri de invenții. Invențiile aplicate în cursul anului trecut au adus o eficiență de peste 12 milioane lei. Inovațiile și invențiile lăcătușului Georgică Strugaru au adus beneficii întreprinderii de ordinul milioanelor. Așa cum e firesc, ne preocupă toate aspectele producției : reducerea consumurilor de metale deficitare, asimilarea de noi produse și materiale, reproiectarea reperelor, îmbunătățirea calității, buna organizare a procesului de producție. Rod al creației oamenilor muncii din întreprindere sînt și cîteva din aparatele pe care le-am lansat de curînd în fabricație sau sînt în fază de omologare : dispozitive de produs ioni și de măsurare a concentrației acestora, mașini de copiere electrostatică, sesizori inductiv, aparatură pentru automatizare la autoturisme, limitatoare de cursă, aparate pentru limitarea consumului electric".

Eugen Iațcu, lăcătuș, în curînd absolvent al școlii de maiștri, secretar adjunct al Comitetului de partid: „În completare, să spunem că la concursul de creație tehnică pe județ, organizat de U.T.C., Electrocontact și-a adjudecat în anul care a trecut locurile I, II, III și toate mențiunile. Pentru a ne face o idee despre drumul străbătut de noi în acești 10 ani, și nu numai de noi, ci de toată industria românească, în 20 de zile realizăm producția anului 1975. Am rămas tot un colectiv tînăr ca medie de vîrstă, însă mult maturizat politic și tehnic. Jumătate din cei 4 430 de oameni ai muncii din întreprindere locuiesc în apartamente noi, confortabile, repartizate prin întreprindere. 200 de oameni ai muncii sînt tineri care s-au cunoscut și s-au căsătorit aici. Ei își leagă viața și viitorul de cel al întreprinderii. Știu că de munca lor depinde viața lor mai bună. Avem o puternică organizație de partid. Numai organizația U.T.C. numără 2 700 membri. Sîntem o pepinieră pentru cadrele județului. Tinerii noștri sînt muncitori, serioși și dornici să-și desăvîrșească pregătirea. Viața oamenilor din întreprindere nu se limitează doar la activitatea de producție. Activitățile cultural-sportive, creație tehnico-științifică se bucură de participare de masă. Putem spune că sîntem un colectiv unit, dornic să progresăm în toate direcțiile".

OPREA GEORGESCU ■

ȚARA VOTEAZĂ

Pentru ca, prin rodnicia muncii noastre, fiecare din noi să trăiască mai bine, mai frumos.

● A doua viață la Sadu ● O zi într-o familie modernă ● Pentru sufletul oamenilor ●

Floarea

În Cisnădie, sînt atîtea fete, încît și băiatul cel mai timid nu scapă neînsurat. La întreprinderea textilă, din peste 5 000 de oameni ai muncii, 60 la sută sînt femei, 50 la sută sînt fete tinere, nemăritate. O parte din ele sînt în vorbă cu băieți din oraș și din localitățile apropiate, altele vor să se mărite cu băieți din locurile în care s-au născut ele sau unde își au acum părinții.

Floarea Preoteasa are 25 de ani și este bucătăreasă la cantina întreprinderii textile. Ea s-a născut aici, în oraș. Au fost patru fete la părinți. Două sînt măritate, două sînt nemăritate. În urmă cu mai bine de zece ani, părinții lor au murit. Floarea era la școală cînd au venit de la Casa de copii din Orlat, au tuns-o chilug și au luat-o acolo. A plîns. A plîns zile în șir. Unde să se ducă ea acolo?

Ioan Serbu, mașinist la filatură, are aceeași virstă cu fata și a fost coleg cu ea. A văzut și cînd au luat-o la casa de copii, a fost lîngă ea și cînd ultimul dintre părinți, fiind pe moarte, a rugat pe unul dintre vecini să cheme fetele de la școală că are să le spună ceva. A fost împreună cu clasa să o viziteze acolo. A văzut-o iarăși plîngînd. Se bucura că a venit și plîngea. Nu plîngea că i-ar fi fost rău unde era. Nici nu era plînsul fericit pe care îl ai la revederea cuiva drag, deși era și asta. Era mai mult un plîns neutru, inspirat de încrederea în cei care veniseră să o vadă, în încrederea care o îndemna la confesiune. Așa știa ea să vorbească. Și acum Floarea este de o timiditate foarte complicată. Știe despre ea că are gesturi reținute, că este rasă, că îi e frică de viață uneori.

Acum ea este bucătăreasa preferată a fetelor care mănîncă la noua cantină a întreprinderii. Din casa de copii a plecat și a făcut treapta întîi la Liceul industrial alimentar din Sibiu. Apoi a urmat școala profesională de bucătari din Mediaș. A îndrumat-o acolo tovarășa Mia care lucrează și acum la Cofetăria „Cisnădie". Pe atunci, fata era picoliță în cofetărie. Tovarășa Mia a cunoscut-o prin nașa ei. Nașa ei i-a fost tutore. Floarea voia să se facă învățătoare. În casa de copii a avut o colegă mai grea de cap. Putea rămîne repetentă dacă nu lua corigența la limba română. Floarea a învățat-o gramatica. Cînd profesoara i-a dat fetei o analiză pe text și fata a făcut-o, profesoara a crezut că fata a copiat de undeva, deși era imposibil. A trecut-o la tablă, i-a mai dat un text, a văzut că știe și s-a bucurat. Cînd s-a întîlnit cu Floarea, i-a spus: „Bravo, Preoteasa, ce-am vrut eu să fac în doi ani și n-am reușit, ai reușit tu".

Floarea știe că n-o să se mai facă învățătoare, dar ea tot asta vrea să se facă. După ce a ajuns bucătăreasă, Floarea a fost primită la întreprinderea unde lucrează părinții ei. I s-a dat în scurt timp și locuință. Ea spune cui apucă, spune și dacă nu vine vorba despre asta cît de mult a ajutat-o pe ea întreprinderea și cît ține la ea foștii colegi ai părinților ei. Cel mai mult îi place să gătească ciorbă de perișoare. Cînd era la școala profesională, deși a luat zece la teorie, a luat notă mică la practică. De atunci tot încearcă să perfecționeze ciorba de perișoare. Ea este mai mult vegetariană: mănîncă soteuri, ghiveciuri, salate, cruditați. Este destul de greu să lucrezi unde lucrează ea. Cantina are multe microcantine. Are microtonete în secții, unde se vînd alimente calde. Are și o gospodărie proprie care asigură 40 la sută din necesarul de carne și alte alimente.

Cantina este mare, a fost dată în folosință la 1 martie 1983, mănîncă acolo multă lume. Costă 8 lei la comun și 13 lei la flotant meniul. La comun sînt două meniuri, la special, un meniu.

Țesătoarele Elena Popescu, Maria Circeag și Saveta Liutic, toate pînă în treizeci de ani, o laudă mult pe Floarea. De fapt, toată lumea o laudă, dar ele mai mult decît altele. Cui nu-i convine mîncarea gătită la comun plătește diferența și mănîncă la flotanți. E lucru știut că, atunci cînd gătește Floarea la comun, nu se înghesuie lumea să schimbe meniul. Altfel, Floarea e o fată de virsta ei care mai mult ascultă decît vorbește despre băieți, care e liniștită și așteaptă să se mărite.

Viață cu intensitate

Comuna Sadu din județul Sibiu este o comună în care primărița și învățătorul încă își spun pe nume, în care toți ceilalți oameni de virste apropiate cu ale celor doi își spun pe nume și spun pe nume și primăriței și învățătorului.

Dumitru Cimpoca este cu zece ani mai tînăr decît primărița și chiar și el îi spune pe nume, asta neînsemnînd că o respectă mai puțin.

Adresa lui este: Sadu, 372. Locuiește chiar în centrul comunei, într-o casă în vechi stil ardelenesc, concepută ca o fortăreață, cu gard înalt de zid, cu mult mai înalt decît înălțimea unui om, cu poartă de lemn, arcuită spre exterior în partea superioară, într-o cavitate a zidului care o acoperă și pe ea. Într-o asemenea izolare este clar că dincolo de zid se desfășoară o viață aparent egoistă, aparent suficientă sieși, dar, care, în realitate, dincolo de o justificare istorică pe care o merită pe deplin Transilvania are justificarea pudorii, a unei depline proprietăți asupra timpului și spațiului, oarecum în legătură cu iluzia stăpînirii depline a elementelor asumate de ființă.

Dumitru este fiul Evei și al lui Mihai. El este însurat cu Anișoara, cu opt ani mai tînără decît el. Cînd vorbește despre soția sa începe prin a spune că au copilărit împreună. În această parte a Ardealului, majoritatea femeilor sînt mai tinere cu aproape zece ani decît bărbații lor. Așa sînt convinși bărbații că e bine. Să crească fetele cu care se însoară și să spună că au copilărit împreună.

În curte sînt două case mari. Una are totuși cîteva camere mai mult decît cealaltă. Pe una dintre cucumele de ciment stă scrisă data la care s-a terminat construcția. Sînt doi ani de atunci. Casa este concepută ca o vilă. Pe jos sînt așezate covoare țesute la Cisnădie, pe paturi cuverturi de același fel. Mobilierul este modern, deci oarecum neutru, cu excepția paturilor din lemn masiv tăiat în linii de o mînă care păstrează specificul zonei.

În casa mare nu locuiește nimeni. Dumitru este singur la părinți. El cu soția sa și părinții săi locuiesc în casa mică unde au tot ce le trebuie. Casa mare le dă un coeficient de siguranță pentru viitor. Poate pentru cînd Dumitru o să aibă copii. El arată a om mulțumit și are o convenție alunecoasă a vorbirii. Îi ajunge cît are și, dacă n-ajunge, își face el, n-are nevoie de la nimeni. La treizeci de ani spune ca și cum n-ar spune nimic: „Să hăznuim ce avem".

În curte se află un grajd în care stau trei bivolițe, un grajd modern, cu scurgere. E mare curățenie acolo. Dacă nu ești obișnuit cu astfel de animale, ai impresia că este o căldură făcută de om prin cine știe ce mijloace. „E de la sufletul lor" spune Dumitru. Mai e un grajd pentru cal. Mai sînt pivnițe, hambare și un garaj în care este adăpostit automobilul. Curățenia de pretutindeni îți dă sentimentul că Dumitru și ai lui muncesc dintotdeauna, că au o obișnuință a muncii, că nu fac altceva. Există și o ordine nescrisă a orelor de odihnă, o liniște plină de savoare.

Dumitru nu are în casă fotografii în care să se vadă și altceva decît oameni. Însurat de doi ani, nu are decît o singură fotografie cu soția sa. Ca și cum ar fi făcut-o să scape de o grijă. Tinerii și tatăl băiatului lucrează în țesătorii diferite. Eva nu lucrează. Ține ordinea casei pe care ei o găsesc cînd se întorc neatinsă. Nu au luat în fotografii nici unul dintre lucrurile care le-au ieșit de sub mînă. Stau liniștiți în fața vieții, nu se grăbesc să o arate nimănui, nu vor să o imortalizeze. Viața are o intensitate constantă care le ajunge.

Istoria unei virste de așteptare

Mimi Cristian are 22 de ani, s-a născut în comuna Tudor Vladimirescu, județul Galați, lucrează la Fabrica de bere și amidon Sibiu, locuiește la căminul de nefamiliști al Întreprinderii „Drapelul roșu", care s-a dat în folosință la 15 septembrie 1983. Scrie părinților o dată pe săptămînă, din banii cîștigați prin muncă plătește 70 de lei căminul, de restul mănîncă și, din cînd în cînd, își cumpără haine.

Mobilierul camerei se compune din două dulapuri duble, patru paturi, două noptiere, patru scaune. Stă cu alte trei colege, au în cameră covor, frigider, aparat de radio, televizor. Bucătăria este la capătul culoarului.

Mimi este la virsta, ca mai toate fetele din cămin, la care se străduiește cu bucurie să trăiască după cum i se spune că e bine, orice abatere de la regulă fiind involuntară și sancționată de ea însăși imediat. Colegele, prietenul ei care este elev la o școală militară, părinții îi spun că e bine ce face și așa este judecînd-o după cît reușește ea să facă din ce i se spune că e bine. Viața personală la virsta asta se spune în șoaptă și pare o mare abatere de la regulă. Sînt trei surori la părinți, toate plecate să-și facă un rost. Cel mai bine se înțelege cu Liliana Mihalache din comuna Puiești, județul Vaslui, împreună cu care locuiește din 1980. Are în cameră și o fată din Galați, la care ține, dar nu cum ține la Liliana. Cînd vin de la întreprindere, dacă nu au venit împreună, se așteaptă una pe cealaltă să ia masa. Vorbesc în șoaptă despre cine le-a supărat la lucru, despre băieții care le curtează, despre ce trebuie să facă acum sau cînd vor fi neveste. Apoi, se gîndesc ce ar mai trebui să cumpere prin cameră, privesc îndelung la poza actriței Brigitte Bardot și știu că într-un interviu aceasta a spus: „Fiecare iubire are durata pe care o merită". Nu le supără nimeni pe aici. Nici n-ar avea cine. Virginia Cădean, cea care se ocupă de administrație, are doar treizeci de ani, locuiește în cămin împreună cu copilul ei de un an, așteptînd săptămînal soțul care muncește în altă parte. Prietenia este sigură. N-au ce împărți. Dar simt că e bine că nu vorbesc numai despre apa caldă și despre căldură sau despre achitarea sumei la sfîrșitul lunii. Există o cameră de primire în cămin, un fel de poartă în care face de gardă fiecare fată cînd îi vine rîndul.

De gătit gătesc zilnic. Sînt tinere și pofta de mîncare se schimbă des. În fiecare săptămînă sînt organizate acțiuni în cămin, la care participă toate cele 104 fete. În restul zilelor, merg să vadă filme sau să danseze la casa de cultură a sindicatelor, la casa de cultură a tineretului sau la clubul „Independența". Cel mai des merg la casa de cultură a sindicatelor. Acolo e mai frumos. Destul de interesantă este ziua de duminică: vin prietenii lor, le iau dimineața și le conduc apoi din oraș.

Există un fel de cochetărie familială pe care de obicei copiii nu o au decît în prezența părinților. Parcă părinții lor ar fi în cămin și le-ar privi pe fereastră. Mimi face cunoștință prietenilor ei cu colegele pe care nu a apucat să le cunoască și cu prietenii acestora, stau de vorbă îndelung. Există ceva foarte normal în venirile și în plecările din ziua de duminică. Fiecare dintre fete aproape că nu se poate despărți de prietenul ei dacă nu au trecut împreună prin acest stat de vorbă. Mimi are de doi ani același prieten.

AURELIAN TITU DUMITRESCU ■

Fotografii de FRED NUSS ■

ȚARA VOTEAZĂ

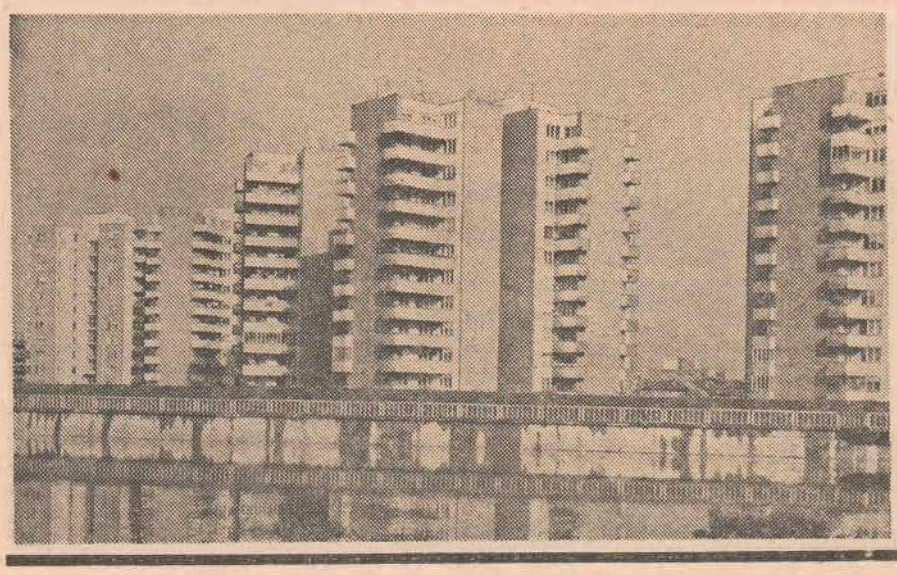

Spre a împlini, cu inspirație și simț al duratei, noi frumuseți pentru chipul mereu tînăr al patriei.

● Primul computer al biologiei vegetale românești ● Apele geotermale în actualitate ●

Bihor: pasiunea performanței tehnice face și ea istorie

La Institutul de subingineri, despre folosirea unei noi surse de energie: apele geotermale

Pe inginerul Teodor Maghiar l-am găsit nu în biroul sever pe ușa căruia scrie „Decan", ci într-o cămăruță încărcată de hîrtii din spatele unui laborator de electrotehnică. Aerul familiar cu care îmi vorbește are darul să mă elibereze de complexele de fost student. I-am mărturisit că auzisem despre cercetările și invențiile sale în trenul care mă adusese la Oradea. A zîmbit ușor stînjenit: „Da. Oamenii sînt foarte interesați de problemele tehnicii".

— Din cîte am înțeles este vorba despre folosirea apelor geotermale.

— Mai precis despre un procedeu de introducere în circuitul energetic a energiilor neconvenționale conținute în căldura apelor geotermale și în resursele energetice recuperabile cum sînt gazele rezultate în urma arderii și apele tehnologice uzate cu temperaturi scăzute, care pînă acum n-au fost cuprinse în balanța de energie.

— Cum v-a venit ideea folosirii apelor geotermale?

Interlocutorul meu rămîne cîteva clipe pe gînduri. Am impresia că se pregătește pentru o lungă explicație. Dar nu, renunță. Îmi răspunde laconic.

— Mi-am zis că ar fi cazul să facem ceva pentru a valorifica și această sursă de energie. Am transpus acest gînd în lucrarea mea de doctorat. Brevetul l-am obținut în 1982.

— Cum v-ați demonstrat practic ideea?

— Cu ajutorul unor sonde care se află în incinta institutului am captat apa și am realizat un modul al instalației. Mai întîi apa geotermală produce energie electrică. După aceea încălzește institutul. În faza finală este trimisă la una din întreprinderile orașului pentru a fi folosită ca apă tehnologică și apoi readusă în institut pentru creșterea biomasei prin încălzirea solului.

— Deci apa e pusă serios la treabă. Ce perspective de extindere a acestui sistem întrevedeți?

— Avem ape geotermale în 38 de județe. Desigur nu cu aceleași particularități. Temperatura variază între 46—50°C și 127°C. Deci există posibilități de a extinde sistemul în toată, sau aproape toată țara. Mai ales în domeniul industriei. Pentru că se aruncă încă foarte multă căldură.

— Fiți mai explicit.

— Marile unități industriale au turnuri de răcire și trebuie să consume energie pentru a scădea temperatura apei pe care o deversează. Cu această tehnologie în loc să mai consumăm energie, producem energie.

— Ce alt avantaj prezintă instalația?

— Este extrem de ușor de modulat, cu alte cuvinte ușor de adaptat oricărui fel de tehnologie. Cu apele geotermale putem să producem energie, frig, să încălzim halele industriale. Putem să le folosim la uscarea semințelor, la spălarea și uscarea linii, la creșterea biomasei prin încălzirea solului. Și v-am dat numai cîteva exemple.

— Este o idee originală pe plan mondial?

— La Congresul de energii geotermale al O.N.U., organizat în 1984 în Italia, comunicarea noastră a stîrnit o mare uimire și un mare interes. Să produci curent electric din ape cu temperaturi de 84°C părea de neconceput. Toți vorbeau despre folosirea apelor cu temperaturi de minimum 170°C. Mai mult. Toată lumea utilizează ca agent de lucru izobutanul cu derivatele sale, o hidrocarbură foarte scumpă: cam 400 de mărci R.F.G. kilogramul. Noi folosim ca agent de lucru bioxidul de carbon care costă între 0,75 și 5 lei kilogramul și se găsește ca să spun așa pe toate drumurile. Întorși în țară am primit numeroase scrisori din Japonia, S.U.A., U.R.S.S., R.P. Chineză care ne solicitau amănunte în legătură cu instalația.

— Vreți să ne vorbiți și despre celelalte idei ale dumneavoastră?

— Lucrînd în acest domeniu m-a preocupat, cum era și normal, perspectiva energetică și am acționat în două direcții: una de a găsi soluții de valorificare a resurselor neconvenționale și recuperabile și a doua de a găsi noi tehnologii care să ducă la creșterea randamentelor de conversie și, odată cu ele, la creșterea productivității muncii și îmbunătățirea calității produselor. Pentru că problema nu e numai de a produce energie din ceva, ci și de a folosi această energie cît mai rațional.

— Dați-mi un exemplu.

— În vederea prelucrării prin forjare, laminare, matrițare, trefilare, semifabricatele sînt încălzite cu gaze sau păcură cu un randament de conversie de 11—13 la sută. Noi am conceput o instalație de încălzire inductivă cu convertoare statice care mărește randamentul pînă la 37—57 la sută. O piesă se încălzește prin inducție în 4 minute, față de 2 ore în sistem clasic. Avem deja astfel de instalații la întreprinderea „6 Martie" din Zărnești, la I.M.U.A. București, Întreprinderea mecanică din Vaslui, cea de construcții de căi ferate din Sfîntu Gheorghe, la „Înfrățirea" din orașul nostru și în alte părți.

Încă de la poarta combinatului mă conving că pasiunea performanței e aici colectivă

O cutie frumos lucrată din lemn — normal, sîntem doar la Combinatul de prelucrare a lemnului din Oradea — te întîmpină chiar la intrare. Un mic afiș te lămurește asupra rostului ei. Este „cutia ideilor". Amănunte am aflat de la directorul combinatului, Vladimir Oros: „Orice lucrător din întreprinderea noastră care crede că a găsit o soluție de îmbunătățire a proceselor tehnologice lasă o scurtă notă în legătură cu ideea sa a cărei utilitate este apoi analizată de întregul colectiv. Dacă într-un loc sau altul de muncă s-a intrat într-un impas, dacă s-a ivit o greutate ce pare de nedepășit, oamenii întorc problema pe toate fețele și pun în cutie propuneri de rezolvare, care în multe cazuri se dovedesc bune".

Această inițiativă nu este singulară și destul de repede ne-am convins că în combinat se dă o mare importanță creșterii calității tehnice. De 16 ani, aici, fiecare specialist are, de pildă, obligativitatea ca anual să realizeze în cadrul unei teme date, un studiu echivalent ca eficiență cu retribuția lui pe un an de zile. Periodic, fiecare component al colectivului tehnic are, de asemenea, posibilitatea, în cadrul acțiunii intitulată „Ora de gîndire", să devină responsabil pentru o oră al unui loc de muncă din întreprindere, care nu este îndeobște locul său de activitate. Ochiul neviciat de rutină poate să analizeze astfel critic diverse situații și moduri de lucru care cer o schimbare în bine. Omul poate face apoi propuneri care merg de la mici chestiuni ergonomice pînă la probleme de reorganizare a secțiilor.

Aceste inițiative au dat rezultate deosebite. Numai anul trecut s-au recoltat cam 200 de idei pentru organizarea locurilor de muncă, transport intern, agregări de utilaje, reduceri de consum. Una din ele, de pildă, a vizat agregarea a două mașini de lustruit cu celulă fotoelectrică de restituire automată a materialului. La noua mașină rezultată lucrează acum numai 2 oameni în loc de 7 cîți erau necesari înainte. Tot așa au apărut și instalațiile pentru evacuarea materialului mărunt din hale direct la mijloacele de transport, prin benzi transportoare, sistem care a dus la importante economii.

Rodul preocupării oamenilor acestei întreprinderi de a da o valoare mai înaltă unuia din indicatorii de bază ai activității lor — valoarea pe metrul cub de masă lemnoasă — s-a concretizat, de asemenea, în confecționarea unor miniutilaje care să înlocuiască munca manuală, mai ales la operațiile de mare finețe.

Tehnica înaltă în sere

Ceea ce s-a realizat și se preconizează să se realizeze la Întreprinderea de sere Oradea demonstrează că înalta tehnicitate nu este un atribut exclusiv al industriei. De la directorul Mihail Binșelan am înțeles că un spirit deschis către nou, către datele de ultim moment ale științei și tehnicii poate găsi și în horticultură soluții ingenioase și eficiente. Iată cîteva mărturii mai mult decît elocvente în susținerea acestei afirmații. În urmă cu 17 ani cînd au luat ființă aceste sere, ele erau încălzite cu energie clasică din termocentrală. De aproape 9 ani, o parte din suprafețe beneficiază de căldura apei geotermale. În ultima vreme se lucrează la exploatarea acestei energii în tripletă geologică: două foraje de extracție aduc la suprafață apa la 120°C care asigură încălzirea în sere, iar un al treilea foraj injectează apa deja utilizată înapoi în sol pentru reîncălzire. La serele înmulțitor a fost introdusă pentru prima dată în țară combina autopropulsată pe șenile, care confecționează și însămînțează automat cuiburile nutritive pentru asigurarea răsadului atît pentru întreprindere cît și pentru beneficiarii din județ și din județele învecinate. Anual sînt furnizate acestora peste 11 milioane de fire de răsad. Combina autopropulsată a redus la jumătate forța de muncă necesară pe ha. La hala de sortare, un sistem electronic permite sortarea tomatelor pe culori, mărime, greutate și unitate de ambalaj. Tomatele „defilează" prin fața celulelor fotoelectrice specializate pe culorile vernil, galben, roz și roșu, și declanșează pistoalele cu aer comprimat care le „împușcă" pe culoarul ce corespunde culorii. Acest mod de sortare este necesar pentru ca, în funcție de distanța la care se află beneficiarul, roșiile să ajungă în cel mai propice moment al coacerii lor.

Sectorul de fertilizare are în dotare aparatură care permite specialiștilor să lucreze în cea mai rapidă variantă europeană pentru determinarea macroelementelor din sol, frunză și fruct, în vederea stabilirii unei nutriții optime. „Luăm astăzi proba din sol — spune directorul Binșelan — și mîine avem rezultatul. Aproape ca în medicina umană".

La centrala de distribuție energetică este în curs de conectare primul computer al biologiei vegetale românești, care va coordona în mod automat toți factorii de vegetație, respectiv temperatura, ventilația, irigarea, distribuția bioxidului de carbon, nutriția, etc. În plus, el are capacitatea de a contoriza consumul de energie pe ferme și pe întreaga întreprindere.

Tot o premieră națională este și sistemul de distribuție a bioxidului de carbon. Obținut dintr-un foraj aflat la Săcuieni și avînd o puritate mare (99,6 la sută), el este adus prin conductă. Introdus în sere, în doze de 300 la sută față de condițiile naturale accelerează procesele de fotosinteză mărind producția cu 10 la sută, timpul de maturizare cu 15 la sută, îmbunătățind calitatea cu peste 20 la sută. Bioxidul de carbon mai este introdus și în containerele frigorifice cu care sînt transportate produsele, astfel încît ele ajung la beneficiar atît de proaspete încît poți crede că au fost recoltate cu o oră-două înainte.

De curînd au demarat lucrările pentru utilizarea energiei termice reziduale de pe platforma industrială a municipiului. Se vor capta apele calde pe o rețea separată și cu ele se va completa necesarul de energie pentru sere. Se va realiza astfel o economie de 26 la sută din necesarul de căldură. Sistemul suplimentar de țevi montate la nivelul solului, va permite o mai bună încălzire a rădăcinilor cu efect benefic în asimilarea macroelementelor din sol, sporind producția și, evident, calitatea. Mai mult. Ele vor fi folosite și ca șine improvizate. Cărucioare cu scaun ergonomic, putîndu-se ridica sau cobori în funcție de talia plantei, vor da posibilitatea lucrătorilor să parcurgă sera de un capăt la celălalt fără efort și cu mare autonomie de mișcare. Și o ultimă inițiativă în acțiunea de conservare a energiei termice. Au fost confecționate în sere „ecrane termice" din folii de polietilenă foarte subțiri, care au menirea de a realiza un fenomen de convecție a căldurii, îmbunătățind circuitul aerului în încăperi, ridicînd temperatura cu 4—5 grade.

Acest efort de a găsi și aplica tot ce poate deveni util, de la o simplă reorganizare a serelor pentru a se micșora contactul lor cu exteriorul și deci pierderile de căldură, pînă la introducerea unor utilaje complicate și de mare finețe este exemplar la Întreprinderea de sere Oradea.

ALEXANDRU ȘERBAN ■

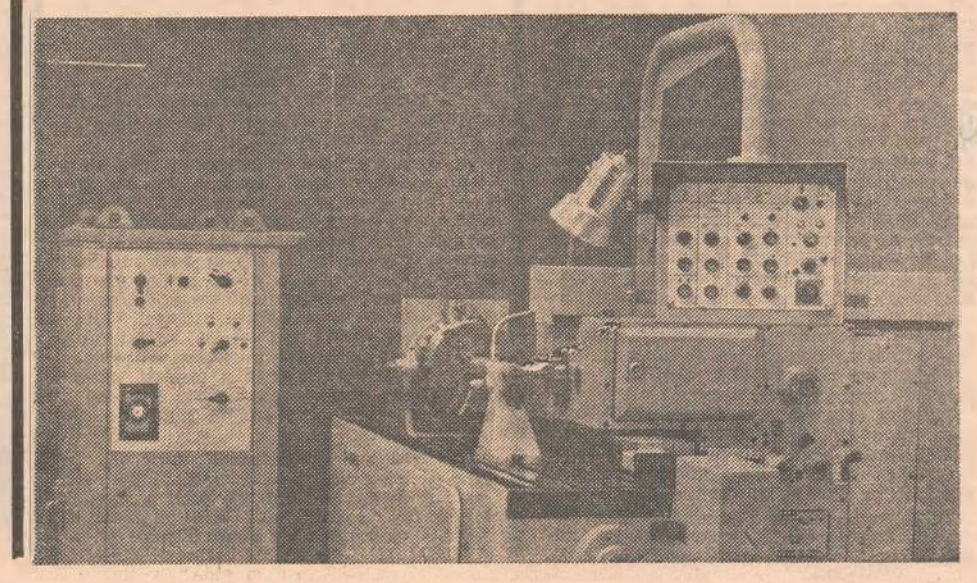

Metroul a devenit metrou în această iarnă

Din toamna anului trecut, la conducerea ÎNTREPRINDERII DE EXPLOATARE A METROULUI se află o autoritate în materie de „tracțiuni electrice", dr. ing. Gheorghe Turbuț. O experiență de 12 ani la Întreprinderea de transport București, ani buni director al Direcției tehnice din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, autor al celor două Tratate de locomotive electrice și de sisteme de transport — iată o carte de vizită alcătuită în bună măsură din mărturisirile altora. De altfel, o anume sfială de a vorbi despre sine și timpul scurt de cînd se află la metrou au fost motivele pentru care propunerea pentru acest dialog a fost întîmpinată cu rezerve. A acceptat deoarece, și-i redau argumentele „m-am gîndit că, de fapt, este un prilej de a vorbi despre oamenii metroului, excepționali din foarte multe puncte de vedere".

— Ce credeți că se știe și că nu se știe despre metrou ?

— Se cunoaște foarte mult despre construcția lui, nu numai de către bucureșteni, dar și de copiii celor mai îndepărtate județe ale țării : o realizare de excepție, cu performanțe de nivel mondial. Mărturisesc că iată, deși a împlinit cinci ani buni de cînd este dat în exploatare, mă incintă și azi arhitectura stațiilor, bunul gust al decorațiilor, și, credeți-mă, am văzut multe metrouri din lume. Pe vremuri, cînd lucram la I.T.B., eram un grup de specialiști, unii dintre ei au conceput metroul acesta, cărora ne plăcea să ne imaginăm cum va arăta un metrou pe malurile Dîmboviței, fără să ne treacă, totuși, prin minte că peste ani, gîndurile noastre vor prinde viață. O știm cu toții, Bucureștiul nu s-ar fi numărat printre orașele cu metrou ale lumii fără îndrăzneala și fermitatea președintelui Nicolae Ceaușescu, fără decizia sa izvorîtă din dorința de bine și frumos, față de Capitală și locuitorii săi. În aceea ce privește exploatarea modernului mijloc de transport, cred că în această iarnă metroul a devenit cu adevărat metrou. Gerurile mari, dificultățile transportului la suprafață i-au făcut pe mulți să „descopere" metroul. Asta a însemnat o creștere a traficului absolut impresionantă la care nu ne așteptam nici noi. De la 300 000 de călători pe zi în ianuarie la 350 000 și apoi 430—450 000 în februarie și în aceste zile.

— Fac o paranteză ca să vă spun că mulți dintre cei ce lucrează la Casa Scînteii au aflat foarte repede că stația Cringași le este de mare folos. Cîți călători au fost în 1984 ?

— 91 de milioane.

— Cum au „primit" bucureștenii metroul ?

— L-au apreciat și l-au respectat de la bun început. Este o chestiune care m-a interesat și pe vremea cînd nu eram legat direct de destinele întreprinderii și care mă preocupă în continuare. Dacă ați observat, oamenii vorbesc mai încet într-o stație de metrou, parcă în șoaptă. Nu fumează, îi respectă curățenia. Ai impresia că au intrat într-un muzeu.

— Este același cetățean care, „la suprafață", uneori, este mai puțin atent cu strada, cu orașul.

— Cred că îi impune ambianța, grandoarea lucrării. Am observat că în vagoane, au început să citească. Într-o zi, o tînără era cu o revistă și un dicționar în față. Ca să consulți un dicționar îți trebuie liniște.

— Vă împărtășesc doar în parte părerea. La muzeu nu intri chiar în fiecare dimineață și cu noaptea în cap. La muzeu intri pregătit sufletește pentru muzeu. Cred că acest respect îi este impus pe de o parte de ambianță, de măreția, de frumusețea stațiilor așa cum spuneți, iar pe de alta de buna lui gospodărire. Îmi cer scuze pentru aceste cuvinte care pot fi și de laudă, ele aparțin multora dintre cei ce merg cu metroul, se pare că întreprinderea se respectă pe ea, îngrijindu-se să păstreze totul ca în prima zi. Și, totuși, nici un reproș ?

— Ba da. Întîrziații ne dau mult de furcă. Sînt cei care aleargă pe scări încercînd să agațe ultimul vagon. Ei știu că neînchizîndu-se o ușă, trenul nu pleacă. Se redeschid ușile, mecanicul și impiegatul de mișcare intervin și se pierd în jur de 30—40 de secunde. E foarte mult cînd intervalul între trenuri, în orele de vîrf, este de numai 120 de secunde. Întreaga linie se dereglează. Publicul e grăbit, înțelegem acest lucru și ne străduim să asigurăm o ritmicitate cît mai bună.

— Ajungîndu-se la o „populație" de 450 000 transportată într-o zi, ce s-a întreprins ca ritmicitatea să fie alta decît, să spunem, anul trecut ?

— În toamnă, la ora de vîrf, între stațiile **Industriilor** și **Eroilor** și **Semănătoarea—Eroilor** se circula la 8 minute. Între **Eroilor** și **Republica**, la 4 minute. În prezent, între **Militari-Eroilor** și **Cringași-Eroilor**, un tren vine la 4 minute, iar pe parcursul **Eroilor-Republica**, la 2 minute.

— Și după orele de vîrf ?

— La 8 minute, iar seara, tîrziu, la 10 minute. În momentul de față, elaborăm un nou grafic, valabil de la 18 martie, în care se prevede ca în zona centrală să se circule la 4 minute după orele de vîrf, pînă la ora 20. Deci Cringașiul va avea legătură directă pînă la această oră. Mă întrebați ce am făcut pentru ca ritmicitatea de care am pomenit să fie posibilă. Vă răspund : schimbarea lunară a graficelor de circulație. Am mărit mereu numărul trenurilor, de la 18, în toamnă, la 33, astăzi. În aceeași perioadă a crescut și numărul vagoanelor.

— Care sînt stațiile cele mai aglomerate ?

— **Piața Unirii**, uneori cu 90 000 de călători pe zi, **Leontin Sălăjan** și **Armata Poporului.**

— După cîte înțeleg, elaborarea graficelor este în strînsă legătură cu numărul de vagoane. Cum s-a putut trece atît de repede de la 18 trenuri la 33, care, după cîte am înțeles, înseamnă peste 60 de rame sau peste 120 de vagoane ?

— Într-adevăr poți schimba rapid graficele, în funcție de necesități, dacă ai vagoane în perfectă stare de funcționare. Aici sînt două lucruri. Primul. Așa cum am învățat cu toții ce înseamnă metrou, de la constructor pînă la călător, și cei de la Întreprinderea de vagoane din Arad au căpătat experiență pe parcursul realizării vagonului. Este un produs nou, mă rog, a fost, și pentru ei un produs nou, și deloc simplu de realizat. Al doilea. De cîtva timp ne-am schimbat optica în ceea ce privește îndatorirea principală a întreprinderii. Trăim, funcționăm pentru că există călători. Ducem nu cît putem, ci cît trebuie. Gîndind lucrurile în felul acesta, potrivit rațiunii căreia funcționăm, s-au limpezit multe și ne-am pus pe treabă. Am renunțat și la ideea că exploatăm ce primim. Astfel am început să ne punem mintea la contribuție, specialiștii noștri, tehnicienii și inginerii au stat de vorbă cu muncitorii, cu maiștrii, mulți dintre ei veniți de la calea ferată. Inițiativele au condus la fiabilizarea ramelor. Primul lucru de care ne-am ocupat a fost instalația electrică. Apoi, printr-o colaborare eficientă cu întreprinderea din Arad, cu întreprinderi din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini centrale și întreprinderi din ministerul nostru, prin detașare de oameni calificați de la Întreprinderea de semnalizări și automatizări feroviare, printr-un sprijin eficient al institutului de cercetări feroviare și prin aportul deosebit al muncitorilor din depourile noastre și de la secția de reparații material rulant am reușit să punem la punct trenurile în așa fel încît să fim în stare să elaborăm grafice de circulație în fiecare lună. Am amintit de colaborările noastre, și îmi cer scuze celor pe care i-am omis, pentru a înțelege exact că fără lunile acestea de o muncă intensă, fără acest efort colectiv, așa cum de altfel s-a construit și metroul, n-am fi făcut față afluenței din aceste luni. În prag de iarnă eram în situația să nu mai putem circula, astăzi ne-am apropiat de jumătate de milion de călători. Înseamnă că schimbarea de optică se impunea.

— În cîteva scrisori primite la redacție în cursul anului trecut, călătorii atrăgeau atenția asupra sistemului de aerisire al vagoanelor, nu tocmai bine pus la punct. Oamenii nu reclamau situația, ci atrăgeau atenția asupra ei, propunînd chiar cîteva soluții. Țineau la metrou și nu vroiau ca el să se degradeze.

— Știu despre ce este vorba. Nu am știință despre acele scrisori și, deci, soluții, deoarece nu conduceam întreprinderea la acea vreme. Mi-am făcut o agendă cu problemele esențiale. Am un pricipiu : nu mă ocup de toate, ca să nu rezolv nimic. Prima problemă a fost aceea privind parcul de rame. Microclimatul se află și el pe agendă. Fără un studiu serios nu-mi dau seama dacă regimurile sînt bine stabilite. Promit că vom face o analiză a microclimatului ținînd seama firește de toți factorii : regimurile de care vorbeam, aerul de la suprafață pe care-l introducem prin gurile de absorbție, temperaturile, vara, iarna, deși, în general, în tunel și în stații temperatura este constantă, în jur de 12—14 grade, sistemul de ventilație al vagoanelor și așa mai departe.

— De asemenea, cei ce ne-au scris s-au referit și la scaune. Cum este mai comod, cu scaune dispuse ca la autobuze, sau cu cele așezate în lungul vagonului ?

— Mai comod este, fără îndoială, să stai jos. Dar, ca în majoritatea țărilor europene care au metrou, date fiind distanțele relativ mici și, deci, timpul scurt petrecut în vagon — amintesc că **Militari-Republica** se face în 30 de minute — ponderea călătorilor care merg în picioare este mai mare. Instalațiile sînt proiectate pentru circulația la 90 de secunde între trenuri și noi urmărim să trecem de la trenuri de patru vagoane la trenuri de 6 vagoane și cu asta capacitatea proiectată se consumă. Viteza maximă este de 80 km pe oră, iar cea comercială de 38 km pe oră, la nivel mondial. Peste asta nu se poate trece, pentru că e foarte greu că cobori sub 90 de secunde interval între trenuri. De aici rezultă capacitatea vagoanelor. Un vagon are, în cazul unui indice de 5 călători pe metru pătrat. care este normă internațională, o capacitate de 200 călători pe vagon. În orele de vîrf se ajunge la 8—8,5 călători pe metru pătrat, mai ales iarna cînd sîntem îmbrăcați în paltoane...

— Cam cît înseamnă îmbrăcămintea de iarnă ?

— 10—12 la sută, procente care sînt un cîștig vara. După ce v-am dat aceste date, este mai ușor să se tragă o concluzie : stăm jos sau mergem în picioare. Sînt convins că e bine cum sînt dispuse scaunele acum.

— Doreați la început să vorbim despre oameni, vă repet aprecierea „excepționali din foarte multe puncte de vedere". Vă rog.

— Marea noastră performanță este, cum am mai spus, schimbarea frecventă a graficelor. Ceea ce am întreprins în iarna aceasta aveam programat pentru toamna lui 1985. Ne bucurăm și ne felicităm că ne-am grăbit. Eforturile au fost de excepție. S-a muncit pe brînci, zi și noapte, fără concedii pentru cei ce n-au mai apucat să le facă în 1984. S-a tras serios în depouri și la secția de reparații, eroic. Tot din toamnă am început să rezolvăm și problema pieselor de schimb. Am început pregătirile pentru tronsoanele I și II, primul fiind **I.M.G.B.** — **Piața Unirii** 10,4 km cu 8 stații prevăzut a fi dat spre exploatare la sfîrșitul anului în care ne aflăm. Parcul de vagoane, pregătirea oamenilor, probele tehnologice, probele de sistem, trecerile cu vagoanele de gabarit și multe, multe altele. Ne mai felicităm, de asemenea pentru buna colaborare cu constructorul, calitatea lucrărilor menținîndu-se la același nivel, foarte ridicat. În semn de respect pentru această lucrare, românească în totalitate, în semn de respect pentru călători și haina noastră de ceferiști, ne străduim să ne ridicăm la nivelul încrederii acordate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, astfel ca metroul să nu piardă ceea ce a cîștigat în această iarnă : stima acelei populații de aproape jumătate de milion de oameni.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

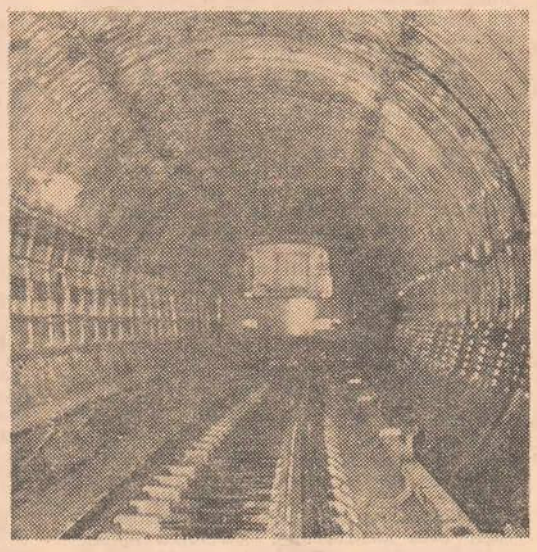

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

O „populație" de aproape jumătate de milion de călători transportată zilnic ■ Principiul nostru : trăim, funcționăm pentru că există călători ■ Un tren la 120 de secunde ■ Schimbare de optică salutară : ducem nu cît putem, ci cît trebuie ■ Colaborarea de excepție în ceea ce privește perfecționarea ramelor ■ Paltoanele — 12 la sută din capacitatea vagonului

Cu „scutul" prin Clujul... subteran

Cluj-Napoca, Primăvara anului 1984. Undeva, la intersecția căii ferate cu strada Oașului, un șantier neobișnuit. Se forează ! Din cînd în cînd ies camioane încărcate. După un timp se montează și o macara „turn". Și timpul se scurge. Trec o lună, două, mai multe. Camioanele continuă să care pămînt. Secretul ciudatului șantier se păstrează. Curioșii încearcă să ghicească „obiectul" : a-nceput oare construcția monoraiului, despre care se discută mult în ultimii ani la Cluj ? O fi ceva legat de viitoarele tramvaie ale Clujului ? Se gîndește oare cineva la fantastica idee a metroului ? Un bloc sau o construcție industrială ?

Îl sun la telefon pe directorul Trustului de construcții, **ing. Grațian Șerban, Erou al Muncii Socialiste.** „Șantierul de pe strada Căii ferate ? — da, e al nostru. Lucrăm acolo cu **scutul !" Scut ?** Dar ce este acesta ? N-am auzit niciodată vorbindu-se despre el la „Trust", deși am scris adesea despre constructori ! Și iată-mă față în față cu inginerul **Ioan Ghemeș**, la întîlnirea propusă de directorul „Trustului". E șeful brigăzii 501. Zîmbește. A adus și un teanc de proiecte. Așteaptă prima întrebare, dar e convins că subiectul nu poate fi altul decît... **„scutul" !** Sună și ciudat cuvîntul acesta. La drept vorbind, pe mine mă interesa altceva : să descifrez misterul acelui neobișnuit șantier, de unde camioanele, pline-ochi, continuă să care zi și noapte pămînt. Aveam însă să aflu că întreaga poveste se țese în jurul unei noi tehnologii gîndită și realizată în „Trust" : construirea de canale subterane cu ajutorul... **„scut-ului" !**

— Și de cînd datează povestea cu „scutul", tovarășe ing. Ghemeș ?

— De vre-un an și jumătate. Și a pornit de la cerințele edililor. Trebuia neapărat găsită o soluție. Clujul a crescut, se apropie de 400 de mii de locuitori, s-a construit enorm, iar sistemele de canalizare au devenit o problemă. Vechile soluții ni s-au părut anacronice. Gîndiți-vă de pildă numai la strada Horea, poate cea mai „circulată" stradă a Clujului, s-o „blochezi" poate chiar un an, cît ar dura săparea și construirea noilor „colectoare"! Și soluțiile le-au găsit oamenii noștri. Așa s-a ajuns la „scut"...

— Și cine l-a fabricat ?

— Colegii noștri de la S.U.T. ! Dar povestea e ceva mai veche. Într-o bună zi ne-am trezuit că avem la Trust un coleg nou. Un inginer minier, pe nume Mihai Buzdugan. La drept vorbind un timp nu ne-am prea dumirit ce caută la noi. Se știa doar că l-a încadrat, după ce-l căutase cîteva luni bune, inginerul Șerban Grațian. Și culmea ! Nu-l încadrase la noi, la constructori, ci chiar la cei ce se ocupă cu utilajele pentru transport. La S.U.T. ! Și se mai zicea că are... „sarcini speciale" !

— Care au fost acestea ?

— Ce să vă spun ? La început, n-a avut nimeni cum să-l vadă. Era mai mult plecat. Cînd la Metroul din București, cînd prin biblioteci, cînd prin mai știi ce uzină din țară. Trebuia, de fapt, să supravegheze realizarea „scutului" și să pregătească terenul pentru utilizarea lui în subteran. Ce mai, omul acesta n-a avut liniște pînă cînd totul n-a fost gata. Și n-are nici azi. Se gîndește, împreună cu proiectanții, la modernizarea lui...

— De fapt, ce este acest „scut" ?

— O spune chiar numele : îi protejează pe oameni, să poată lucra în deplină siguranță în subteran, unde nu mai e nevoie de susțineri ca în galeriile miniere. Am montat în scut chiar și telefon, avem instalații de aeraj, de iluminat, ce mai, condiții optime. Iarna e cald, iar vara răcoros, ideal pentru lucru...

— La ce adîncime lucrează „scutul"?

— Acolo unde există siguranța că nu perturbăm instalațiile subterane. În prezent lucrăm cam la zece metri urmînd traseele străzilor și evitînd trecerea pe sub fundațiile clădirilor...

— Azi, cînd discutăm, e Ziua mărțișorului, deci 1 martie 1985. Unde se află „scutul" ?

— A parcurs cam un sfert de kilometru. Nu e mult, dar așa au fost începuturile. Acum înaintăm zilnic cam 2—3 metri. Și nu sîntem încă mulțumiți. Vă și spuneam că inginerul Buzdugan și proiectanții caută în continuare soluții practice. Nu de alta, dar viitorul în săpăturile subterane e al „scutului"....

— Ce fronturi de lucru are în prezent „scutul" ?

— Am pornit din apropierea locului de traversare a Someșului de calea ferată, iar acum sîntem în imediata apropiere a gării. De aici, ne vom abate pe sub strada Horea, iar mai departe, urmînd malul Someșului, pe sub strada Dragalina, spre cartierul Grigorescu. Dar sînt și alte proiecte în lucru, motiv pentru care în prezent colegii de la S.U.T. lucrează deja la executarea „scutului" nr. 2...

— Și ce rămîne în urma „scutului" ?

— Structura de rezistență a colectorului cu un diametru de 2,75 metri. Și nimic deranjat. Nici instalațiile de apă, nici cele electrice, nici cele de gaz metan. Și sus pe stradă, totul normal. Și circulație, și curățenie, totul, ca și cînd la 10 metri sub pămînt nu s-ar întîmpla absolut nimic !

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

La concret despre dr. Gheorghe Neagoe

— Stimate tovarășe doctor Gh. Neagoe, m-am gîndit zilele trecute că interviul pe care mi l-ați promis, să-l realizăm pornind de la cazuri concrete. Din cîte știu ați început cu cancerul de stomac. De ce tocmai cu cancerul de stomac ?

— Pentru a da un răspuns cît mai apropiat de realitate, vă rog să-mi permiteți o mică digresiune. Am avut nefericirea să asist în anii studenției la un deces fulgerător (24 de ore) al unei tinere de 20 de ani, internată de urgență în chiar noaptea nunții sale...

— E zguduitor ce-mi spuneți !

— Internarea s-a făcut în salonul în care îmi desfășuram practica. A fost primul deces prin cancer (leucemie acută), văzut și trăit de mine. Pot spune că din ziua aceea am declarat război cancerului. Firește, am știut că este un război inegal. Cum să vă spun, e ca și cum ai intra în cușca unui tigru cu mîinile goale ; dar dacă mă gîndesc bine, cei care au avut curajul să intre peste o fiară, au reușit pînă la urmă să o îmblînzească, pe cînd ceilalți s-au mulțumit doar să o privească. Evident, e mult mai comodă postura spectatorului, pentru că una e să privești fiara după gratii și alta e să-i simți respirația în spate.

— Ce a urmat ?

— Ce să urmeze ? La puțină vreme după această întîmplare, am devenit „clientul" laboratoarelor din cadrul Institutului de medicină și al Bazei Academiei Române din Timișoara, unde sub îndrumarea reputatei cercetătoare, dr. Elena Cotăescu, am început lupta cu cancerul. Și pentru că o nenorocire nu vine niciodată singură, cum se zice, în martie 1975 mi-a fost dat să mai trăiesc un dezastru. Verișoara mea, în vîrstă de 22 de ani, a murit de cancer gastric. Am asistat la laparatomia exploratorie care i s-a făcut într-o clinică și-am fugit îngrozit. Din acel moment nu am mai văzut-o niciodată. Decesul ei m-a făcut să deschid și alte fronturi împotriva cancerului ; mă refer, desigur, la cancerul gastric pentru că el este prima obsesie. Așa se face că după un an de la această întîmplare destul de tristă din viața mea, în martie 1976, pe ziua de 22, a fost internat în secția de chirurgie a Spitalului C.F.R. din Drobeta Turnu Severni bolnavul Croitoru Ion (F.O. 634/261) care era suspect de cancer gastric. În ziua de 2. 04. 1976, în timpul operației pe care o efectuam acestui bolnav, am avut aceeași imagine dezolantă pe care o avusesem cu un an în urmă. Era vorba de un cancer gastric inoperabil, cu metastaze vizibile pe peritoneul și ganglionii din jurul stomacului. În mod normal operația trebuia să se limiteze la închiderea abdomenului, iar bolnavul respectiv trebuia trimis acasă să moară. Cred că am avut un moment de ezitare, moment în care am luat hotărîrea să îl supun tratamentului pe care îl pusesem la punct și pe care l-am și brevetat ulterior. Croitoru Ion trăiește și astăzi.

— Tratamentul imunogenetic pe care l-ați asociat în ultima vreme altor tratamente a făcut să crească numărul celor salvați din ghearele morții. Ce s-a întîmplat la nivel de celulă ?

— Tratamentul pe care impropriu l-am numit imunogenetic, este în realitate un tratament cu efect oncolitic și imunologic. Acest tratament realizează în același timp distrugerea celulelor canceroase prin deteriorarea tiparului lor genetic (ADN—ARN), creșterea antigenității celulelor canceroase distruse, precum și creșterea imunității organismului împotriva structurii acelorași celule maligne pe care le poartă și pe care în felul acesta reușește să le respingă și să le elimine.

— Faptul că actualul tratament dă rezultate foarte bune în unele structuri ale cancerului de stomac, iar în alte structuri ale aceluiași organ nu răspunde favorabil, v-a făcut să trageți vreo concluzie ?

— Faptul că tratamentul meu dă rezultate foarte bune în anumite structuri canceroase și este fără efect în altele, îmi permite următoarea concluzie : specificitatea acestui tratament față de anumite structuri maligne. Nu putem ști de ce același tratament este eficient în schirul gastric cu structură de carcinom anaplazic și nu are nici un efect în carcinomul nediferențiat și sarcomul gastric. Pentru a ști acest lucru sînt necesare studii suplimentare de infrastructură celulară, de imunochimie, imunogenetică.

— Am să vă rog să precizați un lucru și anume ce forme ale cancerului de stomac se pot rezolva în secția și spitalul pe care îl conduceți la ora actuală ? Cînd vă pun această întrebare, mă gîndesc și la faptul că s-ar putea într-o bună zi să vă treziți cu o avalanșă de bolnavi în fața cărora veți fi neputincios.

— Întrebarea este binevenită pentru că nu este corect din partea noastră să punem pe drumuri oameni necăjiți, oameni pentru care nu putem face nimic. Precizez și subliniez în același timp că, în Spitalul C.F.R. Drobeta Turnu Severin, nu tratăm cancerul gastric decît prin internare și nu internăm decît acele forme de cancer de stomac în care obținem rezultate sigure. Acestea sînt :

a) Schirul gastric confirmat histopatologic prin gastroscopie sau laparatomie.

b) Cancerele jumătății inferioare a stomacului, abordabile chirurgical, cu excepția structurilor histopatologice amintite mai sus — sarcomul și carcinomul nediferențiat. De asemenea este bine să se știe că nu acceptăm internarea decît cu forme legale de trimitere și numai după examinarea prealabilă a acestor bolnavi în secția noastră.

— Pentru că acest interviu își propune să scoată la iveală în primul rînd cazurile, cu alte cuvinte rezultatele muncii dv. de aproape două decenii, vă rog să ne dați cîteva exemple.

— Mă voi referi numai la cîțiva bolnavi cu cancere de stomac, considerate ca inoperabile, tumora depășind peretele gastric, cu metastaze miliare, vizibile cu ochiul liber și confirmate histopatologic. Desigur, ies din discuție bolnavii în stadii terminale, bolnavi care nu ar putea să suporte nici un fel de tratament.

C. I. din comuna Radomirești, județul Olt (F.O. 2362/848/3. XI. 1976). Rezultatul histopatologic, semnat de dr. Elena Ursu de la Spitalul Witting din București (bul. nr. 31642-3/29. 03. 1976) a fost de „adenocarcinom gastric mucipar".

C. P. din Drobeta Turnu Severin (F.O. 816/282/26. 04. 1982). Rezultatul histopatologic, semnat de prof. dr. doc. Leonida Georgescu de la Institutul de medicină din Timișoara (bul. nr. 26360-61-62/12. 05. 1982) precizează diagnosticul de „adenocarcinom cu metastaze masive în ganglionii din hilul hepatic și pancreatic".

C. G. din comuna Șimian, jud. Mehedinți (F.O. 64/43/20. 01. 1984). A fost transferat în secția noastră. Rezultatele histopatologice, semnate de prof. dr. doc. Leonida Georgescu de la Institutul de medicină din Timișoara (bul. nr. 4083/18. 02. 1984) precum și de către dr. Nicolae Nedelcescu de la Spitalul județean Mehedinți, au precizat diagnosticul de „carcinom infiltrativ, slab diferențiat".

C. G. din com. Bratovoești, jud. Dolj, a fost internat la data de 01. 03. 1984 (F.O. 499/200) în secția noastră. Rezultatul histopatologic, semnat de prof. dr. doc. Leonida Georgescu de la Institutul de medicină din Timișoara (bul. nr. 4124-25-26/21. 03. 1984) precizează diagnosticul de „carcinom mucipar cu celule neoplazice în inel cu pecete, cu metastaze masive de carcinom mucipar în peritoneul și ganglionii trimiși".

A. P. din com. Piscul Vechi, jud. Dolj, a fost internat în perioada 20 septembrie — 5 octombrie 1983 în Clinica chirurgicală II de la Spitalul județean din Craiova, unde i s-a practicat laparatomia exploratorie prin care i s-a confirmat diagnosticul de „schir gastric". La externare i s-a spus familiei că bolnavul va deceda în cîteva luni. După tratamentul imunooncolitic la care a fost supus în secția noastră a trecut un an și jumătate și nu numai că nu a murit, dar se află într-o bună dispoziție de viață.

T. A. din Zlatna, jud. Alba a fost internat cu diagnosticul de „neoplasm gastric" recidivat. După examenul histopatologic efectuat în Clinica a III-a medicală din Cluj, i s-a confirmat diagnosticul de „carcinom difuz anaplazic" sub semnătura dr. Anton Drăghici. La internare în secția noastră (F.O. 1392/576/17. 08. 1984) prezenta vărsături permanente și nu se putea alimenta din cauza stenozei gastrice.

R. C. din com. Domnești, jud. Argeș (F.O. 947/367/16. 05. 1983). A fost internată cu „neoplasm gastric, cu ascită neoplazică". Diagnosticul histopatologic „adenocarcinom papilar cu metastaze în cinci din cei șapte ganglioni trimiși", (bul. 3704-11/15. 06. 1983) semnat de prof. dr. doc. Leonida Georgescu.

— Bolnavii de mai sus au avut în prealabil și o confirmare radiologică a neoplasmului gastric ?

— Absolut. Nu m-apuc niciodată să deschid un abdomen pe simple bănuieli. În plus, țin să adaug că toți acești oameni trăiesc și au fost reintegrați social.

— Știu că schirul gastric este o structură mai dificilă. Cum ați ajuns să aveți rezultate asupra acestei forme de cancer?

— Din anul 1984, de cînd am încercat efectele tratamentului imunogenetic pe această structură. Pînă în prezent rezultatele sînt mai mult decît promițătoare, avînd în vedere că această formă de cancer care nu se poate opera, nu are nici un tratament eficient. Am observat că la toți bolnavii luați în tratament, volumul tumoral s-a micșorat surprinzător de mult, cu dispariția hemoragiei gastrice și a fenomenelor de stenoză. Deși timpul de cînd tratez această structură este relativ scurt, doar un an, am destule motive să sper că va fi bine.

VALERIU ARMEANU ■

Eveniment : ERIDIAROM-ul a fost brevetat !

Vă amintiți ? Cu un an și ceva în urmă, Flacăra consemna existența la Cluj-Napoca a unui nou medicament românesc ce trecuse de etapa experimentelor cu nota maximă : Eridiarom-ul ! Rar ne-a fost dat să consemnăm o atît de normală și firească asimilare în practica productivă, de unde ecourile erau constant aceleași : excepțional ! Și la drept vorbind nici nu putea fi altfel, de vreme ce noul medicament românesc gîndit și realizat la Cluj de un colectiv condus de medicul veterinar dr. Roman Morar, șef de lucrări la Facultatea de Zootehnie și Medicină veterinară din Cluj-Napoca, era, cum îi place să spună inventatorului, cel mai natural din lume, verificat timp de milenii de moșii și strămoșii noștri în chiar medicina umană !

Dar, undeva într-un birou al O.S.I.M.-ului din București, cineva a gîndit într-o vreme altfel. **Flacăra** a scris și despre asta. Au urmat contestații, rejudecări ale „cazului" Eridiarom, soldate firesc cu brevetarea...

— Deci, stimate tovarășe dr. Roman Morar, de cîteva luni Institutul Agronomic „Dr. Petru Groza" este titularul brevetului 86 539 ! Brevetul românesc al Eridiarom-ului...

— Așa este. În plus, vreau să precizez că Eridiarom-ul e înregistrat deja și ca marcă. Între timp, pe lîngă avizul Institutului „Pasteur" din București, am primit și referatele de apreciere de la facultățile de profil din Timișoara și Iași, care consemnează vindecări de peste 93 la sută în toate cazurile. În aceste zile pregătim demersurile pentru cel de al doilea aviz cerut de metodologia în vigoare. Complicat, dar necesar !

— ...Și stația pilot ?

— E total depășită, sufocată de cererile ce ne vin zilnic din mai toate colțurile țării. De fapt nici n-avem azi o „stație pilot" ci un foarte modest laborator de microproducție. Ideea înființării Stației pilot e însă una viabilă, realistă, sprijinită de însuși actualul rector al Institutului Agronomic, prof. dr. Alexandru Salontai. Avem toate motivele să sperăm că în această stație-pilot se vor prelucra încă în această toamnă 4—5 000 kg materie primă...

— ...care se găsește din belșug în flora spontană !

— Da, și sîntem siguri că ne vom bucura și în continuare de același sprijin din partea Inspectoratului silvic județean, care a sesizat pe deplin importanța medicamentului nostru pentru zootehnia românească !

— Care e „starea" actualelor solicitări ?

— Azi asigurăm abia un sfert din cantitățile solicitate. Ne preocupă foarte mult să asigurăm toate solicitările în viitoarea stație-pilot a facultății, evident, atunci cînd aceasta va fi dotată cu aparatura și personalul necesar, dar numai în condițiile păstrării calității inițiale a Eridiarom-ului ! Vrem ca Eridiarom-ul să rămînă cel mai bun și eficient medicament natural de concepție românească utilizat în prevenirea și combaterea tulburărilor digestive. Și încă cevașă-ncepem exportarea lui !

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

„Trenule, mașină mică"..., teleghidată electronic

„Trenule, mașină mică, unde-l duci tu pe Ionică ?" Refrenul popularului cîntec a păstrat în zilele noastre poate ceva din romantismul fiecărei călătorii și alintarea meritată ce i-o acordăm acestui solicitat mijloc de transport. Pentru că astăzi, trenul-mașină mică este pe undeva o adevărată uzină pe roți, iar sistemul Căilor Ferate, pe arterele căruia circulă mii de garnituri de călători și mărfuri, reprezintă o mare industrie care servește cu exactitate de ceasornic organismul țării. Și ca o industrie ce se respectă, industria căilor ferate, pe lîngă disciplină, conștiinciozitate și muncă ce nu ține seama de noapte și zi, cochetează tot mai mult cu tehnica de ultimă oră, cu electronica, cu calculatorul. Am găsit la Institutul de Cercetări și Proiectări Tehnologice în Transporturi oameni care defrișează cu cercetările lor zonele de noutate ale domeniului, care inovează și transpun în realitate rezultatele gîndirii lor pasionate, care obțin și premii internaționale pentru țară, ca recenta medalie de aur de la Tîrgu de la Leipzig pentru contorul numărător electronic de vagoane și sesizor de gabarite depășite. Din mulțimea de realizări deosebit de interesante ale celor de aici, două ne-au sărit în ochi prin spectaculozitatea lor. Prima este o instalație de telecomandă prin radio a locomotivelor. Obișnuiți să recepționăm doar peisajul gărilor cu peroane populate de călători grăbiți, cu trenuri ce vin, cu trenuri ce pleacă, nu cunoaștem și fața nevăzută a muncii C.F.R.-iștilor. Munca anonimă dar importantă din triaje, cu sumedenia de manevre ce se fac pentru compunerea garniturilor de trenuri, în special a celor de marfă. Aici, locomotiva ce împinge șirul de vagoane făcînd manevre dese și relativ complicate era condusă de un mecanic aflat permanent în dialog cu dirijorul din turnul de control. Ce aduce nou realizarea celor de la I.C.P.T.T. ? Cînd începe manevrele de trimitere diferențiată a vagoanelor pentru compunerea diferitelor garnituri, mecanicul devine doar observator și supraveghetor, pentru că locomotiva execută singură toate operațiile de mișcare, prin telecomanda celui din turnul de control. Iată cum decurge această dirijare operațională a locomotivei sub bagheta directă a celui din turnul de control, „regizor al întregului scenariu de manevre" fără acea rotiță intermediară care era mecanicul. Dirijorul din turn tastează manevra pe claviatura pupitrului, echipamentul electronic prelucrează informația și prin componentele de radio-emisie o lansează codificat în eter. Semnalul este absorbit de echipamentul electronic de recepție de pe locomotivă, care prelucrează mesajele primite și elaborează comenzi către agregatele de forță și comandă clasice ale locomotivei. Și astfel colosul de 2100 cai putere începe docil manevrele de împingere a celor 60—80 vagoane însumînd 2500—3000 tone, singur, fără mecanic, deplasîndu-se înainte și înapoi cu viteze diferite, accelerînd, frînînd diferit, fluierînd etc.

— Vedeți, realizarea noastră nu este un artificiu electronic gratuit — ne spune inginerul Oprea Tudor, unul din părinții noului sistem. Locomotiva telecomandată, reducînd timpii de prelucrare a garniturilor cu 25—30 la sută, crește productivitatea de triere și capacitatea triajului și, în ultimă instanță, mărfurile ce se transportă cu trenurile ajung mai repede la beneficiar. În plus, saltul este și de ordin calitativ, cîștigîndu-se în siguranța operațiilor, în promptitudinea și exactitatea răspunsului locomotivei, evitîndu-se eventualele nesincronizări dintre turnul de control și mecanic, acesta fiind supus oboselii, în timp ce organismul electronic nu cunoaște oboseala, ci are randament constant. Aflăm că astfel de locomotive telecomandate au construit puține țări, și acelea cu puternic suflu economic, ca S.U.A., Japonia, Franța, R.F.G., așa că prin realizarea lor specialiștii noștri se află în prima linie a celor cu preocupări în acest domeniu de pionierat. Dealtfel, concepția locomotivelor telecomandate este pur românească și realizată numai cu echipamente din țară. A trecut vremea cînd România importa fascinantele dar simplele trenulețe jucării telecomandate și a sosit ziua cînd este în stare să creeze sofisticate locomotive de 2000 C.P. telecomandate, într-adevăr bijuterii de mare rafinament tehnic.

— Acum cînd prototipul locomotivei Diesel electric de 2 100 C.P. telecomandate este în probe și lucrează efectiv de 6 luni cu rezultate bune în triajul automatizat Videle, ne-am dat seama că în cei 3 ani de cercetare și realizare a prototipului în institut s-a plămădit o echipă puternică, parcă „telecomandată" de pasiune și dăruire, care nu lua în seamă nici gerul din triaj sau poligon, nici scurgerea de mult a celor 8 ore de muncă, nici impasurile sau soluțiile schimbate din mers pentru acel „mai bine", echipă compusă din inginerii Oprea Tudor, Ion Căpităneanu, Romeo Cristea, Eugen Dobrea, tehnicianul Ioan Tomescu și cel ce vă vorbește, dr .ing. Dumitru Mihăilescu. Cred că i-am contaminat și pe beneficiari cu entuziasmul nostru dar și cu performanțele „papagalului" (așa este acum alintată drăgăstos de toți locomotiva teleghidată datorită culorilor ei vii). Ca de obicei, în fața noului există rețineri, dar acum toți de la Videle, în frunte cu mecanicul ei, sufletistul Ion Panait, o îngrijesc ca pe un copil răsfățat, fiindcă promisiunile încep să prindă conturul realului." A doua cercetare este un simulator pentru instruirea mecanicilor de locomotivă, tot o realizare de înaltă ținută tehnică, de concepție românească, construită numai cu echipamente din țară și care a intrat în producția de serie. Timpul legendarului mecanic de locomotivă, murdar de funingine lîngă focul duduind, cu o lopată în mînă și 2—3 manete în față a trecut și mecanicul de azi trebuie să strunească o mașinărie complicată. De aceea instruirea și reciclarea lui sînt probleme de importanță deosebită. Cu ajutorul acestui simulator, instruirea se face în condiții mult superioare, realizînd confruntări și cu situații limită, asigurîndu-se securitate elevului, a locomotivelor și mediului, economie de carburant. Reproducerea condițiilor reale este perfectă : pupitru de comandă identic cu cel real, filmul cu peisajul are viteza variabilă, acordată cu așa zisa viteză imprimată trenului simulat, balansul locomotivei, zgomotul motoarelor, a podurilor, a macazelor întru totul reale, așa că elevul trebuie să ia decizii, să conducă, și la sfîrșit să primească un buletin de conducere în care calculatorul — profesor obiectiv — nu-l iartă de nici o gafă și-l pune să repete. „— S-a demonstrat practic că mecanicii școlarizați pe simulatorul nostru au avut o ștachetă a competenței sensibil mai ridicată decît a celora care nu au beneficiat de el — ne relatează dr. ing. Iuliu Barbos, adevăratul catalizator al echipei de realizatori, din care au mai făcut parte inginerii Dorin Dumitrescu, Nicolae Nicolaescu, Aurel Barbu și alții. Și ca să vă dați seama de fidelitatea cu care electronica și calculatorul au reprodus condițiile reale de trafic, am să vă povestesc o scenă, în care un mecanic-instructor aflat la pupitrul cabinei, simulîndu-i-se intrarea unui automobil pe linie, a frînat, dar totuși a lovit ușor mașina, lucru ce l-a făcut să sară agitat pe ușă pentru a vedea ce s-a întîmplat, bineînțeles în hazul celor din jur. Nu vreau să ne lăudăm, dar „cabina noastră fermecată" este competitivă cu cele ale puținelor țări ce fabrică simulatoare — S.U.A., Canada, Anglia — și pentru acest motiv deja sîntem curtați de suedezi și de polonezi pentru export." Fertilizîndu-și munca cu competență, dăruire, inventivitate, niște oameni pasionați de la I.C.P.T.T. au făcut să adie suflul nou al electronicii și peste „calea lungă drum de fier".

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Urmărim să facem turism, la cel mai înalt nivel, 365 de zile pe an

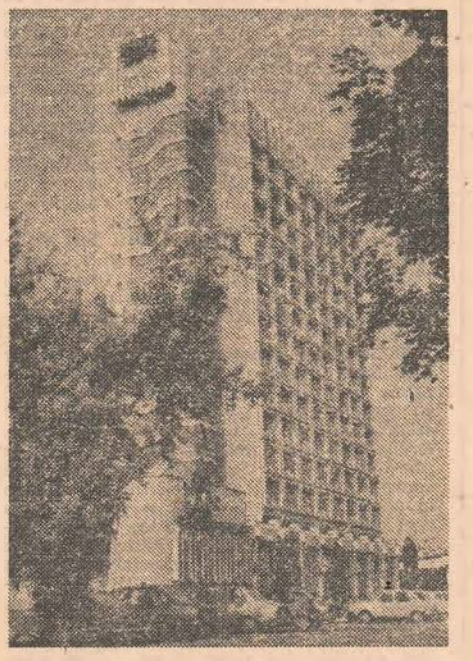

Interviu cu tovarășul COSTACHE ZMEU, adjunct al ministrului turismului

Prima întrebare ar putea servi, stimate tovarășe ministru, drept introducere pentru interviul care urmează: cum apreciați bilanțul anului turistic 1984 ?

— Activitatea turistică s-a încheiat, în 1984, cu rezultate bune. Față de 1983, circulația turistică internațională a cunoscut o creștere de 14 la sută, România fiind vizitată de aproape 6,6 milioane de turiști străini din peste 30 de țări. Am reușit să oferim, într-o măsură mai mare decît înainte, programe care să cuprindă cam tot ceea ce interesează turismul internațional contemporan, adică turism marin, alpin și pentru sporturi de iarnă, cultural, automobilistic, de cură, pentru studii și congrese, pentru tineret și așa mai departe. Această largă paletă de genuri a determinat prezența ofertei turistice românești în 134 de cataloage din 25 de țări, peste 1 000 de agenții de voiaj din întreaga lume asumîndu-și sarcina vînzării ei. Totodată, peste 10 milioane de oameni ai muncii români au beneficiat, în cursul anului trecut, de serviciile unităților noastre. Această cifră, în creștere față de anii precedenți, îi include atît pe cei care și-au efectuat concediile și vacanțele în stațiuni balneoclimaterice, cît și pe cei, peste 1,5 milioane, care au urmat tratamente la Herculane, Felix Covasna, Mangalia, Slănic Moldova, Vatra Dornei, Călimănești, Sovata, Tușnad, Eforie Nord etc. etc. Lor li se adaugă alți 1,24 milioane de turiști români, care au participat, în 1984, la excursii organizate în străinătate, îndeosebi în țările socialiste. Socotind că toate unitățile noastre au izbutit să-și îndeplinească planul de beneficii, desfășurînd o activitate rentabilă, am avea, firește, motive să ne declarăm mulțumiți. Sîntem conștienți însă că ne mai rămîn multe de făcut și că în munca noastră există încă mult loc pentru mai bine.

Ne-ar interesa să știm care sînt capacitățile de care dispune, în prezent, turismul românesc.

— La ora de față, el contează pe 337 500 de locuri de cazare și pe 227 400 de locuri de alimentație publică, situate în toate zonele și pe toate traseele turistice. Deținînd un grad de confort corespunzător celor mai înalte exigențe, mereu crescînde, ale turismului intern și internațional, aceste capacități sînt în măsură să satisfacă oricînd, nu doar în sezon, cerințele justificate ale turiștilor români și străini. În 1984, ca urmare a investițiilor acordate de partid și de stat, a atenției arătate de tovarășul Nicolae Ceaușescu personal, baza materială destinată turismului a cunoscut o nouă dezvoltare, cantitativă și, mai ales, calitativă. Au fost date în folosință noi unități hoteliere în stațiunile Buziaș, Herculane, Felix și Moneasa, precum și în orașele Iași, Zimnicea și Sulina, totalizînd 1 254 de locuri de cazare și 2 200 de locuri de alimentație publică. Dispunem astfel de o bază materială puternică, modernă, iar sarcina care se pune acum în fața noastră, a tuturor lucrătorilor din turism, este s-o valorificăm cît mai bine, cît mai eficient. Bătălia pe care o purtăm este azi, mai mult ca oricînd, una pentru o calitate superioară. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, turismul poate și trebuie să-și aducă o contribuție mai consistentă în privința încasărilor valutare și a prestațiilor de servicii pentru oamenii muncii.

Ce s-a întreprins, ce se întreprinde pentru atingerea acestui scop ?

— Ne-am propus și ne propunem să facem turism, la cel mai ridicat nivel, 365 de zile pe an. Cu alte cuvinte, nu doar în sezon, cînd gradul de ocupare a capacităților noastre este, se știe, la limita maximă. Gîndind așa, am lărgit și diversificat tratamentele cu medicamente originale românești. Produsele Gerovital, Pell Amar, Boicil, Ulcosilvanil și Covalitin, cunoscute și din paginile revistei „Flacăra", care a militat mereu pentru promovarea și afirmarea lor, s-au pus la dispoziția celor interesați, tot mai mulți la număr, nu numai în bazele de tratament din București, Mangalia și Eforie Nord, cu care s-a demarat, ci și în celelalte stațiuni mari, alături de alte produse. În anul 1984 am lansat o nouă formulă de tratament, cura profilactică activă, desfășurată pe parcursul întregului an și adresată deopotrivă persoanelor sănătoase, cît și celor cu randament de muncă scăzut, aflate în convalescență etc. Rezultatele obținute pînă acum sînt încurajatoare, dar sîntem conștienți că drumul care ne rămîne de parcurs e încă lung.

În altă ordine de idei, spre a veni în întîmpinarea satisfacerii dorințelor turiștilor de a petrece într-un mod cît mai plăcut timpul liber, am căutat și căutăm să îmbunătățim activitatea de agrement. A crescut numărul de discoteci, de videoteci, de terenuri de sport, de săli de jocuri mecanice, de parcuri de distracție, asigurîndu-se totodată, prin eforturi proprii, depuse îndeobște la I.A.P.I.T., dotările necesare pentru practicarea mai largă a diferitelor sporturi de iarnă și nautice.

Ne-am lămurit. Din dialogul nostru au și reieșit cîteva din noutățile anului 1985, dar ele sînt, fără îndoială, mai numeroase. Ce și-a propus, pentru a fi mai concreți. Ministerul Turismului pentru anul în curs ?

— Se cuvine să precizăm că, și în 1985, turismul va primi importante fonduri de investiții pentru dezvoltare și modernizare. Vor fi puse în funcțiune noi unități hoteliere la Baia Mare, Petroșani, Miercurea Ciuc și Roșiori de Vede, noi baze de tratament la Căciulata, Felix și Săcelu. Sînt de realizat, în perspectivă, lucrări de modernizare, de extindere și construcție a noi popasuri turistice pe litoral, la punctele de intrare în țară, pe principalele trasee turistice și în unele stațiuni balneoclimaterice. Va începe, în curînd, amenajarea Complexului hotelier din insula Pantelimon — București, după cum sînt prevăzute și însemnate acțiuni de renovare, de ridicare a gradului de confort al unor hoteluri și vile din orașele Suceava și Tîrgu Mureș, din stațiunile Călimănești și Covasna. Dar demersul nostru se va îndrepta, repetăm, mai ales spre valorificarea integrală a bazei materiale existente.

Bătălia pentru calitate înseamnă idei noi, cutezătoare și, firește, o preocupare permanentă pentru aplicarea lor. Mai multă inițiativă, mai multă mobilitate. Vă ascultăm.

— Pentru o exploatare mai bună și cu continuitate a bazei materiale, de pildă, s-a trecut la încheierea de contracte de lungă durată și charter cu mai multe firme străine, precum și la închirierea de vile, pe întreg parcursul unui an, întreprinderilor industriale din țară. Prin politica tarifară aprobată pe 1985, s-au creat condiții de cointeresare a turiștilor străini pentru perioadele de început și sfîrșit de sezon, cînd cererea este mai redusă, atît la tratament balnear, cît și la odihnă. În același scop, împreună cu C.C. al U.T.C., lucrăm la definitivarea unui program complex de acțiuni, excursii, vacanțe, tabere la munte și la mare, participări la manifestări cultural-artistice și sportive etc., care va fi lansat, în cel mai scurt timp, pe piețele externe și în țară, cu prilejul Anului Internațional al Tineretului. Vom arăta celor care vor veni în România frumusețile naturii, demne de cele mai alese elogii, dar și, în paralel cu ele, marile realizări ale Epocii Ceaușescu, cea mai fertilă și mai nobilă în sensuri din istoria patriei, intensificînd excursiile la obiective ca Porțile de Fier, Canalul Dunăre-Marea Neagră, Transfăgărășan etc. Vom proceda în așa fel încît turistul străin să-și facă o imagine despre peisajul fără seamăn al Cheilor Bicazului sau Poianei Brașov, dar și despre vocația de constructor a poporului nostru, promotor al unei politici de pace și prietenie. Legat de asta, vom ține cont, la intern, într-o măsură și mai mare de rolul turismului ca factor de creștere a calității vieții, de contribuția sa la educarea patriotică și revoluționară a oamenilor, urmărind ca dezvoltarea activității turistice să răspundă cît mai complet cerințelor sociale și politico-educative ale cetățenilor. Vom generaliza, în această idee, acțiunile turistice de masă cu trenul, avînd programe speciale, alcătuite la cerere, pentru petroliștii din Boldești, pentru minerii din Valea Jiului și din Gorj, pentru chimiștii din Pitești și Vîlcea, pentru constructorii de mașini din Brașov și București etc. Vom deschide și mai larg porțile colaborării, cu U.G.S.R., cu B.T.T., cu Ministerul Muncii, cu Ministerul Sănătății, cu U.N.C.A.P., în așa fel încît, valorificînd cît mai bine locurile contractate cu organizatorii centrali de trimiteri, realizînd acțiuni turistice de masă mai multe și mai variate, de agrement și divertisment, festivaluri și manifestări folclorice tradiționale etc., să atingem un coeficient mediu de ocupare a bazei materiale în stațiunile balneoclimaterice de cel puțin 80 la sută. Cu sprijinul consiliilor populare județene și orășenești, vom extinde circulația turistică prin organizarea unui număr mare de excursii în zonele de agrement din vecinătatea orașelor, vom crește considerabil oferta pentru formele mai simple de turism, care să cuprindă, la sfîrșit de săptămînă, drumeții, mersul pe bicicletă, călătoriile hipo etc. Pentru transportul turiștilor pe litoral vom apela la și mai multe curse charter directe din județele Timiș, Arad, Sibiu, Cluj, Bihor, Iași, Suceava, Satu Mare.

Înțelegem că programul e vast și, mai mult decît atît, pretențios. El presupune, și e bine că presupune, o mai strînsă colaborare cu toate celelalte organisme cu însărcinări pe linie de turism, ceea ce poate și trebuie să ducă la o mai adîncă implicare a acestora în asigurarea unui turism de calitate. Greșim ?

— Nu greșiți, căci imperativele unui turism de anvergură solicită angrenarea tuturor sectoarelor care pot contribui la ceea ce numim calitatea turismului. Sigur, rolul lucrătorului din turism e, cel mai adesea, decisiv, ceea ce ne-a determinat și ne determină să acționăm cu fermitate pe linia îmbunătățirii serviciilor. Problema aceasta, a calității serviciilor, ține de noi și trebuie să spunem că, deși am făcut mulți pași înainte, sîntem încă departe de a ne declara satisfăcuți pe deplin. Continuăm să purtăm o luptă necruțătoare împotriva rutinei, a inerției, a lucrului de mîntuială, a necinstei. Receptivitatea față de nou, autoperfecționarea, promovarea neabătută a principiilor eticii și echității socialiste, instaurarea unui climat dinamic, a unui stil de muncă ofensiv, de inițiativă și pasiune, diversificarea ofertelor și a programelor în vederea derulării lor în cele mai bune condiții, iată numai cîteva din principalele noastre direcții „de atac". Trebuie însă să se înțeleagă, și cu asta revenim la întrebare, că o calitate înaltă a serviciilor nu depinde, în sectorul nostru, numai de amabilitatea și profesionalismul lucrătorului din turism. Aproape toate ministerele, organele locale au, sub o formă sau alta, responsabilități în aria turismului. Un monument bine întreținut, de pildă, sau un sat plin de flori, o stewardesă îndatoritoare sau o stradă strălucind de curățenie fac și ele, oricît ar surprinde, „politică turistică", putînd juca un rol important în ochii vizitatorului, înclinat mereu, se știe, să recurgă la comparații. Lucruri în aparență mărunte, cum ar fi grupurile sanitare dintr-un loc de popas, sînt în măsură să influențeze judecățile unui turist care, în timpul sejurului, a fost tratat fără cusur la hotel și la restaurant. De aceea ziceam că nu greșiți : pentru că toată rețeaua de servicii care vine în contact cu turistul contribuie, prin atitudine, comportament etc., la calitatea activității turistice. Iată de ce strădaniile tuturor lucrătorilor noștri pot fi întregite, în chip fericit, de cele ale tuturor colectivelor cu care colaborăm, direct sau indirect. Este și motivul în virtutea căruia, repetăm, am dorit și dorim o cooperare cît mai strînsă, în slujba unui interes comun. Cooperare, adică și ajutor.

Stimate tovarășe ministru, s-ar părea că există azi, pe plan mondial, o cerință tot mai mare pentru, să-i zicem, turismul de sănătate. Sînt tot mai numeroși cei ce vin într-o stațiune sau alta pentru a se îngriji și tot mai puțini aceia care bat țara sau lumea pentru a dansa, pentru a căuta distracția cu orice preț. Împărtășiți acest punct de vedere ?

— Parțial, aveți dreptate. Tendința despre care aminteați e reală, obiectivă, dar nu trebuie neglijată nici cealaltă latură, a petrecerii cît mai plăcute a timpului liber. Nici turiștii care sosesc, în număr tot mai mare, să-și îngrijească sănătatea nu exclud din programul lor distracțiile. Ba dimpotrivă.

Poate că nu ne-am exprimat corect, dar nu ne îndoim că ați înțeles ce-am vrut să spunem : e sau nu turismul pentru sănătate la modă ? Dacă da, la ce obligă el ?

— Se constată, de cîțiva ani, o tot mai mare cerință pentru turismul de sănătate, urmărind revitalizarea organismului, menținerea și ameliorarea condiției fizice etc. Turismul romantic, evadarea din stress și din poluare, turismul cultural, de cunoaștere, menit să ducă la îmbogățirea spiritului, cîștigă tot mai mult teren. Ne-am conformat, din mers, acestei tendințe și sîntem în măsură să punem la dispoziția celor interesați o paletă foarte bogată de programe, peste 300 la număr, din care turiștii, în raport de vîrstă, anotimp, stare a sănătății, pregătire profesională, dorință etc., pot alege. Nu lipsesc din serviciile noastre, între altele, plimbările în Delta Dunării și pe Canalul Dunăre-Marea Neagră, călătoriile cu automobilul pe Transfăgărășan, vizitele la cetățile și castelele medievale, la muzeele de artă, la monumentele istoriei neamului la mănăstirile din nordul Moldovei, la lucrările genialului sculptor Constantin Brâncuși, la casele memoriale închinate vieții și operei lui George Enescu, Aurel Vlaicu, Traian Vuia, Henri Coandă ș.a. Pescuitul, călăria etc., nu sînt, nici ele, uitate. Despre tratamentul cu produse originale românești, prin acupunctură, prin apiterapie etc., am amintit, se cuvine doar să insist asupra ideii că vom continua să lărgim și să diversificăm oferta și la acest capitol. Pell Amar-ul, ca să ne limităm la un singur exemplu, s-a mutat nu demult în casă nouă, în incinta Hotelului „Parc" din **Capitală**, unde beneficiază de condiții excelente.

Se pune azi tot mai acut, pretutindeni în lume, problema alimentației științifice, raționale. Legat de asta, nu consideră conducerea Ministerului Turismului oportună înființarea unor unități în care meniurile să fie bazate exclusiv pe vegetale, pe cruditați ? Credem că amatori s-ar găsi și că, pentru început, măcar în Capitală s-ar putea deschide o astfel de unitate.

— Avem în acest domeniu, al alimentației științifice, raționale, un program național, întocmit la inițiativa celui mai iubit fiu al poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, program care a determinat unitățile noastre să sporească, într-un ritm susținut, consumul de produse vegetale, revizuind și completînd rețetele de fabricație existente și elaborînd noi rețete, care să asigure consumuri mărite de legume, cartofi, fructe, paste făinoase, orez, produse lactate, ouă și pește. În structura preparatelor din carne și pește, de pildă, se urmărește sporirea conținutului de legume, de paste făinoase etc., care să conducă la o echilibrare a aportului caloric pentru organism. Ar fi, în această direcție, multe de spus, dar n-am dori să reținem atenția cititorilor cu generalități sau cu lucruri deja cunoscute. Sigur e că sîntem în măsură să desfacem o gamă largă de preparate fără carne, după cum unitățile noastre au indicația să acorde o atenție deosebită realizării meniurilor dietetice și a celor pentru regim de cruțare. În strînsă legătură cu Ministerul Sănătății, ca for metodologic, studiem și posibilitatea organizării unor unități sau, pentru început, a unor saloane profilate pe regimuri alimentare speciale, bazate numai pe vegetale, cu prioritate pe cruditați, în principalele stațiuni și centre turistice. Nu vedem, deci, nici un impediment ca în Capitală, în altă parte, o unitate sau mai multe să fie reprofilate pe vegetale, pe cruditați, pe diete alimentare, pe ceaiuri medicinale. Desigur, rețetele ar putea fi diversificate și sîntem gata, în acest sens, să luăm în discuție orice sugestie, cu condiția ca ea să aibă, în prealabil, avizul Ministerului Sănătății. Oricum, intuind posibilitatea unei schimbări, sîntem în curs de perfectare a unei înțelegeri cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, prin care o serie de unități din subordinea M.A.I.A. să-și profileze o parte din producție pe acele culturi care să poată satisface cerințele rețelei noastre privind o aprovizionare ritmică, pe o perioadă cît mai întinsă a anului, cu legume și cruditați. În mod similar, vom acționa și în ceea ce privește asigurarea necesarului de fructe.

În ultima vreme, se constată, ca o noutate în domeniul agrementului turistic, extinderea rețelei de videoteci. Ce ne puteți spune în această privință ?

— Ne-am propus să dezvoltăm această activitate și, într-o oarecare măsură, am și izbutit, urmărind să le facem oamenilor muncii, mai ales în concedii, o ședere cît mai agreabilă și, în același timp, cît mai instructivă. Am început pe litoral, după care am primit solicitări și din partea celor aflați la odihnă în alte stațiuni, la Sinaia, Poiana Brașov, Predeal, Sovata, Călimănești, Slănic Moldova etc. Am avut probleme cu procurarea aparaturii, dar am primit sprijin din partea conducerii de partid și de stat, a Consiliului Culturii și Educației Socialiste, împreună cu care am selecționat acele filme românești și străine, comedii, desene animate, pelicule sportive, de aventuri etc., care să fie deconectante și, totodată, educative. N-am reușit încă, și trebuie să recunoaștem deschis asta, să satisfacem toate cerințele. Continuăm însă acțiunea, intenționînd să extindem televiziunea în circuit închis la cîteva hoteluri din Capitală, recent am realizat acest lucru la Hotelul „Național", din Brașov și de pe litoral.

Încheiem cu întrebarea la ce capitol credeți că a rămas, în 1984, mai dator Ministerul Turismului față de cetățeni ?

— Fără îndoială, la cel al serviciilor. Aici se dă, din punctul nostru de vedere, bătălia cea mai aprigă. Chiar dacă, față de anii anteriori, numărul reclamațiilor a scăzut simțitor, cu aproape 30 la sută, mai avem multe de pus la punct la acest capitol.

OVIDIU IOANIȚOAIA

FLACĂRA LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Tulcea,** cu privire la modul de soluționare a scrisorii adresată revistei Flacăra de Sultana Antoni din comuna M. Kogălniceanu : S-a discutat cu petenta și i s-a oferit loc de muncă în sectorul zootehnic al C.A.P. din localitate. Se poate prezenta oricînd la I.A.S. M. Kogălniceanu spre a i se elibera carnetul de muncă, întrucît, începînd cu ianuarie 1984, raporturile cu această unitate de stat au încetat.

■ Sînt administratorul blocului 43 din zona Gării Deva, bloc cu 9 nivele și 5 scări, și vă semnalez o nemulțumire a locatarilor, anume că nici la data actuală blocul nu are ascensoare și nici perspective apropiate de montare, deși a trecut mai mult de un an de la darea lui în folosință. La numeroasele noastre sesizări, G.I.G.C.L. Deva, proprietarul blocului, motivează că starea de fapt s-ar datora subdimensionării de către constructor (Antrepriza locală de construcții-montaj Hunedoara) a casei troliului și nelivrării de către întreprinderea de resort a necesarului de glisiere și contragreutăți. Nimeni însă nu se interesează concret de rezolvarea acestor probleme, și vremea trece. **(Iancu Dumitru, Deva, str. Cuza Vodă nr. 36).**

■ **Întreprinderea de transporturi auto Prahova :** La sesizarea cetățeanului Ion Ghiță, în legătură cu transportul în comun de la Gorgota la Ploiești și retur, vă informăm că în fiecare dimineață din Gorgota pleacă spre Ploiești două autobuze articulate la ora 5,27, iar pentru elevi o articulată la ora 6,45. În urma sondajelor întreprinse, reiese că, la primele ore ale dimineții, actuala capacitate de transport asigură preluarea întregului flux de călători de pe acest traseu.

■ Se spune — și pe bună dreptate ! — că pîinea de Dudeștii Vechi, județul Timiș, este de o calitate excepțională : albă ca zăpada și pufoasă precum cozonacul, foarte gustoasă. Necazul nostru însă — ni se pling, în numele mai multor cetățeni localnici, **Elezia Anghelov, Pavel Budur, Petru Ciocani** și **Petru Radulov** — e că șeful brutăriei, Carol Ghergulov, vinde pîinea aceasta la prețul de 10 lei kilogramul. Ba, mai mult, el o dă cui vrea și cît vrea, după bunul său plac, transformînd brutăria satului într-un bun al său personal.

Dacă lucrurile așa stau, trebuie întreprinse cît mai urgent măsurile de rigoare.

■ **Consiliul popular al județului Tulcea, Comitetul executiv :** Verificîndu-se la Întreprinderea de pescuit oceanic Tulcea problemele ridicate în scrisoarea adresată revistei Flacăra de Tudor Echim din Baia Mare, s-a constatat că petentul a absolvit Liceul industrial nr. 1 Tulcea în anul 1978. Din octombrie 1980 și pînă în iulie 1983 a fost încadrat în muncă la această unitate, dar nu i s-a eliberat certificat de calificare la terminarea stagiului de practicant. Ca urmare, împreună cu conducerea întreprinderii s-a stabilit ca Echim Tudor să se prezinte personal la I.P.O. Tulcea pentru înmînarea certificatului de calificare.

■ Subsemnata **Elena Ștefanache din Bogdănești-Ulea, județul Vaslui,** în vîrstă de 49 de ani, fiind grav bolnavă de inimă, am fost în tratamentul dispensarului din comună, însă mă simțeam tot mai rău și atunci o femeie din satul meu, pe nume Marghioala Furcoi, s-a oferit să mă facă bine, în schimbul a 500 lei, 10 kg brînză, două prosoape și trei fețe de pernă. Chinurile bolii parcă îmi luaseră mințile și, ca un înecat care se agață pînă și de un pai, am căzut victima propriei mele credulități și i-am dat acestei femei tot ce mi-a pretins. Mi-a dat, în schimb să beau zeamă de rădăcini și apă descîntată, dar văzînd că nu mă fac deloc bine, ci din ce în ce mai rău, abia acum am înțeles că aveam de a face cu o șarlatană care a tras pe sfoară și pe alte femei naive, precum Chiru Sanda, Dragomir Smaranda, Ana Șoltu, Forțu Lucreția din aceeași localitate. Deși am reclamat cazul organelor miliției comunale, nimeni n-a întreprins nimic iar M.F. continuă să-și facă de cap.

Așteptăm măsurile care se impun.

■ Ca răspuns la scrisoarea Feliciei Borsa din Bistrița-Năsăud, aleea Plopilor nr. 6, **Inspectoratul General al Miliției, Direcția judiciară,** ne face cunoscut că fiul petiționarei, Borsa Mircea, a fost identificat și încredințat familiei spre creștere și atentă educare.

■ Am devenit moștenitoarea unui imobil situat în orașul Babadag, str. Ștefan cel Mare nr. 13 — ne scrie **Maria Pelinaru din comuna Bărăganu, județul Călărași.** Cum, împreună cu soțul meu, locuim și muncim în altă localitate, m-am hotărît să vînd această casă, fapt pentru care am solicitat, cu documente legale, să mi se elibereze actul de înstrăinare a imobilului, însă unii funcționari de la consiliul popular al orașului, din motive neîntemeiate refuză, zicînd că nu-s de acord s-o vînd unor modești cetățeni localnici cu care eu deja am negociat. Am solicitat să mi se dea în scris motivul refuzului, dar nici azi n-am primit răspuns la cererea mea scrisă.

Dacă sînt respectate prevederile legale, nu vedem nici un motiv să i se refuze femeii eliberarea actului de care are atîta nevoie.

■ **Consiliul popular al municipiului Cluj-Napoca :** Urmare scrisorii adresate revistei Flacăra de Asociația de locatari a blocului O din Cluj-Napoca, str. Cîmpului nr. 42, s-a ținut o ședință cu toți factorii implicați și s-au stabilit mai multe măsuri, printre care : a) punerea în discuția colectivelor de muncă a persoanelor care nu-și achită la timp cheltuielile comune ; b) eșalonarea de către G.I.G.C.L., la cererea asociațiilor de locatari, a sumelor din perioada de iarnă pe perioada lunilor de vară, conform Legii 4/1983 ; c) punerea în discuția asociației de locatari și a comitetelor acestora a celor ce nu înțeleg să-și achite la timp cheltuielile comune.

■ Mulțumesc din inimă salvatorilor mei, așa își începe scrisoarea **Ion Gheorghe din Slobozia, str. Cuza Vodă nr. 10.** În primăvara anului trecut — continuă el — m-am pomenit suferind de o boală necunoscută mie. Ajunsesem să merg cocoșat și să nu mai pot suporta nici un fel de mîncare. În starea asta gravă m-am prezentat la Spitalul din Slobozia, unde am fost supus imediat unei dificile intervenții chirurgicale care a durat peste 5 ore. Cei care mi-au salvat viața, făcîndu-mă să mă reîntorc sănătos în rîndul familiei, într-un moment cînd nu mai aveam nici o speranță, se numesc dr. chirurg Sorin Șoșoiu și dr. anestezist Gheorghe Ungureanu, cărora, pentru exemplara lor competență și omenie, nici nu găsesc cuvinte potrivite să le mulțumesc.

■ Ca răspuns la scrisoarea adresată revistei Flacăra de Gabriela Palade, **Consiliul popular al județului Galați** ne informează că, pentru abaterea săvîrșită, Ștefănescu Mariana a fost scoasă din funcția de inspector personal și mutată la Spitalul TBC, în funcția de casier. Petenta Gabriela Palade a fost repartizată la Cooperativa meșteșugărească din Galați, secția croitorie, pentru calificare și angajare.

■ Pensionarul **Simion D. Popa din Cernavodă, str. Salcia, bl. H. 11, sc. B, ap. 27,** a fost păscut mai mult de nenoroc decît de... noroc. Nici pînă la data aceasta — ne scrie el — A.S. „Loto-Pronosport" n-a binevoit să onoreze biletul cîștigător nr. 2267129, emis de Agenția din Cernavodă, în urma tragerii de la 3 august 1984. După multe demersuri, mi s-a pretins și am trimis, cu recomandata nr. 801 din 27.X.1984, o adeverință eliberată de agenția locală, dar nu mi s-a mai comunicat nici un rezultat și peste tot s-a așternut tăcerea.

Poate că suma cîștigată n-a fost suficient de convingătoare pentru A.S. „Loto-Pronosport"... Sau, poate, a fost prea mare... În orice caz, sperăm ca, măcar de această dată, vălul tăcerii să se spulbere !

■ **Consiliul județean al sindicatelor Iași** face următoarea precizare la sesizarea tovarășei Ana Bantaș, privind spectacolul șușă „Varietăți cu surprize" criticat într-o notă a revistei noastre. Orchestra de muzică populară „Doina Moldovei" — formație profesionistă coordonată direct de Consiliul județean al sindicatelor Iași — nu a participat la acel spectacol. Prin calitatea repertoriului, nivelul profesional ridicat, desele imprimări la radio și televiziune, prin prezența remarcabilă în Festivalul Național „Cîntarea României", orchestra „Doina Moldovei" și-a cucerit locul cuvenit în inimile spectatorilor și nu merită calificativul acordat cu atîta ușurință de corespondenta din Iași. Este anexată, de asemenea, o scrisoare a Anei Bantaș în care semnatara declară că nu s-a adresat niciodată revistei. Regretăm și facem cuvenita rectificare în favoarea adevărului.

■ Sîntem înștiințați de **Întreprinderea pentru produse radiotehnice de larg consum și echipamente de radiocomunicații profesionale „Tehnoton" Iași** că, din lecturarea revistei Flacăra nr. 9/22.02.85, s-a reținut reclamația lui Preda Marin din București prin care sesizează lipsa de solicitudine din partea reprezentanței tehnice din str. Smîrdan nr. 18 pentru depanarea unui radioreceptor „Bucur 6". S-a intervenit de urgență la R.T. București și cazul a fost închis, în sensul că defecțiunea a fost remediată și aparatul funcționează, așa cum rezultă și din procesul verbal nr. 590/20.02.'85, trimis revistei în original.

Curios, totuși e bine : remedierea s-a produs doar cu două zile înainte de apariția notei critice !...

■ **Inginerul Dimitrie Golopența** ne informează : La Craiova, pe bd. Republicii nr. 2, în cadrul Cooperativei „Prestarea", s-a deschis recent un interesant magazin-expoziție cu vînzare de pești exotici ornamentali de acvariu și păsări cîntătoare și de decor, multe dintre specii fiind adevărate rarități. Unitatea este servită de cunoscutul crescător și colecționar Tudosie Emil Mitran care și-a făcut din această îndeletnicire o mare pasiune. Printr-o perseverentă muncă de selecție, el a reușit să creeze noi subspecii de păsări exotice și pești de acvariu, dispunînd astăzi de o colecție de peste o mie de specii de pești proveniți din toată lumea. La diferite concursuri din țară și străinătate, pentru expunerea unor exemplare extrem de rare, Tudosie Emil Mitran a primit mai multe medalii de aur și diplome pentru locul I.

■ **Întreprinderea-antrepriză construcții din prefabricate București,** privind sesizarea cetățeanului Băsescu Marin, locatar al apart. 8, sc. B, bl. M 134 B, din sectorul 5, str. Crăișanilor, apărută în nr. 5/1985 al revistei Flacăra : Blocul M 134 B a fost recepționat preliminar și predat I.C.R.A.L.-ului Cotroceni la data de 29.06.'84. La data predării, blocul era echipat complet. Lipsurile semnalate de locatarul apartamentului la preluarea lui de la I.C.R.A.L. Cotroceni, în luna septembrie 1984, trebuiau remediate de acest I.C.R.A.L. Avînd însă în vedere că respectiva întreprindere n-a binevoit să facă acest lucru, noi am executat remedierile necesare și locatarul confirmă buna execuție a lucrărilor prin dovezile eliberate la data de 4.02.'85 ale căror copii xeroxate le anexăm.

■ Sînt nevăzător din naștere și aș avea toate condițiile să mă consider, totuși, un tînăr mulțumit : am locuință corespunzătoare, meserie frumoasă și un serviciu bun în cadrul cooperativei meșteșugărești „Drum nou", fapt pentru care le mulțumesc tuturor binefăcătorilor mei. O singură dorință aș avea : să activez într-o formație artistică de nevăzători, deoarece anul acesta voi absolvi școala populară de artă, specialitatea muzică populară. Spre a vă convinge că am înclinații și chiar talent, amintesc aici că am evoluat nu demult pe scena Cenaclului Flacăra, cînd acesta a fost ultima oară la Tg. Jiu, și poetul Adrian Păunescu a avut cuvinte de încurajare și apreciere la adresa mea. **(Negoiță Ion, Tg.-Jiu, str. Lotrului, bl. 54, ap. 45).**

■ **Direcția comercială județeană Brăila, I.C.S. „Alimentara" :** Ca urmare a sesizării tovarășei Olga Lutmar din Brăila, str. Victoriei, bl. 2 B, ap. 16, apărută în nr. 7/1985 al revistei, vă aducem la cunoștință că cele sesizate nu s-au dovedit a fi reale, fapt confirmat și în scrisoarea Olgăi Lutmar din 18 februarie a.c. adresată direct revistei dv. și din care anexăm o copie primită la sediul I.C.S. „Alimentara" Brăila. Altcineva i-a folosit numele.

Ca și în cazul anterior, privind formația de muzică populară „Doina Moldovei", ce am avea de adăugat în afara regretelor noastre ?! Că ne repugnă total lipsa de răspundere și lașitatea celor care se ascund sub nume de împrumut.

■ În numele mai multor navetiști ne scrie cetățeanul **Nicu Ciurdăreanu din Moșnița Nouă, județul Timiș :** Avem numai necazuri cu transportul în comun pe traseul Timișoara — Moșnița Nouă — Moșnița Veche și retur. De cînd linia ține de I.J.T.A., autobuzele circulă neregulat. Sînt zile cînd nu vin deloc sau dimineața ne transportă la Timișoara iar seara sîntem lăsați să ne descurcăm cum putem. Întîrziem de la serviciu, întîrziem acasă. Uneori, deși avem abonament lunar plătit cu 55 lei, nevoia ne împinge să tocmim cîte un taximetrist care ne ia și cîte 200 lei. De aceea vă rugăm insistent să interveniți dv. pe lîngă factorii responsabili, așa cum ați mai făcut-o în alte dăți, să scăpăm de acest necaz.

■ **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Iași,** ca răspuns la sesizarea asociației de locatari din Iași, str. C. Negri nr. 8—12 : În planul de investiții al direcției județene este prevăzută lucrarea „Sistematizarea zonei centrale a municipiului" și, funcție de posibilitățile de aprovizionare cu cabluri telefonice a Întreprinderii „Teleconstrucția", termenul de punere în funcțiune — iunie 1986 — va fi respectat. Ținînd seama că respectiva lucrare se referă și la unele blocuri de locuințe care se vor construi în acest an, apreciem că blocurile construite vor beneficia de racorduri telefonice încă din 1985, deci și cele 3 blocuri de locuințe menționate în sesizare.

■ În legătură cu solicitarea Angelei Țiron din Buzău, cart. Dorobanți bl. 22/5, ap. 6, **Ministerul Sănătății, Direcția farmaceutică și a aparaturii medicale,** ne face cunoscut că medicamentul Decadurabolin nu se mai importă, întrucît se fabrică în țară similarul Decanofort care se poate procura ușor prin rețeaua farmaceutică. Dacă, totuși, întîmpină greutăți în obținerea Decanofortului și Alfachimotripsinei, se poate face apel la Oficiul farmaceutic Ploiești, str. Gh. Doja nr. 26, și, prompt, solicitarea va fi satisfăcută.

■ S-a întîmplat în stația Mogoșoaia, colț cu Eminescu, luni 11 martie, ora 10,10. Autobuzul nr. 35-B-1171 de pe linia 133, încă nu plecase din stație spre Piața Romană. Ultimul călător, un bărbat cu o servietă neagră-n mînă, abia apucase să pună piciorul pe scară și să se agațe cu mîna liberă de bara interioară, că șoferul, deși îl văzuse prin oglinda retrovizoare, a pornit autobuzul în aceeași clipă, prinzîndu-l pe om între uși (de menționat că nu era aglomerație). Abia la strigătele celorlalți călători, insul de la volan a binevoit să redeschidă lent ușile, arborînd un suris sarcastic, de parcă cine știe ce bravură ar fi făcut. Era, am înțeles, un fel al lui obișnuit de a se manifesta, lipsit de respect față de călători. **(Marin Gr. Stăiculescu, București, Calea Moșilor nr. 221).**

■ **Consiliul popular al municipiului Galați,** ca răspuns la scrisoarea nr. 303/1985 adresată revistei Flacăra de către Ana Ioniță din Galați : Cazul Ioniță a fost rezolvat favorabil încă din luna ianuarie a.c., cînd, în urma intervențiilor noastre la organele locale de procuratură și miliție, petenta a primit certificatul necesar și a înaintat dosarul către D.P.M.O.S. Galați, Oficiul de pensii, în vederea stabilirii pensiei de urmaș pentru cei doi copii minori ai săi.

■ Apelez la dumneavoastră pentru a mă ajuta în găsirea medicamentului românesc **Asclerol.** Dacă are cineva acest medicament și dorește cumva să-l vîndă, rog să fiu sunat la telefonul **74 85 98. Constantin Nicolau, București).**

■ Mă numesc **Jeana Victoria, domiciliată în București, str. Slt. Popa nr. 46, sectorul V,** și mă adresez dumneavoastră pentru că nu pot obține pensia de urmaș, deoarece instituțiile la care a lucrat soțul meu întîrzie să dea curs cererilor mele. De la Cooperativa „Unirea meșteșugarilor" Mizil, ca și de la Cooperativa „Constructorul" Călugăreni, n-am primit nici măcar confirmarea de primire a recomandatelor trimise, iar o funcționară de la arhiva Circumscripției financiare a Sectorului 1 n-a voit să-mi primească cererea făcută în legătură cu eliberarea unei adeverințe de vechime pe perioada 1941—1947, cînd răposatul meu soț a lucrat la S.A.R. „Aritmometru" din str. Carmen Silva nr. 15.

Rugăm instituțiile vizate să scotocească mai atent prin arhive și s-o ajute pe femeie să-și rezolve problema.

■ O emoționantă și foarte interesantă scrisoare ne trimite **o pensionară singură din București** al cărei nume regretăm că nu ni l-a dezvăluit. Printre altele, dumneaei propune Caselor de pensii sau Caselor de ajutor reciproc să se ocupe și de organizarea cu pensionarii a unor vizionări colective de filme sau de spectacole artistice, a unor reuniuni (da, reuniuni !) sau întreceri sportive, activități obștești etc. pentru ca, și în acest fel, oamenii mai vîrstnici să se simtă cît mai bine, cît mai integrați colectivității. Întocmai cum am scris noi, cu o vreme în urmă, că se petreceau lucrurile la Casa de pensii din Oradea...

■ **Comitetul județean Argeș al U.T.C.** ne face cunoscut că tovarășul Ion Tuțea, om al muncii la Combinatul de lianți Cîmpulung, cu domiciliul stabil în comuna Mioarele, a primit suma de bani solicitată prin scrisoarea adresată revistei Flacăra. Din ancheta efectuată a rezultat că petentul nu a avut pretenții bănești față de Agenția BTT, ci numai față de persoanele menționate în scrisoare, care s-au ocupat de organizarea efectivă a excursiei.

■ Din referatul trimis de **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Olt,** ca răspuns la sesizarea adresată redacției de Maria Maria din Tătulești, a reținut că petiționara a fost încadrată la cooperativa agricolă de producție din localitate în funcția de contabil. Aceasta după ce a refuzat locul de muncă oferit la o fermă a cooperativei și după pierderea concursului de ocupare a postului vacant de factor poștal.

■ **Tribunalul județean Argeș,** ca răspuns la scrisoarea numitului Pătrașcu Gigi-Florian din București, str. Olteniței nr. 47 : S-a pus în vedere executorului judecătoresc să urgenteze finalizarea executării în cadrul legal, pentru aceasta fiind însă necesar ca și creditorul, personal sau prin reprezentare, să participe la actele execuționale care, în situația dată, nu au loc din oficiu, ci la stăruința părții și în limitele solvabilității persoanelor debitoare.

Pagină realizată de MIHAI STĂNESCU ■

Poșta redacției

Toader Pavel — Oradea : Subinginer, fiind absolvenți ai învățămîntului superior, pot urma o altă facultate numai la cursurile serale sau fără frecvență și numai prin concurs de admitere în anul I ■ **C. Iordache** — București : Sînt stabilite măsuri pentru cei găsiți pe străzi, în parcuri ori în alte locuri publice în stare de ebrietate și au nevoie de îngrijiri medicale. Aceștia sînt internați de urgență într-o unitate sanitară, unde, pe lîngă plata amenzii contravenționale, suportă integral și costul îngrijirilor medicale acordate ■ **Leana Opaina** — București : Nu vi s-a mai atribuit lot pentru că locuiți la fiica dv. în Capitală și nu mai aveți posibilitatea să vă ocupați personal sau ajutată de membrii familiei lotul în folosință ■ **Minerva Stoica** — Constanța : Fiind pronunțată o sentință civilă definitivă, singura posibilitate este să solicitați procurorului general promovarea unui recurs extraordinar. Aceasta se poate face în termen de un an de la rămînerea definitivă a sentinței ■ **Toia Stoicescu** — București : Nu puteți cere pensionarea pentru că nu aveți o vechime în muncă de 25 de ani ■ **Nicolae Ionașcu** — Timișoara : Întrucît au trecut 18 ani de la absolvirea facultății nu mai puteți beneficia de o nouă repartizare ■ **Macrina Năstase** — Tîrgoviște : Adresați-vă Oficiului de evidența documentelor de asigurare ■ **Valentina Ciobanu** — Alexandria : Reconstituirea vechimii în muncă se poate face numai de către persoanele care sînt în activitate și își desfășoară munca în baza unui contract de muncă ■ **Maria Ivan** — Craiova : Pensia de invaliditate gradul III împreună cu retribuția primită pentru ½ normă nu trebuie să depășească 70% din retribuția dv. avută la data stabilirii gradului de invaliditate.

MARGA NEDELEA ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10—13.

Opt pagini de reportaj despre noblețea unei devize de muncă și viață

Foaie neagră și stelară
De agată și smarald
Scoatem noi cărbuni afară
Pentru tine, mamă țară,
Ca să-ți fie-n lume cald.

NOROC BUN !

Astăzi, mai mult decît oricînd în istorie, într-o istorie pe care ați înnobilat-o cu nepieritoare pagini de jertfă și de luptă revoluționară, chipul Dumneavoastră, minerule, se așază în prim planul vieții noastre. Locul acesta Vă aparține pe drept, ca firească urmare a cinstei de care se bucură munca în societatea noastră, dar el dobîndește o semnificație și o prestanță deosebite în ceasul de față, cînd omenirea, preocupată de destinul ei, își drămuie sever resursele subpămîntului.

În truda Dumneavoastră, în eroismul fiecăreia din clipele pe care Dumneavoastră le petreceți departe de soare, își află soluția multe din problemele zilelor noastre, multe din problemele viitorului nostru. Motiv pentru care, o politică științifică, ancorată la realitățile zilei de azi și de mîine, o politică vizionară și sub aspectul presant al surselor de energie și de materii prime V-a învestit, o dată cu înalta onoare, și cu răspunderi patriotice de cea mai mare însemnătate, în împlinirea cărora V-au surprins și reporterii noștri.

Fie aceste pagini o floare pe care ne-am ridicat să V-o dăruim la locul Dumneavoastră de muncă, acolo în adîncuri, la rădăcinile vieții.

Pămîntul întreg face parte din cer,
Pămîntul e cer dacă-l vezi de departe,
Dar cer e pămîntul și pentru minerii
În lupta luminii pe viață și moarte.

„A fost doar o încercare, pe care am trecut-o"

Grea și nobilă peste tot, meseria de miner e și mai grea și mai nobilă la Filipeștii de Pădure, în Prahova. Nu atît pentru că mina de aici e veche, cu deschideri datînd din 1890, cît pentru că ea se află sub nivelul hidrostatic. În unele locuri, la Măgureni, de pildă, și la 300 de metri sub acest nivel. La un moment dat, prin 1961, s-a pus chiar problema închiderii minei, straturile de nisipuri acvifere periclitînd exploatarea și, deopotrivă, viețile oamenilor. Numai că aceștia n-au dezarmat. Minerii din Filipești, aceiași în 1961 ca și azi, s-au dovedit mai tari decît așa-zisul borchiș, pe care au izbutit să-l „cumințească" prin asecări. Cînd își aduce aminte, cu modestie, dar nu fără satisfacție, căci tehnologiile adoptate aici s-au generalizat, cu timpul, în toată industria minieră, geologul Ilie Florescu pare mai degrabă dispus să minimalizeze importanța acelui moment de răscruce. Sarcina noastră, spune, era să găsim o soluție. Am realizat, după multe căutări, metoda de asecare din subteran prin filtre de pătrundere, adică am pus gravitația să lucreze. Ale ei sînt meritele, iese apa din strat și intră aerul. Să fi fost lucrurile atît de simple ? Mă îndoiesc. Cert e că, fără metoda amintită, nu s-ar fi putut extrage 5 milioane de tone de lignit de cea mai bună calitate (putere calorifică peste 2 200), socotind că la Filipești cam 95 la sută din producția unui an (ultima mărire a capacității a fost, în 1984, de 14 000 de tone) se scoate de sub nivelul hidrostatic.

Lupta pentru cărbune mai mult și mai ieftin e, și aici, dramatică, dar numai pentru neavizați. Pentru cei în cauză, care scotocesc în trupul dealului Palanga, lupta aceasta e un mod de a-și face datoria și chiar un mod de a trăi. Praful de cărbune, am citit asta undeva, nu murdărește, ci înnobilează, drept pentru care meseria aceasta, una dintre cele mai grele de pe pămînt tocmai pentru că se exercită sub pămînt, se trece și la Filipești, ca o ștafetă a victoriei și demnității, din generație în generație. Șeful de schimb Petru Andries, de pildă, lucrează în sectorul Roșioara alături de fiii săi, dintre care unul e vagonetar și celălalt manipulant. Tot la Roșioara muncesc, cot la cot, Gheorghe și Constantin Matei, tată și fiu. De fel din Moldova, Ilie Vorniceanu s-a stabilit în Filipești și a rămas în mină pînă la pensionare. A plecat el, anul trecut, dar numele de Vorniceanu continuă să fie la mare cinste în adîncuri, purtat de băieții săi Leon și Ion. Iar lista, vă asigur, poate continua : Ion și Constantin Pițurea, Vasile și Cornel Rusu, Manole și Dănuț Munteanu, Nicolae și Gheorghe Bucă ș.a., bărbați din generații diferite, dar cu aceeași patimă neistovită, pentru profesie, gata oricînd să răspundă prezent și chiar răspunzînd. Pe ei țara poate conta la orice oră și la orice efort. Scriam mai devreme că oamenii din 1961 sînt aceiași și în 1985. Nu exageram cu nimic. Născut la Bezdead, în Dîmbovița, secretarul de partid Mihai Comănoiu „un pumn de bărbat, cu șapte suflete", cum îl prezenta cineva cu gîndul la statura lui pușină, lucrează aici din 1955. Directorul Vasile Tudor, și el dîmbovițean, a sosit la Filipești, ca inginer stagiar, în 1957, în același an cu inginerul Florescu. Despre toți aceștia, primarul comunei, Ion Duțu, el însuși implicat, cu multă sudoare și mult neastîmpăr, în tulburătorul salt al localității (511 apartamente, o creșă, o grădiniță, o sală de gimnastică, o cantină-restaurant etc. numai în decursul ultimei legislaturi), zicea doar atît : o echipă excepțională.

Cele 200 de tone de cărbune date, la zi, peste plan ar putea, firește, întări afirmația primarului. Numai că cifra în sine, mărunță, nu spune, de acord, mare lucru. În spatele ei însă se găsește, plină de semnificații, o luptă cumplită, care s-a dat aici, la Filipești, în a doua jumătate a lunii ianuarie. Încleștare a oamenilor cu iarna și, pînă la urmă, cu ei înșiși. În două săptămîni, datorită blocării drumurilor, a celor 17 trasee pe care vin, de la Starchiojd, Singeru, Aluniș etc., mulți dintre lucrătorii minei, unitatea s-a trezit fără personal și cu o restanță de 6 570 de tone! S-a dat, firește, alarma și, neașteptînd de la alții („cei de la drumuri au sosit mereu în urma noastră" !), minerii s-au pornit să deszăpezească ei traseele, nu o dată pe zeci de kilometri. S-a muncit cu înversunare, s-a mîncat pe apucate și, fără să caut figuri de stil, s-a dormit din mers, căci primul „rond" al directorului, cu șeful de coloană Gheorghe Anastasiu și cu subinginerul Gheorghe Cîrlănescu alături, a durat 61 de ore ! Operativele s-au împins către miezul nopții, ținînd cît fumatul unei țigări. Toată lumea, inclusiv femeile, a trecut la lopată, calea ferată îngustă acoperită sub 2—3 metri de zăpadă, trebuind degajată spre a permite circulația vagonetelor. Maistrul Stelian Băcanu, șefii de schimb Constantin Zotescu, Ovidiu Apostoiu și Gheorghe Tănăsescu au făcut adevărate minuni și, după expresia cuiva, în cîteva zile s-a ieșit la lumină. Atunci, cînd legăturile se restabiliseră, bătălia a coborît în abataje, nu înainte ca secretarul de partid („eram atît de obosit că, ajuns acasă, la Cîmpina, nevastă-mea m-a luat la rost, crezînd că sînt beat ?!") să fi adunat toți oamenii și, urcat pe masă, în sala de festivități, să le spună fără prea multe înfloriturî : fraților, trebuie să recuperăm restanțele și, ca să izbutim, e nevoie să renunțăm la zilele libere. E cineva care crede că nu mai poate ?

N-a fost nimeni. Nici măcar maiștrii Ion Rusu și Constantin Pîrvu care, prinși de zăpadă la mină, nu mai ajunseseră acasă de o săptămînă ! Sprijiniți de organele județene de partid și de stat, de Combinatul minier Ploiești (care a trimis specialiști), minerii de sub Palanga au declanșat o extraordinară cursă contracronometru, cu un singur cuvînt de ordine : la treabă ! S-a asigurat asistență tehnică pe fiecare sector, pe fiecare schimb, pe fiecare loc de muncă, birourile s-au golit, conducerea minei nefiind de găsit decît noaptea, iar oamenii, Dumitru Alexandru sau Ion Poenaru, Nicolae Moraru sau Ion Dinicu, Dumitru Suchiu sau Ion Sîrbu, s-au îmbrăcat în salopete lunea ca să se mai dezbrace sîmbăta ! În ultima zi a lunii ianuarie, minerii din Filipeștii de Pădure au raportat celui mai iubit fiu al poporului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, au raportat țării nu doar recuperarea celor 6 560 de tone restante, ci și o depășire de 200 de tone ! Altfel vorbind, s-a scos în fiecare zi de două ori mai mult cărbune decît în mod obișnuit, angajarea și rîvna oamenilor, starea lor de spirit fiind argumentele hotărîtoare. Apoi, viața și-a revenit la normal, ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat.

Întrebarea mea dacă a fost un act de eroism a întîlnit, zilele trecute, tot felul de zîmbete. Poate și pentru că salopeta ce-mi fusese încredințată era nouă, necuprinsă de praf, netrezind suficientă încredere. A fost doar o încercare, mi-a șoptit brigadierul Vasile Obrejan, pe care am trecut-o. Altfel ar fi fost rușine, așa să știți. Noroc bun. Atît, ca încă o dovadă că faptele mari nu încap în cuvinte și n-au nevoie de prea multe explicații. Ele există, cînd există, și nimic mai mult, învingerea greutăților fiind, pentru oamenii României de azi, mai degrabă o chestiune de datorie și de onoare decît de eroism. Dealtfel, meșteri la smuls cărbunele, minerii din Filipești nu-s meșteri în rînduirea cuvintelor. Poate că lumea lor e mai simplă decît altele, deși nu-s convins. Sigur însă că e morală, inflexibilă și mîndră, cu legi neîndurătoare și drepte ca firul cu plumb. În miezul pămîntului nimeni nu trișează pentru că nimeni nu e singur. Destinul fiecăruia e al tuturor și invers. Cum le e viața, curată, zvîcnită, le e și vorba. Pînă și o situație de excepție, cum a fost cea creată, în urmă cu cîțiva ani, de o autoritate a județului care a avut ideea să-i coboare în mină pe toți responsabilii de restaurante din Ploiești, ca să descopere și ei, concret, cum cîștigă minerii pîinea, li se pare firească. Doar unul dintre ei precizează, împingînd casca de protecție către ceafă : pînă să vină, dacă intram la o bere, ne tratau de sus. După aceea, s-au dat pe brazdă și, cel puțin la Ploiești, un miner e privit ca un oaspete de seamă într-un local. Uneori, bunul lor simț e confundat cu stîngăcia. Minerii acceptă confuzia ca pe un defect omenesc, ca oricare altul, dar nu o dată, m-am lămurit, se amuză pe seama ei. Valorile lor sînt ferme și limpezi.

Praful de cărbune, mai zic o dată, nu murdărește. El înnobilează și, iată, formează adevărate caractere. Oameni dintr-o bucată, cărora li se cuvine, din partea fiecăruia dintre noi, o strîngere de mînă, caldă, respectuoasă. Înainte de a încheia, mă întorc și-i dau dreptate lui Ion Duțu : am întîlnit la Filipeștii de Pădure, în cea mai grea mină a țării, o echipă, dacă nu o familie, excepțională. Poate chiar mai mult, căci pentru mine, nu mă sfiesc s-o declar, oamenii abatajelor sînt, prin neînfricarea lor de o viață și de un șut, niște ființe aparte, poate chiar mitologice. Minerii sînt egalii mei, pe care îi simț și-i recunosc deasupra.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Mama bătrînă, mama cărbunelui

1. — Gata, ne-am făcut porția !

— Hai, mă, că mai sînt 16 vagonete goale !

— Am dat mai mult decît am zis. Gataa !

— Și lăsăm alea șaispe să stea goale ?

— Da' pentru cine le dăm ?

— Mă, i-a născut nevasta lu' Gheorghe, vă dați seama ? Ăla mic stă-n scutece și dă din piciorușe de frig. Pentru el, măă !

— Haida, băieți, haida, pentru copilul lui Gheo încă șaisprezece !

2. Caii erau cuminți și îndesați. Un tremur imperceptibil îi cuprindea în clipa în care erau împinși în colivie. De bănuit că la coborîrea prin puț închideau ochii. Și ei simțeau căderea în gol și o groază de întuneric. Apoi se obișnuiau. La lumina aceea palidă, prin porțile și coridoarele de piatră ale munților mergeau ca pe sub bolțile cetăților vechi. Aveau niște nișe în care dormeau, un fel de grajduri săpate în piatră și ani la rînd băteau cu copitele coridoarele răsunătoare ale pietrei calde. De la o vreme nici ochii nu le mai foloseau și plăminii lor, tăbăciți cu firișoare de piatră, sunau ca niște armonici vechi și prăfuite. De obicei mureau în adînc și erau abandonați într-un orizont pustiu. Cînd erau scoși la lumină, minerii mai legați de ei le trăgeau cîte un sac pe capetele lungi și osoase și îi țineau așa preț de cîteva zile spre a se obișnui cu lumina. Cei mai mulți cai ajungeau la suprafață orbi și bătrîni. Ultima iapă care a ieșit din mina Petrila se numea Wilma. Se tăiau cărbuni în contul anului 1968 și cînd a revenit deasupra pămîntului era oarbă.

3. „Cînd zici miner e ca și cum ai bate la o fereastră necunoscută. Nu știi cine este dincolo de ea".

4. „În realizarea acestei monografii am fost călăuzit de 106 ani lucrați de străbunicul, bunicul meu, tata și eu în cadrul Combinatului minier Petroșani". (Victor Ardelean, pensionar, fost director de mină)

5. Prin galerii, ca un șarpe cu spinarea strălucitoare, benzile de cauciuc fluieră. Și aerul comprimat fluieră. Și telefonul are un gîjîit care te sperie. Pe la picioare un fir de apă neagră și uleioasă fuge în căutarea unui culcuș. Suitoarea e ca o țeavă de pușcă înclinată prin care urci ca un glonț leneș. Nu privi niciodată în sus ! Pericolul totdeauna vine de sus și mai ales atunci cînd ridici privirea. Cînd urci pe suitoare o conductă de aer urlă ca un ferăstrău. Mereu ai senzația că circularul o să-ți cresteze spinarea. La capăt te odihnești o clipă. De acolo se deschid alte galerii. Bărbați dezbrăcați, numai în chiloți și cu cizme de cauciuc, legate cu sfoară pe sub genunchi, spoiți ca-n ultimul cerc, se mișcă agili și siguri și tășcuța cu masca de gaze îi bate pe șold. Parcă scot cărbune pe nări. Și lampa agățată de cască e ca un ochi fierbinte. Cine sînt ? Cînd oamenii aceștia muncesc pe brînci și se topesc în întunericul cu gust de cărbune umed mai mare nerușinare nu este decît să scoți un carnețel și să-i întrebi cum trăiesc, care este secretul muncii și al succeselor ?

6. Se împlinesc 125 de ani de minerit la Petrila și mii de secole de cînd sîngele negru a început să se prelingă pe fundul lumii pustii, carbonizînd copaci și plante și zvîrcolîndu-se peste crăpături și văi, încercînd să se ascundă cît mai adînc, speriîndu-se de întuneric și încercînd să mai revină iar spre lumină ca să încremenească apoi ca un *u* blestemat să înnegrească sub munți și să se răcească din clocotul păcătos pe care îl retrăiește adeseori cu sălbăticie. Și numai de 125 de ani, curioși și momîrlani s-au apucat să strîngă bolovanii scîlpitori și crocanți, risipiți pe aflorimente. Începea 1867 și Valea Jiului era doar peisaj și într-un singur an au apărut coloniile, niște barăci pentru adăpostitul minerilor, bărbați care nu se înțelegeau între ei, pentru că vorbeau româna, italiana, maghiara, germana, franceza, polona, sîrba, ceha și toți își căutau un adăpost și se fereau de atingeri care să-i contamineze de holera abia ostenită. S-au scos atunci 800 de tone de cărbune și asta a fost marea performanță a începutului, cu mărunțiș pentru cazane, cu cocă și cu ocnă pentru locomotive și cu blocuri mari pentru industrie. S-au construit drumuri, a început țîrîitul fumegos al trenurilor, au apărut jandarmii și oficialitățile, circiumarii și croitorii, s-au surpat galerii și s-au închis mine, a apărut lampa lui sir Humphry Davy, bruderloda — ajutorul pentru nenorociți, s-a numit și Valea Plîngerii și au cîntat imnul cel vechi care se încheia astfel : „Cînd plini de praf, cu pași trudiți / Ieșim din mină obosiți / Ne doare că-n lumina sa / Pămîntul ține-o lume rea // Atîtea doruri și nevoi / Și-apoi ne-ntoarcem înapoi / În lumea noastră nu e cer / C-așa e viața de miner". Și toate aceste cuvinte cîntate ca o lacrimă prelinsă într-o prăpastie. Au trecut 125 de ani și Petrila e firmă în cărbune, e mama bătrînă a minelor românești. Într-un singur an, 1984, a dat afară un milion două sute cincizeci de mii de tone de copaci din altă lume.

7. Unul din cele mai triste lucruri nu este să mori. Atunci totul s-a sîrșit. Cel mai trist este să te alunge oamenii, să se lepede de tine ca de un ciorap rupt. Există la Petrila un miner bătrîn, bătrîn, cu inimă de cărbune. Știe minerit cît un mare dascăl, a hămălit cît un cal de povară, a umblat pe sub pămînt cît un marinar pe mările lumii și se bucură de tot respectul oamenilor de pe Vale.

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

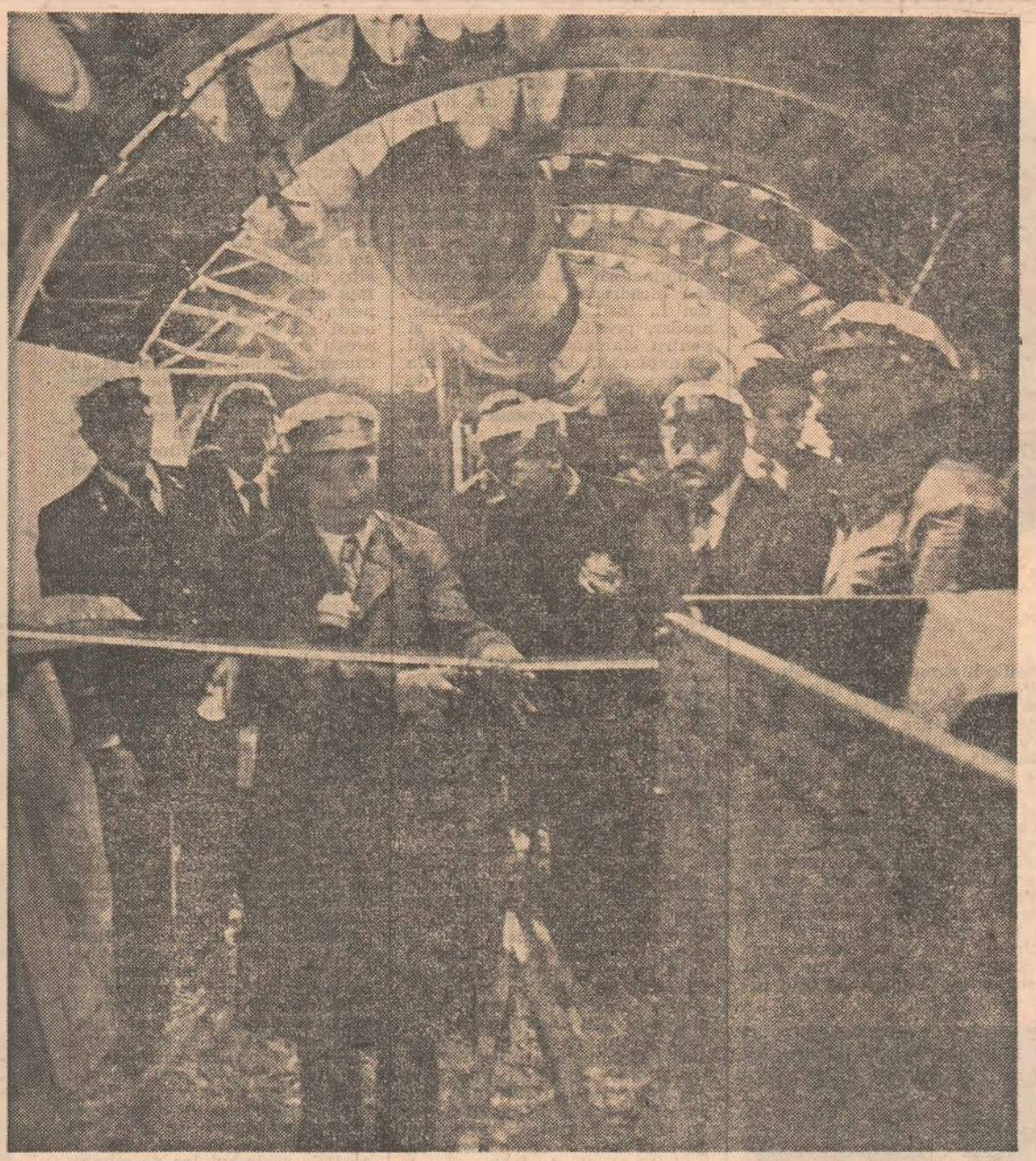

Îl cheamă Lia și are un nepot dat afară de vreo zece ori. Bătrînul și-a călcat sufletul în picioare și a bătut pe la toate ușile cerînd încă o șansă pentru nepotul său. Nu poate să creadă că din trupul lui s-a desprins o mlădiță atît de străină de cărbune. Un om dat afară dintre mineri e mai mult decît un om mort.

8. Poate că valul de cărbune nu e decît soare înmormîntat sub piatră și omul îl scormonește din aceeași vocație solară. Sau numai pentru bani pe care nimeni nu l-a învățat cum să-i cheltuiască ?

9. Ștefan Alba, mot, mut (două cuvinte la zece tone), subțirel, scund, îndesat ca o birnă de stejar, om care vorbește din ochi. Minerul nu învîrte cuvintele. Le înghite. Propozițiile se îneacă și nu curg. Se înțeleg din privire. Scurt, adînc, hotărît. Și dacă nu înțelegi înseamnă că nu poți gîndi la întuneric. Alba este al 91-lea într-o brigadă care scormonește muntele cu rîvna unui „buldozaur". Nicolae Boboc, Kuri Dezideriu, Șerban Nicolae, Böyte Iuliu, Erdos Ion etc. Într-o zi 18 000 de tone de cărbune nu pot fi scoase cu niște păpuși.

10. De la un loc totul se strîmtează și cel dezbrăcat se strecoară pe burtă printre doi pereți care au lăsat un loc de 60—70 de centimetri. Fiecare zi e o zi trăită pe coate și pe genunchi. Taie un strat subțire, ca o pînză neagră, din care cărbunele se scoate nu pentru valoare, ci pentru a îndepărta un pericol. Cînd aerul atinge un spiț, cărbunele se trezește și arde. „Focul e ca dragostea, dar de dragoste din asta să nu ai parte niciodată. Acolo te cutreieră un gînd : du-te și nu te mai întoarce niciodată". Și mîine e o altă zi. Știi cînd începe.

11. O sală mare, cu mozaic pe jos, cu coloane îmbrăcate în faianță cu bănci lungi de scîndură lustruită și înnegrită, cu cîteva scări. Bărbații ies din șut. Arată ca niște vedenii cu dinții albi și sug țigările cu patima unui soldat după ultimul asalt care nu s-a mai sfîrșit. Pe scări, doi bărbați îmbrăcați de sărbătoare. Unul chiar arată de 35—40 de ani. Pionierii îi cîntă din fluier. Alți copii cîntă ceva despre tăticul lor drag pe care îl așteaptă acasă. Cel tînăr se pensionează. Cel bătrîn, cu ochii vii, jucăuși, se pensionează și el. Primul se numește Constantin Alecsa, al doilea Titu Vlad. Au trăit în subterană aproape 60 de ani. Pentru ei cîntă copiii și din cînd în cînd ascultă tîrșitul cizmelor de cauciuc, cîntecul picioarelor obosite, ieșite iar deasupra minei, la blinda și dulcea lumină a soarelui.

12. Inginer șef cu producția : „Ca șef de sector trebuie să îi în spate un pod pe care umblă oameni și pe care merge producția" (Grigore Grăjdeanu). Inginer șef gură de mină: Eugen Rotzig. Gura de mină e o gură de lup.

13. Un vagonetar bătrîn, fost țăran, încă neșcolit zice : „Petrila este o universitate minieră". Mare și latră, ca o pălărie de vară este lopata de fier cu care se scrie pămîntul pe dinlăuntru.

14. Pe din afară orașul poartă o năframă cenușie din praf de cărbune. Și oamenii stau sub aripa cărbunelui și tac și-ți vine să crezi că asta e totul. pînă cînd un om pățește ceva. Și după ce se trezește prima lui întrebare este : ce s-a întîmplat cu ceilalți ? Atunci se vede frumusețea luminii dinlăuntru.

15. „Pe spatele nostru s-a rezemat țara în ceasuri mai grele. Și-am ținut bine. Și sîntem mîndri. Cînd îți înghețau și gîndurile am avut și nopți în care am dat nouă trenuri cu cărbune. Ce nopți ! Trei zile le-am trăit în adînc".

16. Un puț ăuitor, ca o coborîre în neant. De acolo o galerie. Pe urmă încă un puț orb și altă coborîre. Și încă o galerie și altă țeavă de pușcă prin care aluneci spre inima pămîntului. La 100 de metri sub nivelul mării un miner șade pe un butuc și mormăie muzical „Iubita mea să ne-aruncăm în mare..."

17. „Am venit aici pentru că tata nu m-a lăsat să mă însor cu o fată".

18. „M-am gîndit că pe Vale aș putea cîștiga niște bani buni". Și-i cîștigă și-i adună și-i tot adună dar din păcate nimeni nu l-a învățat ce să facă din ei.

19. „Odată era s-o pățesc. Construiam o suitoare. Nu-s cum, dar s-a surpat și s-a dus cu mine și am căzut vreo 16 metri și era un întuneric beznă și eu vedeam lumină, multă lumină". (Miner bătrîn).

20. Arată ca niște atleți perfecți. Parcă ar fi coborît în lume pe un horn plin cu funingine. Stăpînesc arta de a pune mîna pe o lopată. În locurile în care mina mușcă par niște spioni cu toate simțurile în alarmă. În mintea lor se aude mereu, grizu, grizu, grizu, numele gazului periculos care sună ca un nume de pasăre de pradă. Toată Valea e un război pe dedesubt, purtat de ei în numele nostru și pentru mai binele familiei lor. Modele inconfundabile pentru statuete de lucrat în piine : Aurel Cîrstea, născut în București, Aurel Dobranici din Focșani, Mihai Virvăroiu, Constantin Borz, comuna Codăești, județul Vaslui, Petru Cristea, Mircea Timofte (e plină toată Valea de Timofte), Preda. Alexandru Marton, Constantin Vișan. Aurel Negoiu, Dan Doiciu, Olas Francisc, Vasile Crică. Mina nu-și face de lucru cu oricine.

CORNEL NISTORESCU ■

Mangan de Bucovina

Ritualul este bine cunoscut. Îmbrăcăm hainele de miner și luăm tradiționala lampă, pentru a lumina cărările ascunse din subterană. Intrăm în miezul cald al pămîntului, însoțiți fiind de Gheorghe Florian, directorul exploatării miniere Vatra Dornei și Vasile Rus, șeful sectorului „Tolovan" (Iacobeni). Străbatem sute de metri de galerii. Urcăm și coborîm scări labirintice. Dintr-o vorbă în alta aflăm că în această parte a Carpaților Orientali minereul de mangan este răspîndit pe un aliniament de circa 50 km și o lățime de peste 15 km. Deși zăcămînt natural de mangan mai există în țară, este singurul loc de unde, momentan, se extrage și prelucrează manganul. Aflăm, pe dată, că mina are o vechime de circa 200 de ani. Doar mina „Arșița" este mai „bătrînă". Activitatea intensă minero-metalurgică s-a îmbunătățit însă simțitor abia prin anii 1969—1970, cînd lucrările de cercetare geologică, cît și acelea de exploatare și, preparare, de extinderea zăcămîntului au căpătat caracter intensiv, industrial, desfășurîndu-se în complex. La mina „Tolovan", de unde redăm parte din reportajul de mai jos, manganul este extras prin galerii de coastă. Aici s-a forat însă și primul puț de mare adîncime în vederea extragerii manganului de sub albia rîului Bistrița, riu care brăzdează ținutul serpuitor. Înșiși geologii confirmă că filonul de mangan este puternic în Bucovina. Lucrările se așează ca la carte pe direcția ori pe înclinarea zăcămîntului.

Pe Constantin Moroșan și pe ortacii săi i-am găsit în abatajul F, Falia S. Gheorghe Moroșan, tatăl său, este tot miner și se află în pragul pensionării. Aflăm însă că tînăra familie Moroșan așteaptă cel de-al doilea copil. Dacă la Iacobeni există o splendidă grădiniță pentru copiii minerilor, tot atît de drept este însă că lipsește o creșă pentru copiii minerilor și ai sătenilor, deoarece copii există în zonă pentru a justifica, la drept vorbind, înființarea unei creșe. Acolo, în creierul munților mai vine vorba de unele, de altele și inevitabil nu scapă din discuție fotbalul. „Minerul" Vatra Dornei este în divizia C și se află la un singur punct față de lider. Cei din Iacobeni sînt în județeană, dar aflăm că sînt tineri și ambițioși. Într-un alt popas din interiorul minei aflăm, de asemenea, că Emil Cupșa este șef de brigadă. Ortacii lui, printre care Ioan Șerban, Gheorghe Someșan, Ion Chisăliță și alții au dat, în primele ore ale dimineții, 17 tone de minereu de la punctul respectiv de lucru. Interesîndu-ne de unde descind minerii aflăm, de exemplu, că Ioan Șerban este din Spermezîu (Bistrița-Năsăud). Acasă îl așteaptă o soție tînără și doi

copii. Are și o palmă bună de pămînt, deoarece zona este necooperativizată. În mină se cîștigă bine, iar o retribuție de 4 000—5 000 de lei lunar nu este de lepădat. La două săptămîni își ia ziua liberă și stă omul două- trei zile acasă, la ai săi. Un ortac tînăr glumește că femeii îi acoperă repede gura cu o cușmă de bani. Un alt miner mai hîtru, pus pe glume, spune, în replică, desigur, că nu ajunge numai căciula cu bani... Oamenii își descrețesc frunțile. Munca în subteran este din cale-afară de grea, oricît ne-am strădui să spunem că praful de cărbune înnobilează. Pe Simion Mahu l-au prins florile de cireș pe la tîmple, tot robotind prin mină. Bate cu vîrsta în 50 de ani. Soția sa, Sofica Mahu, este muncitoare la mina de suprafață „Dadu". Încerc să ridic barosul uriaș. Mă opintesc. Mă uit la acest om ca la un Sisif invers, care sfarmă bolovanii cu o ușurință uimitoare. Conducerea minei și a exploatării miniere Vatra Dornei ar trebui să gîndească ceva mai mult pentru ușurarea muncii manuale. Ne gîndim la anumite dispozitive acționate hidraulic ori cu aer comprimat, pentru a sfărîma mai ușor bolovanii mari cît o zi de post. O scurtă escală la secția electromecanică și de reparații utilaj minier. Niște ateliere impunătoare, de fapt, cu 300 de oameni activi. Oameni ca Eugen Țiflea, Teodor Hatmanu, Vasile Botnar, Constantin Adomniței și-au legat numele de anumite dispozitive și utilaje care vin să ușureze munca minerului. Răsfoiesc notesul : mori vibrante pentru micronizarea baritinei, concasoare cu impact, freze etc. Tot aici se execută reparațiile uriașelor excavatoare cu cupe de 2,5 m.c. și a rabelor care transportă 16 tone de minereu la un singur drum.

Parcurgem vreo 50 km de munte pe serpentine periculoase, abrupte. Șoferul însă nu este un novice. Ajungem în vîrful muntelui „Dadu", la cota 1 450 m. Aici se află o tînără mină de suprafață pentru exploatarea manganului. Deși sfîrșit de săptămînă, minerii, excavatoriștii și buldozeriștii erau la treabă. Geologul Mihai Pșenicha și Vasile Rogojan, mecanicul șef de secție, ne conduc spre „ciclonul" Dadu-Cîrlibaba, unde depunerile de mangan se văd și cu ochiul liber, în straturi suprapuse. Cuarțitele, șisturile manganoase pot fi ușor evidențiate după culoare. Zilnic se transportă 12 000—13 000 tone de minereu pentru prelucrare și calcinare. La mina „Dadu" sînt două clase de elevi de la școala profesională din Vatra Dornei. Mare păcat că nici un profesor sau diriginte nu a catadicsit să vină să-i vadă de la începutul practicii și pînă în prezent. La același capitol al insuficienței am situa și aprovizionarea chioșcurilor alimentare.

Așadar, pe meleagurile Țării de Sus s-a ajuns, într-un scurt răgaz istoric, de la mori, pive și joagăre de cherestea, la mine de extracție a manganului. Efortul celor 1 500 de mineri dorneni (la care vom adăuga, negreșit, aportul a 13 ingineri, 9 subingineri, 15 tehnicieni și 38 de maiștri) se exprimă, concret, în 270 000 tone de minereu extras și prelucrat anual. Pînă pe 9 martie a.c. exploatarea dăduse 50 000 tone de minereu de mangan la capitolul realizărilor la zi. Minele, ca și oamenii, au nume frumoase și sonor românești : Arșița, Puiu, Tolovan, Oratu, Colacu, Oița ș.a. Pe mulți dintre minerii bucovineni îi cheamă Atudoriței, Acojocăriței, Adomniței, Apetrei. Primarul orașului Vatra Dornei, Dumitru Țăranu, a fost el însuși miner la Dealul Rusului. Apoi și-a desăvîrșit studiile politehnice. Directorul exploatării miniere Dorna Gheorghe Florian este din familie de mineri, descinzînd din triunghiul de foc aurifer Săcărîmb-Zlatna-Abrud. Este și normal că manifestă, și unul ca și altul, grijă și înțelegere față de mineri, față de munca și viața lor. Loc pentru mai mult și mai bine este, desigur.

DORIN SĂLĂJAN ■

Mineri de suprafaţă, adică tot mineri!

Acest punct de pe harta ţării, îl puteţi descoperi, firește, în Delta Dunării, urcînd cu privirea de la malul mării pe braţul Sf. Gheorghe pînă la km. 88, ori coborînd de la Tulcea spre mare, pe acelaşi braţ al fluviului. Este Mahmudia, sat dintotdeauna de pescari şi de ţărani care se chinuiau să facă agricultură pe o fîşie îngustă de pămînt dintre ape şi dealurile de piatră ce înfăşoară localitatea, de unde, poate, şi numele lor cu sunete ciudate — Caerace. Apele erau speranţele bărbaţilor plecaţi cu lotcile din negurile nopţii spre zbaterea peştilor, iar dealurile de calcar „Golgota" femeilor şi copiilor rămaşi la vetre, pîndind iarba puţină şi meschină pentru vitele din ogradă. Amintirile acestea sînt încă foarte vii şi încă dor şi rănesc sensibilitatea şi sufletul minerului artificier Iosif L. Hariton. El ţine foarte mult să-i transcriem numele cu această literă mare de legătură, fiind efigia amintirii tatălui său ce a purtat un nume egal cu starea sa socială, împotriva căreia a luptat cu dîrzenie, fără să reuşească să iasă învingător. Îl chema Lefter Hariton, de profesie pescar şi tată a 7 copii pentru care trudea zi şi noapte, noapte şi zi „ca în vremea foametei din 1947, cînd rămînea cu săptămînile în baltă, desculţ şi cu haine puţine şi cu scule meschine, ca să scoată cît mai mult peşte pentru gurile de-acasă, a răcit şi s-a stins. La 46 de ani. Ar putea să fie acum fratele meu, mai mic eu avînd 51". Pînă la 20 de ani, cînd a plecat militar, şi Hariton a făcut acelaşi lucru ca şi tatăl său, a fost pescar de noapte şi ţăran de zi. Ţine minte ca pe evenimentele mari ale vieţii, ziua de 24 iunie 1954, cînd a văzut prima dată o mină, cînd a intrat prima dată într-o mină, la Cimpulung de Argeş, unde, ca militar, îşi efectua stagiul. La plecare, nu i-a venit în minte să ceară vreo hîrtie care să ateste că a fost un miner adevărat şi destoinic, pe buna judecată cum că n-o să-i trebuiască reîntors la rosturile de unde plecase. S-a încadrat la „Stuficola", ca tăietor de stuf, altceva nemaiavînd de ales între pescuit şi noua meserie ce apăruse în spaţiul locurilor naşterii sale. În 1963, prin martie — are o memorie fantastică Iosif L. Hariton, povesteşte cu har şi cu accent numai pe lucrurile însemnate — pe dealurile Mahmudiei au apărut nişte echipe de geologi, de muncitori şi specialişti care au început să scormonească, să sondeze, să deschidă chiar mine subterane pe Caeracul Mare. S-a aflat repede, era un eveniment al satului iar noii veniţi băteau la porţile localnicilor pentru a-i găzdui pînă ce îşi vor încropi „oraşele" lor migratoare, casele lor barăci, identitatea unei colectivităţi. Noii sosiţi căutau gazde, Hariton L. Iosif i-a căutat pe ei şi le-a spus că e miner şi i-a întrebat dacă n-au cumva nevoie de el iar aceştia nu prea l-au crezut, l-au privit cam într-o dungă, dar nici el nu s-a lăsat, cerînd să fie supus la probă. Şi cel ce abia ieşise dintre ape, cel ce abia coborise de pe pămîntul fără pămînt, de pe plaurul plutitor dă o lecţie de miner ca la carte. Cu mîinile sale mari, noduroase, pîrlite de vînturi, cu ochii săi de un albastru ceresc a lucrat ca un bijutier un trapez, un şor, un dinte şi pilugele unei armături pentru o galerie, de unde se vedea că era miner de clasă. Examinatorii îl privesc uimiţi şi-l încadrează „pe loc". Hariton L. Iosif a fost şi rămîne, aşadar, primul miner din şi pentru Mahmudia. După 4 ani de explorări, după 1 460 de zile în care el n-a lipsit o clipă de pe şantier — prin mîinile lui s-au construit drumurile exploatării, birourile şi clădirile existente şi azi, ateliere şi benzi transportoare, laboratoare şi cîte altele — s-a deschis cea mai mare şi mai importantă exploatare minieră pentru calcar siderurgic din România. Satul de pescari este strămutat pe harta economică a ţării între cele mai însemnate centre miniere. Sursa de bază a uneia dintre cele trei materii prime ale colosului siderurgic de la Galaţi. Aceasta era, aceasta este destinaţia calcarului de Mahmudia. Exploatarea a crescut pe măsură ce a crescut combinatul gălăţean.

Micul ponton, unde acosta din cînd în cînd cîte o şalupă cu turişti ori cîte un mic vas de pasageri, în trecere spre Sf. Gheorghe, spre mare, ajunge portul industrial Mahmudia, cu chei şi dane, cu macarale-cioc-de barză care încarcă zi şi noapte în barje munţii de mărgele din piatra măcinată şi transportată prin kilometri şi kilometri de benzi transportoare de la carierele întinse pe o lungime de 8 kilometri peste dealurile Caerace. Lui Hariton L. Iosif i s-au alăturat alţi doi fraţi, ca şi numeroşi alţi foşti pescari şi foşti ţărani, ca şi fiii acestora din Mahmudia, din Beştepe, din numeroase alte sate din împrejurimi, atît din împărăţia de ape a deltei cît şi mai de sus, din întinderea uscatului. Zeci şi sute de oameni îşi schimbă destinul, devin mineri, artificieri, mecanici, electromecanici, forezeri, electricieni de mină, vulcanizatori, excavatorişti, şoferi pentru autocamioane de mare tonaj... Tineri şi maturi se aşază în bănci şi învaţă. Cei mai vîrstnici au avut mai întîi de cîştigat pînă la meseriile acestea complexe, o bătălie mai grea, pe care o pierduseră în tinereţe şi nu din vina lor. Şcoala generală. Hariton L. Iosif, ca să devină, ca să poată deveni artificier, meserie pentru care se cerea greu un permis, la peste 40 de ani, cînd avea chiar o fată măritată, s-a dus la şcoala din sat seară de seară 4 ani de zile. Acum, sooune cu mîndrie că are certificat de 8 clase. Şi este artificierul nr. 1 al exploatării. Ion Damian, consăteanul său — al doilea. Ei doi stăpînesc carierele, ei doi aruncă în aer faliile geologice ale bătrînilor Hercinici, pe care îi înhaţă apoi cupele excavatoarelor gigant, pe care apoi îi preia coloana Belazurilor conduse de şoferi iscusiţi şi neobosiţi şi aşa mai departe pînă în port, pînă ce împingătoarele mină barjele în susul Dunării, spre Galaţi. Aceşti circa 600 de mineri din carierele de la Mahmudia sînt, firește, ca toţi minerii ţării, eroi de fiecare zi şi de fiecare noapte, pentru ca lucrurile să meargă bine în alte părţi, în alte sectoare ale economiei naţionale. Hariton L. Iosif arată ciudat ; cînd şi-a scos căciula cu urechi pentru a ne saluta, dă la iveală o frunte albă, contrastînd puternic cu faţa arsă de ger şi de vînturi, peste care senini rămîn doar ochii săi albaştri. E adevărat, aceşti mineri nu au deasupra capului cuşmele munţilor, ei nu sînt pîndiţi de perfidia adîncurilor, dar nici cerul liber nu se arată mai blînd. O carieră de calcar ca orice mină este o uzină sub foc continuu — cu atît mai mult Mahmudia legată intim de focul Galaţiului. Noaptea se lucrează la lumina farurilor cu care forezele, excavatoarele, autobasculantele sînt înzestrate. Se lucrează chiar dacă afară plouă cu găleata ori ninge de prăpădeşte lumea şi pămîntul, chiar dacă sînt plus 30 de grade la umbră ori minus 30 de grade la sol. Dunărea este încă sub sloiuri, Mahmudia a fost şi mai este un punct fierbinte al acestei ierni de gheaţă. Cît am stat în biroul directorului Întreprinderii miniere Dobrogea, cu sediul în Constanţa, de care aparţine şi Exploatarea minieră Mahmudia-Somova-Caraorman, au zbîrnîit telefoanele — ministerul, centrala, numeroase foruri se interesau de calcarul siderurgic. Există ? Cum se transportă ? „După cărbune, ne informează inginerul Stana, directorul întreprinderii, producţia de la Mahmudia este prioritatea Ministerului Minelor. Cel mai mare combinat siderurgic al ţării nu poate să fie perturbat". Şi în satul de pe braţul Sf. Gheorghe al Dunării, în iarna aceasta aspră şi nesfîrşită s-a scris o epopee pentru cea mai frumoasă carte de istorie a muncii. Minerii au stat zi şi noapte de veghe, cu lopeţile în mîini la benzile transportoare deszăpezindu-le şi asigurîndu-le funcţionarea, indiferent de schimbul lor de muncă. Forezerii au perforat, artificierii au puşcat, indiferent de temperatura comunicată de staţiile meteo şi de viscolele fără precedent, excavatoriştii, ca şi şoferii, au fost la datorie. Au fost la posturi. Nedumerirea lor este atunci îndreptăţită de a fi socotiţi altfel de mineri decît sînt, în fapt. Se pare că unii funcţionari nu prea ştiu ce este o carieră de calcar altfel nu ar fi făcut două legi miniereşti, una pentru subteran şi alta pentru suprafaţă. Ei nu primesc, de pildă, masă caldă gratuită la intrarea în schimb pe care o primesc cei din subteran, ei nu se bucură şi de o serie de alte, firești, facilităţi ale lumii minerilor români. Deşi ei nu sînt o oază aparte. Lumea minerilor Deltei Dunării este în continuă deschidere, în continuă extindere.

CICI IORDACHE-ADAM

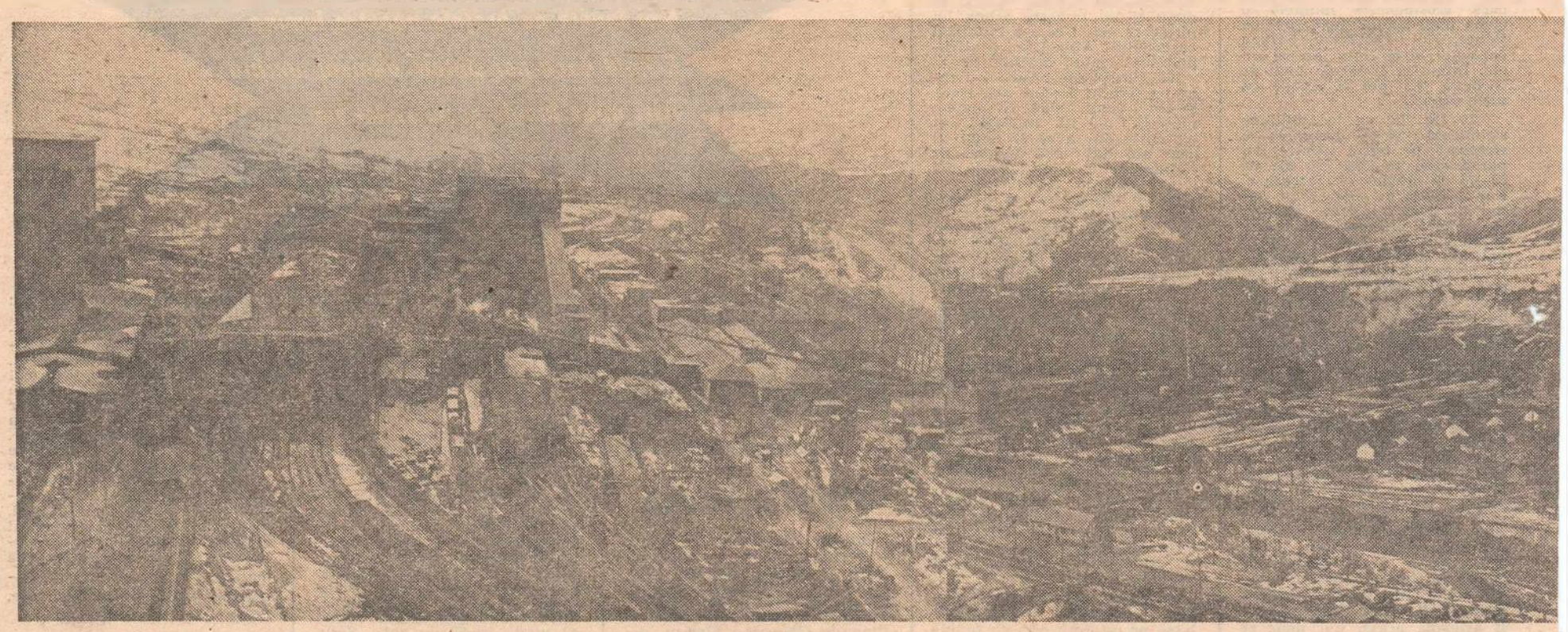

Cînd auziți sub talpa dumneavoastră
Ceva ca un ecou de urători
Să știți că dacă lumea e o glastră
Noi sîntem rădăcini acestor flori

Fotografii de
PAUL AGARICI

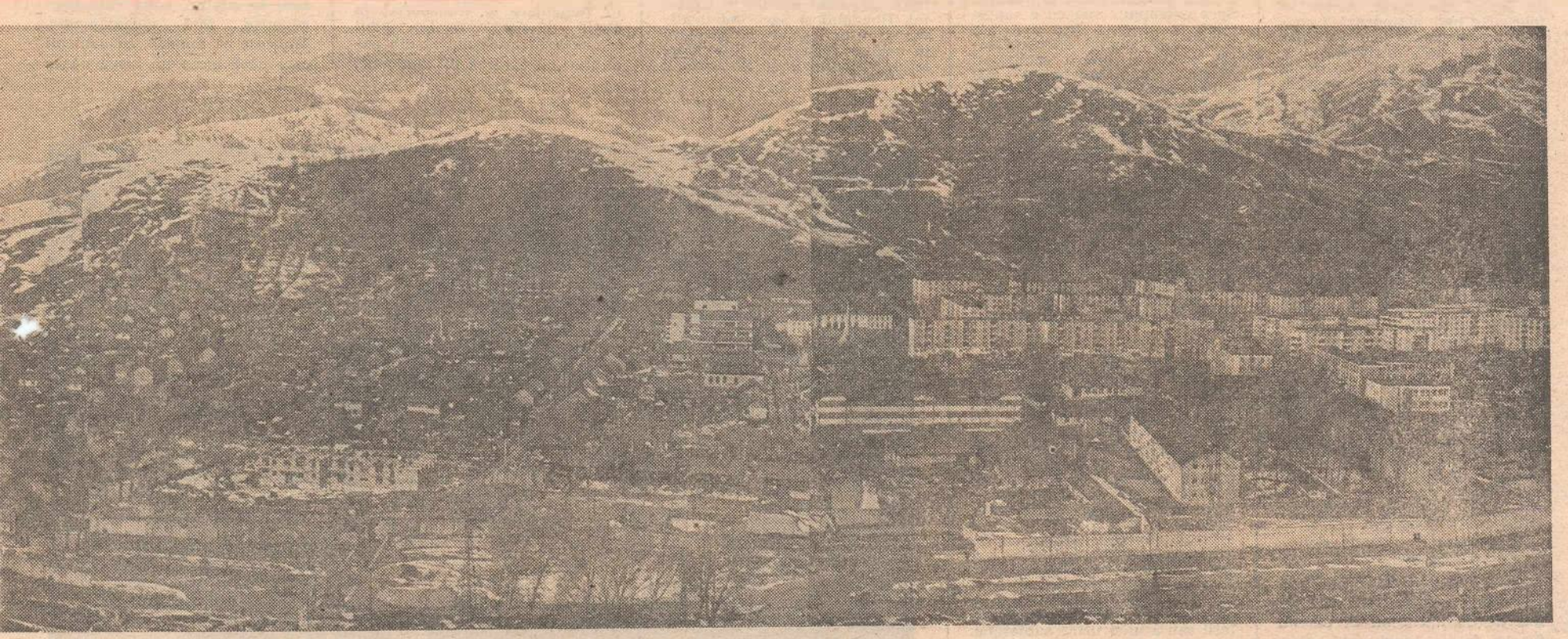

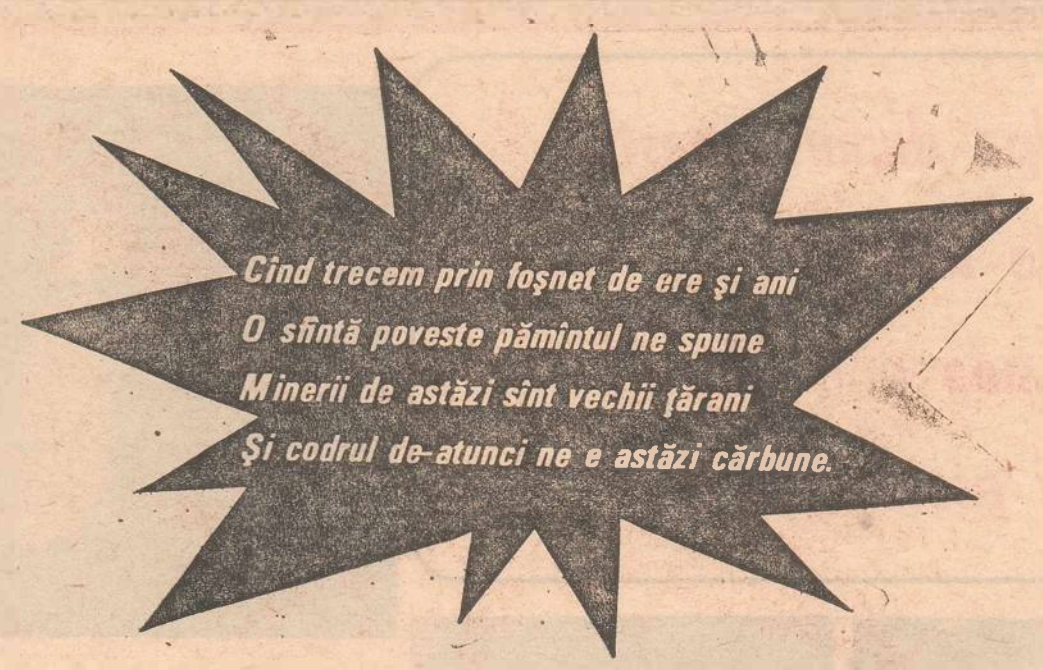

Istoria chenzinei şi a lichidării

„Poate din pricina familiei din care am venit, din cauza felului ei de a gîndi, nu m-am simţit liniştit decît atunci cînd m-am apucat serios de muncă, decît cînd am avut şi eu chenzină, lichidare şi buzunarul plin de bani. Mi-aduc aminte că atunci cînd luam banii îi băgam în buzunarul de la spate, care nu avea capac, ci doar un nasture de care se prindea o gaică. Colţurile sutelor ieşeau afară şi eu băgam pînă la coate mîinile în buzunarele din faţă pentru a se putea vedea, pentru cine ar fi avut vreme să stea în loc şi să se uite, cît de gros este teancul de sute. Mult, foarte mult timp, am crezut că asta înseamnă cam totul în viaţă, singurul lucru la care mă pricepeam era munca mea, satisfacţiile pe care le aveam din ea veneau, dacă mi-a mai venit vreo bucurie în viaţă mi-a venit din noroc, pentru că, recunosc sincer, nu mă prea pricep la viaţă şi am, aşa, un soi de timiditate în faţa ei. Cu primele lefuri am strîns să-mi fac una-alta, apoi, cîndva, am ajuns să plec într-o staţiune la odihnă. Ceea ce m-a îngrozit a fost că nu am ştiut ce să fac cu acel timp, că nu am ştiut să mă odihnesc şi nici acum nu ştiu. Nu e de bine, dar asta e“. (Nicolae Măceş, mecanic la abatajul frontal al minei de la Aninoasa de Argeş).

Caracterizare generală a minei de la Aninoasa. Mina a intrat în funcţiune la 1 I 1983, cu trei luni de zile înainte de termen. Capacitatea iniţială a fost de 250 de tone pe zi. În prezent, mina produce 400 de tone pe zi. Foarte curînd va ajunge să producă 500 tone pe zi. În următorii doi ani isi va dubla capacitatea de producţie. Cînd a început să producă, în mină acţiona un abataj mecanizat. Acum, în februarie 1985, acţionează 2 abataje mecanizate. Planul este depăşit cu 15—20% în fiecare lună. Cărbunele pe care îl scoate la lumină este de vîrstă daciană, avînd o putere calorică de 1 000—1 700 Kcal/kg, este cărbune energetic, pentru termocentrale. Faţă de alte mine, Aninoasa este în proporţie de 80% mecanizată. Transportul, tăierea, încărcarea şi susţinerea în abatajele frontale sînt, operaţiuni mecanizate în proporţie de 100%. Dintre lucrările de pregătire şi deschidere, 80% sînt mecanizate. Sînt folosite la acestea combine de construcţie românească de tip CI, avînd rezultate foarte bune. Zăcămîntul este localizat între roci agrifere, cu foarte multe ape. Sînt necesare orizonturi de asecare inferioare liniei de exploatare, cu abataje frontale, pentru a se obţine condiţii optime de exploatare a cărbunelui. În mină, acţionează 280 de oameni ai muncii, colectivul cel mai tînăr din acest bazin carbonifer, cu media de vîrstă de 35 de ani. Celelalte colective de oameni ai muncii din acest bazin au media de vîrstă peste 45 de ani.

„Este uimitor cît de puţine lucruri pot spune despre viaţă. Cînd eram copil, o rudă apropiată, un bărbat, îmi citea poveşti. Într-o zi de duminică, zilele de duminică mi se păreau foarte, foarte lungi, mi-a spus după ce citise un roman de dragoste : Nu înţeleg de ce nu mi se întîmplă şi mie ca-n cărţi !“ A continuat prin a observa că toată viaţa căutase o aventură, un lucru frumos, ieşit din comun, starea în care putea iubi cu adevărat. Şi el se dusese la băi crezînd că i se poate întîmpla asta acolo. Tot nu i se întîmplase. Mi-a rămas în minte întrebarea lui, mirarea aceea desperată. Dacă ar fi să-mi rezum viaţa, ar trebui să opresc din ea doar faptele deosebite, dar astea sînt prea puţine în raport cu muntele zilelor trăite uniform. Într-o zi, eram într-un tren. Era cu noi în compartiment o domnişoară foarte drăguţă. Ceilalţi bărbaţi au încercat să facă conversaţie, străduindu-se care mai de care să pară deştept. Şi eu am fost tentat să spun asta, dar nu aveam ce spune. Mi-era teamă să nu mă fac de rîs. Delicată, domnişoara m-a întrebat ce sînt şi ce fac. I-am spus că sînt miner. În clipa aceea, m-a respectat şi a tăcut. Dar eu nu asta voiam. Şi totuşi, în clipa aceea parcă între mine şi ea s-ar fi rupt lumea“. (Dumitru Iarca, 45 de ani, maistru principal miner).

Acelaşi, după cîteva minute, despre altceva : „Iarna mi-a dat mari bătăi de cap. Sîntem aici izolaţi ca o tabără în Himalaia. Dacă nu ne-am înţelege unul cu celălalt, nu am putea rezista. Nimeni nu pleacă de la serviciu dacă lasă în urmă probleme neclare. Sînt oameni care, dacă au plecat acasă şi află că a apărut la mină o defecţiune, se întorc şi, indiferent de schimbul în care se află, rămîn pînă se remediază defecţiunea. Pentru a nu avea sentimentul că vorbim în gol, iată şi cîteva nume : Ion Oancea, Ion Creţu, Gheorghe Smîntişe, Ion Udrea, Gheorghe Barbu“.

„Cînd vin de la mină, mănînc bine, beau ceva şi dorm. Uneori încerc să răsfoiesc un ziar sau o carte, dar îmi vine imediat somnul. Nu mă plîng, eu am vrut meseria asta, îmi place, am nenumărate bucurii. Şi totuşi, mai e ceva pe care nu-l pot spune. Spre exemplu : mai cu o săptămînă în urmă, a fost o avarie la abatajul frontal. Nicolae Măceş a lucrat cîteva schimburi în şir. Cu el am lucrat mai mulţi. Cînd treaba s-a terminat, am observat toţi că sîntem foarte mulţumiţi. Am dat din vorbă în vorbă să spunem şi asta cîteva zile apoi, repovestind ce se întîmplase. Pe mine cuvintele nu mă mai bucurau. N-aveau dom'le nimic în ele din ce fusese. Erau goale, goale, goale. Şi asta mi s-a întîmplat de mai multe ori. Şi cred că nu numai mie. D-aia noi, majoritatea timpului sîntem tăcuţi. Dar viaţa este aici în ce facem, e toată viaţa cît e ea“. (Ion Arsene, 49 de ani, maistru electromecanic).

★

În mină, vezi ce ai de făcut după ce împuşti. Atunci sînt sau nu ape care trebuie acoperite cu plasă şi izolate sau cărbune curat. În momentul în care împuşti, trebuie să fii pregătit ca, în cazul în care accidentul ar pune în pericol producţia, să acţionezi pînă la înlăturarea oricărui pericol. Asta implică obligaţia ca fiecare conştiinţă dintre cele 10 ale unei echipe să fie într-o permanentă stare de urgenţă. Calmul nu este exterior, este un calm profund al celui ce îşi asumă nu numai ziua sa de muncă, ci şi soarta unei galerii sau a unei uzine subterane.

AURELIAN TITU DUMITRESCU

Adevăratul aur al acestor locuri este în inima oamenilor

„Dacă întîmplător ai să poţi ajunge la Coranda, caută-l pe un om ce se numeşte **Miron Nelega**. A fost miner. Acum e pensionar. A făcut, cu mina lui, împreună cu alţii, un extraordinar muzeu“. I-am mulţumit colegului meu, Marin Negoiţă, de la ziarul „Drumul socialismului“ din Deva pentru această primă informaţie a reportajului.

Aşadar, ascuns privirii noastre, învăluit în mari vălătuci de ceaţă, Mureşul, bătrînul Mureş, curgea doar bănuit la vale, înspre Arad, în timp ce noi treceam pe deasupra lui, pe un pod la capătul căruia un drum, cel din stînga, ducea spre Brad, unul din cele mai de seamă oraşe de azi ale Ţării Moţilor, iar celălalt, din dreapta, drumul nostru de-acum, ducea spre Certej, Hondol, Săcărîmb... Deci,

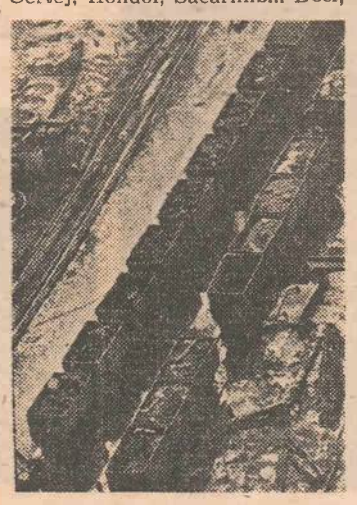

spre Certej, viitorul oraş al marelui „triunghi aurifer !“. Certejul, Hondolul şi Săcărîmbul atît şi-atîtor legende ce se pierd în negura veacurilor. Spre Certejul, Hondolul şi Săcărîmbul de unde, ca să transcriem doar o singură legendă, din păcate un cumplit de trist adevăr, romanii au extras, de-a lungul celor 165 de ani de minerit, potrivit estimărilor unor cercetători şi istorici străini, scutiţi, în consecinţă, de subiectivism, 498 000 kilograme de aur şi 950 000 kilograme de argint, o cantitate impresionantă nu numai prin ea însăşi, ci şi prin extraordinara intensitate a mineritului ce se efectua atunci în zonă. De altfel nu mai e de mult un secret pentru nimeni adevărul potrivit căruia războiul daco-roman s-a purtat numai şi numai pentru aurul ascuns în măruntaiele Munţilor Apuseni, aur care a asigurat Romei cîteva secole de supravieţuire, aur care, mai tîrziu, avea să asigure altor imperii o uriaşă şansă nedreaptă, desigur, în lupta lor de a-şi menţine supremaţia. Spre dealurile şi munţii Certejului, Hondolului şi Săcărîmbului, deci, meleaguri dăruite de natură cu fabuloase bogăţii, dar prin voia istoriei şi-a soartei, amîndouă nedrepte, meleaguri peste care sărăcia a domnit dintotdeauna pentru cei mulţi, cei ce scoteau aurul din miezul pămînturilor şi cîte încă n-ar mai fi de spus ! Dar pînă să pornim spre aceste locuri de aur, inginerul **Aurel Lăpuşcă**, directorul general al Centralei miniere din Deva, avea să ne facă o scurtă introducere în prezentul şi viitorul Exploatării Miniere Coranda-Certej : „I se spunea, înainte, Exploatarea Minieră Certej, sau, şi mai înainte, se vorbea despre „regiunea minieră Certej-Săcărîmb“. Acum i se spune Coranda-Certej. Asta înseamnă că a apărut un element nou. Nu-i vorba de o localitate, ci de un uriaş deal, Coranda, aflat cam în centrul triunghiului Certej-Hondol-Săcărîmb, deal sub care cercetările geologice au depistat un important zăcămînt ce deţine ponderea în ansamblul exploatării şi, drept urmare, în chiar denumirea exploatării, deţine primul loc. Este vorba de un zăcămînt cu o compoziţie extrem de diversă, bine precizată din punct de vedere metalogenetic. Lucrările de descopertare, aidoma celor de la Roşia Poieni, au început prin 1979, dar cercetările au început mult mai devreme, prin 1973, şi au fost definitivate de inginerul geolog **Emil Dafin**, om cu o mare vechime în zonă. Începînd de anul trecut, am intrat pe producţie, dar sîntem încă departe de minereurile primare. Descopertările, efectuate în zona straturilor de oxidaţii, se desfăşoară în paralel cu amenajările de subteran. Adevăratul minerit este cel ce se desfăşoară în subteran, pentru că lucrările de descopertare de la Coranda sînt cu totul şi cu totul aidoma oricăror alte lucrări de pe un mare şantier. O simplă înşiruire a meseriilor ce se practică în carieră va spune totul : excavatorişti, buldozerişti, manipulanţi de funiculare, şoferi pe camioane de mare tonaj. În fiecare zi o uriaşă explozie, provocată de aproximativ 7 000 kilograme de trotil, aruncă în aer o parte din deal, apoi vin camioanele şi cară, spre staţiile de concasare, tot acest material care este sfărîmat, apoi urcat în funiculare şi transportat la staţia de preparare. La rîndul lor excavatoarele muşcă din pămînturi, îl încarcă în camioane, iar buldozeriştii amenajează drumuri peste drumuri. Se desfăşoară acolo o muncă zdravănă, bărbătească, aspră, mai ales în condiţiile acestei ierni care nu ne-a scutit nici pe noi de eforturi suplimentare. Cît am fost tînăr, am trăit şi eu, efectiv, astfel de momente. Acum le trăiesc de-aici, de la „statul major“, ca să zic aşa. Dacă aş fi tînăr, m-aş înfrunta şi eu cu munţii şi aş trăi bucuria de a fi mutat, la propriu, munţii din loc. Au trecut însă anii, au trecut... Mie, ca să fiu sincer, mi-au plăcut, dintotdeauna, sălbăticia naturii şi adevărul adevărat al vieţii. Meseria asta, de miner, e aspră, dură, dar are frumuseţea ei. Văzută din afară, e spectaculoasă, dar, în înţelesul ei cel mai comun, este, ca toate celelalte meserii, monotonă. O practici, ca pe oricare alta, şi de-a lungul timpului înţelegi viaţa, oamenii, lumea, timpul. Dacă ar fi să o iau de la început, tot miner m-aş face, miner de cărbune sau de metale rare, chiar dacă, vedeţi dumneavoastră, din cărbunele smuls pămîntului nu rămîne nimic, arde o dată şi gata, s-a terminat, pe cît vreme metalul scos de noi are o foarte mare circulaţie în timp, o tonă de cupru ajungînd să trăiască sub diverse forme, ani şi ani, sute de ani. Dar să punem capăt acestor porniri prea sentimentale. Acolo, în cariera de la Coranda nu este prea mult timp pentru aşa ceva. Acolo oamenii luptă cu muntele“. Spre Certej, deci, şi, de-acolo, mai departe, spre Hondol, spre Săcărîmb şi, mai ales, spre Coranda ! În dreapta noastră, cum urcăm în susul Mureşului, ceaţa stăruie blîndă şi impasibilă. Un uriaş fuior de lînă alburie, un caier destrămîndu-se încetul cu încetul. În faţa noastră, sub razele palide ale soarelui de-nceput de primăvară, încep să se întrevadă dealurile, munţii. Parcă ne-am desprinde dintr-un somn lung şi alburos. Dacă-n vatra Certejului n-ar lucra cîteva utilaje şi cîţiva oameni ce au luat-o parcă înaintea primăverii pentru a împlini centrul civic al viitorului oraş prevăzut a se numi ca atare în vara anului 1986, am avea impresia că am ajuns într-o localitate aproape pustie. Undeva, dincolo de zidurile curţilor viaţa cea de toate zilele se desfăşoară, desigur, normal, după un anume tipic al ei, un ritual ţinut în viaţă de copii, bătrîni, femei. Bărbaţii sînt la mină, la lucru, în şut. Directorul Exploatării, inginerul **Valeriu Alămăşan**, iese dintr-o şedinţă şi, plin de solicitudine, ne atrage atenţia că ne stă la dispoziţie cu totul şi cu totul, dar numai după ce termină de dezbătut problemele curente. Cît durează această dezbatere? Cine poate să ştie. În orice caz, după această şedinţă, ajusă abia la jumătate, mai sînt încă două. „Ce să vă fac, ne compătimeşte dînsul, aţi ajuns într-o zi extrem de încărcată. Dar, în ce mă priveşte, n-aş putea, tocmai eu, care am venit aici, la Certej, de foarte puţină vreme, să vă spun cine ştie ce lucruri importante. Important este doar faptul că oamenii muncesc. Muncesc aşa cum se cuvine, adică fără precupeţire, fără menajamente. Muncesc ca minerii, ca oamenii care dacă încep un lucru nu se

dau bătuți nicicum, îl duc pînă la capăt, cît mai bine cu putință. Dacă avem oameni de inițiativă, comuniști pentru care vorba și fapta sînt totuna ? Cum să nu. Să-l chemăm pe secretarul comitetului de partid pe întreprindere, pe **Adrian Gligor**, care-i și localnic, pe deasupra, și care știe absolut tot ce v-ar putea interesa. Asta nu înseamnă că m-aș eschiva, dar Gligor este, cum se spune, mai de-al casei. Știe tot. Cuvîntul lui are un temei în plus". Peste cîteva minute, adus dintr-o mașină cu care urma să plece spre Vărmaga, împreună cu „adversarul" său la apropiatele alegeri, primarul comunei, **Constantin Cotar, Adrian Gligor** avea să înșire, pe nerăsuflate, următoarele nume : **„Valentin Poenar, Viorel și Ion Neagu, frați, Emil Răuțiu, Marton Ferencz, Constantin Maxim, Eugen Apostol, Petru Pușcaș, Ioan Budai, Szabo Alexandru, Kovacs Ion, Anghel Nan, Mihai Cășăleanu, Nicolae Susan, Dănuț Miclea, Mihai Calancea, Petru Gherman, Octavian Cosmoi, Ioan Iancu, Alexandru Zaharia, Iosif Știolnea..."** Dar, avea să precizeze Adrian Gligor, mai bine ar fi să vă dau cîteva amănunte. **Valentin Poenar**, de exemplu, a rezolvat o problemă extrem de dificilă. Canalul de evacuare a sterilului de la vechea fabrică de preparare, se înfunda adeseori. Împreună cu inginera **Voichița Moga**, de la Laboratorul exploatării, au propus o metodă de a reține depunerile de sulf și astfel s-au recuperat cîteva sute de tone de sulf, rezolvîndu-se totodată o problemă extrem de spinoasă. Tot Valentin Poenar, mare iubitor de pomi, a sădit, acum cîțiva ani, la Iazul de steril, pe terasele acestuia, o sumedenie de pomi fructiferi, transformînd locul acela, foarte urît ca aspect, într-o grădină care, în curînd, va intra pe rod, poate chiar în primăvara asta. Sau, alt exemplu, acum cîțiva ani buni, **Marton Ferencz**, unul din abonații permanenți la titlul de fruntaș în producție, ascultînd în stînga și-n dreapta, pe la bătrînii mineri ai Certejului, a auzit că ar exista în coasta muntelui o gură de mină părăsită. Gura aceea arăta ca o gaură în stîncă, o gaură adîncă de doar doi-trei metri. Împreună cu ortacii lui a degajat vechea gură de mină, apoi au venit geologii și au cercetat-o și s-a hotărît reluarea lucrărilor. Dar, despre aceste lucruri mai bine și mai exact ar putea să vă vorbească geologul **Emil Dafin**, sau colegul său, inginerul geolog **Alexandru Braun**. Dar, pînă să-l abordăm pe inginerul Alexandru Braun, am profitat de ocazie și-am notat spusele profesorului **Constantin Cotar**, primarul comunei Certejul de Sus : „Comuna noastră — și cînd spun a noastră mă gîndesc că unii localnici își vor aduce aminte că eu, de fapt, nu sînt de felul meu din aceste minunate locuri, ci tocmai din județul Vîlcea, comuna Stroiești, că am venit aici urmîndu-mi soția, localnică, profesoară de istorie, eu sînt profesor de biologie, dar, la origine, sînt mecanic auto, deci, îndreptățit să spun, totuși, comuna noastră — este alcătuită din următoarele sate : **Săcărîmb**, cel mai vechi, cu mare tradiție într-ale mineritului, **Bocșa Mică, Bocșa Mare, Hondol, Măgura, Toplița-Mureș, Nojag, Vărmaga și Certej**, ultimul fiind centrul comunei Certejul de Sus. Țărani-țărani, pe toată raza comunei, sînt foarte puțini. Doar cinci familii. În rest, nu există familie care să nu aibă 2—4 oameni care să lucreze în minerit. Despre Exploatarea Minieră vă pot spune, prin graiul foarte concis al cifrelor, că valoarea producției marfă a crescut, din 1965 și pînă în anul trecut, de peste 27 de ori, că valoarea fondurilor fixe a crescut, în același interval, de patru ori. Cu toate acestea, comuna Certejul de Sus cunoaște, în același timp, o puternică dezvoltare în domeniul agriculturii, minerii fiind, din străvechi timpuri, și agricultori vestiți, crescători de animale îndeosebi. Dar să le luăm pe rînd. Dispunem de un teren agricol în suprafață totală de 4 075 de hectare, din care 1 758 de hectare sînt teren arabil cultivat cu cereale și legume. Restul îl constituie fînețele naturale, pășunile, livezile de pomi fructiferi. Fînețele și pășunile ne asigură furajul pentru un efectiv de 1 800 bovine și 2 500 ovine, acestora adăugîndu-li-se, pentru completarea zestrei zootehnice, 2 200 porcine. Se conturează și în acest an o zestre bogată, o bună bază materială pentru autoaprovizionare și pentru a respecta contractele pentru fondul centralizat al statului. Avem de predat 152 tone carne bovine, 45 tone carne porcine, 5 500 hectolitri lapte de vacă, 100 hectolitri lapte de oaie și 2,7 tone lînă. Despre felul în care vom îndeplini aceste sarcini vorbește faptul că anul trecut, de exemplu, am predat 80 tone carne peste prevederile contractelor. În altă ordine de idei, dispunem de 300 apartamente construite, plus 40 de garsoniere, un cămin de nefamiliști, cu 100 de locuri, un liceu cu treapta I, la cursul de zi, și cu treapta a II-a la cursul seral. Satul de centru are două școli generale, iar fiecare sat are o școală proprie, cea din Hondol sărbătorind în acest an 100 de ani de la înființare, fiind prima școală din zonă cu predarea în limba română. Prietenul meu, Adrian Gligor, vă poate vorbi mai pe larg despre această școală centenară din satul său natal, școală în care, firește, a învățat." „Prea multe despre școala noastră din Hondol n-am a vă spune, a preluat Adrian Gligor invitația, doar poate faptul că este, în pofida timpului ce-a trecut, o școală încă trainică, frumoasă, cu copii inteligenți și dascăli buni, așa cum erau și pe timpul meu. Mi-i aduc aminte acum, după atîția și-atîția ani, pe cei cu care am fost coleg de bancă. Pe timpul meu erau niște bănci lungi, de încăpeam cîte 5—6 într-o bancă. Deci, **Roman Crișan**, miner, ca și mine, apoi **Viorel Pera**, mecanic la mină, **Tovi Cazan**, maistru mecanic, în Deva, dar tot miner, de felul său, mecanic miner, **Nicolae Bugnar**, sudor la mina din Certej. Toți cinci, îmi aduc aminte, am fost făcuți pionieri odată, în același an. Dar poate că mai important ar fi să vă spunem ce anume propun oamenii comunei noastre cu ocazia adunărilor ce premerg alegerile de la 17 martie. Oamenii noștri au propus și se angajează, prin forța lor, să efectueze o serie de reparații a drumurilor, a unor podețe, asfaltarea unor drumuri, zone verzi în jurul blocurilor, locuri de joacă pentru copii, o mai bună funcționare a rețelei de apă potabilă, o mai bună gospodărire a pășunilor, construirea unui releu TV, o mai bună circulație a autobuzelor ce ne leagă localități. Sînt propuneri judicioase și ele se vor împlini, desigur, pentru că oamenii, repet, sînt gata oricînd să răspundă la solicitările noastre". Între timp, întrucît inginerul Emil Dafin era plecat la Deva, colegul său, geologul **Alexandru Braun**, avea să ne-anunțe că mașina, un ARO cu dublă tracțiune, este gata de drum, spre cariera de la Coranda. Urcăm în mașină, urcăm spre Coranda și drumul se-anunță a fi nu tocmai ușor. Noroi și gheață și zeci și zeci de pîriiașe care curg de-a lungul și de-a latul drumurilor. Noroi și gheață jos, dar sus, în înaltul cerului, un soare limpede și puternic, orbitor în strălucirea lui, semn că primăvara, totuși, e gata să-nceapă. Undeva, în stînga, departe, se vede un uriaș platou galben, un fel de amfiteatru de aur cocoțat pe-un vîrf de deal. Deasupra ei, un fir subțire de fum. „Acolo sus, mergem noi, mă lămurește inginerul Braun, la Coranda. Fumul e de la explozia care a avut loc acum cîteva ore. În fiecare zi are loc cîte o explozie provocată de o cantitate de-aproximativ 7 000 kilograme de trotil, suficientă pentru a realiza zilnic cîte un mic cutremur. La o scară foarte mică, infinit de mică, realizăm ceea ce se întîmpla acum 10—20 de milioane de ani, cînd cele trei dealuri din fața noastră erau tot atîția vulcani activi. La poalele celor trei dealuri, numite **Haitău, Sarcău și Frăsinata**, se adăpostește celebrul Săcărîmb, celebru în lumea căutătorilor de aur și-a geologilor. Cu vreo două sute cincizeci de ani în urmă au fost descoperite în zonă două minerale, silvanita și săcărîmbitul, cunoscute în toată lumea sub acest nume. Mai mult decît atît, tot în zonă a fost descoperit un nou element, Telurul. Cele două minerale, plus Telurul, au făcut ca Săcărîmbul să fie luat cu asalt de sute și sute de căutători de aur din toată Europa. Săcărîmbul devenise un fel de oraș internațional. 'Ceva mai tîrziu, pentru amploarea lucrărilor de minerit, a luat ființă la Săcărîmb o renumită Școală tehnică ce pregătea cadre medii într-ale mineritului. Sînt documente care ne arată că **viceregele Egiptului** a cerut, pentru lucrările miniere din regatul său, tehnicieni absolvenți ai școlii de la Săcărîmb, iar mai tîrziu, aici, la Săcărîmb, își efectuau practica de vară studenții **Academiei Imperiale de mine din Petersburg.** Întîmplări de demult, de demult... **Miron Nelega**, omul pe care, dacă am înțeles eu bine, îl căutați cu încăpățînare, ar putea să vă spună cîteva zeci și sute de astfel de întîmplări, drept pentru care vă propun următorul plan de bătaie. Ajungem, dacă putem, la Coranda, Vedem Coranda, dar tare mi-e teamă că n-o să putem coborî din mașină, pentru că acum, cu dezghețul, noroiul trece dincolo de pantofi. Fără cizme de cauciuc pînă la genunchi, nici vorbă să mergi prin șantier. Deci, de la Coranda, trimitem pe cineva la Nelega, să-l cheme. Îl luăm cu noi și coborîm la Certej, la Muzeu. E corect ?" Trecem pe sub Sarcău, îl lăsăm în dreapta și luăm pieptiș un drum al cărui taluz, în lumina orbitoare a soarelui, părea a fi pavat cu aur. În realitate lutul galben era impregnat de oxizi de fier și sulf. Pe platoul Corandei, o viermuială de mașini — autocamioane, buldozere, excavatoare, macarale. ARO-ul nostru parcă ar fi o autoamfibie pe un rîu de noroi, o moțîrlă de-aproape 50 de centimetri. În jurul mașinilor, oameni, mai ales tineri, toți, dar absolut toți, cu cizme înalte de cauciuc. Îmi aduc aminte cuvintele inginerului **Aurel Lăpușcă**, directorul general al Centralei : „Dacă aș fi tînăr, m-aș înfrunta și eu, din nou, cu muntele... oamenii, acolo, mută, la propriu, munții din loc... Au fost în iarna asta și greutăți, firește, dar am răzbătut... e o muncă bărbătească, aspră, dură, sălbatecă, pe-alocuri..." Inginerul Braun, extrem de amabil, mă îngroapă literalmente în tot felul de explicații tehnice, istorice, șantieristice. Notez cu sîrguință, cu interes, dar tare mi-e teamă că n-am să le pot cuprinde în spațiul acestui reportaj. „Dar uite-l și pe Nelega, îmi spune la un moment dat inginerul Braun. De undeva, de după un deal venea un om, la 60 de ani, îmbrăcat doar într-un pulover mai gros, cu o căciulă pe cap, cu cizme de cauciuc, firește, în picioare, și cu un mers agale, cumpănit. Știam că de doi-trei ani s-a pensionat. Că, înainte de pensionare, la inițiativa fostului inginer șef al minei Certej, **Constantin Nichiteanu**, el, **Miron Nelega**, miner cu o înaltă pregătire profesională, dar și mare iubitor de artă și istorie, împreună cu inginerii **Emil Dafin** și **Alexandru Braun**, plus tehnicianul **Petru Bozeșan**, au început să pună pe picioare un **Muzeu al mineritului din zona Certej—Săcărîmb.** La ora actuală, muzeul este, fără nici un pic de exagerare, o adevărată minune muzeistică. „N-am putea ajunge, îl întreb, la Săcărîmb ?" „Nu, îmi răspunde, nici măcar cu un tanc. Drumul e prea moale. La vară, poate, dacă vă plac locurile, inclusiv oamenii, vă duc chiar eu, pe jos. Acum, ca să cunoașteți Săcărîmbul și Certejul și toate locurile din zonă, să mergem la Muzeu, la Certej." Ca să ajungem cu bine, din nou, la Certej, șoferul a pus în joc toată priceperea sa, întrucît, la coborîre, drumul a fost de trei ori mai greu. Ajungem cu bine. Cele trei camere ale Muzeului sînt înțesate de hărți, fotografii, schițe topografice și obiecte de minerit încă de pe vremea dacilor și a romanilor. Vocea bătrînului Nelega este calmă, blîndă, învăluitoare și îmi aduce aminte, prin felul ei de-a fi, prin dragostea cu care vorbește, prin cunoașterea exactă a tuturor lucrurilor de care vorbește, de un alt mare muzeograf al acestor munți încărcați de istorie, legende și neasemuită frumusețe, moș Teodor Dragota de la Țebea. Încep să cred că adevăratul aur al acestor meleaguri se află în sufletul oamenilor, în munca lor, aspră și bărbătească, în lupta lor de-a fi nemuritori pe aceste străbune pămînturi. În viitorul oraș Certej, ce se va numi ca atare din vara anului 1986, Muzeul lui Miron Nelega va fi un punct de atracție, iar el, Miron Nelega, va fi eroul a zeci și zeci de reportaje, de-acum încolo.

VICTOR NIȚĂ ■

Nu este ușor să trăiești în adînc.
Nimic nu-i ușor pentru oamenii oameni.
Ei nu știu ce-i teama, ei luptă nu plîng
Și fiece zi li-i supremul examen.

Între două legislaturi

La indicația secretarului general al partidului, în dinamicul și eroicul teritoriu al noului care e Gorjul carbonifer și energetic, s-au edificat și se edifică

Trei orașe pentru oamenii energiei:

ROVINARI, MĂTĂSARI, TURCENI

La început a fost Motrul. Orașul și-a celebrat nu de mult două decenii de viață. O primă și monumentală ctitorie a **Epocii Ceaușesca** daruită celui mai tînăr (în epocă) bazin al minerilor țării. Orașul are astăzi peste 4 700 de apartamente, peste 15 000 de locuitori și un aer care respiră organizare, ordine, așezare în rosturi, echilibru, confort, metodă. Blocurile au căpătat (cam prea repede, ni se pare nouă) patină, arborii bulevardelor (bizare, și totuși pline de farmec împerechieri între plopi severi, castani exuberanți și platani decadenți) își înalță coroanele pînă deasupra balcoanelor, omul calcă asfaltul cotidian cu un pas, ai zice, istoric. Toți locuitorii se cunosc între ei, telefonul care sună într-o cameră reverberează simultan în mai multe apartamente, scoțînd pe coridor capetele locatarilor care-și spun : „Pardon, poftiți, tovarășe Mihai !“ și se retrag politicos. E de-acum un oraș „vechi“, cu toate peisajele zugrăvite, cu toate culorile șlefuite, cu un ritm de viață care pară să desfidă surprizele. Spunem toate astea lăsînd să ne contrazică însuși Motrul, oraș care de fapt îți relevă, la o mai atentă interogare, dimensiunea de vie și continuă efervescență sub care trăiește și respiră epoca noastră.

A urmat apoi explozia, marea explozie industrială a Gorjului, cînd chemarea „există cărbune, cărbune la suprafață !“ (ca altădată : „există aur, iată-l, curge pe Jiu !“) a străbătut ca fulgerul văzduhul, întregul văzduh al ținutului, nu numai al Motrului, ducînd frisonul unor avuții nesperate pînă în cele mai îndepărtate cătune. Cetatea de scaun a cărbunelui gorjenesc s-a mutat de la Motru la Rovinari, în uriașele cariere sau „mine la zi“ care produc cît nu știu cîte Motruri la un loc. S-a deschis apoi, lărgind spectaculos orizonturile noii creații, bazinul Jiltului, furnizorul Turcenilor, cea mai mare termocentrală a țării. În anii '65, cînd abia începea construcția orașului Motru, Gorjul livra României 1,6 milioane tone de lignit. Anul acesta va livra 43 de milioane. Zeci de mii de mineri, unii localnici, alții veniți de aiurea, zeci de mii de destine, fiecare cu o anume culoare expresivă — nu știi pe care să-l alegi ! — s-au înhămat aici la o bătălie decisivă pentru economia și forța țării. O harnică, înverșunată, intrepidă, eroică, răbdătoare, miraculoasă muncitorime, hotărîtă să dea României totul. Dar ei ce i s-a dat ? Ce i se dă ?

I s-a dat, între multe altele, un nou și modern oraș, astăzi constituit în articulațiile lui de esență, Rovinarii. Un oraș oferit minerilor din marele bazin cu același nume. Se mai edifică, la ceasul de față, un alt oraș minieresc, Mătăsarii, destinat minerilor din bazinul Jiltului, și un oraș al energeticienilor, la Turceni. Sînt opera acestor din urmă ani, anii ultimei noastre legislaturi, sînt un fragment, cu o marcată forță de sugestie, din marele afiș electoral al noului, vast cît țara, sub luminile căruia țara se va prezenta, peste cîteva zile, în fața urnelor. Sînt opera omului care, în frunțea oamenilor acestui pămînt, se întoarce mereu și mereu spre ei, spre oameni, hăruit cu acea rară, inegalabilă știință de a conduce, de a străjui și deopotrivă de a sluji, care ne-a făcut să numim cu numele lui o epocă.

Cea dintîi filă din cartea de aur a orașului Rovinari cuprinde aceste emoționante cuvinte care, din clipa în care au fost rostite, au și devenit istorie : **„Faceți un oraș al minerilor în care ei să se simtă acasă sau mai bine ca la ei acasă. Un Rovinari modern și pentru generațiile viitoare ; așa cum cerem oamenilor, așa să le și dăm“.** Sînt cuvintele cu care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se adresa, în pragul anilor '80, proiectanților, constructorilor, factorilor locali de decizie. O fotografie a epocii ni-l înfățișează pe primul bărbat al țării în fața machetei viitorului oraș. Cuprinzînd în cenzura ochilor săi ansamblul, cirmaciul destinului național indică ferm, cu bagheta arhitectului (a arhitectului de nouă civilizație românească !), acele puncte în care, dintr-o înaltă grijă pentru om și dintr-un infailibil instinct al noului, știa că opera putea cîștiga în modernitate, în frumusețe și în mai bine pentru viață.

La 9 decembrie 1981, Rovinarii primeau investitura de oraș.

Prima oară am vizitat acest loc cu un an înainte. Avea atunci o stradă, multe barăci, cîteva blocuri, noian de schele, kilometri de tranșei de fundații în care trudeau, cu cazmale și tîrnăcoape, muncitori și țărani. În jur, întinderi de porumb și o mlaștină cu rogozuri și cu sălcii buboase. Un pîlc de construcții într-o cîmpie imensă și amorfă ca o amoebă, întinzînd nesigur spre orizont, din nucleul Jiului, brațele semilichide ale unor piraie și bălți nămoloase.

Am revăzut orașul în aceste zile și, chiar pentru ochiul unui prea vechi reporter, care, fără să se blazeze, s-a obișnuit cu prefacerile de anvergură, priveliștea a fost ca un șoc.

Puține dintre orașele României de azi, trecute prin atîtea și atîtea îndrăznețe metamorfoze și transmutații cu toate datele lor de peisaj și de viață, se înfățișează, prin comparație cu ce au fost, mai derutant. Puține te înzestrează, la plecare, cu o imagine a exploziei noului care să opereze asupră-ți cu atîta înverșunare, puține te îmbie la o asemenea confruntare retrospectivă, puține te invită să te certi, mental sau la fața locului, cu propria lor imagine, pe care chiar ele ți-au dăruit-o cîndva. Și nu acum 40—50 de ani, ci acum patru-cinci.

La luptă, mineri, sub drapel tricolor
Că țara-i și jos, în eroica mină,
Căldură ne cere întregul popor
Și patria noastră ne cere lumină.

Spațiul tipografic de care dispunem nu ne îngăduie să descriem întreg tabloul, cu toate strălucirile lui arhitectonice, cu toată impetuoasa lui năvală de nouă civilizație, cu toate resursele lui de surpriză, de inedit. Ar fi, poate, mai potrivit să comprimăm totul în niște cifre sau, și mai bine, să traducem cifrele în piatră, lăsînd piatra să se constituie singură, pe orizontală și verticală, în cadrul urbanistic al zilei de azi. În 1982, la un an după întemeierea sa în statut citadin, Rovinarii aveau 900 de apartamente. După încă un an, 2 000. În 1984, 2 600. La ceasul de față, 2 700 și încă 500 în construcție. În anii viitorului cincinal va ajunge la 6 000—7 000 de apartamente, iar pentru anul 2000 se prezumează 12—14 000. Bulevarde și străzi de beton, „străzi fără moarte“, cum le zic constructorii, orînduiesc orașul după reguli care, pe toată cuprinderea, devin ritm. Blocurile de 4 etaje sînt alternate din loc în loc cu mari edificii de interes obștesc, unele gata, altele în construcție (școală generală cu 24 de săli de clasă, grup școlar minier cu bloc de ateliere și cămin cu 400 de locuri, grădiniță, creșă, liceu, policlinică, spital cu 250 de paturi, magazin universal de tip „Big“, o stufoasă rețea de magazine și de servicii la parterele blocurilor, cantină, grădină de vară, casă de cultură cu 600 de locuri, terenuri sportive, sală polivalentă, o modernă piață agroalimentară, o modernă stație Peco, o fabrică de pîine cu o capacitate de 30 de tone pe zi etc.), ritmîndu-și liniile într-o singură armonie edilitară, simplă și grațioasă, încîntătoare pentru ochi. Strălucesc, pe fondul alb al iernii, culorile pastelate ale fațadelor, o delicată compensație pentru oamenii care, vreme de-atîtea ceasuri pe zi, trăiesc doar în negrul cărbunelui. În prelungirea aceluiași frumos gest edil sînt cei 20 000 de brazi, plopi și tei care transformă bulevardele în tuneluri de umbră și de mireasmă, iar străzile și aleile în bulevarde. La 23 de kilometri de Tg. Jiu, Rovinari nu sînt cu mult mai prejos de capitala ținutului, diferențele față de ea amortizîndu-se într-un tempo rapid, inclusiv pe planul bunei gospodăriri. Nu degeaba, ne spune primarul Constantin Dobromir, orașului i-a fost decernat, în iunie 1983, Ordinul Muncii clasa a III-a și locul al III-lea în întrecerea socialistă pe țară.

O centură de mari industrii, dominate de carierele de cărbune și de termocentrala Rovinari, încercuie orașul, deschizîndu-l în același timp către toate zările. Cel mai tînăr oraș românesc e un centru industrial de forță, un centru de largă iradiere a noului, trimițînd peste Gorj și peste țară creații de calitate, trimițînd inteligență de înaltă calificare, un produs prețios, un produs nepreținut, un produs cu țișnire arteziană aici, în inima bătăliei pentru independența energetică națională.

Cel mai tînăr oraș românesc are, ne spun statisticile, și cei mai tineri locuitori. Sînt vreo 12 500, cu o vîrstă medie de 20 de ani ! Cei mai mulți sînt gorjeni, alții sînt veniți din Maramureș, din Suceava, din Cluj, din Arad. În numai cîțiva ani, ne spune primarul, ei, acești tineri, s-au și constituit într-o familie urbană cu tradițiile ei, în care s-au adus particularități, culori, accente, turnate toate într-o calitate nouă. Toți sînt rovinăreni, indiferent de obîrșie. Toți sînt legați de acest oraș, prin intermediul minelor și al fabricilor, cu niște legături ca de rudenie. Amintirea anilor de început, a șantierelor primelor blocuri (la care și ei au trudit !), cu întreaga ei încărcătură de bărbăție și de fraternitate, este prea proaspătă pentru ca oamenii să se poată despărți în familii — cu capi de familie — ori în familiuțe și grupuri. E mai simplu și mai util să se păstreze vechea și nobila solidaritate a luptei cot la cot din vremea ridicării primelor blocuri și fabrici. O asemenea familie n-are nimic de-a face cu familiile de pionieri din vestul american, deși cineva a riscat apropierea. Raportul este mai curînd invers, fiindcă acești oameni ai Rovinarilor n-au venit aici ca să-și dureze fiecare, pe cont propriu, „o situație“, ci, dimpotrivă, ca să înalțe această mîndrie a tuturor care este orașul și industriile lui.

La cîțiva kilometri de Rovinari, în bazinul Jiltului, e în plină edificare un alt modern centru al noului, Mătăsarii. Mătăsarii e încă un sat, va fi decretat oraș în anii viitorului cincinal, dar se dezvăluie de pe acum, pe mari porțiuni, ca un oraș. Nu numai virtual, ci și vădit, prin pregnanța în peisaj a elementelor citadine. Primele 1 100 de noi apartamente sînt gata, alte 480 figurează în planurile anului '85, moderne dotări (școală, liceu, spital, policlinică, hotel, piață agroalimentară, casă de cultură, creșă, grădiniță, terenuri de fotbal, handbal și tenis, magazin universal etc.) trec zilnic de pe planșetele proiectanților în piatră și în beton. Da, Mătăsarii încep să capete, tot mai pregnant, alură urbană, chiar dacă, pe noroioasele uliție desfundate de tîrnăcopul constructorului, autocamioanele și autobuzele cu mineri te înfășoară în evantaiul negru de ciorbă țișnit de sub cauciucuri. Privit de sus, de pe dealul care străjuie apa Jiltului, orașul Mătăsari se orînduiește de pe acum ca pe machetă, cu centuri succesive de blocuri flancînd sau flancate de case rustice și de spații verzi care calchiază vechile grădini ale locului. Da, ne confirmă șeful proiectului noului Mătăsari, arhitectul Dumitru Florescu de la S.P.C.-Gorj, cele mai frumoase case țărănești vor fi păstrate, integrate organic în viziunea orașului viitor. Un simplu detaliu arhitectonic, desigur, infim în raport cu ampla prefacere a întregului. Așa cum tot un detaliu este și faptul că edificiile centrului vor fi împodobite cu balcoane și loggii sugerînd strămoșescul cerdac și cu acoperișuri de țiglă care vor repeta, prin relieful lor, relieful dealurilor din jur, împovărate de vii și livezi. Detalii pe lîngă care adesea trecem, căci, învățați prea mult cu marile transformări, le înregistrăm mai greu pe cele de nuanță, acele nuanțe care, într-un registru savant, dau tonus și vibrație aparte unui tablou, insuflîndu-i căldura vieții. Prin blocurile moderne, prin dotările urbanistic-edilitare și prin căldura și frumusețea detaliilor (să nu uităm, între aceste „detalii“, amplasarea liceului cu profil minier într-un parc de vreo 3 hectare !), Mătăsarii vor fi, ca și Rovinarii, un oraș în care, așa cum a cerut secretarul general al partidului, minerul gorjean se va simți ca acasă, mai bine chiar ca acasă.

În anii cincinalului 1986—1990 va fi decretat oraș și Turcenii. Amplasat la 48 de kilometri de Tg. Jiu și la 60 de Craiova, adunînd muncitori și specialiști din două județe, orașul energeticienilor va fi aidoma Rovinarilor, aidoma Mătăsarilor, cu blocuri moderne și cu dotări social-culturale care vor înălța demnitatea locuitorilor săi. Zicem „va fi“, dar noul centru urban, practic, se vede. Peste 700 de apartamente sînt gata, alte cîteva sute sînt în construcție. Ca și la Mătăsari, te afli într-un univers de schele, implantat într-un sat bătrîn, iar acest moment din edificarea cetății nu trebuie ocolit de vizitator. El este mai evocator decît mărturia cronicii încheiate, el îți dă dimensiunea — prin suprapunere — a două epoci, el nu va mai putea fi decît cu greu reconstituit de oaspete, atunci cînd, nu peste mult timp, se va plimba prin orașul modern, avînd ca anexă un muzeu de vechi case rustice.

...Rovinari, Mătăsari, Turceni : trei impozante afișe electorale ale noului românesc, amplu deschis spre viitor.

ILIE PURCARU
Fotografii de TITU ZIDARIU

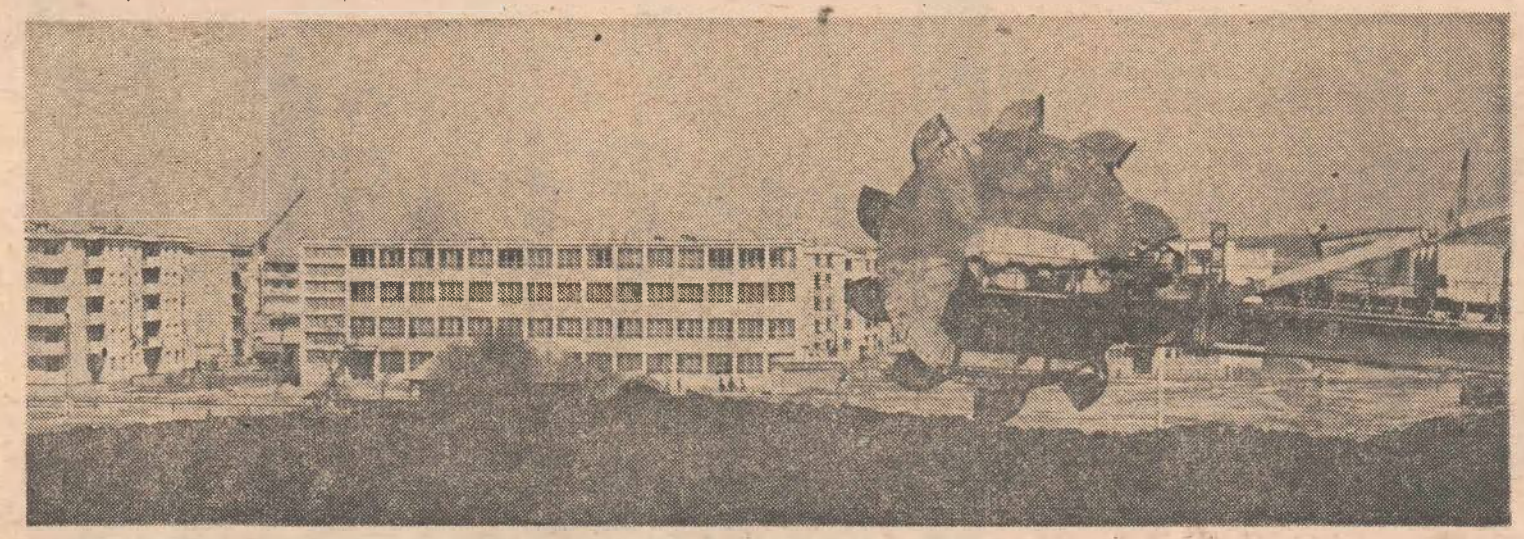

Vineri, 15 martie 1985

8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Un **Tîrg de artă,** precum cel găzduit în perioada 26 februarie — 12 martie de amplele și generoasele spații ale sălii **Dalles,** aflat la prima sa ediție, ne obligă să apelăm, mai întîi și-ntîi, la cîteva cifre : au fost expuse spre vînzare peste 1 500 de obiecte prin fața cărora s-au perindat aproximativ 15 000 de vizitatori-plătitori, iar cifra totală a vînzărilor a ajuns pînă la 600 000 lei. Deși organizat în mare viteză, (ceea ce nu înseamnă, însă, în pripă), Tîrgul a reușit să adune din toată țara aproape tot ceea ce putea oferi, spre vînzare, marelui public : sticlărie, ceramică, marochinărie, podoabe, articole de vestimentație, corpuri de iluminat, articole de pictură (culori, pensule, șevalete), sculptură în piatră, lemn, bronz, pictură de șevalet, pictură pe sticlă și lemn, lucrări de grafică, felicitări, mărțișoare, cupoane textile, tapiserii... și lista este departe de-a fi epuizată. Dintr-un scurt dialog cu **Mihai Rădulescu,** economist al **Fondului Plastic,** aveam să aflăm că o mare căutare au avut podoabele care s-au vîndut în întregime, articolele de marochinărie (genți, cordoane, încălțăminte), articolele de vestimentație, produsele de serie mică ale Combinatului Fondului Plastic (în mod special hîrtia de ambalaj și cupoanele de catifea cu imprimeuri), pictura de șevalet, produsele de ceramică și sticlărie. Între artiștii ale căror lucrări-obiecte au stîrnit nu numai interesul estetic al publicului îi putem aminti pe **Doina Levința, Daniela Mirea, Dieneș Atila, Vlad Ovidiu Marian, Roxana Gabriela Rădulescu, Șerban Popa, Vasile Vădan, Laurențiu Anghelache, Silviu Dancea, Dan Parocescu, Veniamin Micu, Ramona Novicov, Ion Berendea, Gheorghe Adam, Dionisie Popa, Nicolae Moldoveanu, Nicolae Ionescu, Lucia Niculescu, Constantin Marinescu, Radu Dărîngă, Adrian Zisu, Virgil Demetrescu Duval, Ștefan Știrbu, Costin Neamțu, Sabin Ștefănuță, Mihai Stănescu, Eugenia Iftode, Șerban Rusu Arbore, Alma Redlinger, Crișu Petrovici Cioabă, Rodica Xenia Constantin, Grigore Vasiliu, Gaspar Barabaș, Radu Popovici.** Sînt doar cîteva nume din cei peste 300 de artiști plastici prezenți la Tîrg. Ar mai fi de spus că, în colaborare cu **Laboratorul de studii și cercetări sociologice,** organizatorul Tîrgului, adică **Uniunea Artiștilor Plastici** a întreprins un amplu sondaj de opinie în rîndul vizitatorilor. Chestionarul, alcătuit după toate regulile unui sondaj de opinie, a cuprins o sumedenie de întrebări precum : **Cît de mult v-au plăcut obiectele prezentate ?** (foarte mult, mult, puțin, deloc), **V-ați cumpărat vreun obiect de la acest Tîrg de artă ? Dacă da, ce anume ? Dacă nu, de ce ?** și altele. „În baza acestor chestionare, avea să ne declare **Margareta Simpetru,** economistă a Fondului Plastic, ne-am dat seama că mai toți vizitatorii vor să cumpere cîte ceva care să fie **frumos, ieftin și de calitate.** Următoarea ediție a Tîrgului de artă, prevăzută a avea loc, cu aproximație, în mai-iunie, va trebui să țină seama de aceste deziderate.

În ce mă privește, întrucît, prin calitatea mea, am luat zi de zi pulsul comercial al Tîrgului, pot spune că prima sa ediție este o reușită în cel mai deplin înțeles al cuvîntului, că următoarea ediție, pregătită cu minuție, va fi și mai bună". O altă opinie, venită din partea unui om a cărui profesie este chiar vînzarea operelor de artă, a picturii de șevalet în mod special, **Petru Romoșan,** responsabilul unei galerii a Fondului Plastic, preciza : „Pentru artistul plastic român această primă ediție a Tîrgului de artă este un prim contact, dincolo de spațiul galeriilor și al sălilor de expoziție, cu dorințele marelui public. Artistul care va avea, pe lîngă talent, și inteligența de-a respecta condițiile deja impuse de marele public, prin chestionare, adică frumos, ieftin și de calitate, va avea, fără doar și poate, cîștig de cauză. Vreau să spun, cu alte cuvinte, că prin acest Tîrg de artă plasticienii vor fi nevoiți să învețe și limbajul, mai puțin atrăgător, e adevărat, dar extrem de necesar, al comerțului. Nu pledez, nici pe departe, pentru un compromis, ci pentru un dialog cinstit și adevărat între artă și marele public, dialog pe care-l mediem noi, cei meniți a vinde opera de artă, produsul artistic unicat. Cred într-o și mai mare reușită a viitoarei ediții doar dacă artiștii vor medita, fără prejudecăți, asupra dialogului mai sus amintit". Firește, vor fi enunțate numeroase alte opinii, de-acum încolo, vor fi analizate cu maximum de responsabilitate rezultatele sondajului de opinie, vor fi luate măsurile cele mai adecvate pentru ca ediția a doua a Tîrgului de artă să fie și mai bună, să se vîndă și mai mult, să se vină și mai exact în întîmpinarea dorințelor marelui public. Dar, pînă una-alta, actuala ediție a confirmat, prin reușita sa, necesitatea unui contact mai larg, mai direct, mai eficient, între artă și consumatorul de artă, un contact ale cărui urmări vor fi multiple în diverse planuri. Primul plan asupra căruia ne oprim, fie și pe scurt, ar fi acela că, în sfîrșit, prin acest Tîrg se demarează, concret, bătălia împotriva kitsch-ului, a artei de gang, împotriva acelor jalnice subproduse artistice care au invadat literalmente litoralul și stațiunile turistice de pretutindeni. Altfel spus, Tîrgul de artă, prin educația estetică pe care o va exercita, fără doar și poate, asupra consumatorului de artă, va intra, în sfîrșit, în casele oamenilor, în viața lor de toate zilele, îndepărtîndu-i din preajma țipătoarelor tarabe ale kitsch-ului. Desigur, procesul acesta extrem de complicat, se va desfășura în timp, dar sînt toate premizele ca Tîrgul de artă să impună, de acum încolo, o anume înălțime a frumosului din viața noastră, un salt pe care artiștii plastici, sîntem siguri, îl vor sprijini cu atît mai mult cu cît el este, totodată, și în folosul deplin al artei lor.

VICTOR NIȚĂ ■

Iubirea de frumos

Documente

Am în față trei cărți cu documente din arhivele Vaticanului publicate în ultimii ani de neostenitul istoric cercetătorul I. Dumitru Snagov, una **Românii în arhivele Romei,** publicată de editura Cartea Românească, ce adună documentele importante din veacul Școlii Ardelene, al 18-lea, și celelalte două cuprinzînd veacul al nouăsprezecelea pînă în anul 1885, adică pînă la zi, întrucît biblioteca Vaticanului îngăduie dezvăluirea scrisorilor arhivelor după o sută de ani de la emiterea lor. Așadar, documentele din 1885 pot fi publicate în 1985 ! Ultimele două cărți sunt publicate la Roma de către învățatul român, așadar ele sunt făcute publice, dar ne grăbim să spunem că ele trebuie să fie acasă, de asemenea publicate, fiind de-o nesfîrșită importanță pentru cultura și istoria noastră. Este epoca lui Eminescu și Kogălniceanu celei dintîi clasicități a poeziei românești, dar înainte de toate cea a afirmării independenței.

Foarte importante sunt aceste texte din care transpar și planurile imperiale de-a ține pe mai departe poporul român dezbinat dependent lipsit de unitate și autonomie.

Volumul, de peste șase sute de pagini, cuprinzînd veacul al 19-lea, format mare, în condiții grafice excepționale în seria Gregoriană, este o operă fundamentală care impune în istoriografia românească și europeană un nume de prim rang, Dumitru Snagov, căruia îi mulțumim și noi poeții pentru anii de trudă demnă de marii noștri înaintași.

IOAN ALEXANDRU ■

Agora - 100

Acum aproape 10 ani, la Brad, o mînă de oameni inimoși, iubitori de artă și de literatură, năzuind cu toată puterea ființei lor să anime viața artistică a orașului, au înființat o revistă lunară de un tip special. Special, pentru că revista, în loc să fie tipărită, a fost editată în viu grai. Mai exact spus, la Brad a luat ființă o revistă vorbită, o revistă ale cărei rubrici, dedicate poeziei, artelor plastice, muzicii, istoriei, politicii interne și internaționale, problemelor de sănătate, arheologiei, limbii române, folclorului, filmului, teatrului și, firește, vieții la zi a Bradului, erau susținute în fața unui public ce lua cu asalt, literalmente, sala Casei de cultură a orașului. Să adăugăm acestor prime amănunte de-altfel suficient de cunoscute în lumea presei noastre, și faptul că rubricile erau rostite doar de-a lungul a cinci minute. Cinci minute ! Reporterul, pentru epuizarea unui subiect în numai cinci minute, fie ele și vorbite, trebuia să aibă un aplomb și o putere de sinteză remarcabile. Deși neprofesioniști, în sensul strict al cuvîntului, reporterii, oameni ai muncii din Brad, mineri, profesori, medici, tehnicieni, precum și invitații revistei, oameni de artă și literatură din diverse mari orașe ale țării, au reușit să se încadreze în baremul neiertător al celor cinci minute. Revista s-a numit, de la bun început, Agora. Tot astfel se mai numește și astăzi, Agora, pentru că, de-acum 10 ani și pînă în clipa de față, revista a fost și este mereu prezentă, în fiecare ultimă zi de joi a lunii, la întîlnirea sa cu publicul. Lunar, cu excepția sezoanelor estivale, Agora s-a rostit și se rostește, cu pasiune, cu entuziasm, cu bucurie în fața unui public tot mai avid și tot mai apt să se înfrupte din tezaurul de frumusețe și adevăr al vieții. Joi, 28 martie, revista vorbită Agora se va rosti pentru a suta oară în fața publicului său, minunații mineri ai Bradului, drept pentru care, lor și revistei lor, le urăm tradiționalul **Noroc Bun !**

N. VICTOR ■

Fragmente critice

Un roman de Ion Băieșu

Balanța (C.R., 1984) este primul roman scris de Ion Băieșu și, indiscutabil, este opera lui (în proză) cea mai bună. După treizeci de ani de la debut, el se hotărăște, cînd nimeni nu se mai aștepta, să urmeze drumul generației sale : trece de la schiță și povestirea umoristică la roman. Așa au procedat, dar cu mult mai devreme, toți prozatorii (cu excepția lui N. Velea) din anii '60. Există, în cazul Băieșu, precedentul unei narațiuni întinse **(Accelleratorul),** ingenios scrisă și cu o tipologie ce se ține minte : tînărul aiurit și creator și femeia aprigă, hotărîtă să pună ordine în viața bărbatului care se abate de la legea mediocrității. **Balanța** schimbă într-o bună măsură această tipologie. Structura romanului este simplă : istoria liniară a două destine (psiholoaga Nela și medicul Mitică Bostan), iar în jurul ei se adună un număr mare de „întîmplări aiurite" și se prefigurează, iarăși, multe destine din lumea de azi.

Este o carte, trebuie să spun, fermecătoare, bine scrisă, cu umor (vechea și redutabila armă a autorului), dar și cu un remarcabil simț al tragicului social. Băieșu nu-și pune mari probleme de compoziție în roman : povestește ce se întîmplă cu eroii săi, le face biografia la momentul potrivit, îi introduce în situații dramatice (tentativă de viol, bătăi, pușcărie, spital), îi lasă să povestească fel de fel de lucruri senzaționale și să asculte altele, tot senzaționale, tragice... E tehnica nuvelei tradiționale, transpusă într-o proză de tip comportamentist, gîndită și scrisă de un om inteligent, cu mare experiență de viață. Rezultă o carte saturată de fapte, deschisă spre problemele societății de azi, o carte, în fine, curajoasă, acută, deloc convențională. Ion Băieșu are, în plus, o calitate pe care nu mulți dintre prozatorii noștri serioși o au : concizia și fluența limbajului. Fapte pe care alții le analizează în zeci de pagini posomorite, greoale și dezarticulate, el le narează rapid, mergînd direct la esență. Se vede bine că în spatele romancierului de acum se află o bună școală a reportajului și experiența îndelungată a autorului dramatic. **Balanța** se citește, în consecință, pe nerăsuflate, cu plăcere și (situație tot mai rar întîlnită în proza modernă) cu regretul că romanul se termină prea repede.

Romanul lui Băieșu începe cu o scenă transcrisă, parcă, dintr-un film de Hitchcock : „Nela visa vrăbii. Se făcea că sedea culcată goală într-o curte, la soare, îi era deosebit de plăcut, razele se jucau călduț pe trupul ei, cînd, deodată, tăbărîră peste ea niște vrăbii vesele, care începură s-o ciugulească de zor. Ea se gîdila, încerca să se apere cu mîinile, rîzînd („duceți-vă naibii, nebunelor !"), vrăbiile o ciuguleau însă în continuare cu tot mai mult spor, îndemnîndu-se una pe alta : „ciugulește, ciugulește, ciugulește", iar ochișorii lor sclipeau de plăcerea ciugulitului ; apoi Nela își dădu seama cu groază că păsărelele nevinovate nu numai că o gîdilau insuportabil, dar rupeau din carnea ei bucățele mici cît grăunța de porumb, pe care nu le înghițeau, ci le puneau alături, formînd grămăjoare perfect rotunde. Încercă să miște mîna, dar atît de multe vrăbii se așezaseră pe ea, ca pe o creangă, și atît de violent ciripeau încît se simți învinsă și începu să plîngă. „Doamne, se căina ea, uite că se poate muri și de vrăbii, ce haz nebun vor face cunoscuții cînd vor povesti că am murit mîncată de niște păsărele." Apoi, o vrabie mai îndrăzneață îi ciuguli ochii și atunci nu mai suportă durerea și umilința, și se trezi".

Nota senzațională și tenebroasă continuă : Nela descoperă că peste noapte, tatăl ei murise alături de ea, după o boală atroce. Nu se sperie, nu se lamentează, poartă o convorbire dură la telefon cu un medic impostor, refuză să deschidă ușa fratelui său, Marcel, și merge, în cele din urmă, la profesorul care-i operase tatăl (vechi prieten al acestuia) pentru a oferi cadavrul clinicii universitare. Oferta nu este primită și, cînd se întoarce acasă, Nela constată că trupul tatălui său fusese furat. Stil de roman negru. Băieșu învîrte bine lucrurile, dialogurile sînt iuți, eroina lui începe să-și definească, în aceste situații macabre, caracterul violent, intratabil. Psiholoaga Nela (Ioana Pop) este un spirit radical, „trăznit", spune mereu ce gîndește, are gesturi imprevizibile, la nevoie ridică mîna și lovește agresorul, sfidează eticheta, provoacă puterea... Intră, de aceea, în conflict cu toată lumea și trece prin situații penibile care nu-i vor modifica în nici un fel caracterul (condiția personajului din nuvela clasică).

După această deschidere comic-macabră, romanul își schimbă locul acțiunii. Iat-o

EUGEN SIMION ■

(Continuare în pag. 15)

Desene pe asfalt

„Ca să fii om întreg"

Ţin în mîini cea mai nouă carte de Geo Bogza : „Ca să fii om întreg" apărută la Cartea Românească şi văd în ea semnul ce ar putea îmblînzi o iarnă aspră.

Unde s-o aşez ? În care firidă a odăii cu cărţi, în care ventricol, în care auricol ?

Ca de obicei, în ultimii douăzeci de ani cărţile lui Geo Bogza au o substanţă fluidă ce se organizează în spaţii situate **între genuri** şi literatura sa calcă, fericit, domeniile prozei jurnaliere, ale poemului în proză, (ale poeziei pur şi simplu), ale aforismului, ale glossei filozofice. Abolite cîndva şi abandonate, meşteşugurile clasice sînt reconvertite în forme ce proclamă viabilitatea unor texte ce au, din chiar tiparul lor, o **neaşezare**, un refuz al ordonării tipologice, o zvircolire, un tremur (ori cutremur), eternă năzuinţă spre un visat **altcum**, spre **altceva**, spre Noul visat şi gîndit cu truda inspirării şi aşteptării în solitudine.

Memorii ?

Nici vorbă de aşa ceva : Geo Bogza nu scrie memorii ci scrie cu memoria, cu a lui sau cu a umanităţii. Cu memoria mării, a arborilor, cu memoria dezastrelor şi cu a, puţinelor, bucurii.

Intrat în iarna vîrstei, biograful de fluvii şi munţi a renunţat, în parte, la epitetele „enorme", la adjectivele spectaculare cu sunet de gong şi utilizează o exprimare cu aparenţe mai „calme", colocvială şi neostentativă. Tot mai rar vorbeşte despre întîmplări (ori idei) **grandioase, teribile, magnifice,** etc. ; tot mai des se slujeşte de expresii ce nu mai par ca odinioară, reverberate în ample spaţii galactice. Le-a luat locul o rostire temperată, sfătoasă aproape, cu moliciuni de sunet ce o apropie de şoaptă, de confesia discretă, de litanie...

Nu s-a schimbat cu nimic, obsesiile ce i-au marcat existenţa şi înainte de orice, obsesia fascismului „rodind" funest dictatura crimei şi ignoranţei, dizarmoniile ritualurilor vieţii, retragerea spre grote, ura faţă de geniul uman şi faţă de dragoste, refuzul vehement al graţiei şi poeziei, instaurarea unei domnii a sordidului, a precarităţii şi labilităţii sentimentelor. Şi dincolo de toate, de nu mai înainte de toate, obsesia războiului. Amintindu-şi umbrele unor „oameni care au fost" Geo Bogza evocă imaginile prin care aceştia continuă să se păstreze în nemurire, deci în viaţă şi emoţia încercată în clipele de rememorare are şi ea un „desen" insolit : poetul pare a şti totdeauna cîţi ani au trecut de cînd un Philippide nu mai trăieşte, ce vîrstă ar fi împlinit cu anii lui netrăiţi, sculptorul Anghel şi scriind în fiecare an, de 15 ianuar o tabletă-poemă-psalm la mormîntul lui Eminescu vădeşte o neîmpăcare (după un secol !) la gîndul că Luceafărul nu mai există.

Lacrimi ?

Lacrimile lui Bogza nu sînt lichide ci sînt meteoriţi ciudaţi explodînd în conştiinţa sa şi recompunîndu-se, fragment cu fragment, atunci cînd izbesc, sonor, talgerul propriei inimi.

Poetul e populat de amintirea Celor Mari despre care vorbeşte cald, din viaţa cărora desprinde episoade puţin ori deloc cunoscute dar îşi refuză familiaritatea. A săruta mîna lui Arghezi „ce la scris mereu şedea" e pentru el un gest în care evlavia te face să poţi săruta astfel **cuvinte potrivite,** de nu chiar Cuvîntul originar iar garoafele lăsate la picioarele Eminescului de bronz imaginat de Anghel sînt „hrană sieşi", desigur dar şi hrană pentru gura eternităţii.

Cu cît îmbătrîneşte, cititorul lui Geo Bogza nutreşte faţă de Geo Bogza senzaţia că şi unul şi altul sînt colecţionari de răni, de experienţe dramatice deci, schimbîndu-şi-le între ei cu o anume sceptică lentoare.

„Ca să fii om întreg" ne oferă privilegiul de a continua „convorbirile" cu taciturnul Geo Bogza, avar că de cînd îl ştim (de cînd ne ştie) cu litera tipărită, om pentru care scrisul n-a fost niciînd un exerciţiu de jubilaţie ori digitaţie intelectuală ci mai degrabă datorie împlinită nu cu voioasă sîrguinţă, ci cu durere.

Cînd eram june mă întrebam de ce nu mai scrie Geo Bogza Cartea şi a altui rîu decît Oltul (rîu proclamat drept fluviu de metaforele ţesute în ghirlandă) visam o Carte a Dunării, să zicem, a Siretului, de nu chiar a necăjitei Dîmboviţe, ca să nu mai pomenim de rîurile ce scaldă o „Doină" eminesciană dar abia acum înţeleg că aceste cărţi au fost scrise. Numai că „rîurile" nu mai au nume tipărite cu majuscule ci sînt, pe rînd, echinoxii, constelaţii, pescăruşi, corăbii, livezi, grîuri ori mirişti şi rîurile acestea chiar de nu sînt ele chiar rîuri sînt **semne,** litere unciale din alte cărţi, monografii de sentimente şi senzaţii, îndreptare de conştiinţă, cărţi de mîndrie şi devoţiune, de noblеţe a stirpei noastre.

GHEORGHE TOMOZEI

ESEU

Lecţia de filosofie

Recitesc **Jurnalul de la Păltiniş** (Cartea Românească, 1983) al lui Gabriel Liiceanu şi mi se verifică încă o dată impresia că însemnările autorului sînt nişte confesiuni de bună credinţă, că, înainte de a fi o biografie spirituală, cartea e jurnalul unei idei. La limita dintre reflecţia pură şi mărturia ingenuă, mai tînărul filosof pune în balanţă asemănările şi nepotrivirile de gînd dintre el şi Constantin Noica, încercînd o sinteză în cîteva afinităţi, aşa zicînd, selective. Avem aici încercarea de configurare a „unui model paidetic în cultura umanistă", cum spune chiar subtitlul, ceea ce înseamnă o analiză aplicată a relaţiei dintre un mentor şi un discipol, o iniţiere culturală adică. Nimic nu îndreptăţeşte, prin urmare, să extrapolăm secvenţele acestui scenariu paidetic şi nici să vedem în **Jurnal** o simplă confesiune a lui Constantin Noica, fiindcă autorul este, totuşi, Gabriel Liiceanu iar nu filosoful de la Păltiniş. Cartea trebuie citită, aşadar, în logica ei lăuntrică iar ceea ce trebuie să reţinem este morala, nu faptele de la care pleacă. Iar aceasta, morala, e cît se poate de limpede şi de înţeleaptă pentru cine nu vrea cu orice preţ să facă proces de intenţie. O spune răspicat chiar autorul, în final : „Ca un asemenea model să poată lua naştere este nevoie, desigur, de un spirit rector şi de altul care a simţit nevoia şi a **vrut** să fie modelat, vegheat şi sporit pînă într-atît, încît să se poată apoi desprinde, îndepărta, ba chiar întoarce împotriva celui care l-a însoţit şi îndrumat o vreme. E lucru ştiut că, fără o asemenea trădare fecundă, nici un model paidetic nu este cu adevărat saturat şi că în orice discipolat prelungit el nu face decît să-şi trăiască eşecul şi pieirea". Este aceasta o despărţire de Noica ? Este, sigur că da, însă una exemplară şi necesară, căci îndepărtarea presupune o ruptură lucidă şi dureroasă totodată, orgolioasă şi nostalgică în acelaşi timp.

Mi se pare că, atîta vreme cît ştim cu toţii ce păţesc tinerele vlăstare la umbra marilor arbori, a mai pune în discuţie legitimitatea separaţiei spirituale dintre Noica şi Liiceanu e o banalitate, fiindcă nu despărţirea în sine e în chestie, cît ceea ce-a condus aici şi felul cum s-a petrecut această trădare. Există o vîrstă a aşteptării, spune Liiceanu, care precede întotdeauna găsirea de sine, împlinirea spirituală. Fiind o expresie puberală a spiritului însuşi, această etapă a romantismului cultural trebiue să se lase traversată de un ritual al iniţierii, care o conduce spre maturitate sau, dimpotrivă, o asimilează şi o sufocă, dacă scenariul paidetic se transformă din dialog în monolog. Gabriel Liiceanu refuză, bunăoară, ucenicia perpetuă cu care se consolează Sorin Vieru, alt discipol al lui Noica, nu fiindcă i-ar displace compania mentorului, ci fiindcă a ajuns să perceapă altfel lucrurile, să gîndească într-o altă perspectivă. Relaţiei de identificare de la început îi urmează, acum, una de distanţare. Nu întîmplător **Jurnalul** consemnează dese discuţii în contradictoriu, înţelegînd prin aceasta un dialog elevat între două minţi strălucite, de o mare acuitate a disocierii. Reproşurile lui Liiceanu, expuse cu decenţă dar şi cu franchеţe, arată un dezacord de viziune. Constantin Noica pretinde o absolutizare culturală a orizontului fiinţei (el singur mărturiseşte că a scăpat de „condiţia somatică", fără să fie silit a o mai transforma în spirit) ; Liiceanu îi opune o conjuncţie a fiinţei cu spiritul („Dar nu îl puteţi reduce pe **a fi** la **a trăi cultural !**", zice el) ; cel dintîi vede în eroismul faptei o dramă a eticului, o decădere în „cultura de estradă", aducînd astfel un reproş lui Andrei Pleşu ; discipolul ia partea confratelui său, arătîndu-i maestrului inconsecvenţa şi punîndu-i în faţă propria exaltare etică din unele împrejurări. Tot Liiceanu e cel care îi dezvăluie lui Noica tensiunea nerezolvată între ambiţia idiomaticului şi nostalgia universalului, pentru care îl ironizase altădată Cioran. Însă judecata lui Gabriel Liiceanu trebuie înţeleasă ca o analiză afectuoasă, ca o repliere necesară şi plină de iubire, ca o neputinţă de a fetişiza. El se desface de sub vraja mentorului său cu un efort de voinţă admirabil, tocmai fiindcă-i recunoaşte acestuia puterea de seducţie şi forţa umilitoare a gîndirii. Se răzvrăteşte pur şi simplu, asemenea lui Alcibiade faţă de demonul ironic al lui Socrate. Răzvrătirea are însă tristeţe şi grandoare, atingînd accente de dramă. Luciditatea rănită a lui Noica pare un amestec de rugăciune şi binecuvîntare : „»Ajută-mă, deci, ajută-mă să pun pe lume ceva. Cu cărţile mele n-am obţinut decît o simplă înlănţuire, un **syn-logismos.** Poate că tu vei obţine conceptul. Crede-mă că nu ştim niciodată cu adevărat ce putem deveni. Pentru mine, tu eşti deja ceea ce poţi deveni. Să nu mă dezamăgeşti !». Glasul a început să-i tremure, apoi a izbucnit în plîns şi a ieşit. Am rămas de partea cealaltă a uşii, neştiind ce să fac, simţindu-mă tare neînsemnat, neputincios şi, mai ales, speriat". E aceasta o despărţire ipocrită ? Cu siguranţă că nu, şi cine nu vede în raporturile celor doi o tensiune spirituală excepţională, cu tot egoismul quijotesc al lui Noica, înseamnă, cu adevărat, că n-are acces la metafizică.

În fapt, eliberarea discipolului de maestrul său e numai pe jumătate o negaţie, căci detaşarea n-ar fi fost posibilă fără o apropiere şi o acceptare prealabile. Înainte de orgoliu a fost docilitatea. Mai întîi, ucenicul a trebuit să fie ascultător. Replierea lui Liiceanu îl implică pe Noica cu întregul său mod de gîndire. E, cum ar zice mentorul însuşi, o despărţire care nu limitează.

Nu ascund că, citind **Jurnalul,** mă simt mai aproape de Gabriel Liiceanu decît de Noica, nu fiindcă aş nega vreo clipă superbul misionarism cultural pe care şi l-a asumat autorul **Devenirii întru fiinţă,** ci fiindcă resimt mai autentică luciditatea spiritului celui dintîi, decît inflexibilitatea raţiunii celui de-al doilea. Fără spiritul noician, pe care Liiceanu îl înţelege şi-l apreciază la adevărata lui valoare, n-ar fi fost posibil însă acest **Jurnal,** scris cu densitate şi cu eleganţă dar mai ales cu adîncă vibraţie filosoficească.

RADU G. ŢEPOSU

PLASTICA

Tineri care studiază natura

Destule evenimente se petrec fără a avea şi aerul de a fi evenimente. În cîmpul artelor plastice, indeosebi, abundenţa şi vigoarea resurecţională a programelor estetice îl timorează temeinic pe criticul care ar voi să purcedă la analiza şanselor reale ale unei noi întreprinderi artistice ori, mai bine zis, a tuturor întreprinderilor ce proclamă noul, ca măsură absolută a binelui. Fiindcă, fără a fi invocate, binele şi mai binele se subînţeleg chiar şi în expoziţiile celor mai belicoşi novatori, acolo unde tradiţia e reclamată din raţiuni de protocol, din pricini conjuncturale ori din prejudecata că tradiţia lucrează în toate, fie pe faţă, fie pe ascuns. Şi, astfel, factorii veritabili ai schimbării, precum şi manifestările ce conţin schimbarea găsesc greu înţelesul de eveniment. Triumful reprezentării „naive" şi, la celălalt pol, al creaţiei plastice, în care pînă şi naivitatea se bucură de o rafinată însoţire teoretică, adică triumful hiperrealismului n-au fost altceva decît premisele unei încercări de reconciliere. Fiul risipitor se întoarce acasă, dar hiperşcolit în pelerinaje testează starea de spirit a părintelui. Fiindcă fiul risipitor, la finele uneia din multele sale întoarceri, e oricum, numai spăşit nu. Haosul e o ademenire, la fel de aţiţătoare ca şi ordinea şi cine a profitat, ca pictor, spre exemplu, de haosul iscat din izbinda pictorilor numiţi, prin anii '50—'60 cu atîta generozitate şi atît de impropriu adeseori „abstracţi", revine la realism ori, mai corect spus, la figurativ cu o prudenţă ce ascunde agresivitate. E probabil că sinceri sînt acum doar acei artişti între două vîrste, tineri spre maturitate, care, debutînd şi expunînd o vreme cu senzaţia unei prestigioase frustrări, fac din chestiunile picturii după motiv o problemă de penitenţă.

Iată, la Galeria **„Galateea"** o selecţia de zece tablouri de dimensiuni mici realizate la Tescani de cinci artişti pe care nu greşim dacă îi numim tineri, dar nici dacă le zicem maturi. Sînt vederi după natură luate cu gravitatea, cu evlavia, cu duioasa stîngăcie a privirii ce-şi redobîndeşte sinele. Dacă expoziţia aceasta ar semna-o fiecare din cei cinci — VLAD MICODIM, CRISTIAN PARASCHIV, HORIA PAŞTINA, ŞTEFAN RÎMNICEANU şi MIHAI SÎRBULESCU — faptul n-ar uimi şi ar semnifica mai timid decît ar voi să semnifice. Calitatea de eveniment a expoziţiei nu o asigură însumarea de sensibilităţi în cîmpul unei metode, ci realitatea că aceşti cinci pictori găsesc important să-şi mărturisească îndoielile, să o ia încă o dată de la capăt, să cîştige pierzînd, să se retragă (pentru a verifica ei înşişi moralitatea desfăşurării întregii competiţii), dintr-una din cursele în care contau de cîştigători. Curios e şi faptul că la această aparent lipsită de glorie reîntoarcere la studiul după natură, lipsiţi de vanitatea atît de trudnic condiţionată estetic, de a ameliora vizibilul prin viziune, consimt cinci artişti ce-au dat în participările de pînă azi destoinice dovezi de vizionari. Dar vizionari de un tip

CAP LIMPEDE

● **Maria şi Nicolae Zahacinschi,** posesorii uneia dintre cele mai bogate şi mai frumoase colecţii populare din România (despre care s-a scris şi în revista noastră), sînt prezenţi în librării cu cartea **„Elemente de artă decorativă populară românească. Decorarea ouălor — meşteşug şi artă",** tipărită de Ed. Litera. Un gest cultural care impune. Sîntem în faţa primei cărţi pe această temă apărută în anii de după război şi, în plus, în faţa celei mai complete, întemeiată pe o solidă documentaţie şi pe o cunoaştere **de visu** a realităţilor care-i fac obiectul. Autorii vehiculează o informaţie vastă, desfăşoară o adevărată risipă de erudiţie, urmărind arta decorării ouălor în etapele ei de răspîntie, subliniindu-i, cu argumente, locul marcat în creaţia populară de ieri şi de azi. Expunerea e cursivă, stilul elegant şi riguros, planşele alb-negru şi color sînt judicios întocmite şi ales prezentate. Nu lipsesc, din această foarte interesantă carte, referirile în materie ale unor specialişti (un astfel de specialist, prof. dr. Nicolae Dunăre, este şi semnatarul prefeţei), mai vechi sau mai noi, români sau străini. Un interes aparte îl stîrneşte capitolul despre principalele centre şi principalii meşteri care, în zilele noastre, duc mai departe această suavă artă, comparabilă cu cea a vechilor miniaturişti sau autori de picturi pe sticlă. Ultimul capitol e rezervat prezentării colecţiei de ouă (de peste 8 000 de exemplare, unele cu valoare de unicat) a autorilor. Grafica (Ileana şi Virgil Solon), diapozitivele color (Ion Miclea), fotografiile (C. Cioboată), tiparul (I.P. „Arta Grafică") sînt la înălţime, făcînd cu atît mai memorabilă tipăritura. **(I. Fărcaru).**

● În **Scînteia** de duminică, 3 martie, a.c., un emoţionant interviu acordat de Zoe Dumitrescu-Buşulenga lui C. Stănescu se constituie ca o profundă mărturie de conştiinţă cultural-umanistă în orizontul de valori contemporan. Generoasa temă a dialogului — **Înflorirea multilaterală a personalităţii umane** — a permis atît un rafinat şi precis apel la cîteva din cele mai importante momente ale civilizaţiei europene, în urmărirea modelelor paidetice, cît şi implicarea în probleme de strictă actualitate ale educaţiei umaniste. Iubirea de carte, sinonimă iubirii de adevăr şi libertate, cultul frumosului şi continua redescoperire a tradiţiei, statutul artelor în sistemul educativ general, venerarea monumentelor naţionale, entuziasmul constructiv şi selecţia creatoare reprezintă reperele spirituale ale acestei pledoarii pentru o „cunoaştere globală care să integreze fenomenele tuturor ştiinţelor în structuri în măsură să stringă totul într-o vastă comprehensiune a realului", stabilind „scara adevărată de valori a lumii noastre în funcţie de om, pe care toate se cuvine să-l slujească." **(T. R.).**

Bătaie şi... bătaie. Recent, în „Săptămîna" (nr. 9 din 1 martie a.c.), N. Mihăescu „rectifică" unul din **Breviarele** lui Şerban Cioculescu. Acestuia din urmă i se reproşează că a transcris eronat primul vers din cunoscuta poezie a lui Grigore Alexandrescu **Ciinele soldatului** : „Rănit în **bătaie,** soldatul căzuse", în loc de „Rănit în **războaie,** soldatul căzuse" (s.n., I. D. G.).

Dacă imputarea s-ar fi redus la atît, dacă, deci ea ar fi vizat exclusiv fidelitatea reproducerii textului alexandrescian, am fi avut de-a face doar cu o încercare nereuşită din partea lui N. Mihăescu de a se mişca pe teritoriul filologiei (Şerban Cioculescu a arătat în răspunsul său, că „Rănit în bătaie, soldatul căzuse" este prima formă a versului, aşa cum apare el în poezia tipărită în 1838). Dar autorul insemnărilor din „Săptămîna" comite imensa greşeală de a se lansa într-o demonstraţie lingvistică, menită, în intenţia lui, să facă şi mai evidentă „rectificarea" pe care o solicită. El scrie : „Rectificarea este cu atît mai necesară, cu cît una este ca **un soldat să fie rănit în războaie** şi alta — **să fie rănit... în bătaie,** nu-i aşa?" (sublinierile aparţin lui N. M.).

Nu, nu-i deloc aşa ! Cele două forme ale versului în discuţie exprimă exact acelaşi lucru. Şi aceasta fiindcă **bătaie** nu înseamnă doar ciomăgeală sau pălmuire, cum pare a crede N. Mihăescu, ci, printre altele, înseamnă şi **luptă, bătălie, război.** În această accepţie şi nu în alta a folosit cuvîntul şi Alexandrescu, înainte de a-l înlocui cu **războaie.** Dealtfel, **bătaie** cu înţeles de bătălie (luptă, război) are în literatura noastră atestări de beton armat: „Orizonu-ntunecîndu-l, / vin săgeţi de pretutindeni, / Vijiind ca vijelia şi ca plesnetul de ploaie... / Urlă cîmpul şi de tropot şi de strigăt de **bătaie"** (Eminescu) : „Să te mîngîie Dumnezeu, / C-asa e la **bătaie** — / Şi-am scris acasrtă carte eu / Căpra-

mai special, din spița celor ce fac din discreție merit esențial al existenței artistului. Vreau să spun că în pofida caracterului ei atît de programatic, expoziția de la „Galateea" s-a deschis pentru că nu se putea altfel. Nevoi presante ale celui de „al doisprezecelea ceas al picturii europene" — cum sesizant este scris în catalogul manifestării — așează în rosturi de eveniment un număr de picturi ce „iradiază o calmă energie consolatoare". Într-un veac al multului, voința de puțin aduce a izbăvire. Într-un timp al orgoliilor precipitate, renunțarea la orice fel de orgoliu întru asigurarea notorietății produce, de asemenea, energii consolatoare.

TUDOR OCTAVIAN ■

DOSAR

Calendarul Maramureșului — '85

După spectaculosul „Calendar al Maramureșului" editat în 1980 la Baia Mare despre care însuși Șerban Cioculescu a scris în **Ramuri** că și l-a procurat pe căi întortocheate, din mînă în mînă, harnicul colectiv al Casei de creație în colaborare cu Asociația „Măiastra" reia inițiativa tipărind recent un nou calendar, de data aceasta într-o formulă mai restrînsă dar desigur mai eficientă din punct de vedere strict calendaristic. Redus la necesitatea practică a afișajului pe perete, calendarul maramureșan și-a păstrat însă tot ineditul și prospețimea sa în peisajul diverselor publicații de acest gen editate de factori din ce în ce mai eterogeni.

„Să roiască bine / Ca vara albinele / Să aveți zile frumoase / Cu noroc și pace-n casă" — sînt versurile de colindă sub augurii cărora e pus anul 1985, idee luminoasă, sporită în semnificația ei de versurile lui Mihai Eminescu, mai puțin cunoscute dar la fel de actuale, prin valoarea viziunii lor, despre Marea Unire a românilor: „Las românimii toate grozavul frumos vis / Ca-n fruntea ei senină etern să stee scris". Și pentru ca visul eminescian să aibă deschiderea temporală pe care o merită, sub poem sînt date tabelele unui CALENDAR PE TOTDEAUNA care face posibilă calcularea tuturor anilor, lunilor, zilelor i.e.n. sau care urmează după era noastră, în eternitate.

Totul e gîndit cu migală și exactitate... astronomică în economia acestui calendar, de la prezentarea grafică pînă la sistematizarea datelor în casetele fiecărei luni. Astfel, de sub colacul solar și cel lunar coboară două coloane marginale de colinzi arhaice iar perechea simbolică de maramureșni din poarta arhetipală e încadrată de două grupuri de coconi colindători a căror frumusețe e de prisos s-o lămurim. Dar partea de farmec a acestui calendar cu totul inedit nu face decît să sporească eficiența părții lui strict funcționale. Fiecărei luni a anului îi sînt adecvate proverbe și ghicitori pe specificul ei și în același sens sînt grupate toate datinile mai importante, care se practicau în cadrul unei luni, legate de ocupațiile arhaice : păstoritul, agricultura, țesutul, cît și sărbătorile străvechi conservate de aceste ocupații. Cele mai multe informații sînt însă de natură practică agricolă.: se aduce aminte gospodarului ce lucrări efective asupra pămîntului trebuie făcute în acea lună ca fiind legate strict de logica anotimpului.

Să decupăm cîteva exemple adecvate acestor zile : la sfîrșitul lui februarie „se mărită păsările"; mărțișorul se purta pînă la vederea unui pom înflorit de care se agăța rostind : „Eu să fiu floare-nflorită / De toată lumea-ndrăgită"; în martie, „ovăsul și mazărea se pot semăna și în mustul omătului", se curăță fîntînile, în grădină se pune ceapa și aiul, la cîmp se grapă trifoiștile, luțernișurile, cosașinile și se împrăștie mușuroaiele de cîrtiță, etc., etc.

Observații străvechi asupra timpului și pămîntului, munci și zile — cum ar spune anticul poet — sînt strînse cu migală de Nicoară Timiș, Ion Bogdan și Mihai Olos într-un calendar care aduce din Maramureș izul sănătos al unei țări agricole, din moși strămoși, toate acestea fiind o inițiativă în relație emoționantă cu vechea tradiție a calendarelor românești a căror reluare este o necesitate dovedită, cred, cu prisosință de inspirația maramureșenilor. „Să roiască binele / Ca vara albinele". Sau altfel spus : căutați „Calendarul Maramureșului" pe 1985 :

ION ZUBAȘCU ■

MUZICA

Bun venit pe podiumul de concert!

Orchestra Simfonică a Tineretului București este noutatea de ultimă oră a stagiunii de concerte din Capitală. Lîngă marile ansambluri instrumentale, ca Filarmonica „George Enescu" și Orchestra Simfonică a Radioteleviziunii, alături de celelalte surori din școli, cum sînt colectivele orchestrale ale Conservatorului „Ciprian Porumbescu" și ale Liceului de artă „George Enescu", iată, și-a făcut apariția și cea mai tînără orchestră simfonică ce grupează circa 100 adolescenți, sau copilandri — încă — adunați din școli, din armată, din diverse instituții ori întreprinderi bucureștene, disciplinați într-o veritabilă formație condusă cu pricepere și entuziasm de profesorul și dirijorul *Nicolae Racu*, ce știe să manevreze cu multă abilitate și har pedagogic acest aparat complex, poate crud încă, dar plin de prospețime, elan tineresc și dragoste pentru frumosul artistic. Această inițiativă este plină de semnificație și își capătă o deosebită valoare în cadrul Anului Internațional al Tineretului și ea aparține, în primul rînd, tovarășului **Ion Barbu**, secretar al Comitetului Municipal al U.T.C., fiind sprijinită și de directorul Filarmonicii „George Enescu", maestrul **Mihai Brediceanu**, precum și de **Lavinia Tomulescu Coman**, directoarea Liceului de artă.

I-am urmărit pe tinerii componenți ai orchestrei într-un recent concert susținut la Ateneul Român, în cadrul ciclului de concerte educative pentru elevi. Mulți dintre ei au avut un dublu rol, acela de instrumentist în **tutti**, ca și pe acela de **solist** al aceleiași formații, în cele mai multe cazuri relevîndu-ni-se potențe artistice cu totul deosebite. Astfel, **Rodica Oancea** și **Florin Moldoveanu** au oferit în a treia parte a Dublului Concert pentru două viori, de J.S. Bach, o aleasă muzicalitate ; tehnica violoncelistului **Alexandru Iliescu** a ieșit repede în evidență, în dificilul concert de Camille Saint-Saëns ; corniștii **Iulian Ursu** și **Petre Hrișcanu**, cîntînd — parcă — la concurență — același moment din Concertul nr. 2 pentru corn și orchestră de W. A. Mozart, au demonstrat că se află în plină formare, pe un drum bun, fiind încă de pe acum doi buni instrumentiști pentru oricare orchestră ; violoniștii **Emil Stegar** și **Adrian Ispas**, ne-au interesat prin omogenitatea cu care au abordat același „dublu" de Bach ; iar **Sarah Meltzer**, prin fragmentul interpretat din Anotimpurile de Vivaldi, ne-a confirmat speranțele puse în talentul său violonistic, care încet, încet, începe să se împlinească și să rodească fericit. Mai presus însă de toate acestea, **orchestra**, în plinătatea ei, și-a impus forța și precizia în Dansurile Ungare nr. 5 și 6 de Johannes Brahms, spre marea satisfacție a numerosului public format din tineri, ce părea destul de nerăbdător pînă în acel moment...

Așadar, Orchestra Simfonică a Tineretului Bucureștean își dovedește pe deplin necesitatea existenței sale în viața de concert a Capitalei. Problema centrală care se pune acum o constituie modalitatea **valorificării** ei, și ne gîndim, de pildă, la o întreagă suită de manifestări artistice care ar putea fi susținute în folosul educației muzicale a tinerilor bucureșteni, direct **la locul lor de muncă**, pe marile platforme industriale, la institutele de învățămînt (oh !, ce minunat ar fi să asculți un concert în aula facultății la care înveți !), ca și în multe alte locuri, specifice tineretului.

Să mulțumim, deci, acestor tineri care-și dăruiesc timpul lor liber, în folosul propagării artei și să le urăm din toată inima, un **bun venit pe podiumul de concert !**

CLAUDIU NEGULESCU ■

P.S. Aceeași urare i se cuvine și pianistului **Iosif Ion Prunner**, care — cu cîteva seri în urmă — și-a făcut prima sa apariție solistică la Ateneu, interpretînd al patrulea concert pentru pian și orchestră de Beethoven. Gestul conducerii Filarmonicii „George Enescu", de a vedea în Prunner nu numai pe **pianistul corepetitor** al corului instituției, ci și un om de **real talent** și a-i oferi un concert în cea mai importantă sală de concerte a României, mi se pare mai mult decît meritoriu ; **patern**, aș zice ! Cu aceeași ocazie, **Cristian Brîncuși** ne-a dăruit o bună interpretare a Simfoniei a V-a de Schubert, iar „Isonul" compozitorului Ștefan Niculescu, dascălul tînărului dirijor, l-am reascultat cu un și mai profund interes și respect, atît pentru agogica compozițională cît și pentru interpretarea dată de colectivul orchestrei simfonice a filarmonicii. Urmărind activitatea asiduă a acestor instrumentiști de valoare și faimă **europeană**, m-a cuprins un cald sentiment la adresa lor, privind abnegația cu care cîntă, **în orice condiții**, dar și un sentiment de tristețe pentru faptul că, uneori, nu știm, sau nu putem să facem cunoscute peste hotare adevăratele **valori ale artei românești**, așa cum se petrece — de pildă — cu sportul... Dar această temă o vom aborda, poate, cu alt prilej.

CL. N.

Cronica literară

Temutul critic

Așa era numit Al. (acum Alexandru) Dobrescu (n. 5 septembrie 1947 în Botoșani) cînd a debutat cu primul volum de foiletoane în care punea note severe lui Ibrăileanu, Călinescu, Vianu, Șerban Cioculescu, Al. Dima, Paul Georgescu, fiind mai indulgent doar cu Eugen Simion, Nicolae Manolescu, Alexandru George, Al. Paleologu și Nicolae Balotă. În volumul al treilea **(Foiletoane,** Junimea, 1984) s-a mai îmblînzit cu poeții și prozatorii, rezervîndu-și mai departe furiile față de cei care mai îndrăznesc să exercite critica atîta vreme cît scrie el.

Așadar Marin Sorescu este un poet „de primă mînă", Ioanid Romanescu poet „de notorietate", Emil Brumaru are „o poziție fruntașă în lirismul contemporan", Aura Mușat se prezintă în al doilea volum cu „avantajul unității tematice și al tehnicii poetice mai bine stăpînite", sînt buni și poeții Cenaclului de luni (cu mici rezerve), Nichita Danilov. Premiul I cu cununa îl ia Cezar Ivănescu cu culegerea **La Baaad** din 1978 : „Fruct al unei sensibilități baroce, cristalizate în forme profund personale, **La Baaad**, acest discurs liric ce are forța copleșitoare a premoniților dăruitului de zei Tiresias **(vezi Homer)** consacră un talent excepțional, probabil cel mai puternic din cîte s-au ivit în poezia română din jumătatea în curs a acestui secol".

Stăm bine și la proză. Eugen Barbu este „unul din scriitorii de primă mărime din literatura română de azi" ; **Viața și opera lui Tiron B.** este „expresia unui moment de răscruce în bogata carieră a lui D.R. Popescu" ; **Don Juan** de Nicolae Breban „deține o poziție privilegiată în istoria recentă a romanului românesc" ; **Pierdut în Balcania** conține un text, **Udma**, în care îl regăsim „pe cel mai bun Fănuș Neagu" ; în **Istorii** Mircea Ciobanu este „un povestitor cu invidiabile resurse" ; „puțini prozatori se pot mîndri a fi construit scene de firescul acelora din **Petrecerea** (de Horia Pătrașcu) ; în **Arta îmbrobodirii** Valentin Silvestru vine cu un „excelent repertoriu de teme (umoristice) ce țin de cald pe orice vreme" ; **Ianus**, romanul lui Corneliu Sturzu, e un „pariu cîștigat" cel puțin cu sine. Avem și aici un premiu : **„Luxul melancoliei** (de Stelian Tănase) promite un romancier de excepție".

Alta e situația la critici. Perpessicius practică o strategie a ambiguității („trage cărtea din bătaia fără urmări a minusculilor bulgări de zăpadă, ca să o plaseze în calea avalanșei"), Cornel Regman varsă contra colegilor „o ploaie de buzdugane sarcastice", Dan Zamfirescu „își construiește de unul singur o statuie de titan de a cărui măreție el însuși se minunează", Alexandru Ștefănescu „nu pierde niciodată prilejul de a instrui, limpezind pentru uzul comun cele mai limpezi noțiuni", Constantin Trandafir sprijină argumentele vechi prin șubrezenia celor noi, Val Condurache „face literatură cu instrumente critice". Primesc note bune Alexandru George („spadasin veritabil și redutabil") care însă se declară singur prozator, Ion Bălu cu **Viața lui G. Călinescu** („informat, util"), Gheorghe Grigurcu („critic de vocație și de încredere"), deoarece fuge de metode, abhorate și de Alexandru Dobrescu chiar cînd sînt urmate de un bun practician ca Al. Călinescu. Criticul vede un mare pericol în citirea lui Roland Barthes, Greimas, Todorov, Cristeva, Ricardou, căci se va copia litera nu spiritul și se va naște un stil „mustind de inadecvare și snobism". „Dacă se va persevera în această direcție, trage semnalul de alarmă Alexandru Dobrescu, (și, deocamdată, nu există semne că va interveni vreo schimbare), consecințele sînt ușor de prevăzut : păsărească, actualmente cu regim de excepție, va deveni limba oficială a criticii, vor fi organizate cursuri de inițiere pentru cititori, se vor edita dicționare păsăresco-române și româno-păsărești, complete sau în format de buzunar, manuale de tipul **Învățați păsărească fără profesor** și ghiduri de conversație". Tineri, cultivați iconoclastia față de structuraliști, semioticieni și poeticieni și citiți numai pe Gheorghe Grigurcu și Alexandru Dobrescu, autori care scriu în cea mai corectă, mai expresivă și mai curată limbă românească ! Nu pot să mă compar, desigur, în stil, lecturi, gust, cunoștințe și judecăți de valoare cu Alexandru Dobrescu. El știa și fără să mă fi citit pe mine unde și cînd a publicat întîia oară Arghezi poeziile din volumul **Cuvinte potrivite** și cîte volume de nuvele noi a scris Rebreanu și care este originea numelui Aubrey de Vere din **Remember** de Mateiu Caragiale și cum se ortografiază numele Brummel (după el cu doi **l**) sau Trébutien (după el fără accent pe primul **e**). Nu am citit ca Alexandru Dobrescu marile valori ale spiritului european, vai, „de la Homer la Goethe, de la Montaigne la Balzac, de la Platon la Cervantes, de la Dante la Voltaire". Nu pot să mă laud cu cultura lui Alexandru Dobrescu, nici n-am perspectiva lui istorică, dobîndită prin îndelungate studii și prin abordarea marilor scriitori români din cele mai vechi timpuri și pînă azi. **Istoria literaturii române de la început pînă azi** e o „bună pildă de modestie", dar și o carte „ambițioasă". Ea oferă „judecăți, sumare și ferme, asupra mai tuturor scrierilor beletristice", însă, dintr-un avion de mică altitudine, nu văd „marile formațiuni de relief" (noroc că le văd pe cele mici de care avionul s-ar putea izbi). Am adus „curioase obiecții" (într-adevăr curioase din moment ce Alexandru Dobrescu ne face doar curioși să știm care) Hortensiei Papadat-Bengescu, lui Anton Holban și lui Geo Bogza. Cum rămîne cu judecățile ferme „asupra mai tuturor scrierilor" ? Uitam... Nu am scris ca Alexandru Dobrescu și cît el despre „marile formațiuni de relief", am neglijat piscuri precum Angela Marinescu. Lipsit de perspectivă istorică, vorba criticului, am un punct de vedere „străin oricărui relativism". Să fie vreun rău în asta, din moment ce relativismul înseamnă în estetică accentuarea unilaterală a subiectivității valorilor prin contestarea întemeierii lor obiective ? **Relativ** nu e tot una cu **relativist.** Dreptatea unui critic poate fi relativă, valorile sînt, cînd sînt, absolute. Admit că am folosit un număr de cuvinte (adaptabil, arid, autumnal, bufon, generic, geologic, implacabil, inadaptabil, machiavelic, viteaz) din limbajul critic al lui G. Călinescu în legătură cu scriitori minori. Nu am pretenția unei originalități totale aici. În totul original e numai Alexandru Dobrescu cînd afirmă că „împotriva majorității autorizate" am editat **Istoria literaturii române** de G. Călinescu nu în ediția din 1941 cu adaosurile ulterioare la sfîrșit, cum a făcut altcineva, ci așa cum indicase permanent autorul pînă la moartea sa, citindu-și dealtfel cartea în manuscris la finele monografiei **Nicolae Filimon.** Am creat astfel, scrie Alexandru Dobrescu, un precedent care se va invoca „ori de cîte ori, cineva, undeva, se va găsi în relații nu tocmai amicale cu buna credință și firescul". În astfel de relații n-a fost niciodată temutul critic relativist.

AL. PIRU ■

CAP LIMPEDE

rul Nicolae" (Coșbuc) (s.n., I. D. G.).

Cu suficiența și cu aplombul diletantului, N. Mihăescu glosează : „Să înțelegem, de aici, că, în ciuda «slovenirii», tocmai înțelesul versului cu pricina i-a scăpat, atunci, în copilărie criticului? Bine, dar după aceea ?". În realitate, după cum poate constata oricine, criticului nu i-a scăpat înțelesul versului cu pricina nici în copilărie, nici „după aceea", în schimb lui N. Mihăescu i-au scăpat multe, printre care și sfatul dat de Maiorescu oricui ține un condei în mînă — de a scrie totdeauna numai despre ceea ce știe. Uneori și, chițibușarilor le mai trebuie o mamă de bătaie. **(Ion D. Goia).**

Reluare. La Teatrul Național „I.L. Caragiale" din București a fost reluat un mare succes al stagiunii trecute : **Harap Alb**, de Radu Ițcuș, după basmul lui Ion Creangă. Regia aparține, după cum știm, lui Grigore Gonța care, în montarea acestui spectacol a făcut o mare risipă de vervă și umor spumos. Printre interpreți, îl remarcam în primul rînd pe Marin Moraru care, în rolul Craiului și al celor doi împărați, imprimă jocului său și, în același timp, partenerilor, un ritm alert, o ingeniozitate scenică aparte, de unde deliciul publicului în numeroase momente ale spectacolului. Alte roluri care cunosc o interpretare deosebită sînt realizate de Mihai Mălaimare, Radu Ițcuș, Mihai Niculescu, Eugenia Maci, Radu Gheorghe, Eugen Cristea, Traian Stănescu. Protagonistul spectacolului, în rolul lui Harap Alb — studentul la I.A.T.C. Adrian Titieni. Dacă ținem cont de faptul că de curînd a avut loc premiera piesei lui Vasile Alecsandri, **Despot-vodă** și se pregătește premiera cu **D'ale carnavalului,** putem spune că pe scena Naționalului bucureștean clasicii noștri sînt prezenți în viziuni originale, moderne. **(George Arion).**

Important. Deschisă spre sfîrșitul anului trecut, ampla retrospectivă a celui mai mare pictor român Nicolae Grigorescu a atras în sălile prestigiosului Muzeu de artă al Republicii numeroși vizitatori. Toți cei ce au văzut pînă acum această expoziție, toți cei ce s-au înfruptat din marea frumusețe a culorii și simțirii grigoresciene se pot socoti, pe bună dreptate, privilegiați. Facem această afirmație întrucît o expoziție de talia celei la care ne referim se organizează cam o dată la cincizeci de ani. Cu alte cuvinte, adresăm tuturor iubitorilor de pictură care încă nu au păsit pragul acestei expoziții să profite, acesta este cuvîntul, de evenimentul cultural deosebit pe care-l găzduiește Muzeul de artă al țării. Credem că elevii tuturor liceelor bucureștene ar avea numai de cîștigat dacă, prin grija profesorilor lor, ar vedea valorile acestui inestimabil tezaur. **(Victor Nițâ)**

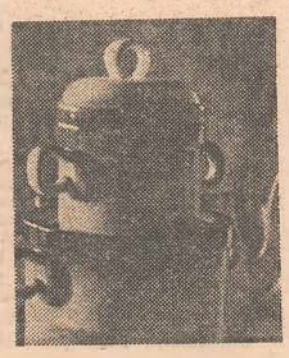

Digresiuni

Venus din Milo, totuși

file de jurnal

Era patru dimineața cînd m-am trezit. O frică tulbure mă deșteptase ; probabil, ca să-și guste victoria asupra mea. Nici vorbă să mai pot adormi, deși afară era încă noapte. De pe coridoarele spitalului se auzeau pași înfundați. Un geamăt. Un lătrat de cîine undeva în stradă. Apoi, nimic. Ba nu, un plînset. Peste noapte murise cineva. Ca să nu mai stau cu ochii pironiți pe ferestrele încă murdare de întuneric, m-am sculat, am aprins lumina, am luat un caiet pe care-l țineam în sertarul metalic al noptierei și am început să scriu în el. Primele cuvinte care mi-au venit în minte au fost cele ale lui Oedip : „Socot că totul e bine". În zadar. Nu reușeam să uit de operație. Mai am și acum caietul cu pricina și citesc cu jenă rîndurile așternute crispat în noaptea aceea de început de aprilie : „Îmi e atît de frică încît nu mă dau în lături s-o recunosc. E și asta un curaj. Unicul de care dispun în clipa de față. Mă laud cu ce am. Ar trebui să deschid geamul. Poate că aerul rece îmi face bine. Peste patru ore voi fi pe masa de operație. Dar numai la gîndul ăsta mi se usucă gura. Încerc să mă conving că nu putem să ne stăpînim teama decît storcînd din ea maximum de forță și nu izbutesc decît să constat cît de mult iubesc viața. Tremur pentru viața mea cu o penibilă tandrețe. Sper că voi scrie într-o zi «Elogiul fricii»"

N-am scris acest elogiu. Și nici nu cred că-l voi scrie vreodată, cu toate că unele argumente nu mi-ar lipsi. În fond, sînt destule situațiile în care teama a avut un rol pozitiv. Teama de suferință, de boală, a făcut să progreseze medicina. Teama de ignoranță a deschis toate bibliotecile din lume. Teama de întuneric a dus la descoperirea electricității. Teama de moarte a inspirat și a stimulat filosofia. Moartea, scria Schopenhauer, este muza filosofiei ; fără ea ar fi dificil să se filosofeze. După părerea unora (Sartre o spune undeva textual) cel care nu cunoaște frica nu e normal. Pentru alții (care spun de fapt același lucru) curajul este arta de a-ți fi frică fără ca asta să se vadă. În consecință, dacă omul și-ar pierde aptitudinea de a se teme, el ar pierde și aptitudinea de a crea ; ce sînt piramidele în realitate ? nu niște formidabile monumente ale fricii ?

Dar grecii, care știau atîtea, știau și asta : că există două feluri de frică și că dacă una ne face să iubim și mai mult și să ne temem pentru ceea ce iubim, cealaltă amenință să mutileze iubirea însăși. Altfel de ce-ar fi existat în Olimpul grec doi zei pentru aceeași stare ? Deimos, teama. Și Phobos, frica. Preluați la Roma sub numele Pallor și Pavor.

Problema se complică, așadar. E greu să pătrunzi într-unul din sanctuarele acestor zei fără să te temi că ai greșit sanctuarul, că riști să aduci ofrande împotriva ta însuți.

Poate de aceea prefer să văd în Venus din Milo zeița fricii de care lumea are nevoie. Cel puțin aici lucrurile sînt ceva mai clare. Umerii fără brațe avertizează că de mii de ani omul se chinuie să mutileze frumusețea lumii în care s-a născut și că ar fi timpul să se teamă de această nebunie ; să se teamă în primul rînd de cei care, dintr-un motiv sau altul, îi spun că abia astfel, fără brațe, zeița e într-adevăr frumoasă, că întîmplarea a știut ce face, ciopîrțind frumusețea pentru a-i da mai multă valoare. Cum adică ? Înseamnă că istoria mutilărilor a avut drept ideal orb un om estetic ? Și că, deci, binecuvîntați să fie incendiatorii bibliotecii de la Alexandria, binecuvîntați cei care au pus pulbere în Parthenon, binecuvîntați cei care și-au legat caii de zidul unde e pictată „Cina cea de taină", binecuvîntați cei care au devastat Arcadiile și ne-au lăsat dreptul sacru la regret, binecuvîntat Nero, binecuvîntat cel care a tras cu tunul în nasul sfinxului de la piramide sfărîmîndu-l... fiindcă toți, absolut toți, n-au făcut decît să sporească fără voie chipul frumuseții ? Nu, adevărul n-are mai multă valoare cînd e ciopîrțit, iar Venus din Milo nu datorează nimic brațelor pierdute. În schimb, ea ne face să tremurăm de teamă că țărîna în care a fost îngropată sau mîna care i-a smuls brațele ar fi putut să-i atingă și fața, ori că ar fi fost posibil ca pe soclul de la Luvru să nu se afle nimic... Dacă aș locui la Paris, m-aș duce în fiecare dimineață să mă conving că Venus din Milo e la locul ei, neatinsă. După aceea aș pleca liniștit, să-mi văd de treburi. Și dacă cineva s-ar mira de această ciudățenie e mea, i-aș spune că îmi educ astfel curajul de a mă teme de lucrurile de care e normal să mă tem, pentru a mă feri și de indiferență și de înțelepciuni vinovate... Orgoliosul „mă tem, deci exist" nu mi s-a părut altădată mai puțin curios decît faptul că în unele părți de pe glob oamenii nu se orientează după nord, ci după sud, se îmbracă în alb cînd sînt în doliu, își construiesc casele pornind de la acoperiș ori înclină capul de sus în jos cînd vor să spună „nu". Dar vina superficialității era exclusiv a mea. Lumea făcuse și făcea tot ce era necesar ca să pot descoperi și eu că frica, măcar uneori, nu numai că nu se împotrivește curajului, dar îl presupune. Căci teama de a pierde frumosul și iubirea presupune, sau ar trebui să presupună, curajul de a le apăra.

Despre cei care locuiau cîndva în grote nu știm nimic decît că și între pereții grotelor ei au simțit nevoia de cultură. Dovadă picturile rupestre. Cu atît mai mult înțeleg de ce Malraux concepea catedralele secolului XX ca pe niște case ale culturii. Dacă în catedralele gotice zidul vrea să fie un intermediar între om și cer, în catedralele moderne menirea lui e mai urgentă, să arate tuturor că nu e vorba doar de optimism în strigătele celor care anunță cu litere mari prin reviste : „Cultura n-a murit !" Bineînțeles că n-a murit. Fiindcă omul n-a murit !

Probabil, asta mărmură Venus din Milo, noaptea. La urma urmei, nici zeii nu-și pot permite luxul de a fi pesimiști într-o chestiune atît de importantă și de a da cu tifla oricăror adevăruri.

OCTAVIAN PALER ■

5. Trecerea

— În ce împrejurări a trecut Liviu Rebreanu în Țară ? Ce puteți adăuga la ceea ce se știe ? Care au fost primii oameni care l-au ajutat ? Mă refer și la cei care nu aveau preocupări literare.

— Aflînd despre Adunarea generală a Asociației pentru cultura poporului român din Transilvania, ASTRA, programată pentru zilele de 13 și 14 octombrie 1909, Liviu Rebreanu a apelat la sprijinul avocatului român din Bistrița, doctorul Victor Onișor, director și proprietar al „Revistei Bistriței", care l-a delegat ca reprezentant al publicației la lucrările ASTRA. Revista „Țara noastră" din 4—17 octombrie 1909, pg. 321, menționa pe Liviu Rebreanu printre reprezentanții presei. Tot atunci, el reușea să obțină de la primăria orașului un permis de liberă trecere în România, valabil pe termen de opt zile, refugiu la care a recurs în situația imposibilității de a-și procura un pașaport normal. Astfel, cu ajutorul acestui document datat 15 octombrie, Liviu Rebreanu a trecut munții, sosind în București. Reproducem textul notației de pe contrapagina filei 46 a povestirii „Culcușul", elaborată pe cînd se afla în închisoarea Văcărești". „Sfatul familiei. Îndemnurile bătrînului naționalist înfocat. În Gara de Nord : - sergentul de stradă care îl duce la circumscripție, de-acolo la poliție, unde îi găsesc actele în regulă și îi dau drumul. Pe Calea Victoriei, colț cu Luvru, jos : întîlnirea cu domnișorul lui Orădan... și îndrumările. Colindările pe la românii de dincolo. Curățat cartofi la „Capșa" ; văpsuitor de ghete la „Carpați". Dorul de casă, de munți. Învălmășeala electorală : arestarea și izgonirea lui din țară (II, nr. 1, Biblioteca Academiei R.S.R.)

Erau notații telegrafice la primul său proiect de factură epică, presupunem un roman autobiografic intitulat „Boanghina". Așa îi ocărau cei din vechiul regat pe ardeleni, iar ardelenii le spuneau „Mitici". Din enumerarea atît de succintă făcută de Liviu Rebreanu, putem totuși desprinde și descifra adevăratele începuturi din „Țara visurilor de noroc". La noi, în Ardeal, se spunea României „Țara". Acolo spera Liviu să-și poată împlini toate visurile, adică să poată scrie nestingherit de cenzura care domina sub regimul budapestan, de aceea eu i-am zis „Țara visurilor de noroc".

Discreția caracteristică omului se menține și în această reflectare a numeroaselor tribulații prin care a trecut atunci viitorul scriitor.

La sosirea în București, nu cunoștea pe nimeni după cum însuși precizează într-un interviu dat ziarului „Dimineața" din 25 septembrie 1932 : „În București nu cunoșteam pe nimeni. Am tras într-o mohorîtă zi de toamnă la hotelul English (din pasajul român, n.n.). De aici a început boema adevărată a vieții de tînăr scriitor sărac în România Mică".

Pe cînd se afla în hotel, a fost vizitat de un comisar al poliției care, văzîndu-i actele, l-a întrebat dacă nu este fiul învățătorului Vasile Rebreanu, cu care comisarul spunea că fusese prieten pe cînd se aflau la Năsăud, de unde fugise în România după un duel avut cu un conte. Și dînsul absolvise Academia militară Ludovica din Budapesta și avusese în armata maghiară gradul de căpitan. Se numea Ioan Găvriluțiu, familia îi rămăsese în Ardeal. Liviu, care rămăsese numai cu vreo 60 de coroane, primi fără ezitare invitația comisarului de a locui la dînsul pînă își va putea încropi o situație. Într-adevăr, prima adresă în București era pe Strada Buzești, unde a fost găzduit pînă în preajma anului 1910, cînd Liviu Rebreanu obținu încadrarea în redacția ziarului „Ordinea", organ de presă al Partidului Conservator Român. Într-adevăr, activitatea lui publicistică în prima jumătate a anului 1910 a fost de-a dreptul prodigioasă, făcînd progrese mai ales în limbă, vocabularul și stilul vădind o rapidă evoluție, una de natură pozitivă. Încă din prima zi a sosirii, la 16 octombrie, Liviu așternea pe hîrtie prima bucată literară, „Cîntec de dragoste", debutul său în presa literară din România, ea apărînd zece zile mai tîrziu în revista „Convorbiri critice", condusă de profesorul Mihail Dragomirescu. Chiar a treia zi a luat parte la cenaclul revistei care se ținea în locuința profesorului Dragomirescu. Aceasta este lista, autografă, inedită, cu numele celor prezenți, intitulată „Cea dintîi nuvelă" :

„Dragomirescu, Cincinat, Gîrleanu, Moldovan, Nanu, Mîndru, Minulescu, Dragoslav, Stamatiad, Lovinescu, Onicescu, Gregorian, Sorbul, Săulescu, Velascar, Costin Petrescu, d-nele Olinescu".

La această ședință a cenaclului, tînărul refugiat mergea pregătit ca pentru cel mai important eveniment asupra căruia a și încercat să schițeze începutul unei evocări intitulată „Luni seara"..., unde își expunea într-o manieră euforică bucuria de a intra în cercul scriitorilor români grupați în jurul lui Mihail Dragomirescu. Luase cu dînsul manuscrisul proaspetei povestiri „Cîntec de dragoste", pe care i-a predat-o profesorului Dragomirescu, însă rămăsese foarte surprins de atmosfera familială a dezbaterilor zgomotoase și rămăsese oarecum rezervat. A doua zi, Dragomirescu i-a scris întrebîndu-l asupra titlului povestirii, care a și apărut în paginile „Convorbirilor critice" o săptămînă mai apoi.

Înapoiat acasă, i-a relatat lui Găvriluțiu cele petrecute la cenaclul lui Dragomirescu. Polițistul i-a sugerat ideea de a se adresa Ligii culturale pentru unitatea tuturor românilor, condusă de Nicolae Iorga. Fugarul încercase să convie și cu poetul George Coșbuc, pentru care era încă un simplu nume, și se pare că tînărul Orădan întîlnit la „Luvru", indicație dată în notația la „Boanghina", ar fi fost chiar fiul poetului. Întîlnirea s-a soldat fără un rezultat pozitiv, întrucît George Coșbuc habar nu avea despre existența lui Liviu Rebreanu în afara celor patru povestiri apărute în paginile revistei „Luceafărul" și în „Revista politică și socială" de la Blaj, unde i-a apărut nuvela „Talerii" la începutul lunii octombrie 1909.

A mai colindat, după cum însuși Rebreanu mărturisește, și pe la alți ardeleni stabiliți în București, fără însă să le menționeze numele.

Nicolae Iorga l-a chestionat asupra împrejurărilor în care a părăsit Ungaria, răspunsurile tînărului refugiat nu l-au satisfăcut și a fost pus în situația de a nu-i putea acorda un ajutor obligat de prevederile statutare ale Ligii. Este îndeobște cunoscut faptul că Liga subvenționa și distribuia burse refugiaților din provinciile încă în afara granițelor României, însă exclusiv pe considerente de refugiați politici. Rebreanu n-a putut invoca atare împrejurare. Totuși, refuzul lui Iorga l-a afectat în mod deosebit, după cum reiese și din mai multe articole îndreptate împotriva istoricului, publicate în ziarul „Ordinea".

Prima mențiune a numelui **Liviu** se află sub cronica dramatică intitulată „Tragedia unui tragedian", foileton ieșit de sub tipar în numărul 519, din 12 septembrie 1909, al ziarului menționat.

Bilanțul activității lui Liviu Rebreanu în coloanele ziarului „Ordinea" însumează un număr de 75 articole, cronici și note începînd cu 1 ianuarie 1910 pînă la 15 august, același an cînd semna ultima dată un articol trimis redacției din Năsăud, după eliberarea din penitenciarul Tribunalului din Gyula. Pe parcursul anului 1909, colaborările sale se cifrează la un număr de 12.

Profesorul Mihail Dragomirescu i-a încredințat secretariatul de redacție al revistei „Convorbiri critice", începînd cu luna noiembrie 1909, din 10 ianuarie 1910 și pe cel al revistei „Falanga literară și artistică", redacție din care făceau parte Cincinat Pavelescu, Eugen Lovinescu, Ion Minulescu, Corneliu Moldovan, Zaharia Bârsan și Emil Gârleanu. Începînd cu noul an, Liviu Rebreanu s-a mutat la sediul redacției din strada Domnița Anastasia nr 8 și a semnat prima cronică dramatică în numărul 3 al „Falangei" la data de 24 ianuarie 1910, ocupîndu-se de piesa „Prostul" a scriitorului german I. Fulda, comedie în 5 acte, tradusă de Sofia Nădejde, scriitoare bine cotată în epocă.

Viața tînărului Rebreanu luase o turnură pozitivă, avea asigurate condițiile materiale de trai, relații în lumea condeielor, liber acces la toate spectacolele și bibliotecile publice. Totul ar fi decurs minunat dacă, la 15 februarie nu intervenea alt moment dramatic din tinerețea sa, și anume arestarea relatată în ziarul „Epoca" din 18 februarie 1910, la rubrica „Palatul Justiției : Parchetul". „Cerere de extrădare" : „La Cabinetul 5 al domnului judecător de instrucție Slătineanu, se urmează cercetările în anume deturnări de fonduri comise de un supus austriac Olivier Rebreanu, zis și Liviu Rebreanu, al cărui mandat de arestare a fost supus ieri spre confirmarea Secției I-a a Tribunalului civilo-corecțional, care se va pronunța astăzi. Deoarece guvernul austro-ungar a cerut extrădarea numitului, în curînd se vor ridica actele în acest scop".

Subliniem amănuntul că, anterior cu o zi arestării lui Liviu, în numărul 6 al revistei, la data de 14 februarie 1910, era anunțată deschiderea unui local al Societății Scriitorilor Români în strada Academiei nr 21, la festivitate participînd și Liviu Rebreanu în calitate de reporter. Cuvîntarea de deschidere a fost rostită de Mihail Sadoveanu, noul președinte al societății. În același număr, la pagina 5, era publicată poezia „Cîntec", semnată de Livia Livianu, pseudonim al Liviei Rebreanu, sora de la Năsăud a lui Liviu. Era debutul ei literar în presa din România.

Cîntec

Cîntecele mele toate / Nu-s în stare a vă spune / Frămîntările duioase / Ale inimei nebune. // Cîntecele mele toate / Povestesc despre-o iubire / Ce-am țesut-o primăvara / Dintr-o umedă privire... // Cîntecele mele veșnic / N-o să le-nțelegi, iubite, / Căci din firul cel mai trainic / Sînt culese și ursite.

AURELIAN TITU DUMITRESCU ■

Spectacolele Operei

● Ciclul de recitaluri „Voci tinere" inițiat de Opera din București în cadrul Festivalului național „Cîntarea României" continuă luni 18 martie (ora 18), cînd își vor da concursul Cristina Soreanu de la Teatrul muzical din Brașov și Mihaela Geantă-Grăjdeanu de la Filarmonica din Iași. ● Eleonora Enăchescu în rolul titular, Ionel Voineag în Gerald și Dan Zancu în Nilakantha sînt protagoniștii spectacolului **Lakmé** de marți 19 martie (ora 17). Dirijor Lucian Anca. ● În **Nunta lui Figaro** de miercuri 20 (ora 17) sînt distribuiți, printre alții, Nicolae Urziceanu, Sanda Șandru, Gerda Radler, Mihaela Agachi, Marcel Roșca. Dirijează Lucian Anca. ● Amatorii de balet buf (dacă se poate spune așa), mai bine-zis cu implicații burlești și risul gros din **Commedia dell'arte**, se vor desfăta la **Precauțiuni inutile** (La fille malgardée) de Herold-Lanchbery, joi 21 martie (ora 18). În rolurile principale : Carmen Angheluș, George Bodnarciuc, Adrian Gheorghiu, Gheorghe Angheluș. La pupitru Carol Litvin. ● Un spectacol verdian, **Bal mascat**, vineri 22 martie (ora 18), cu Constantin Ene, Nicolae Urziceanu, Monica Teodorescu, Rodica Mitrică și Elena Grigorescu. Conducerea muzicală Cornel Trăilescu. ● **Tannhäuser** de simbătă 23 (ora 17) va consemna debuturile mai multor interpreți. Lăsăm întredeschisă ușa tuturor surprizelor nu însă înainte de a vă promite, alături cu dirijorul Cornel Trăilescu, un Wagner de zile mari !... ● Matineul pentru copii de duminică 24 (ora 11) le propune spre amuzament povestea păpușii mecanice, **Coppelia**. Interpreții principali vor fi Rose Marie Both-Stocec și Adrian Caracaș ; în debut George Postelnicu. Dirijor Carol Litvin. ● În **Bărbierul din Sevilla** de duminică seara (ora 18) cîntă un Almaviva foarte tînăr (Ștefăniță Lascu) ; Cornelia Angelescu va fi Rosina, Emil Iurașcu — Figaro, Valentin Loghin — Don Basilio și Constantin Gabor — Don Bartolo. Va dirija Carol Litvin.

atelier literar

de G. Dumitrescu

D. Amurg : Multe lucruri frumoase sau aproape („Patria", „Autumnală", „Dacă", „Nox" I, „Sculpturi", „Cîntec soldățesc", „Nostra vita", „Rănile", „Răspunsul"). Vă rugăm să ni le retrimiteți bătute la mașină.

E. M. Amariei : Pagini mai slabe, în general, scrise „printre picături" (ceva, în „Eu sînt"). Poezia, ca orice pasiune, cere dăruire totală, sacrificii.

I. V. Periam : Mulțumiri pentru carte (n-am avea de spus lucruri noi despre ea, iar vechile păreri le cunoașteți). Nu sînt noutăți nici în manuscrisele însoțitoare. Cît privește eventuala întrevedere, vom vorbi mai încolo, după topirea zăpezilor.

O. Kadar : Lucruri mai bune, de data asta, mai dense, mai echilibrate („Sarpele", „Stress", „Poate", „Nimic esențial", „Lada de zestre", „Nostalgică", „Liniște", „Ideal", „Moment", „Nu mă urma", „Așteptare"). Sînt și pagini care încep bine, dar pierd pe drum mijloacele poeziei, în favoarea unui programatism retoric, a unei manii explicative, didactice, sau care eșuează în banalități și locuri comune. „Sunet străvechi", de pildă, dezarmantă colecție de truisme, culminînd cu distihul final. „Preferință", greoaie, „doctă" înșirare de „deoarece"-uri, culminînd cu întrebarea (explicativă și ea) a finalului, bonomă, conversativă, tip „c-o fi c-o păți", care stinge și usucă freamătul poeziei. „Orbire", care începe cu o strofă interesantă, apoi pierde șirul și se înecă în nefericite tentative metaforice (cu „sabia boantă", etc.). Aceste neajunsuri sînt de găsit, din păcate, într-o măsură sau alta, și în paginile mai bune (mai ales această uimitoare receptivitate pentru locul comun, pentru „deja-spus"), ceea ce înseamnă că filtrul (auto)critic trebuie întărit (înainte ca aceste pretimpurii simptome de „îmbătrînire" ale gîndirii și bunului gust să devie grave și ireversibile !...).

I. Koska : Ceva mai bine, în general, și mai cu seamă în „Recunoștință". „Noroaie", „Biblioteca", „Portret".

N. Simona : Vă revin acum obligații mai mari. În primul rînd, aceea de a vă pregăti serios pentru drumul pe care l-ați ales. Ultimele pagini sînt tot atîtea dezamăgiri (vorbărie în vînt, superficială, găunoasă, gen „cules-a timpul rodul vremii"... etc.). Continuînd așa, se poate spune că vă pierdeți și vremea și timpul (și, de data asta, e totuși o nuanță !...).

A. Valoni : Semne de oboseală, repetări, divagații... Reținem doar „Forță", poate și „Opțiuni" (dar, în cazul ei, șansele obiectivității sînt oarecum subminate...).

M. Sandu-Ciucurel : Păstrați legătura cu editura și cu publicațiile pentru copii. Noi n-avem nici prieperea, nici posibilitățile practice de a vă ajuta.

R. Berariu : Ar fi și ceva speranțe, mai vizibile, poate, după ce veți reuși să stăpîniți cumva șuvoiul verbal ce inundă paginile, adesea în neștire, după ce vă veți decide să spuneți ceva anume.

Diana, Ilie Lipoveanul, Fl. Sattyi, E. Dulgheru (ceva, în „Alter ego", „Adolescență"), **L. Kadar, Antoanela Constantinescu** (ceva, în „Însemn", „Existăm"), **Irina Nicolau, Mirela Minea** („Sperînd ceva", „Așteptînd"), **V. Addel** (ceva, în „N-am timp"), **O. Clanca, T. Simpetru, L. Potîrcă, C. Zan, Victor Sima, C.D. Sud** (ceva, în „Timp o tu", „Trupul este", „Hei tu"), **Cristina Drăgan :** Nimic nou !

A. Scripcaru, Mih. Oltea, A. Briant, G.N., E. Pușcoci, Ioana, Elena Darie, V. Todeț, Ana Iuria, Tr. Pașali, A. Colțan, Camelia Petre, Iris Virginia, C. Manolache, Cr. Neacșu, V. Boțan, Narcis C., Maria Găvănescu, Enrique Ferme, Mih. Enăchescu, I. Mușcanu (mai bună epigrama), **Mihaela Nistor, Ovidiu al doilea, E. Kimel, Rodica Stanciu, G. Huideș, C. Caragea, Vilculescu Cr., I. Zainea, Gb. Dragoș, T. Pătroiu, D. Brăzduță, N. Leorînț, Daniel Voinea, M. Curpen, P. E. Gh. Ludmila, V. Știrbu, Orlando, Rita Roșu, M.-A. Bărbulescu, L. Tarciniu, D. St. Sichim, I. David, Sonia Sahi, M. Bălănescu, V. Tureac, Marieta Puiu, Geta Iordache, Adellaine, Andra Bob, A. Tăzloanu, Șkami, Georgiana Popescu, Ioana** (C. Lung), **N. Cazacovski, T. Brăneanu, Gabriela, C. H. Judea, Evelina P., Luciana Nicu, Simona Stănoiu :** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R.: Manuscrisele nu se înapoiază.

APOCALIPS ÎN DOI

Să fim închiși într-o scoică
toate urgiile lumii să ne scalde
iubito
să nu ne pese decît de angelica perlă
ce din liniște și lacrimă o zămislim.

REFLEX

Visul cel mai frumos —
a fi etern
cît primăvara unei lacrimi.

MARIUS SÎRBU

CONTINUITATE

Dincolo de noapte
începe iarba.

PĂDURE

Am vrut să fur un alun
și m-am trezit lîngă tîmplă
cu-o veveriță

FULGER

Cuțitul meu îngropat
într-o amintire.

MONICA TODOR

NAUFRAGIU

Naufragiind pe o insulă
Am început întîi să plîngem,
Apoi ne-am privit...

...am construit o barcă
și-am plecat spre un continent populat
ca să ne iubim în sinul civilizației.

CRISTINA JOZSA

CU OCHII PE CER

Sînt în subordinea unei ploi
care întîrzie
Sînt de vînzare !...
strigă plugul
Sînt de vînzare !...
strigă sacul plin.
Eu
tot cu ochii pe cer
sînt dat la o parte
Cu el ce facem ?
îi aud
Și primesc un număr de inventar
în dreptul inimii.

A. VALONI

BLITZ

Vine noaptea ca o ușoară eroare,
jefuiești de galben naturile moarte
și cari în buzunarele pardesiului
cîte puțin din întunericul odăii
o picătură de vopsea pe rama tabloului,
pistruii tăi agramați
și părul
ca o
mare
exagerare.

ION ȘERBAN

IDEAL

Ce satisfacție să-ți așezi
capul de zăpadă
sub aripa de zăpadă,
să vezi vise albe,
să le petreci,
cînd însuți ești drum
și ești pas,
cînd calci pe inima ta
ușor încît să nu te doară.

Acoperit cu mîndria
imaculată a nepătării,
niciodată rănind
pasărea albă,
să aduni în pumni
căldura necesară încolțirii...

OANA KADAR

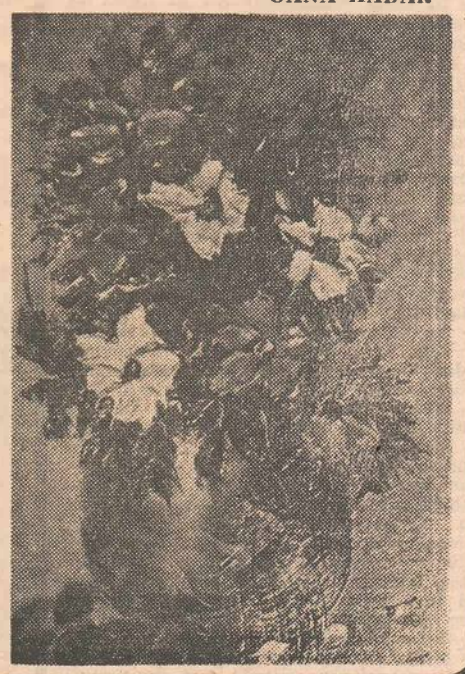

Un roman de Ion Băiețu

(Urmare din pagina 21)

pe neînfricata, intratabila Nela, proaspăt absolventă, în trenul ce-o duce undeva în provincie, departe, spre locul unde a fost repartizată. Este vremea marilor inundații și trenul este plin de oameni sinistrați veniți de peste tot. Un spațiu ideal pentru povestire. Naratorul, care-și însoțește personajul, ascultă și notează. Modelul Caragiale se vede limpede. Mitică, Lache, Mache discută, acum, despre dezarmare și fac politică la zi. Cineva lansează ideea accidentului atomic și altcineva îl combate în acest mod : „Fii, domnule, serios, că nu-i așa ! Au telefoane directe între ei. Sună și-i răspunde americanul : «Dragă, ai dat tu cu bomba în mine ?» «Esclus», zice, americanul. «Ia verifică», zice rusul. «Am verificat, zice, la mine totul e normal. Întreabă-l pe chinez, pe indian, pe evreu sau pe român». Adică nu se lasă o treabă de-asta la mîna unui nătăfleață, discută ăi mari între ei, verifică și, dacă e meteorit, e meteorit, se trimit telegrame de condoleanțe". Un preot își povestește viața și din povestire aflăm că preoteasa este geloasă și-l persecută în chip demonic. O femeie amărîtă își caută bărbatul fugit de acasă de mult timp și e de părere că de vină sînt totdeauna femeile : „bărbatul încearcă, e datoria lui de bărbat, dar femeia trebuie să știe care e rostul ei și să-l oprească de la păcat." Nela se apără prin mijloace contondente de un tînăr agresor, mai înainte își pierduse geamantanul în timpul transbordării și un ceferist zdravăn, Grigore, o purtase prin apă. Momentul culminant al acestei secvențe este apariția navetiștilor. Ca o hoardă, ei asaltează trenul, calcă totul în picioare și se instalează în compartimente. Un acordeonist cîntă, la cerere, „Maria, Maria, / oprește-mi emoragia". Cînd psiholoaga protestează, aducînd argumentul că în tren sînt oameni sinistrați, i se răspunde prompt : „Dacă sînteți sinistrați, ce căutați în trenul clasei muncitoare ? La ADAS, fir-ar rasa a dracului...".

Aceasta e a doua deschidere a romanului. Stil realist atroce. Umor negru. Scenă colectivă excelent reprodusă. Observația morală ascuțită, elemente de pitoresc și de cruzime, sugestia unei sumbre violențe colective în situații apocaliptice (potopul, inundațiile). Băiețu știe să construiască asemenea scene în care neprevăzutul, comicul, absurdul, dramaticul, fabulosul din viața comună se adună și se exprimă printr-un limbaj de-o oralitate extraordinar de sugestivă.

N-am intrat încă, țin să avertizez cititorul, în substanța propriu-zisă a romanului. Ne aflăm încă la porțile lui. Nela descinde, ca un personaj balzacian, într-un oraș necunoscut și, înainte de-a afla ceva despre el, eroina trece printr-o altă experiență dură : inspectoarea șefă văzînd-o palidă, nefardată, prost îmbrăcată, își face o impresie rea și-i schimbă pe loc repartiția. De la liceul central, o trimite la periferie. La întoarcere, psiholoaga este atacată de un grup de huligani, dusă cu forța într-o baracă părăsită și... Urmează în roman un spațiu alb. Un prim suspans într-o carte în care are loc o crimă, se descoperă o mare escrocherie, se produce un deces post-operatoriu și se încearcă un șantaj, un medic fuge în procuror și ajunge la pușcărie... **Balanța** începe să devină un roman în stil popular. Lîngă intratabila Nela apare un alt personaj ciudat, medicul urolog Mitică Bostan. Întîlnire în stil Eugène Sue : doctorul salvează pe imprudenta psiholoagă din mîinile huliganilor care voiau s-o violeze. O întîlnire decisivă : Nela și Mitică se plac de la prima vedere, așa cum se întîmplă în romanul sentimental clasic și modern, de la Doamna de Lafaette la Proust. Băiețu descrie scena în stilul său rapid și ironic, fără vorbe multe și fără analiză psihologică.

Mitică Bostan face parte din aceeași familie morală cu Nela : cinstit, deștept, intransigent, „aiurit", violent. Cu el pătrundem în lumea spitalului și, de aici, la pușcărie. Ascultăm alte povestiri năzdrăvane și tragice, cunoaștem alte destine mărunte și semnificative. Directorul-adjunct al spitalului local, Butușină, este analfabet și potlogar și-i poartă pică doctorului Bostan pentru că acesta nu voise să se însoare cu fiica lui. Un pacient, Titi, este un utopist, vrea să schimbe lumea și notează într-un caiet reformele pe care le propune. Pacientul moare în urma unei operații grele și doctorul Bostan este scos vinovat de numitul Butușină. Doctorul este amenințat, șantajat și își face dreptate singur, lovește cu pumnul, se încaieră cu procurorul Oprina și este condamnat pentru agresiune. La închisoare dă peste altă lume și, evident, peste altă sursă de povestiri. Ca peste tot în romanul lui Băiețu, ele au un haz nebun și prefigurează o tipologie pe care o aflăm și în schițele sale umoristice : găinari simpatici, soți adulterini care recurg la mijloace ingenioase pentru a înșela vigilența severă a nevestelor, milițieni în prag de pensie vorbăreți, hîrșiți de viață... Nela, rămasă afară, nu pierde nici ea timpul degeaba. Timpul epic, evident : trece prin alte încurcături și adună, în contul romancierului, alte întîmplări stranii și crude. Iată una dintre ele : Profesoara are la școală un elev superdotat. Dudu, fiul urnui țigan și al unei prințese adevărate (urmașa unei mari familii boierești). Bineînțeles că eroina nu ratează această povestire romantică. Merge numaidecît în casa elevului cu o ascendență atît de bizară și află de la Duduveche, tatăl, o istorie politică și sentimentală uluitoare : salvarea, în anii dogmatismului, a unei fete din înalta aristocrație românească, de către un tînăr activist provenit dintr-o familie de rudari, iubire patetică în stil Merimée, călătorie în Franța, despărțire și abandonarea, în cele din urmă, a privilegiilor în favoarea unei simple și tihnite vieți proletare... Povestea este cam neverosimilă, prea „aiurită" (vorba predilectă a Nelei Pop), cu elemente de roman-foileton. Mai multă substanță există în istoria lui Nedelcu, economistul venit în orașul de provincie pentru a descoperi firele unei ample delapidări cu semnificații mistice și politice. Dar și aceasta se termină precipitat și dubios, în stil de roman polițist : justițiarul Nedelcu este împins sub roțile trenului de tînăra lui soție, la cîteva zile, dacă înțeleg bine, după căsătorie. Femeia este schizofrenică și face pe muta, în realitate este implicată în acțiunea de delapidare... Am impresia că Băiețu care știe, în genere, să folosească în narațiune elementul senzațional, abuzează aici de el, ca și în cazul citat înainte, și dezechilibrează desfășurarea romanului. Sfîrșitul cărții mi se pare precipitat, cu intervenții miraculoase (aceea a primului-secretar care scoate din pușcărie pe Mitică Bostan și-l reabilitează) și perspectiva iminentei căsătorii dintre răzvrătita și inocenta Nela și intransigentul și iritabilul Mitică Bostan.

Balanța are și un alt plan, mult mai profund. În narațiunea senzațională și ironică se află un bun roman politic și un roman fin de observație morală. Citim, ne amuzăm, savurăm dialogul, ne încîntă situațiile neobișnuite prin care trec eroii și la urmă, ne dăm seama că dincolo de întîmplările ciudate și vesele, se constituie o altă realitate romanescă. Pitorescul nu-i decît o parte dintr-un întreg și întregul este în esență serios, tragic, exasperant. Destinele mici (nimfomana și depresiva Suzi, Titi-utopistul, preotul ghicitor, adventistul Miletineanu, șeful de restaurant Gică, procurorul Oprina, tras pe sfoară de o femeie inteligentă și abilă...) dau imaginea unei lumi contemporane deloc idilice. În limbajul lor iute, șmecheresc fac observații usturătoare despre relațiile umane și judecă în chip lucid istoria pe care o traversează. O scenă (una din multe altele) aș vrea să citez : discuția dintre un preot de țară, medicul Bostan și primarul satului (196 și urm.). Dăm, întîi, peste obișnuitele elemente ale prozei comice : chef, cîntece de lume noi, („Magdalena, de ce minți"), infernul conjugal, injurii în limbaj liturgic („Mă, enoriașilor ! Tu-vă paștele și evanghelia mamelor și taților voștri ! La muncă, ortodocșilor !"), iarăși chef și, deodată, o discuție serioasă despre condiția țăranului și starea economiei noastre agrare. Preotul susține un punct de vedere tradițional (nu lipsit de oarecare îndreptățire), primarul are alte idei și, pentru a încheia controversa, propune un pact : „fiți calmi, c-o să fie bine ; nu se știe cînd, dar o să fie bine ; drept pentru care vă propun să ne îmbătăm imediat și temeinic, așa cum stă bine unor bărbați care iubesc viața și beneficiile ei trecătoare"...

Balanța atîrnă, aici, în favoarea profundului, tragicului din existență. Verva comică, scînteietoare, nu face decît să prefațeze și să protejeze fondul grav al romanului.

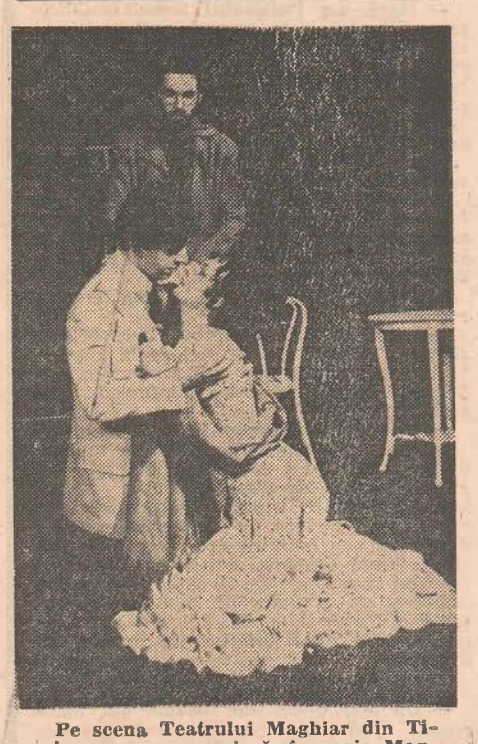

Pe scena Teatrului Maghiar din Timișoara — o premieră, în regia Magdalenei Klein, cu piesa lui Ivan Sergheevici Turgheniev O lună la țară. Un spectacol cu Topai Eva, Sutő András, Berecky Peter.

„În muzica populară nu încape nici o modă"

— Bine-ați venit, Ionela Prodan. Unde ați fost ?

— Am fost cu cîntecul nostru popular și costumul românesc într-un turneu organizat de A.R.I.A. în S.U.A. Am văzut și am înțeles practic ce înseamnă aceste trei litere ce noi, românii, le-am îmbinat așa : D-O-R. Am cunoscut oameni care n-ascultaseră niciodată cu atenție muzica populară românească și acum se vede în ochii lor o adîncă înțelegere. Într-adevăr, cîntecul popular românesc nu are egal. Ascultătorii făceau legătura între costum și melodie. Erau ca hipnotizați de ii, de marame, ziceau că nu se poate să fie țesute de degete de femeie, chiar de opincuțe și de cojocelul de Dăbuleni cusut acum patru decenii.

— Sînteți din Dăbuleni ?

— Da...

— Cîte costume ați avut ?

— 12. Dar adevărate. Am noroc : mama mea, draga de dînsa, îmi coase îi pe pînză nouă, dar exact după modelele vechi, ca să nu le pierd... Și-am mai înțeles că la noi muzica populară, cîntecul și jocul românesc, sînt înnăscute, nu inventate.

— Ce profesiune aveți ?

— În viața românului nu se poate să nu aibă loc și cîntecul, indiferent de meserie. Eu sînt profesoară de istorie. Să mă credeți că nu vreau să mă laud, dar simt eu că 1984 a fost cel mai bogat an al meu : 3 discuri (în total 16 în 12 ani), acest turneu în care mi-am făcut datoria și mi-am așezat o bilă albă la bilanț... Mi-am amintit mai des de începuturi, de momentele grele cînd specialiștilor li se părea neobișnuit timbrul vocii mele în muzica oltenească, de Marele premiu la Festivalul „Maria Tănase", de încrederea și ajutorul material și moral ce mi le-au oferit profesorii Gr. C. Moisil și Hari Brauner împreună cu familiile lor, de Cenaclul Flacăra...

— Nu se poate ! Mi-ați stricat surpriza ! Iată în colecția Flacăra, în revista 47 din 17 noiembrie 1973, cronica manifestării Cenaclului Flacăra numărul 9.

— N-am uitat. Și n-am să uit. În 1973 aveam două imprimări la Craiova și nici una la București. Am locuit un an în biroul exigentului dar inimosului profesor Moisil, doamna Moisil, Lena Constante și profesorul Hari Brauner au fost cum nu se poate mai buni cu mine... Profesorul Brauner, marele nostru specialist, m-a dus la cenaclu și m-a prezentat poetului Adrian Păunescu care apoi m-a scos în fața unor săli din ce în ce mai pline.

— Ați muncit mult ?

— Mult. Lucrez continuu. Caut cîntece autentice, necunoscute. Am în repertoriu cîntece de la Izverna pînă în Vlașca, de pe toată Valea Dunării. Pînă să apară un disc, pregătesc material pentru următorul. Acum sînt mai atentă și mă gîndesc că omul toată viața trebuie să învețe. Nu poți spune „e cîntecul meu". Nu, muzica populară e a tuturor, doar interpretarea ne diferențiază. Munca în muzica populară înseamnă să cauți cîntece neauzite de mult, pe care să le aduci la lumină prin stilul tău de interpretare.

— Care credeți că mai e gradul de poluare a folclorului ?

— Trebuie să fim mereu cu băgare de seamă. La interpretare, la ținută, la tot. Poluezi folclorul dacă, de exemplu, pui alte texte pe melodii foarte cunoscute. Nici imitațiile nu-și au rostul. Mulți începători înțeleg greșit. Este iarăși greșit înțeles că noi, cîntăreții, trebuie să ne coborîm la gustul și plăcerea ascultătorilor. Dimpotrivă, noi trebuie să ridicăm și să păstrăm gustul publicului pentru ceea ce este valoare.

— Dar costumul e o problemă ?

— Mare. La Festivalul Național „Cîntarea României" în primul rînd costumul trebuie luat în seamă. Ați văzut grozăviile acelea de cusături în culori amestecate fără nici o lege, pe nailon, cu mărgele, cu paiete, și cu alte sclipiciuri? Așa ceva nu trebuie să apară pe nici o scenă.

— Ce iubiți în special din faptele dumneavoastră de muzică ?

— Discul cu muzică de copii „Păpușile harnice în grădină" scrisă de Hari Brauner pe textele Lenei Constante. Un lucru care ar trebui continuat, căci mereu — din fericire — sînt alți copii.

— Copiii din București iubesc muzica populară ?

— Sigur că o iubesc. Sînt bucureșteni, dar sînt români. Copiii mei de la ansamblul Casei pionierilor și Șoimilor patriei Sectorul V, vin duminica dimineață ca la șezătoare.

— Mai povestiți ceva despre turneu.

— Am trăit sentimentul că un prieten e ca un frate cu care poți împărți nu numai o sticlă de șampanie, ci și un pahar cu apă. În timpul Olimpiadei, numele României era pe buzele tuturor. Vă dați seama ce mîndră eram eu ? Am vizitat clubul Cosmos, am discutat despre fotbalul românesc. De 23 August, eram la Washington. Am socotit medaliile noastre la Olimpiadă — 53, adică 40 plus 13, pentru cele două evenimente importante din 1984.

— Dar în 1985 ? Ce vă doriți ?

— Un nou disc, cu muzică din toate zonele țării. Între timp de-abia aștept să merg să cînt în țară, să apar la TV. Am lipsit cam mult și simt nevoia căldurosului aplauze ale spectatorilor români.

— Mult succes !

„Calea artei este calea inimii"

— Florica Duma, de ce sînteți așa de scumpă la vedere ? Apariția dumneavoastră pe micul ecran într-o înregistrare din luna februarie tocmai ne-a confirmat aceasta.

— Așa se întîmplă cîteodată-n viață : cînd sînt solicitată mi-este imposibil să răspund chemării, iar cînd aș putea eu, nu sînt căutată. Pentru spectacolul de la Polivalentă am dat o fugă de la Timișoara.

— Erați în turneu ?

— Nu, eram în sesiune. Sînt studentă la Facultatea de Științe Economice. Mai am două examene și pot spune că sînt în anul patru.

— Succes. Dar în ale cîntecului în ce an sînteți ?

— Cîntecul m-a fermecat de copilă. Acasă, în satul Cărăuzel, aparținător comunei Lăzăreni, tatăl meu cînta muncind în grădină, mergînd cu căruța, colindînd pădurea. Cînd cînta balade, parcă-i erau rupte din suflet și munții Biharei tresăreau. Mie îmi plăceau îndeosebi doinele tărăgănate, baladele și eram foarte atentă să le reții întocmai. Parcă-l aud pe tata cum mă îndrepta : N-o zici bine, fata mea, prea o lungești sau prea o rupi... Așa am adunat aproape de inima curte / Părinții să nu vă uite". Nu-i frumos ?

— Este. Și mai este impresionantă pasiunea cu care le spuneți.

— Altfel cum ? E o datorie a noastră să căutăm cîntece vechi, să le facem cunoscute și să le păstrăm puritatea. „Tradiția adevărată e merinde sufletească" — scria Liviu Rebreanu.

— Unde vă cîntați horele ?

— În cadrul spectacolelor în țară cu ansamblul „Bihorul" din Oradea. Am horit însă și-n R.P. Ungară, U.R.S.S., Franța, Turcia. Cum scria undeva în **Lumea ca lume** poetul Adrian Păunescu, „cultura e una din gurile de foc ale spiritului". Am lansat și noi cîteva salve de spirit românesc.

— Spuneați că vă preocupă cel mai mult cercetarea folclorului bihorean. Ce vă mai place să faceți ?

— Să citesc. O carte bună îmi e ca o soră scumpă. Să învăț. Să cos. Mă pot lăuda că mi-am cusut, împreună cu mama mea, două costume de care sînt foarte mîndră. Și-mi mai place să prepar felurite bucate, deși nu sînt o gurmandă.

— Sau poate tocmai de aceea. .Ce doriți să împliniți în viitorul apropiat ?

— Să termin cu bine facultatea. Să pot înregistra la radio și televiziune cele mai multe din frumoasele hori bihorene din repertoriul meu. Să mai spun ? Nu-i prea mult ?

— Nu e.

— Să realizez un disc cu temă.

— Ce temă ?

În prispa de cîntec a neamului

mea această comoară care este cîntecul românesc. Știu acum că — așa cum spunea Ioan Alexandru — calea artei este calea inimii. Apoi am cîntat pe scena școlii. Prima scenă importantă din cariera mea artistică a fost la Beiuș în 1968. A urmat Școala populară de artă... În 1974, prima înregistrare la radio, primul disc... Sînt de două ori laureată a Festivalului național „Cîntarea României".

— Cîte discuri numărați ?

— Trei L.P.-uri. Ultimul în 1981.

— Numai ? De ce ?

— Îmi pare rău, dar să știți că asta nu înseamnă că nu am cîntece valoroase pe care să le fac cunoscute. Nu depinde însă numai de mine. Am propus Electrecordului un disc cu colinde laice. Nu s-a putut. Pentru alt disc bat de patru ani la aceeași ușă, dar fără rezultat. Am trimis de curînd la Radio 23 de melodii pe care aș putea să le înregistrez cu cea mai adîncă iubire față de oameni și față de acest copleșitor mijloc de comunicare care e cîntecul popular. Aștept cu emoție și nădejde răspuns.

— Și noi. Mulți cîntăreți s-au tras cu timpul spre Capitală. Ce părere aveți ?

— Mie mi-ar fi greu să mă rup de Bihor. Aici, între ai mei, este sursa cîntecelor mele. Ce-am fi noi, bihorenii, fără doinele noastre de jale, de cătănie, de dor ? Baladele sînt mai puține la noi tocmai pentru că le ține locul o mare varietate de doine. Creațiile unui popor sînt justificarea existenței acelui popor și folclorul izvorăște din aceste locuri și din inimile acestor oameni. Bihorenii zic : Hai să horim și cînd cîntă și cînd joacă.

— Cu ce instrumente se acompaniază cînd horesc ?

— Cu viori cu goarnă și tobe. Din punct de vedere tematic, folclorul bihorean oglindește caracterul unor oameni dirji, care nu cunosc compromisul. Ei știu să-și tînguie durerea, dar s-o și curme cu hotărîre și răspicat. La noi jocul este însoțit de chiuituri. Cu un ritual străvechi, la începutul horei descîntecul bihorean dă comanda, apoi descîntă toți, în grupuri, băieții fetelor...

— Și fetele băieților ?

— Desigur. Și pentru că vine primăvara, iată o strigătură ce mi-e tare dragă : „Aveți grijă fetelor / Nu lăsați mame cu dor / Ce lăsați o floare-n

— Colinde. Sau nunta bihoreană — leruitul miresei, cerutul miresei și horele cu chiuituri ce nu lipsesc la aceste sărbători.

— Fiindcă totuși e început de primăvară, spuneți-ne, Florica Duma, ce floare vă place mai mult și mai mult ?

— ...Deși toate florile-mi plac mult... una... galbenă... crăița... care la noi se cheamă Cărăngele... îmi este cea mai dragă. E și cîntată-n satul meu : „Busuioc și cărăngele, / Dragi îmi sînt horile mele"...

— Pentru că încă n-au răzbit nici ghioceii, vă promitem pentru la vară un buchet întreg.

REGHINA VĂRVICI ■

„Dacă avem ceva, ceva sacru, acest ceva este în spiritualitatea românească cîntecul popular"

— Nu vreau să consemnez aici numai o simplă convorbire de omagiu, ci un dialog, dacă se poate spune, un dialog al ideilor, cu o interpretă autentică și de înălțime a cîntecului nostru popular, Viorica Flintașu, una din acele interprete care trăiesc prin credința în acest cîntec, pe care-l cultivă și-l protejează ca pe o „odraslă" a sufletului, știind și simțind că prin cîntecul popular ajungem spre încoacele nostru, care-i deodată cu lumea și cu viața lumii românești. Așa au înțeles cîntecul popular cei mulți și necunoscuți care lăsau moștenire fiilor cîntecele curate, ca și sufletul lor, lăsau graiul cel ales din cîntec care lumina a sărbătoare, auzindu-l, lăsau, nevăzută, dar simțită de toți, îmbucurarea din cîntec, ce-mprejmuia viața urmașilor, și făcea ca glasul strămoșilor să ne fie pavăză casei și zilei în care trăim. Mai poate fi înțeles acest înțeles al cîntecului nostru popular, Viorica Flintașu ?

— De ce nu ? Poate mai mult ca oricînd nevoia actuală de cîntecul popular este mărturia de netăgăduit a unei transmisii ce vine de departe, dar care își are înțelesurile depline abia acum cînd acest cîntec, prin interpreții săi, a cucerit teritorii nebănuite. Prin această deplină intrare, aș zice, în viața oamenilor, adică în viața celor mulți, nu cred că acest cîntec popular se demonetizează și că-și pierde unda sa de viață, dacă înțelegem că prin el ni se luminează o parte din lume, cea mai a noastră lume, lumea românească.

— Cîntecul popular se cere descoperit în starea de spirit care l-a generat, în acel lăuntric al vieții poporane, la care nu se ajunge ușor. De aici și diversitatea interpreților cîntecului popular.

— Nu vreau să provoc, dar cred că în cîntecul nostru popular se răsfrînge o înțelegere specifică a lumii și a vieții. Au și alte popoare cîntece populare, de o frumusețe aparte. Dar deosebirea începe de la acea puternică viață poporană care învăluie acest cîntec. La noi, în nord-vestul țării, în Maramureș, cîntecul popular se cîntă și la moartea unui flăcău, care n-a fost însurat, fără să distoneze cu realitatea dureroasă o momentului, ca o dovadă că acest cîntec nu aparține numai divertismentului și ocazionalului. Trebuie înfrîntă această prejudecată. Ca istoric al filosofiei și etnolog, care descoperiți filosofia lumii românești, prin specificul culturii populare, aveți un cuvînt de spus.

— Da, Viorica Flintașu, dar aceleași prejudecăți abătute asupra cîntecului popular se răsfrîng, încă, și asupra filosofiei populare, trăită de veacuri de cei mulți. Străinii au înțeles acest lucru. Ei au văzut că în structurile cîntecului popular românesc stăruie armonia, ca un principiu de viață al lumii românești, în consonanță cu existența cea mare a lumii. De aici începe biruința cîntecului popular, fie că e vorba de baladă „Miorița", de „Ciocîrlia" sau de cîntecele fără vîrstă ale Mariei Tănase. Să credem că sursele cîntecului popular s-au epuizat ?

— Nici vorbă. Există în prezent o sete de a culege și cunoaște cîntecul nostru popular. Fiecare zonă își are slujitorii ei. Dacă se spune, și se spune bine, că trebuie să păstrăm tradiția, atunci tocmai aici tradiția trebuie să fie sfîntă. Nu ne-au secătuit sursele de inspirație, nici inspirația. Dealu-i deal, și astăzi, ca și ieri, doru-i dor, dragostea-i dragoste, cît există viață pe pămînt, valea-i vale, nașterea e nașterea și moartea e moarte, de ce să le prezentăm în alte ambalaje ? Pentru a fi mai mulți cîntăreți, și mai puține cîntece valoroase ?' Cui folosește ?

— M-am gîndit și eu de multe ori la aceste lucruri și mi-au venit în minte cuvintele lui Brâncuși despre nevoia de a crede adînc în ceea ce faci. El se referea la cei care lucrau icoanele în lemn, stăpîniți de o adevărată religie a lemnului, față de meșteșugarii moderni, de ocazie. Aud, cîteodată, o melodie bănățeană, de o rară și veche armonie, cusută în cuvinte ce nu vin de nici unde, și în care nici cei ce le spun poate nu cred. Noul și noutatea în cîntecul popular nu exclud puterea adevărului din cuvînt, cum melodia nu exclude dorul și dragostea după cineva, spuse chiar fără cuvînt. Care să fie atunci paradoxul ?

— Cred că nu e nici un paradox. E altceva. Se cîntă, uneori, impersonal, adică detașat, rece ori distant. Dar cîntecul nostru popular cere mult mai mult, o cunoaștere, un respect și un criteriu al selecției. Nu cred că-i deajuns să vedem pe scenă doar zîmbete frumoase, căci dacă e adevărat că românul s-a născut poet, atunci tot atît de adevărat este că românul s-a născut cîntăreț.

— Cum s-ar zice, există și tendința spre depersonalizare în cîntecul popular. Mai nou, probabil ați văzut, se caută cîntece adecvate și se cîntă, în cor, cu diferite prilejuri la Televiziune. De ce ? Sau e o tendință de a aduce lucrurile la același numitor, ori sînt alte rațiuni ce prezidează în această direcție ? A scăzut, oare, valoarea interpreților ? Se știe doar că fiecare interpret își reprezintă zona. Atunci ? Dacă se continuă așa, s-ar putea cînta, de la Dunăre la Maramureș, același cîntec, cu cei mai buni interpreți, ceea ce nu-i de dorit.

— Avem interpreți de valoare în toată țara, prin care cîntecul nostru popular se poate afirma pe deplin.

Tocmai de aceea, ar trebui stopate unele „produse" așa-zis artistice, pe care fără pic de jenă unii interpreți de sezon le lălăiesc, ondulîndu-și glasul și trupul cît mai oriental cu putință, ca să spună cam așa : „Am să-mi iau muiere surdă / Eu să cînt ea să n-audă / Am să-mi iau muiere șchioapă / Eu să joc ea să nu poată". De ce ? Căror gusturi corespund aceste jalnice cîntecele ?

— Să nu uit, Viorica Flintașu. Vii cu cîntecele din tărîmul de legendă al Bihorului, dar nu locuiești în Bihor, ci în București. Ești cîntăreață de muzică populară, soție, mamă și gospodină. Au toate acestea o răsfrîngere undeva ?

— Da ! Au o răsfrîngere directă în răspunderea mea față de cîntecul popular, pe care-l fac cunoscut lumii, după puterile mele, dar nu oricum. Sînteți sălăjean, de peste deal, cum s-ar zice, știți ce înseamnă moștenirea de acasă. Ea înseamnă mult pentru noi, pentru ardeleni. Locuim în București, dar sufletul nostru e mereu plin de dorul de-acasă. La Sălișteș de Beiuș, în ocol, sub streașina casei sînt îngropați ai mei, ca o legătură cu locurile în care ne întoarcem. Profesorul Vasile Popa, directorul Liceului agro-industrial din Șimleul Silvaniei, în Sălaj, de loc din Sebiș din lumea de tradiții a Beiușului, vă poate spune, ca bun prieten, despre toate cele de mai sus.

VASILE VETIȘANU ■

Știința de a fi sănătos

Ecouri

Avînd o deosebită însemnătate pentru sănătate, pentru menținerea echilibrului biologic, problemele alimentației raționale preocupă un număr tot mai mare de oameni. Între aceștia, și geologul Radu Ilie Mănecuță (cu care „Flacăra" a publicat nu demult un interviu), care a socotit de cuviință să intervină în discuție cu puncte de vedere inspirate din abundentele sale lecturi, încercînd să răspundă la unele întrebări privind subiectul respectiv. Articolul său, din care găzduim astăzi prima parte, a folosit o listă bibliografică respectabilă :

1. I. BACIU — „Fiziologia", Ed. Științifică și enciclopedică Buc. 1977 ; 2. B L-TĂREȚU A. — „Milenii de istorie. Momente ale istoriei agriculturii", Ed. Albatros — București 1971 ; 3. C PILNA S., T N SESCU D., TRUȚIA E. — „Biochimie medicală", Ed. Științifică și enciclopedică Buc. 1977 ; 4. CHILDE, GORDON V. — „Făurirea civilizației" Ed. Științifică București 1966 ; 5. Dr. DEWEY E. H. — „Le jeune qui guerit", Librairie de culture humaine 179, Rue Froissard Bruxelles, 1927 ; 6. DUMITRU O. F., IORDĂCHESCU D. — „Introducerea în enzimologie", Ed. medicală Buc. 1981 ; 7. GRIGORESCU D. I. — „Înaintea apariției omului", Ed. Albatros Buc. 1980 ; 8. GROZA P. — „Fiziologia umană", ed. III, Ed. medicală, 1980 ; 9. HENDRICKSON J. B., CRAM D. J., HAMMOND G. S. — „Chimie organică", Ed. Științifică și enciclopedică București, 1976 ; 10. KARLSON P. — „Manual de biochimie", Ed. Medicală 1967 ; 11. KERVRAN LOUIS — „Transmutations naturelles et, biologiques à faible energie", Librairie Maloine SR Editeur 27, Rue de l'Etoile de Medecine Paris VI 1972 ; 12. KOSVEN M. O. — „Introducere în istoria culturii primitive", Ed. Științifică, Buc., 1967 ; 13. MACOVSCHI EUGEN — „Cum se transformă hrana în putere", Seria „Natura fără taine", Consiliul pentru răspîndirea cunoștințelor cultural-științifice" ; 14. MILCU ST., C. MAXIMILIAN — „Introducere în antropologie", Ed. Științifică, București, 1966 ; 15. NENIȚESCU C. — „Chimie organică", vol. II, ed. II, Ed. Științifică și enciclopedică, 1974 ; 16. PAULING L., — „Chimie generală", Ed. Științifică, București, 1972 ; 17. PLOAIE P. G., PETRE ZOE — „Introducere în microscopia electronică cu aplicații la biologia celulară și moleculară", Ed. Academiei R.S.R. București 1979 ; 18. POPESCU ANNA, CRISTEA ELENA, ZAMFIRESCU GH. — „Biochimie medicală", Ed. medicală Buc. 1980 ; 19. RABEGA M., RABEGA C. — „Vitamine, enzime și hormoni", Ed. Albatros București 1982 ; 20. RANGA V. — „Anatomia omului" (curs) I.M.F. București ; 21. RIETSCHEL, HANKE LOTZ, MESKA, MODES — „Lumea animalelor" (după Brehm), Ed. științifică Buc. 1964 ; 22. SARAGEA M. — „Fiziopatologia", Ed. Academiei R.S.R. Vol. II 1982 ; 23. SĂHLEANU V. — „Omul și alimentația", Ed. Științifică și enciclopedică Buc. 1977 ; 24. SORU EUGENIA — „Biochimia medicală", Vol. I și II, Ed. medicală București 1963 ; 25. TOCQUET ROBERT — „Terapeutique naturelle", Collection „Medicale et paramédicale" Edition Dangles, St. Jean de Braye, France, 1979.

Pentru ce hrană e făcut omul

Nutriția este un aspect cu mari și profunde implicații nu numai în sănătatea individului, ci și în aceea a poporului, a întregii societăți. Dar pe lîngă dificultățile obiective inerente unui studiu științific, apar enormele dificultăți ale inerției în situația necesității schimbării unei atitudini nutriționale eronate la nivel de mase, pe motivație fals-tradițională. Adică, întotdeauna vei găsi multe persoane (dacă nu cumva cele mai multe) care să spună „bunicul meu sau bunica mea au mîncat tot felul de mîncăruri prăjite și cu sos, în special cu carne și a mai și băut zdravăn și a trăit bine mersi, pînă la adînci bătrînețe". (Este bine cunoscutul sofism utilizat și în discuțiile sterile pe tema fumatului).

Și întotdeauna vei întîlni oameni (probabil tot majoritatea), bolnavi sau sănătoși, care vor simți ca un atentat la plăcerea lor (cu atît mai mare cu cît sînt mai gurmanzi) intervenția unuia sau altuia care ar încerca să explice că actualele sau viitoarele sale boli provin din erori alimentare, ca un tribut greu plătit tocmai datorită satisfacerii acesteia. Ținînd seama și de o serie de alți factori, orice intervenție naturistă este privită bănuitor, ca simplă propagandă.

De aceea, ținînd seama de importanța temei aduse în discuție în arena sinergetică a revistei „Flacăra", aș dori să-mi exprim punctul de vedere, propunînd discuției științifice deschise cele cîteva considerații de bază ale modului de hrănire cu cruditâți (fructe și vegetale) ale lui Ernest Günter.

Reamintesc considerațiile sale de bază :

1. Omul este construit anatomic pe tiparul unei alimentații de fructe și legume crude (mai larg înțeles, vegetale crude).

2. Alimentele vegetale în stare naturală (zisă crudă în sensul de netratate termic, nepregătite, **nu de necoapte**) conțin niște compuși chimici organici, numiți **enzime** care au rol fundamental în realizarea funcțiilor vitale ale organismelor umane. Cea mai mare parte dintre aceste enzime, adică cele numite „exogame", nu se produc în organism, ci sînt aduse din afară odată cu hrana în cazul cînd aceasta n-a fost supusă, în prepararea ei, la temperaturi de peste 50°C.

3. Conținutul de săruri organice din alimentele vegetale crude (legume, fructe, zarzavaturi, cereale, în înțelesul de mai sus) care sînt solubile și asimilabile ca atare, prin tratare termică culinară sau industrială, devin anorganice, minerale, insolubile și se depun în cele mai diferite localizări ale organismului generînd o multitudine de boli degenerative, deoarece organele de eliminare nu sînt dezvoltate pentru o așa de mare cantitate ca cea rezultată dintr-o astfel de preparare.

4. Nici un alt aliment nu încarcă și nu acidulează sîngele mai mult decît carnea, ceea ce favorizează și mai mult bolile.

5. Sîngele nostru este compus din 20% substanțe cu caracter acid și 80% substanțe cu caracter alcalin.

Bineînțeles că și eu am fost șocat la prima lectură a materialului lui E. Günter, mai ales că venea în strictă opoziție cu alte materiale nutriționiste cercetate pînă atunci. Pentru a afla adevărul la aceste întrebări, în interesul propriei mele alimentații am găsit necesar să procedez printr-o abordare sinergetică a problemei și am reușit să sintetizez următoarele date consultînd în principal lucrările din lista anexată :

1. În susținerea afirmațiilor de la punctul 1. Se face dovada consultării minuțioase a tratatelor de anatomie și fiziologie comparată. Reamintim :

Intestinul carnivorelor este de pînă la 5 ori mai mic decît al omului ; măselele lor sînt zimțate, la om tocite ; saliva carnivorelor este acidă, la om alcalină ; intestinul carnivorelor este neted, la om cutat ; limba carnivorelor aspră, a omului netedă ; sucul gastric la carnivore mult mai puternic acid decît la om ; carnivorele sînt prevăzute cu gheare pentru atac, omul cu mîini pentru apucat și cules fructe și vegetale.

Citim în „Lumea animalelor" (Brehm) referitor la ordinul Primates — mamifere superioare, în general (21) :

„Botul primatelor a devenit mai scurt, dentiția a rămas simplă, **corespunzătoare hranei alcătuită din fructe și frunze".** Iar referindu-se la familia Simiidae (Pongidae) maimuțe-om sau antropoide (antropomorfe) :

„Printre numeroasele lor particularități, prin care se apropie de proporțiile corpului omenesc, trebuie să relevăm și mărimea relativă a corpului, dezvoltarea specială a creierului, ca și **multe amănunte în structura** craniului, a scheletului și a **dentitiei** (pag. 709).

„Afară de asemănările anatomice, **în funcțiile fiziologice de bază găsim de asemenea o apropiere remarcabilă cu cele omenești".** (idem)

Aici intervine un amănunt dar un amănunt decisiv, mai ales că este de ordin nutrițional, privit în consens de lucrările de specialitate (vezi bibliografia) :

„Toate animalele biosintetizează acid L-ascorbic (vitamina C), cu excepția omului, maimuței și a cobaiului, care îl preiau de-a gata din legume, fructe și vegetație".

Care poate fi explicația acestei particularități ?

Răspunsul nu poate fi decît unul singur și anume că aceste specii n-au fost dotate de natură (natura nu face risipă !) cu posibilități de autobiosintetizare a vitaminei C în organismele lor, deoarece aceasta era adusă prin aport din afară, ele fiind proiectate în întregime pentru o alimentație care să le asigure în permanență necesarul vital al acestei vitamine.

Această alimentație nu poate fi decît numai cea cu fructe și legume crude, deoarece animalele omnivore (cum sînt de exemplu ursul cafeniu și porcul domestic) care alături de carne, mănîncă și vegetale crude, **își autobiosintetizează totuși în organism vitamina C.**

(Lăsăm de-o parte cobaiul, care din acest punct de vedere constituie deocamdată o enigmă, justificîndu-și utilizarea ca animal de laborator pentru fiziologia umană și să vedem dacă maimuțele, care au aproape identitate de alcătuire anatomică a aparatului digestiv cu cel al omului (diferența constînd în existența apendicului caecal la acesta din urmă), se hrănesc, într-adevăr, exclusiv cu cruditâți vegetale :

Rezumăm după Brehm pentru antropoidele mari (adică maimuțele mari, cele mai asemănătoare cu omul) :

— Urangutanii se hrănesc aproape exclusiv cu fructe, uneori cu frunze și muguri.

— Cimpanzeii se hrănesc cu banane, fructe de cacao, nuci de kola etc.

— Gorilele se hrănesc exclusiv cu plante, în special lăstari, cei mai agreați fiind lăstarii de bambus.

În treacăt fie spus, este uimitor cum unii autori prestigioși, comit eroarea de a acorda maimuțelor și atribute carnivore (aceasta dovedește încă o dată importanța cursei documentației primare de la care trebuie să se plece).

Dar dacă maimuțele superioare actuale, care sînt „verii" noștri, se hrănesc în acest mod (fructe și vegetale), deoarece pentru acestea au fost proiectate, înseamnă că și „strămoșii" noștri de acum aproape 4 milioane de ani (cum a început să se accepte după Leakey) trebuie să fi fost tot fructivori și omul de astăzi tot fructivor ar fi trebuit să rămînă, deoarece n-a intervenit nici o modificare în imposibilitatea lui de a sintetiza vitamina C în propriul organism, fapt ce odată realizat l-ar fi plasat într-adevăr în rîndul omnivorelor.

Înainte de a merge mai departe cu această analiză, să mai observăm o secvență interesantă, tot după Brehm :

Ursul cafeniu deși face parte din ordinul carnivore (4), subordinul Fissipedia (carnivore terestre) este, reproducem : „omnivor; substanțele vegetale constituie alimentația sa principală, iar animalele mici îi completează regimul alimentar. Stupii de albine îi oferă o varietate binevenită ; se hrănește bucuros cu muguri, fructe, ciuperci. **Atît timp cît are la dispoziție hrană vegetală în cantități suficiente, ursul se mulțumește cu ea, nefiind, dealtfel, prea îndrăzneț. Dar cînd nevoia îl împinge, sau cînd s-a obișnuit cu hrana animală, atacă turmele de vite, vînează tot felul de animale și, înfometat, dă chiar tîrcoale satelor".**

(Va urma)

RADU ILIE MĂNECUȚĂ

Alimente naturale, alimente prelucrate

Deoarece intervenția mea la dialogul „Știința de a fi sănătos" a fost interpretată unilateral și eronat de unii cititori, Vă rugăm să dați curs publicării acestei scrisori, pentru a face unele precizări necesare.

Am intervenit în dialogul „Știința de a fi sănătos" fără intenția de a apăra industria alimentară de „noii nutriționiști". Industria alimentară își are logica existenței ei, pe care nimeni nu trebuie să o apere, atît timp cît acceptăm ideea diviziunii muncii, cît va exista sat și oraș, cu tendința, în continuare, de migrare de la sat la oraș, cît va fi necesar să se asigure o **alimentație sănătoasă** pentru o populație în continuă creștere. Industria alimentară va trebui să asigure conservarea, prelucrarea la nivel superior și distribuirea în condiții igienice a produselor realizate de singura îndeletnicire umană care reușește să importe avantajos energia solară : **agricultura.** Pentru ca oamenii să aibă timp să gîndească, să construiască, să dezvolte electronica, să scrie poezii, să-și valorifice timpul liber și plenar personalitatea trebuie ca alții să producă alimente, principalul substrat al vieții noastre materiale pe planeta PĂMÎNT. Aceasta s-a întîmplat de cînd societatea umană a evoluat de la gospodăria medievală, care-i asigura tot ce era necesar traiului și de atunci altă cale nu s-a conturat încă, iar întoarcerea este imposibilă. Nu este un orgoliu de specialist, dar dacă, prin absurd, s-ar pune problema ultima industrie la care omul ar putea renunța va fi industria alimentară.

Acesta nu înseamnă că industria alimentară nu are responsabilitățile ei în ceea ce privește starea de sănătate. Noi considerăm că prima condiție a unei industrii alimentare moderne este realizarea de produse salubre, sănătoase, în condițiile în care alimentul suportă o poluare din ce în ce mai intensă, înainte de a intra în sfera industriei alimentare, cînd unele tehnologii pe care le-a dezvoltat sînt antinutriționale și trebuie revizuite. Am susținut aceasta în mai multe sinteze și la mai multe conferințe.

Günter, față de alți autori, face greșeli flagrante de exprimare medicală, de ABC de fiziologie, nutriție și chimie. Ceea ce determină pe specialiști să-l privească cu suspiciune. Așa cum v-am mai scris, este dăunător pentru o cauză bună, să fie deservită de mijloace neadecvate.

Al doilea fapt care m-a determinat să vă scriu, este necesitatea organizării producției de „alimente naturale" sau a „alimentelor de protecție", cum le numim noi : germeni de cereale, cereale încolțite, drojdii etc., pentru a putea fi găsite de toată lumea, în mod normal, în comerț.

Să mă explic : tărîțele de grîu, așa cum rezultă ele la ora actuală, din procesul de măcinare, au destinație furajeră și conțin, în afară de mari cantități de substanțe chimice și un număr enorm de microorganisme (zeci-sute de milioane pe gram). Oricînd, consumul lor, în această formă poate provoca toxiinfecții alimentare.

Sîntem partizanii introducerii fibrelor în alimentație, pentru care militâm. Colaborarea dintre Universitatea din Galați, I.M.F. Iași și industria alimentară ieșeană, sub directa conducere a Comitetului Județean Iași al P.C.R., în cadrul programului „Produse alimentare de protecție" a pus pe piața ieșeană produse bogate în celuloză, cu tărițe care sînt realizate în condiții igienice. Cu toate că distrugerea microorganismelor s-a realizat prin prelucrare termică, bolnavii le-au acceptat bine și, după cum scrie conf. dr. Florin Ilarion, șeful Centrului antidiabetic din Iași, cu efecte salutare.

Cerealele germinate au calități nutriționale deosebite, ele reprezentînd mirabila sămînță descătușată care își pune plenar în valoare rezervele bioenergetice. Dar realizarea lor în condiții casnice reprezintă un volum de muncă și preocupare apreciabilă, cu efecte discutabile și uneori chiar dăunătoare. Pentru că cerealele germinate pot mucegăi foarte ușor, iar imaginea noastră, despre mucegaiul benefic, care produce antibiotice, începînd din deceniul VI, este complet deteriorată. S-a stabilit că dezvoltarea mucegaiurilor pe cereale produce micotoxine, substanțe cu potențial cancerigen din cel mai ridicat.

Industria alimentară, respectiv industria malțului, dotată cu instalații moderne de mare productivitate, poate realiza cereale germinate, în condiții controlate, strict igienice.

Sîntem pentru mărirea ponderii legumelor și fructelor proaspete în alimentație, în special a sucurilor, în care dieta noastră este inadmisibil de săracă. Sîntem, pentru sucurile crude care au o valoare superioară, dar este datoria noastră să atragem atenția, acelora care consumă sucuri crude că pe vegetale, în special cele care au venit în contact cu pămîntul, există un număr enorm de mare de microorganisme patogene și viruși. Selecționarea lor, în acest caz, este necesară, cu atît mai mult cu cît în legume se acumulează o cantitate mare de pesticide, de nitriți și nitrați.

În consecință, consumarea sucurilor de fructe și legume crude, necesită respectarea a două legi fundamentale : spălarea și curățirea bine, în mai multe ape a materiilor prime și fabricarea sucului pentru consumarea o sigură dată, nu se vor păstra de la o zi la alta nici în frigider. Celebra cliniçă Mayo din S.U.A., aplică însă în terapeutică, cu bune rezultate, și sucurile pasteurizate. Ea este cea care a dat recomandarea fabricării industriale a cunoscutului suc 9V, produs din nouă vegetale. Dar și sucul de roșii pasteurizat a fost folosit cu rezultate bune în clinică datorită valorii sale energetice reduse și a conținutului ridicat de vitamine macro și microelemente. El a fost eficient în dereglări ale tractului gastrointestinal, obezitate, postoperatoriu.

Laptele crud este superior nutritiv celui pasteurizat, dar este suficient să se strecoare laptele de la o singură vacă bolnavă pentru ca să se creeze un pericol real pentru sute de mii de litri de lapte. În toată lumea, conform recomandărilor Organizației Mondiale a Sănătății, laptele de consum se pasteurizează la un regim termic minim care să asigure inactivarea bacililor tuberculozei.

Într-o serie de țări „dezvoltate" există lapte crud, cu o mică încărcătură microbiană, cum există, de asemenea, legume și fructe lipsite de poluanți (pesticide, nitriți etc.), dar la prețuri de 5—10 ori mai mari decît produsele obișnuite. Pentru că alimentele naturale din acele țări sînt, în primul rînd, un „boom" economic pentru unele întreprinderi alimentare care l-a dezvoltat în stilul specific întreprinderilor capitaliste, cu reclamă agresivă, avînd, ca principal criteriu, profitul.

În cartea „Diversificarea produselor alimentare horticole" (I. Ceaușescu, B. Segal ș.a.), Ed. Tehnică, 1979, pag. 176, un întreg capitol se referă la produse alimentare nepoluate. Se menționează : „În prezent, în numeroase țări, alimentele organice, sau într-o terminologie mai adecvată, alimentele nepoluate, cunosc o deosebită dezvoltare. Astfel, în Franța sînt 450 magazine alimentare și 4000 farmacii care posedă raioane cu astfel de produse. În Anglia există circa 600 magazine pentru desfacerea „alimentelor igienice" care realizează o cifră de afaceri foarte mare. În S.U.A., volumul desfacerii produselor organice „nepoluate" a fost de 170 milioane dolari în 1970, pentru ca în 1972 cifra să atingă 500 milioane dolari... „Există o amplă discuție asupra oportunității, producerii și desfacerii acestor produse. Este clar că acest tip de produse nu poate rezolva problema poluării alimentelor deoarece nu se poate concepe o agrotehnică modernă fără pesticide și îngrășăminte chimice. Ele nu pot fi obținute decît pe suprafețe foarte reduse și la prețuri foarte ridicate."

Și în prezent, în anul 1985, consider că rolul industriei alimentare nu este de a produce alimente pentru elite, care sînt în stare să plătească prețuri astronomice, ci să asigure o alimentație sănătoasă, nutritivă și plăcută pentru toți. Problema poluării alimentelor trebuie rezolvată fundamental pentru toată lumea. Pînă se vor pune la punct procedee biologice împotriva dăunătorilor în agricultură, substanțele chimice vor fi folosite în continuare. Problema care se pune este de a aplica corect dozele de substanțe, de a respecta normele sanitare care prevăd limite de poluanți care nu prezintă pericol pentru organism. Și trebuie să subliniem un fapt important ! Ca urmare a grijii Conducerii de partid și de stat țara noastră are una dintre cele mai severe legi sanitare a calității produselor alimentare. Trebuie s-o respectăm ! Să veghem să se respecte.

Prof. dr. ing. BRAD SEGAL

Nota redacției. **Revenim la rugămintea adresată tovarășului Brad Segal de a ne facilita prezentarea în „Flacăra" a unor rețete de alimente mixte (cruditâți plus produse prelucrate sau complet industrializate), cu ajutorul cărora profesorul Segal confirmă să se fi vindecat oameni bolnavi de maladii incurabile pe cale medicală. Firește, boli dovedite astfel cu toate documentele de rigoare. Aceasta pentru a nu rămîne în domeniul teoretic în care, pînă la urmă, orice poate fi demonstrat ci pentru a trece în domeniul practic, unde numai adevărurile, verificate obiectiv, sînt valabile.**

4 interviuri în jurul unei lovituri de la 11 metri

Etapa de duminică a diviziei A de fotbal a marcat o nouă desprindere a fruntașelor, primele 5, adică Steaua, Dinamo, Sportul studențesc, Universitatea Craiova și Gloria Buzău, înscriind 16 goluri (din 29) fără a primi vreunul ! Ele au adunat 9 puncte din 10 posibile, rezultatul cel mai valoros fiind, paradoxal, cel obținut de Sportul care, terminînd la egalitate la Iași, a trecut la +7 în așa-zisul clasament al adevărului.

La celălalt pol, e de remarcat „evadarea" echipei din Tîrgu Mureș, ajunsă la —2 în urma victoriei neașteptate de la Oradea, F.C. Bihor coborînd la —3. La —4 F.C. Argeș care, făcînd 2—2 la Brașov, a recuperat un punct, pentru a-l pierde, miercuri, acasă, în fața Gloriei Buzău ! Și-au înrăutățit pozițiile F.C.M. Brașov (—4) și Politehnica Iași (—6), ultima preluînd de la S.C. Bacău (tot —6) „lanterna roșie" datorită golaverajului mai slab.

Au apărut, din păcate, și primele cartonașe roșii ale returului, arătate lui Gabor (care și-a lăsat echipa la Timișoara în 10 oameni din minutul 22 !) și, în finalul partidei de la Brașov, lui Moiceanu. Cum Biroul F.R.F. a validat, recent, o propunere a Comisiei de disciplină prin care, în cazul eliminărilor din teren, se exclude automat sancțiunea avertisment, atît Gabor cît și Moiceanu vor rămîne pe tușe măcar o etapă, dacă vina lor nu se va dovedi, la analiză, mai gravă.

Din etapa a 19-a a diviziei A am ales pentru dumneavoastră, stimați cititori, „secvența" pe care am socotit-o cea mai fierbinte, cea mai controversată, cea petrecută în prelungirile întîlnirii de la Brașov, dintre F.C.M. și F.C. Argeș, cînd arbitrul buzoian Cristian Teodorescu a dictat, decizie mai rară pe stadioanele noastre, un penalty împotriva gazdelor, oaspeții transformînd prin Iovănescu și plecînd astfel de sub Tîmpa cu un punct „greu", cu mari implicații în lupta pentru evitarea retrogradării.

Observatorul federal :

„DECIZIE ABSOLUT CORECTĂ"

— Tovarășe Haralambie Dragu, ați urmărit meciul de la Brașov în calitate de observator federal. Să nu mai lungim vorba, a fost sau nu 11 metri ?

— Decizia arbitrului a fost absolut corectă. Fundașul brașovean Cristea n-a avut de ales, mingea se îndrepta spre gol și el a scos-o cu mîna în corner. Ba chiar a plonjat după ea. Necazurile au fost însă altele.

— Care au fost necazurile ?

— Că faza se petrecea în prelungiri și că, în primul moment, Cristian Teodorescu n-a văzut infracțiunea, simțind nevoia să se consulte cu tușierul Gogoașe. Asta a creat o oarecare confuzie. Dar 11 metri a fost, nici măcar brașovenii n-au contestat.

— Ce minut era ?

— Arbitrul arătase, cel puțin așa am văzut eu, două minute de prelungiri. Cînd a fluierat penalty mai rămăseseră de jucat, m-am uitat la ceas, 80 de secunde.

— De ce a fost eliminat Moiceanu ?

— După meci, Teodorescu mi-a explicat că Moiceanu l-ar fi bruscat. Mi-a arătat chiar o vînătaie la mînă.

— Ce notă i-ați acordat arbitrului ?

— I-am dat 8, amendîndu-l pentru ezitarea amintită. Pînă la faza în discuție, Teodorescu a condus fără greșeală.

— Cum au reacționat gazdele ?

— Deși mîhniți, brașovenii, atît echipa cît și publicul, au fost corecți. Singura lor acuzație s-a adresat prelungirilor, pe care ei, încă sub pecetea punctului pierdut, le socoteau nejustificate.

— O ultimă întrebare : care e părerea dumneavoastră, ar fi fost mai echitabil 2—1 decît 2—2 ?

— Nu. Argeșul a jucat bine și a meritat un punct.

Președintele lui F.C.M. Brașov :

„PENALTY A FOST, DAR ÎN MINUTUL 93 !"

— Supărat, tovarășe Dumitru Dragomir ?

— Cum să fiu cînd sîntem la —4 și ne mai vine și Dinamo ! Culmea e că tot dăm puncte echipelor „mici", după ce am bătut pe Sportul și pe Craiova ! Oricum, duminică, fără 5 jucători n-am ieșit rău, deși ar fi trebuit să cîștigăm !

— Care 5 ?

— Iordache cu sciatică, Polgar cu ficatul, Bălan cu întindere, Bența cu virozã și Văideanu suspendat pentru cartonașe, nu-s 5 ?

— Observatorul federal apreciază rezultatul drept echitabil.

— Cuuum ? ! Argeșul n-a avut decît două acțiuni și, de fiecare dată, apărarea noastră a gafat. În timp ce atacul a ratat imens.

— Cum a arbitrat Cristian Teodorescu ?

— Perfect pînă în minutul 93.

— De ce minutul 93 ? !

— Pentru că atunci a dictat, pe bună dreptate, 11 metri. Să fiu bine înțeles : nu decizia o contest, ci momentul în care a fost dată. Altceva n-am ce să-i reproșez lui Teodorescu. Penalty a fost, dar în minutul 93.

— Un alt arbitru ar fi dat 11 metri ?

— Cred că nici un alt arbitru n-ar fi prelungit meciul. N-au existat motive în acest sens.

— În ceea ce privește eliminarea lui Moiceanu ?

— Mergînd la tușier, Teodorescu a creat un moment de confuzie, piteștenii bănuind că a hotărît corner. Atunci Moiceanu s-a repezit la el. Probabil că l-a jignit.

— Ce notă i-ați pune arbitrului ?

— I-aș da 9.

Antrenorul secund al Argeșului :

„DE CE L-A ELIMINAT PE MOICEANU ?!"

— Negăsiadu-l pe Dobrin, v-am rugă pe dumneavoastră, tovarășe Constantin Cîrstea, să ne povestiți ultimul minut al partidei de la Brașov.

— Penalty a fost, fără discuție. Nici măcar brașovenii n-au obiectat. Cît de gură mare e, președintele lui F.C.M., Dragomir, a recunoscut că arbitrul a procedat corect. Arbitrul însă a greșit, după mine, cînd l-a eliminat pe Moiceanu.

— Adică ?

— În prima fază, Teodorescu a arătat corner, crezînd probabil că fundașul Cristea a deviat balonul cu capul. Fusese însă un henț atît de clar încît băieții noștri s-au enervat. Moiceanu s-a dus spre arbitru, numai că, în cîțiva metri, s-a împiedicat ! Pur și simplu, Moiceanu s-a împiedicat și a căzut peste Cristian Teodorescu. Acesta, și el tensionat, a interpretat gestul drept o bruscare. Suporterii noștri zic însă altceva.

— Ce zic suporterii ?

— Că Teodorescu, fiind buzoian, a urmărit să ne scoată un jucător pentru o etapă, exact pentru cea în care vine Gloria Buzău la Pitești ! E punctul lor de vedere, dar eu, care sînt antrenor, nu suporter, consider că n-am dreptul să fac speculații. Doar mă mir că, pe degeaba, l-a eliminat pe Moiceanu !

— Existaseră motive pentru prelungirea partidei ?

— Sigur, numai medicul nostru intrase de 2—3 ori pe teren.

— Să înțelegem că brașovenii au jucat dur ?

— Nu, dar au fost, și de-o parte și de alta, cîteva accidentări ușoare, care au necesitat îngrijiri.

— Rezultatul ?

— Foarte prețios pentru noi, mai ales în condițiile în care Cristian a apărat cu ruptură, iar Stancu, cu o unghie scoasă, abia a stat în picioare. Bănuță a jucat formidabil. Problema e să nu pună alții ochii pe el și să ni-l ia !

— Au fost altercații după meci ?

— Nici una. Lipsiți de Văideanu, brașovenii mi s-au părut, și ei, mulțumiți.

Arbitrul meciului :

„PENTRU SIGURANȚĂ, AM MERS SI LA TUȘE"

— Tovarășe Cristian Teodorescu, aveți cuvîntul.

— Nu văd ce-aș avea de explicat, Cristea a scos balonul de pe linia porții cu mîna, 11 metri limpede.

— Atunci de ce ați simțit nevoia să vă consultați cu tușierul ?

— Fusesem un pic mascat și, în plus, decizia era capitală, faza petrecîndu-se în prelungiri. Brașovenii mi-au cerut să merg la tușier și, pentru a evita alte complicații, m-am dus. Gogoașe a fost foarte ferm, confirmîndu-mi ceea ce văzusem : că a fost henț.

— Ce-a fost cu Moiceanu ?

— Jucătorii Argeșului au înțeles, în prima clipă, că aș fi arătat corner și s-au repezit la mine. Moiceanu m-a prins de mînă și m-a împins. Țin să precizez că, după meci, a venit în cabina arbitrilor și și-a cerut scuze.

— În ce minut se petreceau toate astea ?

— În prelungiri. N-aș dori să vă repet că singurul ceas e al arbitrului, adică al meu.

— Așa e. Cum au reacționat brașovenii ?

— Supărați, nu pentru că indicasem 11 metri, ci pentru că acordasem prelungirile. La sfîrșit, atît Coidum cît și Dobrin mi-au mulțumit. Nici Dragomir n-a avut nimic de obiectat în afara observației că aș fi ținut meciul cîteva minute în plus.

— Publicul ?

— Corect, sportiv. N-au fost incidente.

— O întrebare la care dacă vreți, răspundeți, dacă nu, nu. Ați văzut din primul moment hențul comis de Cristea sau ați fluierat corner ?

— Pentru siguranță, am mers și la tușe.

— Dar dacă Gogoașe n-ar fi văzut ? ! Dumneavoastră erați mai aproape de fază, nu ?

— Eram.

— Ce s-ar fi întîmplat dacă tușierul ar fi spus „nu știu" ? !

— Tot 11 metri aș fi dat.

Acestea ar fi cele cîteva „stenograme" inspirate de cea mai discutată secvență a etapei de duminică. Desigur, comentariile nu se opresc aici, fiecare dintre cititori avînd latitudinea de a-și forma, în temeiul scurtelor declarații de mai sus, o părere sau alta, fără îndoială cea mai autorizată ! Înainte de a semna, să mulțumim intervievaților pentru amabilitate.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

La peluză

Continuă să fie bine

E bine în continuare în fotbalul nostru, cursa Steaua-Dinamo se dispută amețitor, Halagian și Mateianu aduc un suflu înviorător în stil personal, Hagi și Mateuț și Lăcătuș și Sorin Răducanu acum asigură permanența la generațiile care se schimbă, Cămătaru marchează aproape meci de meci, Belodedici este trecut fără întreruperi cu majuscule în caietele comentatorilor, Suciu confirmă speranțele antrenorilor, Bozeșan se hrănește cu jăratec, Mănăilă e probat pe două posturi în care dă egală satisfacție, Dobrin, cu un efectiv subțirel și precar, ilustrează practic rolul modern al antrenorului inventiv și lipsit de prejudecăți, Iorgulescu cîștigă deopotrivă în eleganță și înțelepciune, Ungureanu vizează și în acest an (pentru a cîta oară?) titlul de cel mai constant fundaș de margine și așa mai departe, pînă la antrenorul Constantin care la Buzău atinge cotele maturității profesionale și Dumitru ambiționat să recupereze cîțiva ani de superficialitate. Continuă să fie bine pe niște terenuri cînd desfundate, cînd înghețate, cu doi antrenori, Jenei și Dinu, care au încins motoarele echipelor lor cum parcă nu s-a mai întîmplat niciodată în campionatele noastre, cu alți doi fondiști de clasă, Ardeleanu și Halagian, a căror răsuflare fierbinte din spate stimulează și face și mai aprigă lupta din vîrful piramidei, și totuși e ceva care nu este în ordine. Mă refer la postul de fundaș dreapta al naționalei care n-a suferit niciodată de pretendenți de elită. Cu Negrilă și Rednic la concurență, antrenorii naționalei puteau răsufla liniștiți. În ultimul timp însă, Negrilă pare ieșit din formă (cauzele nu le discutăm!), iar Rednic este folosit mijlocaș. Bărbulescu este schimbat de pe dreapta pe stînga, la Dinamo sînt folosiți cînd Vlad, cînd Movilă etc. Sigur, Rednic poate deveni pe un post care-i este familiar, valoarea îl poate aduce pe Negrilă să ajungă la forma corespunzătoare înaintea unui meci internațional, dar riscul există și cred că nu e cazul să riscăm nimic.

Asta, pentru că timp avem. În altă ordine de idei, două cuvinte despre Balint și Dudu Georgescu. Cu nu știu cîți ani în urmă, cronicarii sportivi anunțau ca sigură apariția unei noi stele: Balint. A apărut, s-a stins, a reapărut. Este notabilă minuția cu care Jenei pregătește redresarea acestui talentat jucător, reintegrarea lui în mecanismul echipei. Dornic de reabilitare, Balint muncește mult și ambiția lui de a rezolva totul de unul singur e de înțeles și într-un fel dramatică. Îl urmărim cu atenție de mai multă vreme și vom continua să-l avem în atenția noastră. În contrast cu el: Dudu Georgescu, o fostă stea la vîrsta nobilă a generozității, golgeterul absolut al fotbalului nostru, care, aflăm, preia în echipa sa, și de nevoie, rolul de creator. Două destine, două vîrste, două triste, două bucurii, pe care le susține în mod diferit talentul.

NICOLAE CRISTACHE ■

Jiul Petroșani la „ora Mateianu"

— Viorel Mateianu, de puțină vreme sînteți antrenorul echipei Jiul Petroșani, deci proaspăt revenit printre antrenorii primei noastre divizii. Cu stimă vă amintesc însă că în ultimii ani dumneavoastră ați intrat într-un con de umbră. A început să vă uite lumea și puțini mai vorbesc de Viorel Mateianu, cum o făceau în vremurile bune de la F.C. Baia Mare.

— Au trecut 5 ani și din clipa în care am fost dat afară de la Baia Mare parcă aș fi murit.

— Dat afară ?

— Exact, dat afară în momentul în care ajunsesem cu echipa la o comunicare optimă. Exact cînd mă preocupam intens de finalizare, în acel moment am fost destituit pentru motive extrafotbalistice.

— Și ce-ați făcut ? Ați luat-o de la capăt cu fiecare echipă pe la care ați trecut, încercînd să aplicați ideile care v-au adus popularitatea ?

— La Progresul am stat puțin. Am încercat să renunț la cîțiva jucători de tip cobră și după cîteva etape m-au schimbat. După o scurtă ședere am ajuns la Petrolul, atunci o echipă într-o situație dificilă, fără lot. La puțin timp m-am trezit înconjurat de ostilitate. Nici nu apucasem să încep, să imprim echipei o idee. Nimic. Și iar a trebuit să plec.

— Cum ați ajuns la Jiul ?

— Eram la Brăila, un club cuminte, cu jucători buni, dar fără o bază materială serioasă. Ei nu voiau să intre în prima divizie, aveau pretenții mai mici. Or, eu mi-am dorit întotdeauna performanță. N-am nici o vină. Peste tot am pierdut nu din cauza rezultatelor. Ele sînt controlabile și cînd am fost înlocuit, deși nu apucasem să demonstrez nimic, echipa respectivă nu stătea deloc rău. La Petroșani, ca să răspund, am fost solicitat.

— Cu ani în urmă toată presa sportivă vorbea despre Mateianu și, cînd aveați meciuri în București, spectatorii veneau să vadă „stilul" Baia Mare care vi se datora. Nu vă doare această uitare ? Venind la Jiul, nu v-ați făcut un plan de recîștigare a simpatiilor ?

— Am avut curajul să încerc și în parte cred că am reușit. Pe vremea cînd eram la Baia Mare, Mircea Lucescu mă chema la Hunedoara să facem antrenamente împreună. Pentru ce m-am bătut eu, a transpus el la echipa națională și a obținut unele rezultate de excepție pentru fotbalul românesc. Poate că într-un fel ar trebui să mă doară și chiar mă doare, că atunci cînd eu făceam ceva, Mircea Lucescu abia învăța, ca mai tîrziu el să izbutească și eu să ajung în divizia B ! Asta e viața, ce să-i faci ! Pe scurt, stilul Lucescu, îmbogățit cu presing și cu cîteva elemente în plus, ar fi scheletul planului meu de a reveni, împreună cu Jiul, în atenția opiniei publice.

— Ce-ați găsit la Petroșani ?

— Chiar dacă risc și s-ar putea să-mi facă deservicii dacă nu izbutesc tot ce mi-am propus cu Jiul, trebuie să spun că pentru prima dată sînt antrenorul unei echipe de divizia A care are jucători de divizia A. E pentru prima dată cînd am la îndemînă jucători pe măsura unui plan de bătaie. În plus, la Petroșani organele locale și minerii în general sînt foarte atașați de echipă, îi oferă tot sprijinul. Eu am semnat un contract pe 3 ani, nu am pus condiții și sper că vom traversa momentul dificil în care ne aflăm ca să începem campionatul viitor cu alte obiective, să țintim spre altă zonă a clasamentului și spre un joc numai și numai al nostru, spectaculos și eficient.

— Pe ce vă bazați ? Sper că nu veți relua la indigo povestea de la Baia Mare !

— Jiul are cîteva individualități de valoare. Mă refer la Popa Mircea care într-o bună zi va fi un concurent pentru Gino Iorgulescu, la un mijlocaș Szekely, de care nu se prea știe, dar pe care îl văd în locul lui Bölöni, la Varga care e un vîrf penetrant, la Băluță. Nu pot să cred că la vîrsta lui, Băluță n-a fost niciodată încercat la națională. Apoi e Petre Grigore și ceilalți. Cel mai tare mă doare accidentul lui Cavai, care mă încurcă puțin. Dar vă asigur că Jiul va interpreta o partitură anume, că nu va mai juca întîmplător. Referitor la lecția de la Baia Mare, Adrian Păunescu spunea la vremea respectivă că sînt un înnoitor în fotbal. Aș vrea ca acum să se spună la fel, să pot demonstra mai clar, dar puțin altfel.

CORNEL NISTORESCU ■

Zi festivă

A devenit tradițională deja omagierea Zilei Femeii și în sport prin organizarea de competiții dotate cu „Cupa 8 Martie". Aflat la cea de-a XI-a ediție prin fericita organizare efectuată de Comisia municipală de șah și de Comisia de femei, cu concursul federației de specialitate, Festivalul șahului feminin și-a desemnat învingătoarele în ultima rundă. Pe trei categorii de clasificare : maestre, candidate maestre și jucătoare de categoria a I-a, reprezentantele a mai multor generații s-au întrecut în istețimea gîndirii combinatorii pe tabla cu 64 de pătrate în primitoarele săli ale Asociației sportive I.T.B. Mai puțin numeroase decît în alți ani, concurentele au jucat cu mare ambiție indiferent de faptul că unele șahiste abia făceau primii pași mai apăsați în șah (precum Gabriela Stan în vîrstă de 11 ani sau Mariana Costescu de numai 9) sau că alte sportive au acumulat o bogată experiență în numeroasele participări în finalele campionatului național (precum Elena Răducanu, Mariana Nechifor, Elena Rădăcină, Angela Cabariu, Viorica Tölgyi).

În turneul maestrelor s-a impus autoritar maestra Mariana Nechifor de la Politehnica București, care și-a adjudecat victoria cu 9 puncte din 11 posibile (rezultat excelent !), la distanță de 1,5 puncte de următoarea clasată, maestra sportului din Cluj Napoca, Edit Kozma. Tot pe podium, dar la egalitate de puncte, s-au clasat Nadejda Mitescu și Elena Gavrilă cu 6,5 puncte. În continuare : Viorica Tölgyi, Simona Crețu și Dorina Florea cu 5,5 puncte, Raluca Petrașcu 5 p., Elena Răducanu 4,5 p., Elena Rădăcină și Angela Cabariu 4 p., Zoe-Lelia Costea 2,5 p. Grupa candidat-maestrelor a revenit reprezentantei Asociației sportive I.T.B., Zari Karibian ce a surclasat pe Magdó Csilla, Ștefania Ion, Luminița Bădiță, etc. din 16 participante. Lupta cea mai dîrză a avut loc între jucătoarele de categoria a I-a, din care trei șahiste au acumulat același număr de puncte, 7, departajarea făcîndu-se pe baza criteriului Bucholtz : Lorelei Bădiță, Valentina Balaș și Ruxandra Zamfirescu, iar în continuarea clasamentului de 23 de jucătoare mai subliniem buna comportare a imediat următoarelor clasate : Calipso Georgescu, Rodica Iordache, Adela Harabagiu ș.a.

★

Într-o atmosferă cu adevărat sărbătorească în după-masa zilei de 8 martie a avut loc festivitatea de premiere a cîștigătorilor etapei a doua a campionatului militar de șah. Începînd cu luna octombrie a anului trecut, sub egida „Daciadei", s-au desfășurat în toată țara diferitele etape premergătoare fazelor finale. La București între 5—8 martie, sub pasionata îndrumare a tovarășului general-locotenent Constantin Călinoiu, etapa pe trupele de grăniceri a cunoscut un duel interesant. S-au înscris în concursul arbitrat cu pricepere de D. Dumitrescu reprezentanți ai mai multor județe, care, în cadrul celor patru zile de întrecere, au susținut în 13 runde nu mai puțin de 78 de partide. Întrecerea a fost palpitantă. Cei ce fac de strajă țării au fost la înălțime, dovedind multă inteligență, pricepere și pasiune în mînuirea „armelor pașnice" ale sportului minții. Rezultatele sînt edificatoare, departajarea făcîndu-se cu greu pe primele patru locuri. La egalitate absolută s-au clasat Mihai Dorea și Virgil Vanca, cu 10,5 puncte din 12 posibile, secondați de Cornel Răghină și Grigore Benone, cu 9, 5 puncte. În continuare în ordinea punctaverajului s-au situat : Traian Țonea, Victor Pop, Arsene Atănase, Vasile Rusu, Vasile Munteanu, Marin Voicu, Adrian Iordănescu, Constantin Oprea și Aurel Pădureanu. Maiorul inginer Mihai Dorea va concura în cadrul etapei finale pe Ministerul Apărării Naționale a campionatului militar de șah ce va avea loc la Tîrgu Mureș, începînd din 20 martie. Primii 3 clasați în cadrul viitoarei etape finale vor dobîndi — pentru prima oară — drept de calificare în cadrul semifinalelor campionatului național de seniori, precum și categorii sportive superioare.

MARGARETA MUREȘAN ■

Programul Cenaclului Flacăra

Încercînd să răspundem numeroaselor solicitări primite în ultima vreme din partea iubitorilor cenaclului, prin scrisori sau apeluri telefonice, zilele acestea am sondat posibilitatea realizării unui nou turneu în județele Arges, Dimbovița, Giurgiu, Călărași, Prahova, Brașov, Covasna, Harghita și Sibiu. Intervalul propus de noi, 18 martie — 15 aprilie, este o perioadă în care toate organizațiile de tineret de la nivelul orașelor și municipiilor trăiesc febra pregătirilor conferințelor lor menite să întîmpine Congresul Uniunii Tineretului Comunist. O perioadă încărcată în care activul acestor organizații acționează pentru punerea în lumină a rezultatelor de pînă acum, pentru luarea unor măsuri care să aducă rezultatele viitoare. Și pentru că manifestările Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, caracterul lor angajant și mobilizator au menirea de-a face educație cum au și proprietatea de-a proba eficiența activităților educaționale ale tinerilor, de la nivelul fiecărui nucleu organizatoric pînă la conștiința fiecăruia, ne-am gîndit că prezența noastră în mijlocul tinerilor tocmai în această perioadă va fi binevenită. Au confirmat această idee, cu bucurie și căldură, conducerile organizațiilor de tineret ale județelor Dîmbovița Harghita, Giurgiu, Sibiu și Covasna. Așteptăm în continuare posibilități de a organiza manifestări ale Cenaclului Flacăra și în alte județe. Deocamdată programul probabil al Cenaclului Flacăra pentru perioada următoare poate arăta astfel :

21—25 martie : DÎMBOVIȚA ; 26 și 27 martie ; GIURGIU ; 29 și 30 martie ; CĂLĂRAȘI ; 31 martie — 3 aprilie ; PRAHOVA ; 4—6 aprilie ; COVASNA ; 7—10 aprilie ; HARGHITA ; 11—15 aprilie ; SIBIU.

FAIR PLAY

Cancerul sportului

Se vorbește din nou despre doping, despre amărăciunea pe care o provoacă, despre inechitatea pe care o creează, despre urmele tragice pe care le lasă. Recent, „Scînteia Tineretului" punea întrebarea de ce mereu mai mulți sportivi apelează la „stimulente" care nu fac în fond decît să le falsifice calitățile naturale și să le influențeze ascensiunea performanțelor, totul pentru scurt timp și cu prețul unor necazuri ulterioare, de multe ori iremediabile. Exemplele pe care ni le prezintă sînt zguduitoare, ele ducînd la declanșarea unei ofensive anti-doping în întreaga lume sportivă.

Pentru creșterea dramatică a folosirii abuzive a substanțelor dopante nu numai sportivii sînt de condamnat. Dacă în următorii ani, competițiile sportive se vor transforma în competiții între farmacologi și medici, concurenții fiind folosiți pe post de cobai îndopați cu droguri puternice, atunci, în mod inevitabil, baza fair play-ului în sport se va distruge, iar țările care dispun de facilități medicale sofisticate vor fi în mod incorect avantajate.

Sub titlul „Dopați și victorioși", prestigioasa publicație londoneză „New Scientist" atrage atenția că, în ciuda testărilor pentru detectarea substanțelor dopante, practica dopajului continuă și ceea ce este extrem de grav se întinde și la grupele de vîrstă mai mică !

Înțelegerea problemelor în numeroase țări conduce în prezent la presiuni pentru a se impune controalele nu numai cu ocazia marilor competiții, ci în orice moment al anului. Disputele amare despre răspîndirea folosirii substanțelor dopante continuă. Unii reprezentanți ai mișcării sportive neagă în mod politicos utilizarea „drogurilor", alții adoptă eschivările mai cinice, de obicei de tipul „dacă nu le iau și eu, nu pot să țin pasul cu ei". Și astfel, dorința frenetică de senzațional nu mai ține seama de accidente. Mai repede, mai tare... este tot ce contează.

Dopingul este cancerul sportului. Performanțele din retortă sînt la fel de reprobabile ca și lipsa de loialitate elementară față de adversarul pe care-l învingi cu mijloace necinstite. Să sperăm însă că se va curma acțiunea aceasta care otrăvește lumea sportului, lume presupusă a fi a sănătății depline.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Cronica șoselei

Avatarurile „Roșioarei"

„Bună ziua, sînt de la A.D.A.S. Vrem să vă reamintim de asigurare... Știți... am intrat în '85, cea veche a expirat". „Mai mult decît amabil din partea dv., dar, din păcate, sau, mai știu eu..., poate din fericire, nu mai am mașină !"

„Nu vă supărați că v-am deranjat, dar la noi figurați ca posesor de autoturism". „O fi, vă cred, dar eu am mărîtat-o pe «Roșioara» de aproape jumătate de an". „Văd că vă arde de glume, pe cine spuneți că ați mărîtat ?" La celălalt capăt al firului, fostul proprietar al „Roșioarei" își pierde răbdarea și, nepoliticos, închide telefonul. Interlocutorul său stă cîteva clipe la îndoială : Mai e sau nu cazul să-l sune din nou? Pînă la urmă renunță. „Așta-i om neserios. Dacă dorea cu adevărat un CASCO, o spunea de la început".

Spre seară, telefonul sună din nou la aceeași adresă. „Nu vă supărați, dv. sînteți proprietarul unui autoturism roșu aprins, cu numărul 5-B- ?" În continuare, necunoscutul precizează grupul de cifre care urmează. „Înainte de a vă răspunde, vă rog să-mi spuneți cine sînteți dv. și pe ce chestie îmi puneți această întrebare?" „Numele nu vi-l spun, deși aș putea să vă dau cu ușurință unul fictiv...". „Atunci n-avem ce discuta!", și fostul proprietar al mașinii roșii dă să pună receptorul în furcă. Interlocutorul intuiește intenția celuilalt. „Vă rog să mă înțelegeți, e o problemă tare delicată și, în același timp, de mare importanță pentru viața mea. Știți, eu îmi iubesc foarte mult nevasta și vreau să clarific lucrurile...". „Mă mir și eu ce răbdare am să continui discuția cu dv. Nu înțeleg ce legătură are Dacia mea, care de fapt nu mai e a mea, cu soția dv.". „O să vedeți că are și vă rog nu încercați să mă duceți de nas cum că mașina nu mai e a dv. Vă pun în vedere, și omul ridică tonul, că toată povestea va ajunge la cunoștința soției dv.". „După cum vorbiți s-ar părea că nu sînteți beat. Rămîne ipoteza că la mijloc e vorba de o gravă eroare, încearcă omul să-l tempereze pe celălalt, care devenea tot mai nervos. Nu înțeleg nimic din ce spuneți". „O să încerc să fiu mai explicit, se mai potolește întrucîtva necunoscutul. Soția mea a fost văzută în mașina dv. în mai multe rînduri și vreau să ne vedem pentru a avea o explicație". Se simte vocea omului sugrumată de emoție. „Și cînd, mă rog, a fost doamna văzută în mașina mea ?" „Ultima dată chiar la începutul acestei săptămîni". „Uite, d-le, ca să fii liniștit, eu nu mai am mașina de aproape șase luni. Deci am ieșit din cauză, nu ? !" Se simte că interlocutorul e descumpănit ; nu știe ce să răspundă. Totuși, după ezitarea care durează 5—6 secunde, se aude vocea resemnată a celui de la capătul firului. „Vă implor să-mi spuneți cui ați vîndut-o. Ajutați-mă să lămuresc povestea asta care mă roade". „Eu vă înțeleg perfect, dar n-am cum să vă ajut, pentru simplul motiv că cel căruia i-am vîndut-o pe «Roșioara» a dat-o, după numai o lună, altcuiva din provincie, și habar n-am cum îl cheamă pe ăsta și unde locuiește. De fapt, nici primul cumpărător nu mai răspunde la numărul pe care-l știam". „Vă mulțumesc", răspunde cu un glas sfîrșit soțul „cu probleme".

După o săptămînă „liniștită", pe parcursul căreia fostul proprietar al Daciei, alarmat de ultimele evenimente, caută să dea de urma cumpărătorului mașinii, întrebînd vecinii casei demolate, interesîndu-se la Telefoane de noul număr al celui despre care știa doar că se numește Ion Alexandru, omul începe să între la idei. „Ai umblat trei după-amieze la rînd. Ce-ai aflat în aceste zile ? Sau, de-acum încolo, cînd ai nevoie de puțină «libertate de acțiune», o să-mi vii tot cu gogorița asta ?" „Ce să aflu ! Mai nimic. Foștii vecini o țineau întruna : «Nu știm unde s-a mutat. Doar atît ne-a spus, că apartamentul e frumos, luminos. Dar unde-i situat ? Nici el nu ne-a spus, nici noi nu l-am întrebat. Știți, nu eram în relații atît de apropiate»". „Cu alte cuvinte, «La București, pe dreapta»". La Telefoane ne-au lămurit mai repede. Postul telefonic e desființat și n-au înregistrat nici o cerere cu numele ăsta. Iar în „carte", nume Ion Alexandru sînt cîteva sute. Iar dacă îți închipui că pentru mine căutarea faimosului Ion Alexandru e doar un motiv pentru a pleca de-acasă, te invit să orbecăiești mîine alături de mine, pentru a da de cel care nu mai are nici un interes să încheie vreun act cu noi, după ce a înstrăinat, la rîndul lui, autoturismul". Femeia pare că începe să înțeleagă încurcătura în care s-au vîrît și intră în bucătărie, rostind cu voce scăzută „Să mai ai încredere în oameni !"

„Uite, bărbate, «recolta» zilei de astăzi, studiază-le cu atenție. O să te bucure". Omului nu-i vine să creadă. Proces-verbal pentru că a circulat cu 110 km pe oră. Auzi, că pe șoseaua București — Urziceni, în Coșereni, am depășit cu 50 km pe oră viteza legală ! Și încă o precizare : cică viteza a fost înregistrată cu aparatul radar ! Culmea, noi în ziua aia eram la maică-ta la masă, bărbate". „Scumpa mea nevastă. Nu înțelegi, oare, că mașina figurează pe numele meu, la adresa unde ne aflăm și că eu, și nimeni altul, sînt bun de plată pentru toate. Da, nu te uita la mine așa mirată, bun de plată pentru impozit, pentru ADAS, pentru cele încă patru amenzi materializate în șomățiile de colo, de pe masă : „Staționare în loc nepermis". „Circulație pe sens interzis" și, în sfîrșit, ce laș ! Auzi, tamponează o Dacie la parcare și apoi o ia la fugă ! Atîtea năzdrăvănii n-am făcut eu într-o întreagă carieră de automobilist. Cred că ăstora le provoacă o plăcere sadică să facă contravenții în contul meu". „Factorul poștal mi-a zis azi : «Îl știam pe soțul dv. un om sobru, la locul lui. În ultimul timp văd că nu e zi să nu-i aduc cîte o veste proastă. De, e păcat cînd se schimbă oamenii, mai ales la bătrînețe», a continuat el. Să intru-n pămînt, nu alta. Auzi, ce părere își fac oamenii despre noi ? Și numai din cauza blestematei ăleia de mașini care ne-a adus doar ghinion". „O judeci nedrept, nevastă. «Roșioara» a fost o mașină bună, cuminte, nu ne-a dat nici un fel de probleme timp de doi ani. Noi ne-am debarasat de ea nu prea onorabil și mai ales nu prea legal. Soluția e să rugăm circulația să ne găsească pe noul, mai corect, pe ultimul proprietar".

Se stabilește că „Roșioara", ajunsă într-o stare jalnică, trecuse prin nu mai puțin de cinci mîini, iar proprietarului inițial au mai continuat să-i curgă reclamații, taxe neachitate, amenzi, în număr de 15. Da ! cincisprezece. Ultima se referea la penetrarea gardului unui gospodar și omorîrea unor orătănii. Credulitatea se plătește, și încă cum !

VICTOR BEDA ■

Tablou din „Serbările Zăpezii", tradițională manifestare organizată de B.T.T.

Dincolo de aparențe

Covrigi de... milioane

Se mai fac uneori aluzii, mai ales 'ronice, cu privire la cantitate și calitate, ba chiar și sesizări pe la organele competente a verifica și lua măsuri, se și constată „ciupeli" că, de, cum le poți spune altfel la o greutate de cîteva zeci de grame total conținut, dar cine să-și închipuie că un modest responsabil de covrigărie poate ajunge, prin iuțeala de mînă a celor care modelează coca și neatenția pe care o dau consumatorii, adesea, cantității și calității produsului respectiv, un ditamai milionarul ? !

Ei, iată, că la Craiova s-au găsit cîțiva curioși în ale exactității preparatelor de panificație, iar la miliția locală și mai curioși în dezlegarea enigmelor care începuseră să circule în jurul responsabilului unității nr. 1 Covrigărie a I.S.S.A.P. Craiova — **Iosif-Avram B.**, cum că din „ciupeli" ar fi strîns o sumă frumușică de tot.

Așa se face că o echipă a miliției l-a prins în flagrant pe I.A.B., în timp ce vindea **ilegal**, din plusurile create în procesul fabricării covrigilor, 14,500 kg zahăr și 4 pachete de drojdie, în schimbul sumei de **340 lei**, după care, avînd inspirația, ca și obligația dealtfel, de a efectua o percheziție domiciliară, să constate cu stupefacție că, pe lîngă cei **28 360 lei** pe care cel în cauză îi economisise, ca tot omul, pe librete C.E.C., se mai găseau **puși deoparte**, așa, pentru orice eventualitate, **vreo două milioane bani peșin și peste un kilogram de bijuterii și monede din aur** (? !), a căror proveniență este ușor de presupus, dacă fostul responsabil de covrigărie nici măcar n-a făcut un singur gest de opunere, atunci cînd valorile respective au fost ridicate pe bază de proces-verbal pînă la încheierea cercetărilor. Și nici după aceea nu și-a adus aminte cum a reușit o asemenea performanță în economisirea veniturilor bănești, deși timp de gîndire are acum berechet...

MIHAI GROZAVU ■

A fost evitat crahul?

Criza datoriilor externe ale țărilor latino-americane a atins punctul ei culminant la jumătatea anului trecut, cînd situația se agravase atît de mult, încît specialiștii o comparau cu aceea din perioada premergătoare crahului din 1929. Iată ce scria, de pildă, **International Herald Tribune** : „Numai plata dobînzilor reprezintă 40 la sută din veniturile provenite din export ale țărilor latino-americane : plata datoriei totale — chiar dacă rambursările de capital ar fi considerabil reduse, sau, în termeni tehnici, «reprogramate», — ar fi echivalentă cu 60 la sută din venituri. Aceste cifre se vor deteriora în continuare în anii următori. Fiecare procent din ratele dobînzilor americane costă țările latino-americane peste trei miliarde de dolari. Plățile dobînzilor, și așa greu de efectuat, au crescut și mai mult datorită sporirii ratelor dobînzilor americane. Dar aceste plăți nu pot fi făcute pur și simplu. Nici unul dintre principalii debitori nu va fi în stare ca, simultan, să-și plătească și datoria, să realizeze și creșterea economică și să-și mențină și echilibrul politic și social". Avînd în vedere aceste realități, ziarul conchide că „băncile trebuie să fie încurajate să renunțe la pretenția că este posibilă plata integrală a datoriei și să se abțină de la acrobațiile necesare pentru a menține în viață acest mit".

În acest sens s-au pronunțat și numeroși alți factori competenți. S-a arătat că zece ani de-acum încolo, sau chiar mai mult, nu există nici o șansă să fie achitate datoriile externe; chiar și plata dobînzilor va deveni insuportabilă din punct de vedere politic, dacă nu va fi abordată ca o problemă politică și nu ca una pur economică. S-a subliniat că dacă refuzul de a admite aceste fapte se va menține, aceasta va provoca o confruntare politică între Statele Unite și principalii debitori latino-americani.

Față cu situația creată, principalii datornici (11 țări, printre care Brazilia, Mexic, Argentina, Venezuela) s-au întîlnit în iunie 1984 în orașul columbian Cartagena, unde au adoptat un document care subliniază tocmai necesitatea abordării politice a problemei datoriei externe, ceea ce presupune o angajare directă a guvernelor țărilor creditoare în negocierile privind datoria externă, ca și o nouă abordare în această problemă din partea Fondului Monetar Internațional (F.M.I.) și a

Comentariul săptămînii

Băncii Internaționale de Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D.).

Întrucît impasul datoriilor externe latino-american amenință și interesele cercurilor financiare, ca și sistemul monetar internațional luat în ansamblul său, aceste cercuri, inclusiv F.M.I., s-au alarmat, în sfîrșit, și au făcut unii pași în direcția micșorării dezechilibrului, dar exclusiv pe seama înrăutățirii situației cetățenilor din țările debitoare. La aceasta se referă și **Revolution Africaine,** cînd scrie : „Toate țările latino-americane au fost constrînse să ceară ajutor la F.M.I. și toate au fost supuse unor regimuri de rigoare dintre cele mai dure și mai nepopulare. Despotmolindu-i pe marii debitori din America Latină, F.M.I. a acționat, bineînțeles, în interesul țărilor bogate, iar nu pentru plăcerea mexicanilor, brazilienilor, argentinienilor sau a altora. Într-adevăr, falimentul țărilor respective ar fi antrenat crahul băncilor occidentale, în frunte cu cele americane, iar reacția în lanț ar fi dus la prăbușirea financiară mondială și la sfîrșitul actualului sistem monetar internațional, deja grav afectat de criza dolarului și de preponderența acestuia, prin deficitul bugetar și ratele înalte ale dobînzilor din S.U.A., precum și de criza provocată de îndatorarea la nivel internațional".

Dar începutul de reviriment din a doua jumătate a anului 1984 s-a dovedit foarte slab. După aprecierea agenției **Reuter,** „optimismul manifestat în ultima vreme că America Latină ar fi pe cale de a ieși din criza datoriilor a cedat locul îndoielilor". Iată de ce „grupul de la Cartagena", adică cele 11 țări despre care am amintit, întrunit din nou luna trecută la Santo Domingo, s-a pronunțat pentru ușurarea austerității și pentru dialog politic cu țările industrializate, arătînd că pe continent se mențin serioase riscuri de destabilizare economică și politică.

Așadar, a fost evitat crahul legat de datoriile externe ale țărilor latino-americane ? Toate datele atestă că este vorba de o amînare, că paliativele la care s-a recurs pînă în prezent pot duce cel mult la cronicizarea crizei, dar nu pot vindeca boala în chip radical.

Cu privire la datoriile externe ale țărilor în curs de dezvoltare, la alte aspecte negative din viața economică mondială, România socialistă, președintele Nicolae Ceaușescu au pus în evidență în mod constant necesitatea adoptării unei soluții globale, care să corespundă intereselor tuturor statelor, cu precădere ale celor în curs de dezvoltare. Țara noastră a propus și propune realizarea, în cadrul unui dialog internațional autentic, a unor înțelegeri care să ducă la reducerea substanțială sau la anularea completă a datoriilor pentru țările cele mai sărace, la reducerea lor semnificativă pentru alte țări și la reeșalonarea pe termen lung a datoriilor, fără dobîndă sau cu dobîndă foarte mică. Pe această cale ar putea fi lichidate, într-un mod avantajos pentru ambele părți, datoriile externe ale țărilor în curs de dezvoltare, cerință stringentă a momentului de față, știut fiind că fără soluționarea de fond a acestei probleme nu poate fi vorba de o redresare reală a economiei mondiale.

ION D. GOIA ■

Cine scrie și corectează

Avocații electronizării traseelor informației au grijă să spună că suprimată de prin ecluzele intermediare hîrtia se păstrează la capătul drumului. Ziarul îl vom citi prin despăturirea lui în tramvai, ca și pînă acum, dar între redactor și punctul de imprimare...

Este presa în criză ? Se răspunde cu umor ; nu mai mult decît siderurgia, construcțiile navale, industria automobilistică etc. Dar nici mai puțin, sosesc avertizor cuvintele — ghilotină, prin care francezii se neliniștesc pe ei înșiși. Dispar titluri de publicații. Mai ales în rîndul cotidianelor. În 10 ani, ele și-au pierdut 12 la sută din cititori. Cele mai lovite, cotienele naționale. Apar titluri de publicații. Îndeosebi magazine. O anchetă a ministerului culturii, informează că cititorii de ziar au coborît de la 55 la sută la 46 la sută.

Este aici, fără discuție, concurența celorlalte canale de informație. Acum radioul și televizorul. Mîine, cu siguranță, Teletel...

Să ne oprim puțin asupra acestuia din urmă. Radioul a cîștigat duelul cu gazeta tipărită, oferind cel puțin două comodități : rapiditatea difuzării noutăților și ușurința urmăririi lor. Ziarul a căutat să contracareze. În 10 pagini tipărite sînt informații incomparabil mai multe decît în orice buletin de știri. În plus, eu pot citi unde am chef pe stradă, la strand, în tramvai.

Disputa — care pe care — se desfășoară într-o ambianță nouă. Revoluția tehnologică a pompat spre noi personaje. Magnetoscopul, cu care putem suplini sau suplimenta filmul și televizorul. Ecranul portativ a dus mai departe confortul video.

Cu ce se apără ziarul, prins cu garda deschisă de avalanșa tehnologică a adversarilor ?

Pînă la sfîrșitul anilor '60, redacțiile ziarelor semănau între ele : aceleași mașini de scris țăcănind fără întrerupere, coșurile prăgătite să înghită tonele de hîrtie neutilă. Un deceniu mai tîrziu, lucrurile au intrat în schimbare. Descentralizarea redacțiilor s-a simțit eliberată de opreliști. La ușă a început să bată cu insistență noua tehnică de prelucrare a informațiilor, și-au făcut apariția mijloacele de telecomunicații.

Mașina de scris a rămas pe meterezele gazetăriei și va rămîne probabil încă multă vreme. Dar, s-a ivit pe culme, terminalul.

Obligat, cîndva, să-și bată textul la mașină, redactorul constată pe viu simplitatea, comoditatea adusă pe tablierul profesiei de micul ecran instalat pe birou sau purtat cu sine pe coclauri. Scrie și corectează textul, fără a fi nevoie de gumă, îl transferă în memoria mașinii și-l transmite, bineînțeles, instantaneu, la redacție. Prelucrarea centru nu presupune nici ea altce decît lucrul la claviatură și modificări în văzul lumii, pe terminal. Corespondentul aflat pe teren poate face același sau aproape același lucru. Printr-un sistem portabil, se va conecta la circuitul redacției printr-o cabină telefonică. Se reduce la jumătate timpul de circulație al articolului și se elimină inconveniente clasice pe ruta de pînă acum a gazetăriei.

NEAGU UDROIU ■

De pe toate meridianele

Ce mi-i baba Rada

Dintre toate ipotezele oamenilor de știință, supoziția, formulată de Darwin, cum că omul s-ar trage din maimuță stîrnește cea mai vie repulsie. Ce avem noi comun cu aceste animale hidoase, decît o stupidă asemănare fizică? Darviniștii stau însă ferm pe poziție. Ei nu numai că ne consideră fără drept de apel strănepoți ai maimuțelor, dar au indicat de mult și care este ruda noastră cea mai apropiată : cimpanzeul. Și cînd oamenii aproape se împăcaseră cu ideea că sînt veri de cimpanzei, după principiul că rudele nu ți le poți alege, iată că biologii japonezi, studiind structura genetică a maimuțelor antropoide, au ajuns la concluzia că ruda cea mai apropiată a omului este gorila, întrucît în sistemul ei imunologic se găsesc unele gene „omenești", inexistente la cimpanzeu și la urangutan. Putem acum să răsuflăm ușurați — cu gorila mai merge să te-nrudești, pe cînd cu amărîtul de cimpanzeu... Însă unii mai sceptici și mai cusurgii nu s-au putut abține să nu murmure printre dinți : Ce mi-i baba Rada, ce mi-i Rada baba...

Din nou despre interferon

După ce a provocat la început mari speranțe, pe urmă polemici între oamenii de știință, ajungînd să fie scos din uz ca urmare a unor accidente, interferonul a reapărut în Franța și în Statele Unite. Prof. Michel Boiron, specialist oncolog de la centrul medical Saint Louis din Paris, efectuează în prezent experiențe cu un interferon purificat, obținut din cultură de bacterii. Paralel, se fac experiențe și de către o echipă de medici din Texas.

Singura dorință a poligamului

Cînd auzim de Sicilia ne gîndim imediat la mafioți. Dar Giovanni Vilotti se pare că nu făcea parte din Mafia. Oricum, o asemenea acuzație nu i s-a adus. Și totuși a fost condamnat la 34 de ani închisoare. Motivul ? Poligamie. Istețul Giovanni avea în momentul în care a fost judecat nu mai puțin de 105 neveste, toate cu acte în regulă. După ce s-a pronunțat sentința și i s-a dat condamnatului ultimul cuvînt, el a formulat o singură rugăminte : să nu se permită nici uneia din nenumăratele lui consoarte să-l viziteze la pușcărie pe tot timpul detențiunii. După aceea, adică după 34 de ani, o vedea el cum s-o descurca.

Tigrii canibali

Deși tigrul este un animal feroce, setos de sînge, de regulă el nu mănîncă oameni și nu atacă omul decît în cazuri rare, mai ales cînd fiara este ea însăși vînată de om. Altminteri, tigrul se mulțumește să sfîșie doar animalele din zona unde trăiește. Din cînd în cînd însă apar și tigri mîncători de oameni. Astfel, în ultimii ani în Nepal s-au semnalat patru feline antropofage. Ultima a fost capturată recent. E vorba de un tigru care a atacat pentru prima dată un om anul trecut. De atunci încoace a sfîșiat trei țărani, pe alți șapte i-a schilodit. Pentru a-l prinde pe fiorosul canibal vărgat, au fost folosite săgeți înmuiate într-un somnifer puternic. După capturare, tigrul a fost dus la Parcul zoologic din Katmandu. Potrivit opiniei lui Hemanta Mishri, secretarul Comitetului nepalez de apărare a naturii, tigrii din pădurea-rezervație naturală din centrul Nepalului au început să devină mîncători de oameni din cauză că s-au înmulțit prea tare și nu le mai ajunge hrana. Ar trebui deci să se ia unele măsuri de reducere a numărului lor.

Tinerețea bătrînei doamne

Poșta pneumatică din Praga și-a sărbătorit recent 80 de ani de existență. Rețeaua acestui „metrou" în miniatură cuprinde practic toate sectoarele orașului. De-a lungul celor 60 de kilometri de trasee subterane sînt presărate 46 de stații de poștă pneumatică : cele mai importante instituții, redacțiile ziarelor și revistelor, oficiile poștale. În fiecare minut, cu o viteză de 10 metri pe secundă, aleargă prin tunele capsulele cu corespondență de serviciu sau poștală. Prin specificul ei, această poștă pe de o parte asigură circulația operativă a unui volum foarte mare de corespondență, pe de altă parte, ușurează foarte mult munca funcționarilor poștali, în primul rînd a factorilor. În anul jubiliar poșta pneumatică din Praga a expediat un milion de corespondențe. Și este fără îndoială reconfortant să constați că în anii comunicațiilor prin satelit și ai sondelor spațiale bătrîna poștă pneumatică nu și-a pierdut nici eficiența, nici farmecul ei — prin urmare, nici tinerețea.

ION D. GOIA ■

Roza vînturilor

PETER HUCHEL [R. D. G.]

Mormîntul lui Odiseu

PETER HUCHEL
(R.D.G.)

MORMÎNTUL LUI ODISEU

Nimeni nu va găsi
mormîntul lui Odiseu,
nici tăietura hîrletului
coiful solzos
în ceața oaselor pietrificate.

Nu căuta grota
unde-n subterană în jos
o funingine adiind, o umbră numai,
vătămată de smoala făcliei,
se ducea la soții săi morți
ce ridică mîini fără arme
stropite de sîngele oilor căsăpite.
Totu-i al meu, spuse praful,
mormîntul soarelui îndărătul
întinderii pustii,
recife pline de vuietul apei,
infinita amiază, care încă pune în gardă
pe fiul piratului din Ithaca,
vîsla ciobită de sare,
hărțile, cataloagele corăbiilor
bătrînului Homer.

Persefona

Nepămînteana veni,
cobori din adîncuri
lucînd înspre lumina lunii.
Purta în plete ciobul vechi,
coapsa și-o sprijinea de noapte.

Nici un fum de jertfă, universul
izbucni în mireasma trandafirului.

În românește de
PETRE STOICA ■

Lumea se amuză

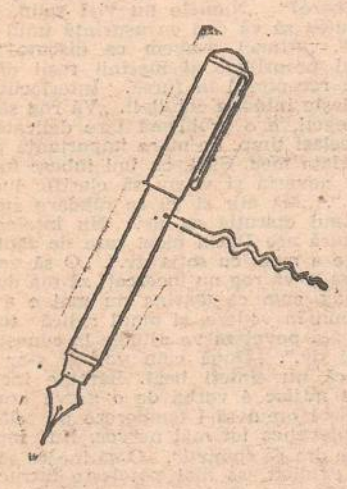

După DIKOBRAZ — Iugoslavia

Umbrela...

Faptul că furculița a fost inventată cu multe sute de ani în urma cuțitului nu atestă altceva decît că de cuțit a fost o mai mare nevoie. Oamenii s-au bătut mai ușor cu cuțitele decît cu furculițele.

Faptul că umbrela a fost inventată în urma roții atestă același lucru. De abia în epoca noastră între mijloacele de locomoție și umbrela... nucleară s-a creat un alt raport. Problema este, în planul strategiei militare a N.A.T.O., de vreo două decenii la ordinea zilei. Începînd din 1979, cînd a ieșit din scutece decizia de a se amplasa rachetele Pershing-2 și Cruise în Europa occidentală, ea a căpătat brusc, noi proporții. Controversele s-au ținut lanț, noile doctrine au apărut în valuri iar „umbrela" a ajuns să acopere... esențialul : propriul ei miner. Pe această temă „International Herald Tribune" notează : „Generalul Bernard Rogers, comandantul suprem al Forțelor aliate din Europa, a elaborat un plan. Programele Forțelor aeriene ale S.U.A., Armatei S.U.A. și Infanteriei marine au fost contopite într-un plan-umbrelă sub denumirea „Rapid Reinforcement Program" (Program de întăriri rapide), care se referă la întăririle altor țări ale N.A.T.O.

Se pare că șansa N.A.T.O. de a realiza o apărare convențională credibilă este aceeași ca în anii '50 sau '60 și, în mare parte, din aceleași motive. Deși liderilor vest-europeni nu prea le este pe plac amenințarea cu recurgerea la armele nucleare din considerente ce țin de securitatea lor, ei consideră și mai puțin atrăgătoare perspectiva de a cere alegătorilor să aprobe bugete de apărare mai mari".

Nici alegătorii americani nu se dau în vînt pentru a cizela o umbrelă care, deschisă pe partea cealaltă a Atlanticului, riscă să le strice clima la ei acasă. Toată lumea fiind nemulțumită pacea merită să fie luată în serios.

RUDU BUDEANU ■

Mare-i grădina...

Într-un restaurant din Kentucky — S.U.A., o femeie de 64 de ani a fost aleasă „Miss Usturoi 1985" pentru cunoștințele sale vizavi de acest bulb și pentru mirosul trăznitor al respirației sale. 150 de iubitori ai acestei plante din familia liliaceelor s-au reunit pentru un festin cu diverse bucate preparate cu usturoi, inclusiv prăjituri și apoi, în efluviile nestăvilite ale respirațiilor lor în stare să doboare și mustele de pe tavan, și-au ales regina pentru care usturoiul este „un adevărat izvor de parfum" ! Tot în America, dar mai la sud, un cuplu argentinian a sărbătorit cu tort și luminări aniversarea a 36 de ani de la depunerea cererii nesatisfăcute — pentru instalarea unui fon. „Cererea are o vîrstă frumoasă, că o considerăm ca pe copilul nostru" a declarat soția reamintindu-ne de Kafka. Și pentru că subiectele relatate au tangențe alimentare, vă informăm că la Nisa a fost inaugurat un restaurant pentru ciini. Credincioșii patrupezi sînt serviți în farfurii de porțelan cu diferite aperitive, cruditați, preparate din carne și dulciuri. Alcoolul este interzis chiar și chelnerilor... Bătrîna Europă ține să demonstreze că, într-adevăr, nu numărul anilor aduce înțelepciunea. Periplul nostru cu zîmbete strepezite ne-a adus în Anglia, unde o pudică soție ne-a spălat și pus la uscat în curte, la vedere, timp de 44 de ani, o pijama pentru a ascunde faptul că soțul ei obișnuia să doarmă în pielea goală. Văduvă fiind, a făcut confidențe. Un bărbat din orașul Bamberg — R.F.G., aflat în aceeași stare civilă, a pretins unei societăți de asigurări — și a obținut — salariul unei femei de serviciu pînă în anul 2011 pentru efortul suplimentar pe care trebuie să-l facă în propria gospodărie de la moartea soției sale. Mare-i grădina...

IOAN ROȘCA ■

Lumea se amuză

După ARC — Italia

Accente în lume

Un covor de ciuperci

Apreciate mai de toată lumea pentru gustul lor deosebit, ciupercile se cultivă pe scară mare în ciupercării clasice, durata lor de formare fiind de trei luni. Recent în laboratoarele de la Bydgoszcz, Polonia, oamenii de știință au scurtat acest proces la numai zece zile. Soiurile de ciuperci cultivate au fost champignon și pleurotus ostriatus.

Desigur, că, plăcerea consumatorului este sporită atunci cînd culege el însuși ciupercile, descoperirea lor în păduri și dumbrăvi fiind un început de aventură.

Plăcerea aceasta nu le va fi răpită cu totul deoarece mînătarca sau hribul nu se dezvoltă decît în prezența stejarilor, pinilor sau a plopilor tremurători cu a căror rădăcini își împletesc la rîndu-le rădăcina. Mînătărcile trebuie însămînțate în pădure. Experienta oamenilor de știință polonezi este promițătoare și ne face să ne gîndim la posibilitatea transformării tuturor pădurilor în ciupercării naturale.

„Biftec" pentru ciuperci

Există o lume a plantelor cu flori care a generat și întreținut credințe sau povești. Este lumea plantelor carnivore ce numără 450 de specii dintre care 150 sînt specii de ciuperci. Apetitul lor pentru „carne" este de fapt un mod de a se „descurca" al acestor plante, adică felul în care își suplimentează necesarul de azot.

Doi micologi canadieni, Thorn și Barron explicau în „Science" modul în care ciupercile își procură „steack"-ul folosindu-se de niște filamente sau hife cu care imobilizează viermii nematozi și cu aceleași hife îi pătrund prin orificiile lor naturale golindu-i de substanță.

De reținut faptul că multe din aceste ciuperci sînt comestibile.

Felinarele de altădată

La Varșovia a luat ființă acum cîțiva ani un Club al felinaragiilor ai cărui membrii, specialiști în istoria artei și ingineri, și-au propus să ocrotească vechile felinare, numite „pastoralki" ce iluminau odinioară străzile Varșoviei. Membrii clubului au reușit să găsească 900 de pastoralki și 150 de felinare cu gaz, și ei speră ca într-un viitor apropiat să le reintroducă în centrul orașului și pe străzile unde predomină clădirile vechi. Se pare că aceste schimbări sînt costisitoare dar merită osteneala avînd în vedere că ar aduce un farmec în plus capitalei.

„Avicola" de la Feregana

O expediție arheologică sovietică cercetînd zona lanțului muntos Feregana (Asia Centrală Sovietică) a descoperit mai multe ouă depuse de dinozauri acum 105 milioane de ani. Se pare să această zonă oferea gigantilor preistorici condiții de viață și înmulțire deosebite, deoarece straturile de roci sînt înțesate de coji de ouă de dinozaur. Lagunele tropicale existente în acea perioadă erau și ele un excelent mediu de viață pentru diverse reptile fosile, ornitorinci, cornute, răpitoare. Pentru a completa imaginea acestor locuri așa cum arătau ele în perioada cretacică, specialiștii au avut șansa de a descoperi și oasele foarte bine conservate ale unor reptile zburătoare cu anvergura aripilor pînă la opt metri. O adevărată fermă de animale, păsări, ouă !

Interes pentru poeți

Satul Konstantinovo și orașul Spas-Klepiki din apropierea Riazanului vor face parte din Muzeul rezervație de stat „Serghei Esenin". În acest scop, la Konstantinovo au fos alocate muzeului rezervație 23 de hectare, unde au fost amplasate cele mai prețioase monumente legate de viața și opera poetului. Printre lucrările care se vor efectua vor fi și acelea de restaurare a parcului domeniu din Konstantinovo, a clopotniței bisericii Kazanskaia, a morii și a școlii unde a învățat Serghei Esenin, iar în orașul Spas-Klepiki, a clădirii care adăpostea fosta școală bisericească cu două clase. Inițiative valoroase ce ar trebui să se extindă și în tradiția culturală a altor țări.

Broboada oprește încăierarea

Hevsurii, populație străveche din estul Gruziei își păstrează cu grijă tradițiile de la port pînă la obiceiuri. Îmbrăcămintea femeilor se compune din rochie, suman, briu. broboadă, ciorapi din lînă și încălțăminte din piele iar cea a bărbaților din cămașă, pantaloni, căciulă de pîslă sau blană, ciorapi și încălțăminte de piele.

Cînd are loc o nuntă, familia logodnicului îi trimite logodnicei printre alte daruri, lînă pentru veșmîntul de nuntă, o pereche de pantofi și o eșarfă brodată, ornată cu ciucuri.

Rolul broboadei, deci implicit al femeii este important în viața munteniior.

Este suficient ca o femeie să-și scoată broboada de pe cap și s-o arunce între doi bărbați încăierați pentru ca încăierarea să înceteze pe loc.. Desigur că hevsurii își îmbracă acum portul național doar de sărbători. Oare broboada miraculoasă își vădește puterea doar în astfel de prilejuri ?

Taina gorganului „regal"

Siberia de sud și depresiunea Minusinsk au devenit „terenuri rezervate" ale antichității scitice în urma descoperirilor arheologice care au stabilit că pe aceste locuri se afla încă din mileniul întîi înaintea erei noastre unul din principalele centre de legătură dintre triburile scitice care se întindeau din Asia Centrală pînă pe litoralul antic al Mării Negre. Săpăturile efectuate de către arheologi într-un gorgan „regal" au scos la iveală peste 200 de podoabe de aur — brățări, nasturi, aplicații decorative din foiță de aur care completează colecția de obiecte de aur ale sciților ce se păstrează la Muzeul „Ermitaj" din Leningrad.

Frumuseți „reincarcerate"

Aproape întotdeauna obiectele scoase din adîncurile pămîntului au stimulat oamenii la visare. Mai puțin vise și mai mult dorințe acaparatoare și investiții sigure vădesc cei care dispun de bani și participă la licitații la care minunile create de om se vînd la prețuri exorbitante. La 10 decembrie anul trecut la Sotheby's, un vas de tipul „hydrie" datînd din secolul VI, decorat cu figurile lui Castor și Pollux pe fond negru și ocru a depășit suma de 178 000 Franci, iar la 11 decembrie la Christie's, un bronz provenind din Egipt se vîndea cu 830 000 F. Lista ar putea continua din păcate. Regretul izvorăște din faptul că toate aceste obiecte nu sînt achiziționate doar de muzee pentru a putea fi văzute de toți visătorii de frumos.

ELENA GRECESCU ■

Elvis Presley,

legenda veșnic vie

Au trecut șapte ani de cînd Elvis Presley nu mai este printre cei vii. La 16 august 1977, „regele rockului" a încetat din viață în vila sa din Memphis în urma unei afecțiuni cardiace. Avea 42 de ani, ajunsese toxicoman, supraponderal și însingurat. Încă de pe atunci Elvis era un mit, zilele sale de glorie trecuseră de mult. Dar, iată că mitul său nu a murit. Și nu este de mirare, cele aproximativ un miliard de discuri vîndute și cele peste 30 de filme turnate l-au făcut nemuritor pe cel mai mare cîntăreț de rock-n roll din toate timpurile. La 8 ianuarie Elvis ar fi împlinit 50 de ani. Ziua sa de naștere a fost marcată în toată lumea, la numeroase posturi de radio și televiziune. Legenda — și afacerile legate de ea — continuă să trăiască.

Viața lui Elvis Aron Presley a început la 8 ianuarie 1935, într-o locuință săracă din Tupelo, Mississippi. Familia Presley locuia într-un cartier sordid al orașului, în imediata apropiere de slumul negrilor. De la mama sa Gladys, căreia i-a purtat o mare afecțiune toată viața, Elvis învăța cîntece bisericești, dar și melodii în stilul hillbilly și bluegrass. Cînd a împlinit zece ani, el se aștepta să primească o bicicletă — a primit însă o chitară. Un dar cu ample consecințe asupra întregii sale vieți.

În iulie 1953, Elvis se mută, împreună cu familia sa, la Memphis unde muncește, ca șofer de camion, pentru o firmă de instalatori. În acest oraș mare are posibilitatea de a oferi, la rîndul său, un dar mamei sale : un disc imprimat contra modestei sume de patru dolari, intitulat „My Happiness". Contractul cu micul studio de înregistrare a fost de bun augur. În vara anului 1954, Elvis lansa pe piață un single ' „That's all right, Ma", care se bucură de succes, fiind popularizat de discjockeyul Dewey Phillips. Poate că ar fi rămas o vedetă locală, dacă nu ar fi apărut „colonelul" Tom Parker, care se „remarcase" pînă atunci prin faptul că vindea la micile tîrguri locale vrăbii vopsite în galben prezentîndu-le drept canari. În identificarea tendințelor de viitor din muzica ușoară, el a dovedit însă o deosebită perspicacitate, îndemnîndu-l pe tînărul său partener de afaceri să abordeze un stil situat între muzica country a albilor și așa-numitul „rhythm and blues" al negrilor. Și iată că acesta găsește o variantă stilistică ce i se potrivea ca o mănușă — rock'n rolul. Succesele nu au întîrziat. Preluat de importanta firmă de discuri R.C.A., Elvis se impune în fruntea hit-urilor, obținînd în scurt timp sume de pînă la 25 000 dolari pentru un concert. Odată intrat în mina îndeminatecilor impresari, care au mirosit de unde bate vîntul, Elvis turnează primul film „Love me tender", urmate de altele și altele.

Un scurt interludiu — stagiul militar efectuat în R.F.G. — nu a șters nimic din strălucirea starului Elvis. La revenirea în S.U.A., în 1960, ascensiunea sa continuă. Cu melodii ca „It's Now or Never" și „Are You Lonesome Tonight" Presley cucerește inimile americanilor de condiție medie și, iată, cum, după valurile de adolescență, acum la concertele sale vin și gospodinele, mamele, familii întregi.

Dar nici popularitatea unui superstar nu poate rezista la infinit. La sfîrșitul anilor '60 se părea că steaua sa a apus. Dar, Presley reușește imposibilul. Prin emisiunea de televiziune „Elvis Presley Show" el realizează un comeback grandios. Peste puțin timp melodia „In the Ghetto" ajunge pe primele locuri în clasamentele din întreaga lume. Și, totuși prăpastia nu era departe. În 1967 Elvis se căsătorise cu Priscilla Beaulieu. Dar aceasta l-a părăsit nu peste mult timp, preferîndu-l pe profesorul ei de karate ! Se pare că Elvis n-a mai reușit să-și revină după această grea lovitură. Nici măcar succesul din 1973, cînd miliarde de oameni din întreag lume au putut viziona în direct concertul său „Aloha from Hawaii" nu l-a readus pe linia de plutire. S-au înmulțit depresiunile nervoase. Elvis ajunsese să înghită cantități enorme de medicamente, mai ales amfetamine. Devenise toxicoman și abulic, apetitul său bolnăvicios luînd forme monstruoase : consuma cantități enorme de hamburgeri, torturi, înghețate, pepeni, etc. Ajunsese să cîntărească peste 120 kilograme. În cursul depresiunilor devenea foarte irascibil și nu ezista să scoată pistolul și să tragă în tot ce-l enerva : mașini, mobilă, geamuri, etc. Și într-o zi visul de succes și fericire al tînărului sărac din sud s-a terminat într-o colivie de aur, unde Elvis avea acum tot ce își dorea, în afară de fericire. Și inima sa n-a rezistat...

ROMEO NĂDAȘAN ■

Încă o plecare...

În viața particulară este deosebit de bun și generos. Însă, în majoritatea filmelor turnate în cariera sa de peste 40 de ani, Richard Widmark a întruchipat personajul negativ prin excelență. Cu o privire trufașă și dură, cu trăsături aspre și cu un chicotit diabolic el teroriza în thriller-ul „Sărutul morții" turnat de Henry Hathway în 1947 pe o distinsă și simpatică bătrînică. Richard Widmark, care de curînd a împlinit 70 de ani își amintește cu deosebită plăcere de acest prim rol al său de „nebun periculos". „I-am șocat atunci pe toți prietenii mei, care mă considerau un om pașnic și bonom. Și astăzi îmi place să joc personaje negative. Așa mă defulez de toate instinctele de agresivitate".

Widmark, care înainte de debutul său în film fusese și crainic de radio și actor de teatru, a avut posibilitatea de a juca pentru prima oară rolul unui om de treabă în filmul lui Elia Kazan „Din ordin strict secret" (1950) abia după ce își făcuse o faimă de interpret de epave ale societății în mai multe filme de succes. Dar chiar și atunci cînd i s-a oferit șansa de a întruchipa pe eroul național american Jim Bowie, în eposul eroic „Alamo" al lui John Wayne, Widmark nu a lăsat să-i scape prilejul de a-i realiza pe acest idol al mulțimii în maniera sa proprie. Faptul că el a jucat un Jim Bowie bețiv și supus unor slăbiciuni omenești nu i-a fost iertat lui Richard multă vreme de anumite cluburi feminine care făceau paradă de naționalism.

De altfel, Widmark recunoaște : „Nimic nu-mi inspiră mai puțină simpatie decît oamenii care nu au nici un fel de greșeală. Așa ceva pur și simplu nu este uman. Prin urmare chiar și în cazul personajelor care potrivit scenariului sînt niște „goodies" (buni) fac să apară o serie de însușiri negative". Așa se face că în drama cinematografică „Madigan" (1968) în regia lui Don Siegel, el a făcut să apară unul dintre primii polițiști cinici și brutali din istoria cinematografului. Printre personajele sale cele mai îndrăgite se numără roluri de ofițeri și pistolari, pionieri ai Vestului și cowboy. „Westernul înseamnă pentru mine libertate, natură, aventură. Mi-au plăcut îndeosebi locurile de filmare aflate departe de Hollywood, care au miros de cai și de praf".

Două dorințe și-a mai propus Richard Widmark să-și împlinească : să mai joace într-un western și să aibă, în fine, liniștea necesară pentru a scrie un roman pe care îl are „de mult în cap". Iată, deci că nici la 70 de ani marele actor nu pare să se plictisească.

Scrisoarea Eroului Necunoscut

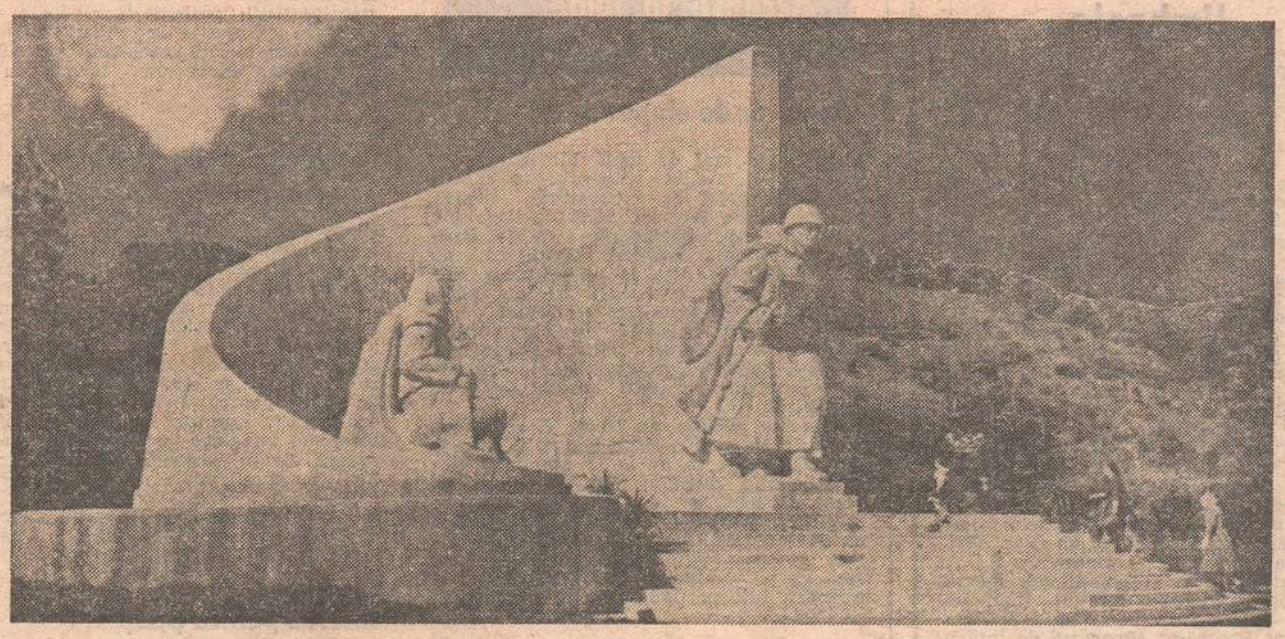

La fel i-a fost și viața, ca și moartea
Și clopote acasă i-au bătut
Femeia lui primea bătrînă cartea
De la eroul ei necunoscut

Și el murea mereu la datorie
Și totuși se simțea mereu dator
Și mai avea puterea să învie
Părtaș la suferința tuturor.

Și le scria mereu cîte-o scrisoare
Nevestei și copiilor sărmani
Care-ajungea în vremea viitoare
Cu vești trecute, peste ani și ani

„Îți scriu scrisoare, draga mea nevastă,
Și dragii mei părinți și dragi copii
Pe-aici e bine, dar la dumneavoastră ?
Vom mai vorbi atunci cînd voi veni.

Să vă găsească-n bună pace cartea
Pe care din tranșee v-o trimit
Noi pe aici cu viața și cu moartea
Dar, orișicît, să știți că v-am iubit.

De s-o-ntîmpla să se mai rătăcească
La-ntoarcere acasă drumul meu
S-aveți în grijă Țara Românească
S-o apărați și voi și Dumnezeu.

Oricum o fi, Victorie să fie !
Și celelalte le vom mai vedea
Eu parc-aș zice că-i o bucurie
Că iarba cîmpului e barba mea.

Dar poate am căzut și, mai degrabă,
Am devenit pămînt sub orizont
Și florile de-adresa mea întreabă
Ca să vă scrie ele de pe front

Atît să știți că v-am iubit cît cerul
Și chiar dac-am murit neînvelit
Va-nvinge și prin mine adevărul,
Că neamul meu și țara mi-am iubit

Tranșeele ce le-am avut în față
Oriunde-au fost, au fost în țara mea.
Pe toate le-am plătit cinstit cu viață
Dar cîte-n pensie vor încăpea ?

Oricum mi se va ști mai bine seama
De ce-am căzut și unde am căzut
Și mă va plînge după nume mama
Aflatul ei Erou Necunoscut

Ne iartă, tată, clipa de zăbavă
Că singur te-am lăsat atîția ani
Să semeni grîu și să-l alegi din pleavă
Și plugul să-l înfigi în bolovani.

Mai păsuiește-mă și vara asta
Că nu a fost voința de la noi
Și voi schimba tranșeele cu brazda
Dar am de cîștigat acest război.

Iar tu, nevastă, dacă n-ai răbdare,
Mărită-te cu cine vei voi
Dar îți ordon să ai în grijă mare
Acești copii, acești orfani copii

Și roagă-l pe bărbatu-tău să-ți lase
Cînd lîngă pieptul lui o să te strîngi
În adăpostul blîndei voastre case
Măcar o zi pe lună să mă plîngi

Dar poate n-am murit și vin acasă
Și reparăm acoperiș și gard
Cu gresii dăm pe-nebătuta coasă
Și-n sîn ți-aduc fișie de stindard

Pe-aici e bine, draga mea nevastă
Și dragii mei părinți și dragi copii
Și bine vă doresc și dumneavoastră
Nădăjduind că totuși voi veni

Și de pe frontul unde nu se știe
Cine e mort și cine mai e viu
Plecăm din nou spre-o altă bătălie
Și-acum vă las că este prea tîrziu

Mă iscălesc cu numele pe care
L-am dobîndit pe unde m-am bătut
Valabilă să fie la oricare
Scrisoarea de Erou Necunoscut

Noi am murit pe fronturi pentru țară
Dar dacă drama ei ne va chema
Putem să înviem a doua oară
Să mai murim o dată pentru ea

Semnăm aici cu viața și cu moartea
Cu tot ce am iubit și ne-a durut
Să vă găsească-n bună pace cartea
Ce-am scris-o Noi, Erou Necunoscut".

ADRIAN PĂUNESCU ■

Cei patruzeci de ani ai unei clipe

Se numește Maria. Trebuie să aibă în jur de 60 de ani. Viața ei respiră doar memorie și durere. Doctorii i-au stabilit un diagnostic necruțător. Este singură și locuiește într-o amintire, la etajul III al unui bloc din Pitești. A copilărit la Calafat. Elevă fiind, a crescut alături de Ionel Trăistaru. L-a iubit. În 1942, Ionel Trăistaru a absolvit Școala militară de ofițeri activi de la Tîrgoviște și „am plănuit ca după ce eu voi termina liceul și Țara se va întregi cu Ardealul atît de nedrept răpit să ne căsătorim". El a plecat pe front. În toamna anului 1944, cînd Maria primea diploma de absolventă, sublocotenentul Ionel Trăistaru „intrase deja în rîndul eroilor". Și totuși, a mai crezut că în nebunia războiului, cînd moartea nu mai încheia nici tabele de evidență, ar putea să fie o eroare. I-a căutat pe părinții lui. Mai aveau doi fii și amîndoi erau pe front. Nu i-au putut spune mai mult. A scris la Regimentul 13 Roșiori Purtat. A primit același răspuns „Eroul sublocotenent Ionel Trăistaru a căzut...". S-a mutat la Timișoara și a scris tuturor instituțiilor rămase în picioare după război. Crucea Roșie i-a comunicat — spre dezolarea ei — inclusiv locul în care a fost înhumată lumina tinereții ei : comuna Petrilaca, județul Mureș. Maria a intrat într-o tăcere de frunză veștedă. Anii au trecut și părinții ei au început să facă presiuni. Îi cereau să se căsătorească și ea nu putea amîna la infinit. În numele unei umbre pe care-o ascundea sub pleoape. „M-am gîndit să fac pasul acesta ca pe un ritual — să nu vă gîndiți că aș fi bigotă — și am avut norocul să dau peste un om bun. Întors și el din război", care i-a acceptat toate ruinele acelei iubiri. Tăcea și-i spunea mereu, Maria, Maria, Maria..., în vreme ce ea își punea gîndurile să ridice din cenușă cutezătoarea pasăre a tinereții. La Calafat l-a căutat pe fratele lui Ionel. Vasile luptase ca artilerist prin apropierea fratelui său și mai vorbeau telefonic. Cînd Ionel a murit, Vasile a visat urît și, pe căi ocolite, a ajuns la Petrilaca, în clipa în care soldații îl înhumau într-o ladă găsită pe aproape. Nu erau decît ei. Satul se pustiise și țăranii se ascunseseră în pădure. Vasile a dat o mînă de ajutor și la înmormîntarea celor 8 soldați. I-au înfășurat în foi de cort și i-au așezat într-o groapă comună, deasupra căreia au înfipt o cruce umbrită de o cască. După 18 ani, Maria a primit încuviințarea soțului ei să plece în căutarea mormîntului. A ajuns la Petrilaca. „Nimeni nu-și mai amintea nimic, parcă aterizase de pe o altă planetă". A stat de vorbă cu fostul primar, un om mobilizat pe loc în timpul războiului. Acesta a îndemnat-o spre Iernut sau Oarba de Mureș unde se află un cimitir cu 1 500 de morminte. Maria n-a plecat. A cercetat cimitirul de 3—4 ori, piatră cu piatră, dar n-a găsit nimic. N-a renunțat. A început să-i caute pe bătrînii care nu uitaseră totul. A dat peste o femeie de 80 de ani. Ea nu fugise în pădure și a văzut înmormîntarea. Cei 8 soldați fuseseră așezați în cimitirul vechi, abandonat după război. A dus-o pe Maria în fața unui cîmp arat și semănat cu grîu. A găsit brazde și grîu crescut pînă în pragul clopotniței și două movilițe discrete, umbrind parcă verdele crud al grîului des și fîrav. Maria, stinsă și suptă de durere, era la un pas de a-i prinde pe toți cei care uitaseră. A plecat mai nefericită decît venise.

Întoarsă acasă, a început să scrie. A scris Comitetului Central, Ministerului Apărării Naționale, Comitetului veteranilor de război și Crucii Roșii și, după trei ani, la poarta sa tăcută a bătut un om care i-a spus că este invitată la deshumarea eroilor de la Petrilaca și reînhumarea lor la un loc de cinste. Maria și-a făcut bagajele și a plecat iar spre Oarba de Mureș. Era luna mai, grîul crescuse și foșnea ușor și trecuseră 21 de ani de cînd își acoperise fața cu un vis. „Cu mîinile mele am scos din pămînt oscior cu oscior. Îmbrăcămintea era intactă, cu excepția locurilor unde fusese împușcat mortal. Cizmele de asemenea, la fel și părul. Trecuseră 21 de ani și eu încă mai iubeam un mort. Sînt sigură că era el. Am așezat rămășițele lui în cosciugul oficial pregătit cu nr. 44. Între timp alți oameni s-au ocupat de soldații din groapa comună, reconstituind pe cît posibil fiecare erou — doamne, ce băieți tineri trebuie să fi fost ! — eu l-am plîns pe Ionel și-am vărsat o lacrimă pentru fiecare. Cum aș mai fi anunțat familiile lor dacă le cunoșteam numele și adresa. Acolo un om a spus că în timpul luptelor Mureșul se înroșise și nu de puține ori a văzut plutind bucăți dispersate din corpurile soldaților noștri".

Maria tace și visează. Fostul infanterist care a luat-o de nevastă după război s-a grăbit să coboare și el în monumentul de humă destinat eroilor mingiiați de iarbă. „Doar durerile mă împiedică să ajung la Petrilaca să pun o floare și să tac în locul unde-și doarme somnul idolul tinereții mele", zice ea. Citește cărți de istorie și ia medicamente care-i liniștesc suferințele fizice. De sărbători, mai roagă cîte un vecin ca să-i ducă pînă la poștă o vedere sau un plic cu o felicitare simplă pentru fratele lui Ionel, șofer pensionar la Calafat, pe strada Dobrogeanu Gherea, nr. 50, cod 1275. Uneori stă ore întregi privind pe fereastră. Războiul s-a sfîrșit. Pentru ea mai începe de o sută de ori în fiecare zi. Dacă Ionel i-a scris o scrisoare care nu i-a ajuns ? Ce imagine i-a lunecat prin minte în clipa căderii ? Noaptea îi face bine și îi face rău. Ca niște trasoare reci stelele luminează mii de drumuri spre nicăieri și Maria, uscată, bolnavă, tăcută și nefericită nu are curajul să spună. Maria, iubirea se trăiește acum și acum a trecut demult ! Se așază la masă și-mi scrie „Mă agăț de dumneata pentru a mă ajuta într-un fel", deși ea știe că nimeni nu are cum să întindă o mînă unei clipe care a trecut ca un fluture.

Maria, Maria, cea mai frumoasă și mai singură femeie din lume...

CORNEL NISTORESCU ■

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : PROBLEMELE OMULUI (Scrisori—audiențe—anchete) — **Răzvan Bărbulescu**, Marga Nedelea, Mihai Stănescu, Emanuel Valeriu, Horia Pătrașcu, Dorin Gherghinescu, Georgeta Ștefănescu — 25 42, 21 30, 25 58 ; PROBLEMELE DEZVOLTĂRII (Politică—economie—știință) — **Cornel Nistorescu**, Ion D. Goia, Liviu Timbus — 25 66 ; PROBLEMELE CULTURII (Literatură—artă—învățămînt) — **George Arion**, Victor Nițu — 14 57 ; PROBLEMELE NOULUI (Reportaj-urgențe-sport) — **Ovidiu Ioanițoaia**, Ilie Purcaru, Cici Iordache-Adam, Nicolae Grigore, Dumitru Constantinescu, Oprea Georgescu, Constantin Balacciu, Margareta Mureșan — 21 28 ; PROBLEMELE REVISTEI (secretariat, foto) — **Dan Bârlădeanu**, Constantin Dragomir, Elena Ghera, Sorin Postolache — 21 23, 25 69, 20 72, 14 53 ; secretar responsabil de redacție — **Nicolae Cristache** — 21 43 ; redactor-șef adjunct — **Nicolae Arsenie** — 21 24 redactor-șef 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 4 LEI.

41 505